

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2023

ปีที่ 3 ฉบับที่ 5 กันยายน - ตุลาคม 2566 |
Vol.3 No.5 September - October 2023

Approved by TCI during 2021 - 2024

E-ISSN : 2773-9147 (Online)
P-ISSN : 2773-9139 (Print)

วารสารรัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Political Science

Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 3 ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม 2566)

Vol. 3 No.5 (September-October 2023)

❁ วัตถุประสงค์

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้าน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบาย สาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้ง ภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการ พิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกอง บรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

เจ้าของ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 248 หมู่ที่ 1 ถนนศาลายา - นครชัยศรี
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 02-444-6000 ต่อ 1147
E-mail : journalpoliticalsciencembu@gmail.com

ที่ปรึกษา

พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระเทพศากยวงศ์บัณฑิต, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาฉัตรชัย สุธตตชโย, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, ดร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

🌸 หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

🌸 กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, ศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. อธิภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธโสธร ตู้อทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ บัวช้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ดร.ประกาศ แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระมหาจันทน์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ธีรพัฒน์ กัปโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.กาญจนาภรณ์ ปุณณิรมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.เรียงดาว ทวะชาลี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ประจวบ ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.เกษภา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.จักรี ศรีจารุเมธญาณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤติกา ชนะกุล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูปลัดเมธาวัฒน์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหานรงค์ศักดิ์ วิริยโร,ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นางสาวณัฐฐา แจ่มอักษร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ดร.เกษภา ผาทอง

โทร.061-0186156, Line ID: Ketsada11

e-mail: ketsada.iadp@gmail.com

พระครูปลัดเมธาวัฒน์

โทร.09-35549591, Line ID: 0935549591

e-mail: Suttipod555@gmail.com

นางสาวอริษา เอี่ยมวิสัย

โทร.0969703934 Line ID: ati22ticha

Email : lek22nunti@gmail.com

ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พิสูจน์อักษร

รศ.ดร.ปราณีต ม่วงนวล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา

อาจารย์ ธนะชัย สามล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

จัดรูปเล่ม

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

พิมพ์ที่

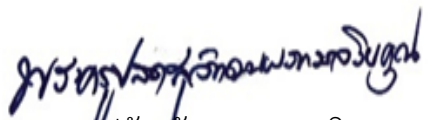
ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 5 ประจำปีพุทธศักราช 2566 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลาย มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 11 เรื่อง เป็นบทความวิจัย ทั้งหมด 7 เรื่อง บทความวิชาการ 4 เรื่อง วารสารผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่เข้าสู่จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้วารสารจัดอยู่กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2567 และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)
สารบัญ	(ช)

บทความวิจัย : Research Article

แนวทางการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	1-17
A PERSONAL FINANCIAL MANAGEMENT GUIDELINE FOR RETIREMENT PLAN OF PRIVATE SECTOR PERSONNEL IN BANGKOK AND VICINITY	
พิชชาภัทร์ สามปรู, สุพัตรา ยอดสุรางค์, และ รัชยา ภักดีจิตต์	
การจัดการพันธมิตรทางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	18-32
MANAGEMENT ALLIANCE BUSINESS TRAVEL (MICE) OF HOTELS IN HUAHIN DISTRICT PRACHUAPKIRIKHAN PROVINCE AND CHA-AM DISTRICT PETCHBURI PROVINCE	
สมชาย กระแจะเจิม, อธิษฐ์ ลิขวิศิธา และ จูติมา ไหล่ายอง	
รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย	33-47
MODEL CAUSAL RELATIONSHIP OF FACTORS INFLUENCING THE PERFORMANCE OF ACCOUNTING FIRMS IN THAILAND	
วันดี ยูไล้, บุรพร กำบุญ, สุชาติ ปรัชยานนท์ และ ฐนัณวริน โขจิตคณิน	
การวิจัยเชิงเอกสารเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทย	48-64
THE DOCUMENTARY RESEARCH TO SYNTHESIZE COMPONENTS OF THE STRONG COMMUNITIES IN THAILAND	
สมชัย แสนภูมิ	

**การสังเคราะห์งานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียน
คู่ชีวิตของเพศทางเลือกในประเทศไทย** 65-86

POLICY AND LAW RELATED TO THE REGISTRATION OF THE CIVIL PARTNERSHIP
(SAME SEX) IN THAILAND: A RESEARCH SYNTHESIS

รักพงษ์ แสงศรี

**การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบล
บางกระทีก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม** 87-97

PEOPLE'S SATISFACTION SURVEY TO SERVICE BANGKRATEUK OF SUBDISTRICT
MUNICIPALITY, SAM PHRAN, NAKHON PATHOM

พระครูสังฆรักษ์ศวีร์ ปมุตโต, กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, เกษฎา ผาทอง, อุบล วุฒิพรโสภณ
และ พระพัฒนวัชร พูลสวัสดิ์

นวัตกรรมการจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 98-113
2

INNOVATION IN SOLAR ENERGY BUSINESS MANAGEMENT FOR MANUFACTURERS
IN THE LOWER CENTRAL REGION 2

ชญานิศา ฐานิชญาณัน, ชัชวาล แสงทองล้วน, กาญจนา พันธุ์เอี่ยม และ สุพัตรา ยอดสุรางค์

บทความวิชาการ : Academic Article

อรรถโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์ 114-136

PERSPECTIVE ON ECONOMIC POLITICAL UTILITY

สัญญา เคนาภูมิ

การบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA WORLD 137-155

THE EDUCATIONAL MANAGEMENT IN THE VUCA WORLD ERA

พระมหาพิเศษ สุขสมาน, พระสมพร นามอินทร์ และ ชาตรี สุขสบาย

**ความจำเป็นในการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ใน
ประเทศไทย** 156-194

THE NEED FOR HAVING BACHELOR OF LAWS PROGRAMS IN BUDDHIST UNIVERSITIES
IN THAILAND

อภิภัทร์ ปาसानะเก , สาลินี ลิขิตพัฒนกุล และ ธวัชชัย จันทร์สม

บูรณาการหลักอปริหานิยธรรมกับการปกครองท้องถิ่นไทยสู่ยุค Smart City 195-213

INTEGRATING THE PRINCIPLES OF APARIHANIYADHAMMA WITH THAI LOCAL
GOVERNMENT INTO THE SMART CITY ERA

พระครูประสาทสรคุณ, ประณพัชญ์ จิตรจำนงค์ และ จิราภรณ์ ชูชำนาญ

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน 214-235

แนวทางการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชน
เพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*
A PERSONAL FINANCIAL MANAGEMENT GUIDELINE FOR RETIREMENT
PLAN OF PRIVATE SECTOR PERSONNEL IN BANGKOK AND VICINITY

พิชชาภัทร์ สามปรู¹, สุพัตรา ยอดสุรางค์² และ รัชยา ภักดีจิตต์³

Pitchaphat Samparu¹, Suphattra Yodsurang² and Rachaya Pakdeejit³

¹⁻³มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹⁻³Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

Corresponding author E-mail: Pitchaphat.sam@gmail.com

Received 13 April 2023; Revised 25 August 2023; Accepted 25 October 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อระบุสภาพปัญหาในการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) เพื่อพรรณนาการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนในการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 3) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผน ผู้บริหารระดับอาวุโส ผู้จัดการขึ้นไป รวม 30 คน ใช้วิธีการแบบเฉพาะเจาะจง การวิจัยเชิงสำรวจใช้แบบสอบถามประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่บุคลากรภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทำการสุ่มการแบ่งเขตตามพื้นที่สำนักงาน

* พิชชาภัทร์ สามปรู, สุพัตรา ยอดสุรางค์ และ รัชยา ภักดีจิตต์. (2566). แนวทางการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(5), 1-17.

Pitchaphat Samparu, Suphattra Yodsurang and Rachaya Pakdeejit. (2023). A Personal financial management guideline for retirement plan of private sector personnel in Bangkok and Vicinity. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University. 3(5), 1-17.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.19>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ประกันสังคมจังหวัด จำนวน 24 พื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี นครปฐม ปทุมธานี สมุทรสาครและสมุทรปราการ จำนวน 400 คน ทำการสัมภาษณ์แบบสะดวก

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหาในการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุ ได้แก่ ด้านรายได้ส่งผลต่อการออมอย่างชัดเจน ด้านรายจ่ายหรือค่าใช้จ่ายสูงขึ้นเกิดจากค่าครองชีพเพิ่มขึ้น ด้านภาระครอบครัวดูแลคนถึง 2 รุ่น คือรุ่นพ่อแม่และรุ่นลูก ด้านพฤติกรรมทางการเงินส่งผลต่อเงินออมน้อยลง และด้านทักษะความรู้ทางการเงิน บริการทางการเงินที่หลากหลายและซับซ้อน 2) การวางแผนการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วย การวางแผนออม การวางแผนการลงทุน การวางแผนประกัน การวางแผนเกษียณ การวางแผนภาษีอากร และการวางแผนมรดก มีความสำคัญต่อการวางแผนการเงินของบุคลากรภาคเอกชน และ 3) แนวทางการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินชีวิตผ่านการจัดการและการวางแผนทางการเงิน ป้องกันปัญหาต่างๆ และสร้างความมั่นคงในการจัดการออมเพื่อการเกษียณอายุอย่างมั่นคง

คำสำคัญ: การจัดการออมเงิน, การวางแผนการเงินส่วนบุคคล, การวางแผนเกษียณอายุ

Abstract

This research article has a purpose. to study 1) To identify problems a personal financial management for retirement plan of private sector personnel in Bangkok and Vicinity. 2) To describe personal financial planning of private sector personnel for retirement planning in Bangkok and Vicinity and 3) To propose a personal financial management guideline for retirement plan of private sector personnel in Bangkok and Vicinity. This article is a survey research and qualitative research. Use the interview form Data were collected from planning experts, senior management, manager position, 30 people. use a specific approach, survey research uses questionnaires. The population and sample are: private sector personnel in Bangkok and Vicinity. The zoning was randomly divided according to the area of the Provincial Social Security Office

of 24 areas in 6 provinces, namely Bangkok, Nonthaburi, Nakhon Pathom, Pathum Thani, Samut Sakhon and Samut Prakan. 400 people were conveniently selected.

The research results showed that 1) problems a personal financial management for retirement plan of private sector personnel in Bangkok and Vicinity, namely Income clearly affects savings, Expenditure or high expenses may be attributed to an increase in cost of living, Family burden, taking care of th family, working people who need to take care of 2 generations of parents and children, in terms of financial behavior affects savings that are less or no savings at all, and financial literacy skill lack of understanding of access to diverse and complex financial services. 2) Personal financial planning for private sector personnel consisting of Savings planning, Investment planning, Insurance planning, Retirement planning, Tax planning and Inheritance planning. and 3) a personal financial management guideline for retirement plan of private sector personnel in Bangkok and Vicinity, for the purpose of living through financial management and planning prevent problem and build wealth suggestions in managing savings for stable retirement.

Keywords: Saving Management, Personal Financial Planning, Retirement Planning

บทนำ

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ มีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 คาดการณ์ในปี พ.ศ. 2574 ก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุนับตั้งแต่บัดนี้ มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2564) เทียบกับประชากรเด็กที่มีอัตราเกิดน้อยลง ในหลายประเทศพยายามหาวิธีเตรียมความพร้อมให้แก่ประเทศตนเอง โดยจัดให้มีการเสียภาษีหรือให้แรงงานวัยทำงานต้องออมเงินผ่านกองทุนต่างๆ เพื่อการเกษียณอายุ ขณะที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญ

การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมสูงวัยจำเป็นต้องมีมาตรการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลง ในร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) โดยการเกษียณอายุเป็นสิ่งที่คนในสังคมต้องพบเจอ ในช่วงวัยทำงานจึงควรเตรียมความพร้อมทางการเงินก่อนการเกษียณอายุ คนไทยจำนวนมากยังประสบปัญหาทางการเงินในชีวิตวัยเกษียณ สาเหตุหลักมาจากการขาดการวางแผนทางการเงินในช่วงวัยทำงาน การขาดทักษะความรู้และความเข้าใจเรื่องการเงินต้องกำกับด้วยระดับความพอเพียงและขีดความสามารถของแต่ละบุคคล (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) ผลการศึกษาเรื่องสังคมสูงวัยกับความท้าทายตลาดแรงงานไทย ระบุว่า แรงงานไทยมีแนวโน้มแก่ก่อนวัย คนไทยมีชีวิตหลังเกษียณแบบเงินไม่พอใช้ทำให้คุณภาพชีวิตแย่ลง โดยสัดส่วนการออมต่อรายได้ของครัวเรือนไทยมีแนวโน้มลดลง การเตรียมผู้สูงอายุมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพมาจาก 3 ปัจจัยหลัก 1) จำนวนเงินออมในแต่ละงวด 2) ระยะเวลาที่ออม และ 3) รูปแบบการนำเงินไปลงทุน ซึ่งการมีรายได้ไม่เพียงพอของผู้สูงอายุที่มาจากออมต่ำ ออมสั้น และออมไม่เป็นนั่นเอง ปัจจุบันหน่วยงานทุกภาคส่วนให้ความสำคัญส่งเสริมประชาชนออมเงินและลงทุนในระยะยาว เพื่อสร้างรายได้ทดแทนรายได้จากการทำงานเมื่อเกษียณอายุ จากการศึกษา“ดัชนีความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ” (NRRI) เพื่อหาเครื่องมือวัดระดับความพร้อมหรือไม่พร้อมของคนในประเทศไทยหลังเกษียณ พบว่า ตัวเลขความพร้อมด้านการเงินค่าเฉลี่ยของประเทศไทยมีความพร้อมต่ำกว่า 40 เปอร์เซ็นต์ ด้านรายจ่ายของคนสูงวัยจะอยู่รอดหลังเกษียณ คือ จำนวน 3,000,000 บาทต่อคน ต้องทยอยนำเงินมาใช้จ่ายในระดับจำนวน 6,000-7,000 บาทต่อเดือน แต่ปัจจุบันมีการใช้จ่ายที่ระดับจำนวน 10,000 บาทต่อเดือน หมายความว่ามีการใช้เงินมากกว่าที่มีอยู่ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2566)

การวิจัยครั้งนี้พื้นที่วิจัยคือ จังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ประกอบด้วย นนทบุรี นครปฐม ปทุมธานี สมุทรปราการและสมุทรสาคร) เนื่องจากลูกจ้างที่ได้รับค่าตอบแทนและค่าแรงขั้นต่ำที่เหมือนกัน อยู่ที่วันละ 353 บาท (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการออมเงินส่วนบุคคลในการวางแผนเกษียณอายุที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหารายได้ ปัญหาการจ่าย ปัญหาภาระครอบครัว ปัญหาพฤติกรรมทางการเงิน และปัญหาทักษะความรู้ทางการเงิน การศึกษาการวางแผนการเงินส่วนบุคคลประกอบด้วย การวางแผนการออม การวางแผนการลงทุน การวางแผนประกัน การวางแผนเกษียณ การวางแผนภาษีอากร และการวางแผนมรดก รวมถึงการเสนอแนวทางการจัดการ

ออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อระบุสภาพปัญหาในการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อพรรณนาการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนในการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทำการศึกษาการวิจัยเชิงสำรวจ ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงสำรวจใช้แบบสอบถามบุคลากรภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทำการแบ่งเขตตามพื้นที่ของสำนักงานประกันสังคม 24 พื้นที่ (กรุงเทพมหานคร 12 พื้นที่ และปริมณฑล 12 พื้นที่) การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) จำนวน 6,050,344 คน (ข้อมูล ณ 30 มีนาคม 2565) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะสะดวก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การกำหนดเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผน ผู้บริหารระดับอาวุโสหรือผู้จัดการขึ้นไป เนื่องจากเป็นผู้กำหนดเป้าหมายและนโยบายของบริษัทในการวางแผนเกษียณอายุของพนักงาน ใน 24 พื้นที่รวมทั้งสิ้น 30 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ลักษณะแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนบุคคล
- 2) ปัจจัยด้านสภาพทางการเงินในปัจจุบัน
- 3) พฤติกรรมการออมของบุคลากรภาคเอกชน และ
- 4) การวางแผนการเงินส่วนบุคคล แบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2) สภาพปัญหาในการจัดการออมเงินส่วนบุคคล และ 3) การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อการเกษียณอายุ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้เก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์-กรกฎาคม 2566 ได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แนวคิดเกี่ยวกับการออมเงิน การวางแผนการเงินส่วนบุคคล การวางแผนการเกษียณอายุ สภาพปัญหา อุปสรรคการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคล รวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ หนังสือทั่วไป บทความ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้อง ใช้แบบสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่างบุคลากรภาคเอกชนที่ขึ้นทะเบียนสำนักงานประกันสังคม (มาตรา 33) และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกลุ่มที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผน ผู้บริหารระดับอาวุโสหรือผู้จัดการขึ้นไปของบริษัทเอกชนที่ขึ้นทะเบียนสำนักงานประกันสังคมจังหวัด 24 พื้นที่ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบการบริหารจัดการ กำหนดแนวทางและนโยบายของบริษัท จำนวน 30 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจ ได้ประมวลข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) รวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากภาคสนาม 2) ตรวจสอบแบบสอบถามทุกชุดเพื่อดูความถูกต้องและความสมบูรณ์ 3) ลงรหัสข้อมูลจากแบบสอบถามลงเครื่องคอมพิวเตอร์ และ 4) ประมวลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมของบุคลากรภาคเอกชนด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละของแต่ละรายการ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์แก่นสาระ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้ และทบทวนวรรณกรรมในเรื่องสภาพปัญหาในการจัดการออมเงินส่วนบุคคล และการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อการเกษียณอายุเพื่อ

วิเคราะห์ข้อมูล และอธิบายแนวทางการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3 มีอายุ 23-35 ปี จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 รายได้ 15,000-30,000 บาท จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 57.2 สถานภาพการสมรสโสด จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 สมาชิกในครอบครัวรวมบุพการี 3-5 คน จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 ระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.8 ตำแหน่งระดับปฏิบัติการ จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มากกว่า 10 ปี จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 ผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพปัญหาในการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ปัญหาด้านรายได้ พบว่า คนส่วนใหญ่มีคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องของปัญหารายได้น้อยหรือรายได้ที่ลดลง เป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อผู้ที่เตรียมใช้ชีวิตวัยเกษียณ เนื่องจากข้อจำกัดของการประกอบอาชีพ จากการสูญเสียรายได้ต่างๆ ในช่องทางอื่นที่เคยมีในอดีต หรือโอกาสการหารายได้ที่ลดลงเมื่อเทียบกับอายุในวัยทำงาน ในขณะที่มีเพียงบางรายมองว่า ไม่มีปัญหาด้านรายได้ในการออมเพื่อการเกษียณอายุเนื่องจากการสนับสนุนด้านรายได้จากครอบครัว 2) ปัญหาด้านรายจ่าย พบว่า คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัญหาด้านรายจ่ายหรือค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นมากที่สุด เช่น ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวันต่างๆ ค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพที่สูงขึ้นมาก ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นอาจเกิดจากปัจจัยการเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพ เงินเฟ้อ ความไม่แน่นอนของสถานะทางเศรษฐกิจ การเมือง สงคราม ความไม่มั่นคงของระบบทางการเงิน เป็นต้น 3) ปัญหาด้านภาระครอบครัว พบว่า คนส่วนใหญ่มีภาระครอบครัวเป็นปัญหาสำคัญในการดูแลคนในครอบครัว ดูแลผู้สูงอายุสุขภาพที่ไม่แข็งแรง มีโรคภัยเรื้อรังและมีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาเป็นจำนวนมาก ส่งผลทำให้การออมเพื่อการวางแผนเกษียณไม่บรรลุเป้าหมายหรือช้าลงได้ 4) ปัญหาด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่า คนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางการเงินในการวางแผนการออมเงินเพื่อให้มีเหลือใช้หลังเกษียณ มีการเตรียมการเนื่องจากส่วนใหญ่เริ่มรู้ตัวเริ่มตระหนัก เริ่มวางแผน และเริ่มลงมือทำแล้ว แต่การที่จะออมเงินมากหรือออมเงินน้อย

ขึ้นอยู่กับรูปแบบการดำเนินชีวิต และ 5) ปัญหาด้านทักษะความรู้ทางการเงิน พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ยังขาดทักษะความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม ผู้ให้ข้อมูลบางรายยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินที่มีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ขาดการศึกษาผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ขาดความรู้ทางการเงินที่เหมาะสม ตระหนักถึงความเสี่ยงจากอัตราเงินเฟ้อ อัตราผลตอบแทน ระยะเวลาที่ได้รับผลตอบแทน

2. การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) การวางแผนการออม ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า การวางแผนการออมสิ่งสำคัญและเห็นประโยชน์ที่เกิดจากการออม ถ้าใช้จ่ายสำหรับการบริโภคน้อยกว่ารายได้ที่ได้รับ ส่วนต่างที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่เหลือจากการใช้จ่ายและนำมาเก็บสะสมทีละเล็กทีละน้อยให้พอกพูนเพิ่มขึ้น 2) การวางแผนการลงทุน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า เป็นการเพิ่มรายได้จากการลงทุน โดยการนำเงินออมที่สะสมไว้ ไปลงทุนในทางเลือกต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่อแสวงหาอัตราผลตอบแทนที่สูงขึ้น สำหรับการบรรลุเป้าหมายทางการเงินภายใต้ความเสี่ยงและเงื่อนไขการลงทุนของแต่ละบุคคล 3) การวางแผนประกัน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า เป็นการบริหารความเสี่ยง สร้างความมั่นคงให้กับชีวิตและสินทรัพย์ เป็นการสร้างหลักประกันบางอย่าง เช่น การประกันภัย การประกันชีวิต ประกันอุบัติเหตุ ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนในชีวิตหรือช่วยผ่อนหนักให้เป็นเบา โดยไม่สูญเสียเงินออมไปทั้งหมดกับเหตุการณ์ไม่คาดคิด และยังสามารถช่วยลดหย่อน 4) การวางแผนเกษียณ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า เป็นการใช้จ่ายเงินก้อนใหญ่ที่สุดในชีวิต เพราะเมื่อถึงวันเกษียณ รายได้จะลดลงหรือไม่มีรายได้ จึงควรวางแผนว่า ต้องการใช้จ่ายเงินเท่าใดหลังเกษียณ ซึ่งประเด็นสำคัญคือ ยิ่งวางแผนเร็วเท่าไรก็สามารถทำให้มีเวลาลงทุนนานเท่านั้น และสามารถจัดพอร์ตเพื่อคาดหวังผลตอบแทนให้สูงขึ้นได้อีกด้วย 5) การวางแผนภาษีอากร ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ในช่วงเริ่มต้นชีวิตการทำงาน รายได้อาจยังไม่ถึงเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษี แต่ควรศึกษาว่ารายได้ขั้นต่ำเท่าใดจึงจะต้องเสียภาษี การนำสิทธิประโยชน์ต่างๆ ทางภาษี ไปใช้ลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปี เพื่อบรรเทาภาระภาษีให้ลดน้อยลง และ 6) การวางแผนมรดก ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของการวางแผนมรดกน้อยมากที่สุด ถือเป็นเรื่องสำคัญที่คนส่วนมากยังมองข้าม เพราะในอนาคตไม่มีความไม่แน่นอนทรัพย์สินที่มีอาจเกิดปัญหาถ้าไม่เตรียมการล่วงหน้า และค่าใช้จ่ายในการจัดการ เช่น ภาษีมรดก ภาษีการให้ หนี้สินมีก็เป็นมรดกได้เช่นกัน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดเตรียมในเรื่องเหล่านี้

3. เสนอแนวทางการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งนำมาสู่การพัฒนาแนวทางการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 6 ด้าน 24 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การวางแผนการออม (Liquidity Planning) มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวางแผนการออม การบริหารรายรับ-รายจ่าย การมีวินัยในการออมอย่างสม่ำเสมอ และการเลือกรูปแบบต่างๆ ในการออม 2) การวางแผนการลงทุน (Investment Planning) มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจและประเมินความเสี่ยงการลงทุน การเลือกรูปแบบการลงทุนที่เหมาะสม จัดหาแหล่งลงทุนที่มีสภาพคล่องหรือมีความสามารถเปลี่ยนเงินลงทุนเป็นเงินสดได้เร็ว และจัดหาแหล่งเงินทุนที่สร้างมูลค่าเติบโตในระยะยาว 3) การวางแผนประกัน (Insurance Planning) มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกัน การประเมินความเสี่ยงที่ต้องการความคุ้มครอง การเลือกทุนความคุ้มครอง และขยายความคุ้มครองให้สอดคล้องตามช่วงชีวิต 4) การวางแผนเกษียณ (Retirement Planning) มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การกำหนดอายุที่ต้องการเกษียณ การกำหนดจำนวนเงินที่ต้องใช้หลังเกษียณ การวางแผนลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่างๆ และการทบทวนแผนเกษียณอายุสม่ำเสมอ 5) การวางแผนภาษีอากร (Tax Planning) มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี การคำนวณเงินได้พึงประเมินประจำปีและการคำนวณภาษี การหาค่าลดหย่อนแบบทุกกรณี และการศึกษาสิทธิประโยชน์ค่าลดหย่อนจากภาครัฐ และ 6) การวางแผนมรดก (Estate Planning) มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ การทบทวนสินทรัพย์ หนี้สินที่มีอยู่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมรดก การศึกษาภาษีการให้/ภาษีมรดก และกฎหมายภาษี และการทยอยส่งมอบมรดกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

อภิปรายผล

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 สภาพปัญหาในการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า 1) ด้านรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านรายได้ในการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อการเกษียณอายุในทิศทางเดียวกัน รายได้เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการออมอย่างชัดเจน ตามแนวคิดของ มิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) (1957) ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวร

(Permanent Income Theory of Consumption) รายได้ถาวรเป็นรายได้ระยะยาว รายได้ชั่วคราวเป็นตัวแปรถึงความไม่แน่นอนของรายได้ในปัจจุบัน การบริโภคถาวรเป็นการบริโภคที่สม่ำเสมอ การบริโภคชั่วคราวเป็นการบริโภคที่เกิดขึ้นไม่แน่นอน โดยขัดแย้งกับแนวคิดของวิลเลียม ลิกซ์ ไทโยต์สำหรับ และวลัยภรณ์ อัดตะนันท์ (2531) ที่ระบุในสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis) ทฤษฎีตามแนวคิดของ John Maynard Keynes ว่า รายได้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากคนเราจะมีการบริโภคเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคจะไม่เพิ่มขึ้นเท่ากับรายได้ 2) ด้านรายจ่าย พบว่า ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นเกิดจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น เช่น เงินเฟ้อ เศรษฐกิจ การเมือง และสงคราม ทำให้มีรายรับไม่พอกับรายจ่าย รายได้ที่ผันผวนหรือชั่วคราวไม่ใช่ปัจจัยหลักทำให้ก่อภาระหนี้สิน แต่เป็นรายได้ที่มั่นคงการเข้าถึงบริการทางการเงิน (ก่อนนี้) ได้ง่าย 3) ด้านภาระครอบครัว พบว่า เป็นปัญหาสำคัญมากที่สุด การอุปการะคนในครอบครัว ทำให้การออมเพื่อการวางแผนเกษียณของตนเองไม่บรรลุเป้าหมายหรือช้าลงได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สนทยา เขมวิรัตน์ และคณะ (2555) ปัญหาการไม่ราบรื่นภาระค่าใช้จ่ายของส่วนตัวและครอบครัว ทำให้ไม่สามารถออมได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ วราญณ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2564) คนไทยจำนวนมากยังไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องออมเพื่อวัยเกษียณ อุปสรรคการเป็นกรุ่นแซนด์วิชเงินเนอเรชั่น ดูแลคนถึง 2 รุ่น คือ รุ่นลูกและรุ่นพ่อแม่ ทำให้เงินเหลือไม่พอจะออม 4) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่า เป็นการใช้จ่าย บริโภคทุกอย่าง เป็นเหตุให้การออมไม่ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ พิมลรัตนกานต์ (2555) ความโลภหรือกิเลส บริโภคใช้สอย จนการออมเงินสำหรับใช้ในอนาคตลดลง อิทธิพลจากการโฆษณาสินค้าผ่านสื่อช่องทางต่างๆ การได้ไปเที่ยวต่างประเทศ พฤติกรรมเหล่านี้ส่งผลให้มีเงินออมเพื่อเกษียณน้อยกว่าที่ควรเป็น และ 5) ด้านทักษะความรู้ทางการเงิน พบว่า ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะความรู้ ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินที่มีความหลากหลายและซับซ้อน ขาดการศึกษาผลิตภัณฑ์ทางการเงินตระหนักถึงความเสี่ยงจากอัตราเงินเฟ้อ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561)

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 พรรณการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า 1) การวางแผนการออม ที่ส่งผลต่อการออมมากที่สุดด้านรายได้ รองลงมาคือด้านรายจ่ายและด้านภาระครอบครัว ตามลำดับ สอดคล้องกับนิพนพิชฌน์ โกวิทวิชานนท์ (2559) การวางแผนการออมต้องอาศัยข้อมูลทางการเงินส่วนบุคคล ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับตามแนวคิดของ Friedman (1957) สมมติฐานรายได้ถาวร (Permanent

Income Hypothesis) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hall, R.E. and F.S. Mishkin., (1982) ที่ออกมาภายหลังพบว่า ระดับการออมของผู้สูงอายุไม่ได้ลดลงอย่างที่คาดการณ์ไว้ เนื่องจากที่คนมีอายุยืนขึ้นมีการออมเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Xiao and Olson, 1983) สอดคล้องกับสถาบันวิทยาการตลาดทุน (2562) แนวคิดการออมแบบใหม่ควรจะต้องตั้งต้นที่การออมเปรียบเสมือนภาระที่เหมือนรายจ่ายแบบหนึ่งมีลักษณะคงที่ ซึ่งทำให้ควบคุมความสม่ำเสมอของเงินออมได้ 2) การวางแผนการลงทุน เป็นการกำหนดแผนและปฏิบัติการลงทุนภายใต้ระดับความเสี่ยงที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับนิพนพิชฌน์ โกวิทวณิชกานนท์ (2559) การวางแผนการเงินส่วนบุคคลต้องอาศัยข้อมูลทางการเงินส่วนบุคคลหรือข้อมูลบริการทางการเงินอื่นๆ ต้องมีความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับระบบทางการเงิน มูลค่าเงินตามเวลา อัตราดอกเบี้ย และความเสี่ยง 3) การวางแผนประกัน เป็นการใช้จ่ายเงินเพื่อการทำประกันภัย การวางแผนทำประกันต่าง ๆ เช่น การวางแผนประกันชีวิต การวางแผนประกันสุขภาพ การวางแผนประกันภัยในทรัพย์สินบริหารความเสี่ยงของชีวิตและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น เป็นหลักประกันในชีวิตและบุคคลที่อยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบ สอดคล้องกับนิพนพิชฌน์ โกวิทวณิชกานนท์ (2559) การปกป้องทรัพย์สินที่มีอยู่ การซื้อประกันเป็นการถ่ายความเสี่ยงที่เกิดจากชีวิต สุขภาพ และทรัพย์สิน หรือรายได้ของผู้วางแผน สอดคล้องกับปรีวัตร ป้องพาล และคณะ (2563) จำเป็นต้องมีมาตรการในการบริหารความเสี่ยงที่รองรับความเสี่ยงที่ไม่คาดคิด 4) การวางแผนเกษียณ เป็นการที่บุคคลเมื่อถึงเวลาเผชิญที่แตกต่างกันไปขึ้นกับการเตรียมความพร้อมล่วงหน้า แอชลีย์ Atchley, (1994) อ้างถึงใน เพ็ญประภา เบญจวรรณ (2558) แบ่งเป็น ระยะก่อนการเกษียณ ระยะหลังเกษียณใหม่ๆ ระยะเริ่มเบื่อ ระยะปรับตัว ระยะปรับตัวได้ และระยะสุดท้ายชีวิต สอดคล้องกับ Leedy and Wynbarand, (1987) และ สุดารัตน์ ทิพาพงศ์, (2564) พฤติกรรมในการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ด้านสุขภาพ ด้านสังคม และด้านจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yeung (2013) การวางแผนเกษียณต้องเตรียมความพร้อมในชีวิตเกษียณและมีความสุข และงานวิจัยของ Solem, P.E., (2014) เป็นพฤติกรรมการตัดสินใจที่ความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติ และความรู้ทั้งในด้านการทำงาน การเงิน และการดำเนินชีวิต ซึ่งส่งผลให้เกิดการตัดสินใจในแง่ของการทำงานจนครบอายุ 5) การวางแผนภาษีอากร การออมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรายได้เมื่อนำไปหักภาษีออกรายได้ดังกล่าวถือเป็นรายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริงสอดคล้องกับนิพนพิชฌน์ โกวิทวณิชกานนท์ (2559) ในช่วงทำงานของทุกคนการเตรียมเพื่อเสียภาษีให้

ถูกต้องครบถ้วน การใช้สิทธิประโยชน์ ไม่ต้องเสียภาษีมากเกินไปและอย่างถูกต้อง วางแผนภาษีดีอาจจะได้รับเงินคืนภาษีสามารถนำไปต่อยอดเพื่อออกดอกผล สอดคล้องกับ รัชนีกร วงศ์จันทร์ (2553) และ ปรีวัตร ป้องพาล และคณะ (2563) เพื่อให้เสียภาษีได้อย่างถูกต้อง สามารถประหยัดภาษีได้สูงสุด ต้องศึกษารายละเอียดของภาษีอากรแต่ละประเภทให้การเสียภาษีได้รับประโยชน์สูงสุด และ 6) การวางแผนมรดก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2559) การสร้างความมั่นคงแบบ Step-by-Step เป็นแนวทางให้บุคคลใช้เป็นหลักในการวางแผนการเงินทำให้คุณสามารถดำเนินในแต่ละช่วงชีวิตได้อย่างดีมีความสุขทางการเงินที่ดี สอดคล้องกับนิพนพิชฌน์ โกวิทวิชานนท์ (2559) เป็นการส่งมอบจัดการทรัพย์สินของบุคคลไปยังทายาทหรือผู้ที่เจ้าของมรดกต้องการยกให้กับบุคคลที่เราต้องการ และ รัชนีกร วงศ์จันทร์ (2553) และ ปรีวัตร ป้องพาล และคณะ (2563) การวางแผนจัดการส่งต่อทรัพย์สินในยามที่เสียชีวิตให้เป็นไปตามความต้องการของบุคคลไปยังบุคคลที่เราต้องการมอบให้อย่างแน่นอนและครบถ้วน

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เสนอแนวทางการจัดการการเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย 1) การวางแผนการออม ต้องเริ่มจากการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการออม ผ่านการบริหารจัดการเงิน การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายแต่ละวัน การมีวินัยในการออมอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับนิพนพิชฌน์ โกวิทวิชานนท์ (2559) การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน เพื่อเก็บให้เป็นระบบระเบียบในรูปแบบของงบการเงินส่วนบุคคล 2) การวางแผนการลงทุน ต้องเริ่มจากการมีความรู้ความเข้าใจและการประเมินความเสี่ยงการลงทุน การตั้งเป้าหมายการเงิน ลงทุนอย่างสม่ำเสมอ และลงทุนเพิ่มเมื่อมีรายได้เพิ่ม การเลือกรูปแบบการลงทุนที่เหมาะสม ดูจากวัตถุประสงค์และความสามารถในการรับความเสี่ยงการจัดหาแหล่งเงินทุนที่สร้างมูลค่าเติบโตในระยะยาว สอดคล้องกับนิพนพิชฌน์ โกวิทวิชานนท์, (2559) การลงทุนต้องให้ผลตอบแทนตามเป้าหมายภายใต้ระดับความเสี่ยงที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด รับผิดชอบต่อเบ้ ผลตอบแทนทำให้เงินออกเงยสร้างผลตอบแทนในระยะยาว 3) การวางแผนประกัน ประกันภัยบุคคล และ ประกันภัยทรัพย์สิน เริ่มจากการมีความรู้ความเข้าใจและกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกัน การทำประกันถือเป็นบริการทางการเงิน ควรเลือกเพื่อสร้างความคุ้มครองและให้ครอบคลุมความเสี่ยงและภาระทางการเงินทั้งหมด ขยายความคุ้มครองให้สอดคล้องตามช่วงชีวิต สอดคล้องกับนิพนพิชฌน์ โกวิทวิชานนท์ (2559) การปกป้องรายได้ของผู้เอาประกัน เพื่อไม่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เป็นการ

บริหารความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 4) การวางแผนเกษียณ เริ่มจากกำหนดอายุที่ต้องการเกษียณ เวลาทำงานที่เหลือ และต้องการมีรายได้ใช้หลังเกษียณเท่าไร กำหนดจำนวนเงินที่ต้องใช้หลังเกษียณ สอดคล้องกับนิพพิชณ์ โกวิทวิชานนท์ (2559) เป็นการวางแผนการออมในระยะยาว เพื่อนำเงินที่ออมหรือสะสมในวันนี้ไปใช้ในวัยหลังเกษียณ 5) การวางแผนภาษีอากร เริ่มจากการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเงินได้พึงประเมิน หรือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การคำนวณเงินได้พึงประเมินและการคำนวณภาษี การลดหย่อนภาษีถือเป็นประโยชน์ตามกฎหมายกำหนด เพื่อให้การวางแผนลดหย่อนภาษีอย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงควรหมั่นติดตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขในทุกปี สอดคล้องกับนิพพิชณ์ โกวิทวิชานนท์ (2559) ในช่วงทำงานของทุกคนยังมีภาระภาษีที่ต้องชำระ การใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปีการเตรียมการเพื่อเสียภาษีให้ถูกต้องครบถ้วน และ 6) การวางแผนมรดก เริ่มจากรวบรวมสินทรัพย์และหนี้สินจัดบันทึกไว้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกและภาษีมรดก พันัยกรรม การทยอยส่งมอบอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และไม่ทำให้เสียภาษีมากเกินไป สอดคล้องกับปรีวัตร ป้องพาล และคณะ (2563) การจัดการส่งต่อทรัพย์สินให้เป็นไปตามความต้องการของบุคคลเพื่อเป็นระเบียบและสะดวกต่อการใช้ประโยชน์ในอนาคต ไปยังทายาทหรือผู้ที่เจ้าของมรดกต้องการยกให้อย่างถูกต้อง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า 1) ให้เริ่มออมเพื่อการเกษียณแต่เนิ่นๆ สม่าเสมอ และออมเพิ่มขึ้นให้มากกว่าอัตราการเพิ่มของรายได้เมื่อรายได้เพิ่มมากขึ้น และมีวินัยในการออม และลงทุน 2) จัดพอร์ตการลงทุนให้มีระดับความเสี่ยงของพอร์ตการลงทุนที่สอดคล้องกับอายุ หรือระยะเวลาการลงทุน กล่าวคือ การเริ่มลงทุนแต่เนิ่นๆ ทำให้มีระยะเวลาการลงทุนที่นานก่อนถึงวันเกษียณอายุ และปรับพอร์ตให้มีความเสี่ยงลดลงเมื่อเข้าใกล้ช่วงเกษียณอายุ จะช่วยให้ผลตอบแทนโดยเฉลี่ยของพอร์ตในระยะยาวปรับเพิ่มสูงขึ้น 3) พิจารณาเพิ่มอายุเกษียณตามที่กฎหมายกำหนดจาก 60 ปี เป็น 62 – 65 ปี เนื่องจากความก้าวหน้าทางการแพทย์ในอนาคตทำให้คนมีอายุขัยเฉลี่ยที่ยืนยาวขึ้น พิจารณาอายุเกษียณตามที่กฎหมายกำหนดของประเทศอื่นประกอบ พบว่าส่วนใหญ่มีการขยายอายุเกษียณเพิ่มมากกว่า 60 ปี จะมีอายุเกษียณผู้ชายเฉลี่ย 64.2 ปี และผู้หญิงเฉลี่ย 63.5 ปี

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการเงินต่างๆ ควรร่วมมือกันส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการเงินที่ถูกต้อง โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุตั้งแต่วัยเริ่มทำงาน สร้างความตระหนักถึงความจำเป็นในการเตรียมเกษียณอายุ นำไปสู่ความรู้ว่าต้องออมอย่างไร รวมถึงส่งเสริมเครื่องมือทางการเงินลงทุน ผู้บริหารองค์กรควรช่วยส่งเสริมความรู้ในการวางแผนการเงินส่วนบุคคลในทุกช่วงชีวิตตั้งแต่ในโรงเรียน ในสถาบันการศึกษา และในสถานประกอบการ บรรจุในหลักสูตรการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็ก จากการอบรมเลี้ยงดู แนะนำบริหารรายรับรายจ่าย และการเก็บออมเงินในรูปแบบต่างๆ เมื่อสำเร็จการศึกษา ควรได้รับสนับสนุนต่อเนื่องในสถานประกอบการที่ทำงาน ผังนายจ้างส่งเสริมประเมินของพนักงาน โดยมองว่าการดูแลพนักงานไม่ใช่เวลาที่ทำงานให้กับองค์กร แต่ประเมินไปภายหลังเลิกทำงานกับนายจ้างด้วย โดยให้สถานประกอบการเอกชนหรือนายจ้างจัดกิจกรรมอบรมพนักงานใหม่ทุกคนสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรเกิดการเรียนรู้ ตระหนักว่าต้องออมเห็นความจำเป็นของการออมเงิน และสั่งสมจนกระทั่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมอย่างเห็นได้ชัดเจน **ข้อเสนอใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป** สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากงานวิจัยครั้งนี้ ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อปรับใช้ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป ดังนี้ 1) ควรทำการขยายขอบเขตการวิจัยให้กว้างขึ้นโดยการเพิ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และกลุ่มตัวอย่างไปยังจังหวัดอื่นหรือครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อทราบข้อมูลการจัดการออมเงินส่วนบุคคลของบุคลากรภาคเอกชนเพื่อการวางแผนเกษียณอายุและสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น 2) ควรค้นหาสาเหตุของความพร้อมหรือไม่พร้อมต่อการเกษียณอายุของคนในวัยทำงาน พร้อมทั้งระบุประเด็นการแก้ไข และกำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเจาะจงชัดเจน 3) ควรศึกษารูปแบบของการส่งเสริมความพร้อมให้กับคนในวัยทำงานต้องอาศัยบทบาทของนายจ้าง ระบบบำเหน็จบำนาญ รวมทั้งทักษะความรู้ทางการเงินที่สะท้อนความเข้าใจให้สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2564). ‘จุฬาฯ’ ชี้คนไทยออมเงินน้อย มีความพร้อมหลังเกษียณต่ำกว่า 40% เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2566 จาก

<http://www.chula.ac.th/clipping/84815/>

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (8 เมษายน 2559). 4 วิธีสู่ความมั่งคั่ง. เรียกใช้เมื่อ 1

สิงหาคม 2566 จาก

<https://www.setinvestnow.com/th/knowledge/video/85-4-steps-to-become-wealthy>.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2561.

ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร:
ธนาคารแห่งประเทศไทย.

นิพนพิชญ์ โกวินทวิชกานนท์. (2559). คู่มือปฏิบัติงานสำหรับนายหน้าประกันชีวิต.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ
ประกันภัย (คปภ.).

ประกาศคณะกรรมการค่าจ้าง. (2565). เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 11). ราชกิจจานุ
เบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 221 ง หน้า 4 (19 กันยายน 2565).

ปรีวัตร ป้องพาล. (2563). การวางแผนการเงินส่วนบุคคลเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ
ของครูและบุคลากรทางการศึกษา. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิการครูและบุคลากรทางการศึกษา.

เพ็ญประภา เบญจวรรณ. (2558). การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุ. วารสาร
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(1), 84-
85.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2564). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.
2563. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.

รัชนิกร วงศ์จันทร์. (2553). การบริหารการเงินส่วนบุคคล. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย.

รัชนิกร วงศ์จันทร์. (2555). การบริหารการเงินส่วนบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วราญาณ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2564). ก้นดักของการออมเงินเกษียณ ที่ทำให้ไม่ได้ตามเป้า.

เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2566 จาก

<https://www.tfpa.or.th/datasource.php?topic=document&sub=article&tab=personal&pageNumber=6&id=794>.

- วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์ และวลัยภรณ์ อັตตะนันท์. (2531). การเร่งการออมของครัวเรือนในประเทศไทย. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2553). หลักสูตรวางแผนการเงิน: ชุดวิชาที่ 1 พื้นฐานการวางแผนการเงินหน้า กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- สนทยา เขมวิรัตน์ และคนอื่นๆ. (2555). ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการออม:กรณีศึกษาชุมชนพระยาประสิทธิ์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สถาบันวิทยาการตลาดทุน, (2562). การออมเพื่อประชากรวัยเริ่มทำงานหน้าคณะนักศึกษาหลักสูตรผู้บริหารระดับสูงสถาบันวิทยาการตลาดทุน รุ่นที่ 29. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิทยาการตลาดทุน
- สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์. (2555). การเงินส่วนบุคคล. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สุดารัตน์ ทิพาพงศ์. (2564). แนวทางการวางแผนการเงินเพื่อคุณภาพชีวิตวัยเกษียณอายุ. วารสารบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(5), 355-356.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2559). การวางแผนการลงทุนส่วนบุคคล. คู่มือปฏิบัติงานสำหรับนายหน้าประกันชีวิต. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.).
- Atchiley, R.C. (1994). Social forces and Aging: An Introduction to Social Gerontology, Belmont, California: Wadsworth.
- Bank of Thailand. (2018). Aging Society and the challenges of the Thai labor market. A study project on Thai economic structure that has implications for policy implementation. Monetary Policy Group Bank of Thailand. [In Thai]
- Hall, R.E. and F.S. Mishkin., (1982). The sensitivity of consumption to transitory income: Estimate for panel data on households. Econometrica. Vol.50: pp 461-481.
- Leedy, Jack J. Wynbarand. (1987). Executive Retirement Management. New York: Fact on File Publications.

Yeung, (2013). Is Pre-retirement planning always good? An exploratory study of retirement adjustment among Hong Kong Chinese retirees. *Aging Ment. Health*, 17(3), 386-393.

การจัดการพันธมิตรทางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขต
อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี*
MANAGEMENT ALLIANCE BUSINESS TRAVEL (MICE) OF HOTELS IN
HUAHIN DISTRICT PRACHUAPKIRIKHAN PROVINCE AND CHA-AM
DISTRICT PETCHBURI PROVINCE

สมชาย กระแจะเจิม¹, อธิษฐ์ สิริวริศรา² และ ฐิติมา ให้อยอง³

Somchai Krajaejerm¹, Athithat Sirawaritsara² and Thitima Holomyong³

¹⁻³มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล

¹⁻³Rajamongala University of Technology Rattanakosin (RMUTR), Wang Klai Kangwon Campus, Thailand

Corresponding author E-mail: krajaejermSomchai@gmail.com

Received 15 August 2023; Revised 6 September 2023; Accepted 25 October 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พรรณนาบริบทของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของ
โรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2) ระบุปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหินจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 3) เสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว
เชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัด
เพชรบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 21 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การ

* สมชาย กระแจะเจิม, อธิษฐ์ สิริวริศรา และ ฐิติมา ให้อยอง. (2566). การจัดการพันธมิตรทางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของ
โรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี.

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 3(5), 18-32.

Somchai Krajaejerm, Athithat Sirawaritsara and Thitima Holomyong. (2023). Management Alliance Business
Travel (MICE) of Hotels in Huahin District Prachuapkirikhan Province and Cha-Am District Petchburi
Province. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(5), 18-32.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.20>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

สัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์แก่นสาร

ผลการวิจัย พบว่า 1) บริบทการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน-ชะอำ ประกอบด้วย ด้านการคมนาคมทางอากาศและทางบก ภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันผลักดันสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ด้านความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ ทั้งในท้องถิ่นและระดับนานาชาติ ด้านภาพลักษณ์และความมีชื่อเสียงเป็นเมืองเก๋อาย่อนยุค ด้านสภาพแวดล้อมเน้นการพัฒนา ด้านโครงสร้างพื้นฐานควบคู่ไปกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน มีภูมิประเทศเป็นที่ลาดเอียงจากป่าเขาจรดชายหาด และด้านความปลอดภัยของทรัพย์สินและร่างกายของประชาชน 2) ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี อยู่ระหว่างกำลังพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมทางอากาศ และทางบก รถไฟรางคู่ ด้านการเตรียมความพร้อมมีการขับเคลื่อนส่งเสริม พัฒนา ให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการและบุคลากรสม่ำเสมอ ด้านการใช้เทคโนโลยี กำลังปรับปรุงพัฒนาทั้งระบบ ออนไลน์ ออฟไลน์ และ AI 3) แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการถ่ายทอด การประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงทุกกลุ่ม

คำสำคัญ: การจัดการการ,การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ,อำเภอหัวหิน-ชะอำ

Abstract

The purpose of this research was to 1) describe reports of various business tourism in the area of Hua Hin District. Prachuap Khiri Khan Province and Cha-am District, Phetchaburi Province. 2) Identify problems that may occur in business tourism in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province and Cha-am District, Phetchaburi Province. 3) Propose business tourism management guidelines for hotels in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province and Cha-am District, Phetchaburi Province. This research was a qualitative research. Twenty-one key informants were collected using in-depth interviews and

participant and non-participant observation. Analyze data by synthesizing the essence.

Research Results 1. The context of business tourism management of hotels in Hua Hin-Cha-am district consists of air and land transportation. Public and private sectors work together to push and support the organization of activities to promote business tourism. Safety for tourists who come to use the service both local and international In terms of image and reputation, it is an ancient old town. The environment focuses on development. Infrastructure coupled with sustainable environmental preservation the terrain is sloping from the forest to the beach. 2) Problems of business tourism management of hotels in Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province and Cha-am District, Phetchaburi Province. In the process of developing infrastructure Air and land transport, double-track railway In terms of readiness, there is a drive to promote, develop, and educate entrepreneurs and personnel on a regular basis. Technology currently developing both online, offline and AI systems. 3. Business tourism management guidelines for hotels in Hua Hin District Prachuap Khiri Khan Province and Cha-Am District, Phetchaburi Province Bring modern technology to adapt to broadcast. Public relations to reach all groups.

Keywords: Management, Business Tourism, Hua Hin – Chaam District

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นภาคการบริการที่สร้างรายได้จำนวนมาก และยังกระจายรายได้ที่เกิดขึ้นไปยังภาคธุรกิจต่างๆ อย่างกว้างขวางทั้งทางธุรกิจการท่องเที่ยวโดยตรง อันได้แก่ ธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจที่พัก ธุรกิจอาหารและบันเทิง ธุรกิจนันทนาการและมัคคุเทศก์ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก ธุรกิจพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงธุรกิจต่างๆ ที่ต่อเนื่องทางอ้อม ได้แก่ ธุรกิจการ

สื่อสาร ธุรกิจโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ธุรกิจธนาคาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ คือ การสร้างงานสร้างอาชีพให้คนในสังคมนั้นอยู่ดีกินดี ซึ่งการท่องเที่ยวจะแบ่งตามวัตถุประสงค์ได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ (Leisure Travel) หมายถึงการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อน เช่น นันทนาการ ศึกษาธรรมชาติ ศึกษาศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น 2. การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (MICE Business Travel) หมายถึง การท่องเที่ยวขนาดใหญ่ 4 ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจการจัดการประชุมขององค์กร (Meeting) การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive) การจัดการประชุมนานาชาติ (Convention) และการจัดการแสดงสินค้าและนิทรรศการ (Exhibitions) ซึ่งรวมเรียกธุรกิจทั้ง 4 นี้ว่า การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เป็นธุรกิจแขนงหนึ่งของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ซึ่งมีความสำคัญต่อประเทศอย่างยิ่ง เพราะรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจจัดอยู่ในรายได้ของภาคบริการในบัญชีเดินสะพัดของประเทศที่ค่อนข้างสูงมาก ทำให้คุณภาพการบริการเกินดุลและส่งผลให้ดุลการชำระเงินของประเทศปรับตัวดีขึ้น อีกทั้งยังก่อให้เกิดการจ้างงาน และสร้างรายได้ให้แก่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องด้วยกัน

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านสร้างโอกาสใหม่ ๆ แก่การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของไทยในการเจาะตลาดเพื่อนบ้านในขณะที่การแข่งขันยังมีน้อย การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการประชุมสัมมนาหรือจัดนิทรรศการที่เรียกว่า MICE เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้มหาศาลให้ประเทศไทยโดยมีการเจริญโตสูงเฉลี่ย 10% ต่อปีและที่สำคัญนักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (MICE) เป็นนักท่องเที่ยวคุณภาพมีกำลังซื้อสูงโอกาสการซื้อซ้ำมีมาก โดยเฉพาะเมื่อมีการเข้าสู่ AEC ของอาเซียนด้วยแล้ว จะส่งผลให้ประเทศไทยจะมีความเป็น (HUB) ด้าน MICE มากยิ่งขึ้น MICE ถือเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ได้แก่ การจัดประชุม (Meeting) การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive) การจัดงานแสดงสินค้าและนิทรรศการ (Exhibition) ซึ่งกำลังขยายตัวในอาเซียน นักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (MICE) ส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจที่เข้ามาทำงานประชุมและพักผ่อนกับครอบครัวในเวลาเดียวกันจึงสร้างรายได้และก่อให้เกิดการต่อยอดสร้างรายได้หลากหลายให้กับเศรษฐกิจไทยทั้งนี้สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (MICE) เทียบกับรายได้จากการท่องเที่ยวมีสัดส่วนถึง 10% เลย

ที่เดียวโดยในปี 2556 นักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ(MICE)สร้างรายได้เข้าประเทศไทยกว่า 88,485 ล้านบาท (ไพศาล มะระพุทธวรรณะ, 2556)

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจได้เข้ามามีบทบาทในเอเชียมากยิ่งขึ้นเพราะมีส่วนแบ่งทางการตลาดโลกถึง 70% จากเดิมที่ส่วนแบ่งเหล่านี้มักอยู่ที่ยุโรปและสหรัฐเป็นส่วนใหญ่ เหตุผลส่วนหนึ่งเป็นเพราะการส่งเสริมของรัฐบาลแต่ละประเทศที่ต้องการดึงดูดธุรกิจเหล่านี้เข้ามา เนื่องจากรายได้จากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้สูงกว่านักท่องเที่ยวปกติถึง 3-4 เท่าตัว และในอาเซียน แม้ไทยจะเป็นอันดับ 3 ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (MICE) รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มขยายตัวที่ดี โดยมีตลาดสำคัญคือการประชุมสัมมนานานาชาติ เช่น การประชุมวิสาขบูชาโลกเป็นประจำทุกปี การประชุมโรตารีสากล การประชุมโลออนส์สากล ซึ่งได้รับความนิยมจากต่างชาติมาก ด้วยองค์ประกอบหลายอย่างของไทย ตลาดชนชั้นกลางในเอเชียเติบโตมากขึ้น 1.75 พันล้านคนในปี 2563 (ไพศาล มะระพุทธวรรณะ, 2556)

เมื่อเปรียบเทียบการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ในเขตอำเภอหัวหิน-ชะอำ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง กลับพบว่าการเจริญเติบโตอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่นของประเทศไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อหวังว่าผลการวิจัยจะนำเสนอผู้บริหารโดยคาดว่าธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะได้ประโยชน์สูงสุด และมีโอกาสเป็น HUB ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจในระดับประเทศในอนาคต

การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ MICE ตามคำนิยามของสมาคมส่งเสริมการประชุมกลุ่มประเทศเอเชีย (Asian Association Convention and Visitor Bureaus: AACVB) ให้คำนิยามว่าเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวที่มี วัตถุประสงค์เพื่อการจัดประชุมขององค์กรการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลการจัดประชุมนานาชาติและการจัดแสดงสินค้าเข้าด้วยกัน โดยมีการจัดการที่ดีและสมบูรณ์แบบอย่างมืออาชีพ ทั้งด้านการบริการ ด้านสถานที่ ด้านการจัดประชุม ด้านอาหารและเครื่องดื่ม ด้านเครื่องมืออุปกรณ์อำนวยความสะดวก ด้านการรับส่งสินค้าที่จะจัดแสดง ด้านพิธีการและศุลกากร ฯลฯ ประกอบด้วย 4 กลุ่มตามด้วยอักษรย่อ ที่มี ความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน และมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ได้แก่ธุรกิจการจัดประชุมองค์กร (Meetings) การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentives) การจัดประชุมนานาชาติ (Conventions) และการจัดแสดงสินค้า (Exhibitions) รวมเรียกว่า MICE Business (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2554) ได้ให้ความหมายของแต่ละธุรกิจไว้ คือ M: Meeting คือ การประชุมของ

กลุ่มบุคคลหรือผู้แทนจากบริษัทเดียวกันหรือบริษัทในเครือเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ปรึกษาหารือหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง
อันจะนำไปสู่ผลประโยชน์ทางสังคมและธุรกิจร่วมกัน I: Incentive Travel คือ การท่องเที่ยว
เพื่อเป็นรางวัล เป็นการจูงใจให้พนักงานให้ทุ่มเทให้กับพนักงาน เพื่อตอบแทนที่ทำงานได้ตาม
เป้าหมายของบริษัท โดยบริษัทผู้ให้รางวัลจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าว C:
Convention หรือ Conferencing คือ การประชุมวิชาชีพโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการมุ่งไปที่
การให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมงาน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมงานที่ก่อให้เกิดการอภิปราย
การเข้าสังคม หรือการเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ที่ถูกจัดขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดโดยสมาคม
ระดับนานาชาติซึ่งอาจจัดแบบหมุนเวียนตามประเทศสมาชิกหรือประมูลเพื่อเป็นประเทศ
เจ้าภาพในการจัดงาน E: Exhibition หมายถึง การจัดงานแสดงสินค้า/นิทรรศการนานาชาติ คือ
การแสดงผลงาน สินค้า ผลิตภัณฑ์หรือกิจกรรมให้กลุ่มเป้าหมายชม โดยการจัดแสดงงานสินค้า
มีวัตถุประสงค์หลักเชิงพาณิชย์ในการก่อให้เกิดการติดต่อซื้อขายระหว่างธุรกิจกับธุรกิจ สรุปได้
ว่า การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจคือ ธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดประชุม การเดินทางเพื่อเป็น
รางวัล การ จัดประชุม และการจัดแสดงสินค้าเข้าด้วยกัน โดยมีการจัดการอย่างมืออาชีพ

อำเภอหัวหินกับอำเภอชะอำเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในด้านความพร้อมของ
เมืองเนื่องจากมีโรงแรมระดับมาตรฐานและแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ
ศึกษาการจัดการพันธมิตรการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพรรณนาบริบทของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อระบุปัญหาการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการพัณณมิตรการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน-ชะอำ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อพรรณนาบริบท ระบุปัญหาและเสนอแนวทางการจัดการธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน-ชะอำ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือพัณณมิตรการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในเขตพื้นที่อำเภอหัวหิน-ชะอำ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ 4 คน บุคลากรภาคเอกชน ประกอบด้วยกลุ่มโรงแรม 6 คน กลุ่มสมาคม 3 คน กลุ่มนักท่องเที่ยว 3 คน และกลุ่มพัณณมิตร 5 คน ประกอบด้วย ขนส่ง มัคคุเทศก์ ธุรกิจอาหาร ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และชุมชนส่งเสริมการท่องเที่ยว ผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ทั้งหมดกับหัวข้อการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 21 คน เพื่อให้ทราบถึงนัยยะและความคิด ด้านกระบวนการหรือกลไกเกี่ยวกับการจัดการพัณณมิตรทางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมเขตอำเภอหัวหิน-ชะอำ โดยดำเนินการกระบวนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive random) เนื่องจากผู้ศึกษามีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลา การศึกษา จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant Interview) คือการสัมภาษณ์โดยกำหนดตัวผู้ตอบเป็นการเฉพาะเจาะจง เพราะผู้ตอบเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ศึกษา ซึ่งบุคคลประเภทนี้เรียกว่า “ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ” อันเป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้ศึกษาได้ดำเนินการพิจารณาเลือกตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่รับจากกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาดำเนินการประมวลผลข้อมูลอันนำไปสู่ข้อค้นพบต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยคำถาม ที่กำหนดไว้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 บริบทการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่อำเภอหัวหิน-ชะอำ ส่วนที่ 3 ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน-ชะอำ ส่วนที่ 4 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน-ชะอำ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) ใช้การพูดคุยในบรรยากาศ ที่เป็นกันเอง ซักถาม ข้อมูลและความคิดเห็น ควบคู่ไปกับการสังเกตการณ์ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบแก่นสาระ (Thematic Analysis) เป็นการ รวบรวมข้อมูลจากผู้สัมภาษณ์ทั้งหมดแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ วางไว้

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบว่าจากผลของการศึกษา การจัดการพันธมิตรทางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของ โรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน-ชะอำ มีประเด็นที่สำคัญต่อการอภิปรายผลการศึกษามาตรม วัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1.บริบทการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขต อำเภอหัวหิน-ชะอำ มีการจัดการโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย ระบบคมนาคมทางอากาศ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนร่วมประชุมให้ข้อมูลร่วมกับท่าอากาศยาน เพื่อสนับสนุนส่งเสริม การเปิดสนามบินพาณิชย์และส่วนบุคคล ส่งเสริมการเพิ่มเที่ยวบินจากหัวหินไปยังภาคต่างๆ ของประเทศรวมถึงสนับสนุนให้เป็นสนามบินระดับนานาชาติ เช่น หัวหิน-เชียงใหม่ หัวหิน- อุดรธานี หัวหิน-กัวลาลัมเปอร์ และด้านระบบคมนาคมทางบก เช่น หัวหิน-สุพรรณภูมิ หัวหิน- เชียงใหม่ หัวหิน-ภูเก็ต หัวหิน-มุกดาหาร เพิ่มเส้นทางและปรับปรุงถนนสำหรับการเดินทางให้ สามารถเดินทางเข้าเมืองหัวหิน-ชะอำ ได้หลายเส้นทาง โดยทางรถไฟ รถขนส่งประจำทาง รถยนต์ส่วนตัว และรถโดยสารท้องถิ่น เป็นต้น ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจโดย ภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนการจัดงานตามโอกาส และตามประเพณี เช่น งานวิ่ง งาน ปั่นจักรยาน งานสงกรานต์ งานลอยกระทง งานเทศกาลดนตรี งานเทศกาลอาหาร การละเล่น ต่างๆ เพื่อกระตุ้นการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจหน่วยงาน ภาครัฐ และเอกชนร่วมกันจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เช่น งานเทศกาลดนตรี งาน เทศกาลอาหาร งานแสดงสินค้า กิจกรรมด้านสุขภาพ วิ่ง ปั่นจักรยาน มีการทำงานร่วมกับภาคี เครือข่ายในการขยายโอกาสเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน และเชิญร้านค้าในชุมชน ร่วมออกร้านในการจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อให้เกิดการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับ

พื้นที่ การจัดการด้านสถานที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกได้มาตรฐาน SHA, SHA. Plus+ มีจำนวนโรงแรมในเมืองหัวหินและชะอำ 1191 แห่ง เป็นต้น การจัดการด้านสถานที่จัดงานการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ มีหลากหลายขึ้นอยู่กับงานนั้นๆ เป็นงานตามประเพณี งานอีเว้นท์ ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับนานาชาติ และโรงแรมได้รับการรับรองมาตรฐานสถานที่จัดงานจากสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ การเดินทางสะดวกรวดเร็วทั้งทางอากาศและทางบก สามารถรับรองการจัดงานประชุมใหญ่ งานสัมมนา การจัดนิทรรศการ การแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ ต่างๆ ในกลุ่มอุตสาหกรรม หน่วยงานที่มีชื่อเสียงในระดับภูมิภาค และบางหน่วยงานในกลุ่ม AEC ได้ มากกว่า 1000 คน เช่น งานประชุมใหญ่สโมสรไลออนส์ภาคสากล 310 การประชุมผู้บริหารและพนักงานของหน่วยงานบริษัทดอยคำ บริษัท จอห์นสัน แอนด์จอห์นสัน เป็นต้น ภาพลักษณ์และชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เป็นเมืองเก่าย้อนยุค มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล และป่าเขา เป็นสถานที่พักตากอากาศพักผ่อนในวันหยุดสุดสัปดาห์ มีสถานที่ที่เป็นเอกลักษณ์จนได้รับการขนานนามว่า “เป็นราชินีแห่งเมืองสงบ” มีความปลอดภัย มีอาหารทะเลสด มีหาดทรายขาวยาวที่สวยงาม และเป็นเมืองแห่งการเรียนศาสตร์พระราชา เช่น อ่างเก็บน้ำห้วยไม้ตาย โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยมงคล โครงการอ่างเก็บน้ำเขาเต่า โครงการชั่งหัวมัน โครงการวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย เป็นต้น สภาพแวดล้อมการบริหารจัดการเมืองได้มาตรฐานสากล การพัฒนาทางกายภาพในด้านโครงสร้างพื้นฐานควบคู่ไปกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การกำจัดของเสีย ภูมิประเทศมีลักษณะทางกายภาพยาวติดแนวชายฝั่งทะเล พื้นที่ค่อยๆลาดต่ำลงมาจรดชายฝั่งทะเล การจัดการด้านความปลอดภัยมีการติดตั้งระบบ CCTV, SMARTSAFETY ZONE4.0 SMART POLE เพื่อหลีกเลี่ยงด้านความเสี่ยงและความปลอดภัยของทรัพย์สินและร่างกายของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ มีการฝึกอบรม ฝึกซ้อม ให้ความรู้ด้านความปลอดภัย ทั้งทางบกและทางน้ำเป็นประจำ ตามนโยบายการพัฒนาของเมืองท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ที่ 2 ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ระหว่างการปรับปรุงพัฒนาเส้นทางระบบการคมนาคมทางอากาศ และทางบก ระบบรถไฟรางคู่ การขยายถนน ปรับสภาพพื้นผิวถนน ไฟจราจรเพื่อความสะดวกในการเดินทางปรับปรุงซ่อมบำรุงเสาไฟฟ้าริมทางเพื่อความปลอดภัย เพิ่มขนาดท่อส่งน้ำประปาเพื่อรองรับจำนวนประชากรและนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ด้านการเปิดโอกาสให้ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน โรงแรม รีสอร์ท ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ และชุมชนมีส่วนร่วมร่วมกัน

ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การสร้างธนาคารปูเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีกิจกรรมระหว่าง การท่องเที่ยวนำไปปล่อยลงสู่ทะเล ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเตรียมความพร้อม และค้นหาแพลตฟอร์มใหม่ๆ การประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล ในการประกอบธุรกิจ การสื่อสาร การประสานงานที่ถูกต้องชัดเจน การฝึกอบรมเพิ่มทักษะและ พัฒนาบุคลากร การให้บริการ การให้ความช่วยเหลือ และสิ่งอำนวยความสะดวกในทุกมิติ เพื่อ ขยายการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ด้านเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน ออนไลน์ ออฟไลน์ อินเทอร์เน็ต โซเชียลมีเดีย โลก เฟสบุ๊ก อิน스타그램 ระบบสแกน คิวอาร์โค้ด AI เพื่อความสะดวกรวดเร็ว สำหรับการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ต่างๆ การวิเคราะห์ปัญหา โอกาส การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ด้านทำเลที่ตั้งของเมืองเหมาะสำหรับการเป็นศูนย์กลางของการ ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจในการจัดประชุม การท่องเที่ยวเพื่อรางวัล การประชุมนานาชาติ และการจัด นิทรรศการ การแสดงสินค้า อุปสรรค มักเกิดจากการให้ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ ให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวยังไม่มากนักความพร้อมความเป็นไปได้ พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานการ คมนาคม น้ำ ไฟฟ้า เทคโนโลยีให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และอำนวยความสะดวกต่อสถานที่พัก การจัดงานต่างๆ การกำหนดวัตถุประสงค์ การคัดเลือกพันธมิตร การเจรจาต่อรองสร้าง ข้อตกลงเพื่อได้ประโยชน์ร่วมกันของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ มีการวิเคราะห์เชิงลึก ในเชิงเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม การพัฒนาความรู้ การเขียนแผนให้สอดคล้องกับการ ท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน เกิดการสร้างรายได้ในชุมชน ให้ชุมชนมี ส่วนร่วมกับภาครัฐและเอกชน การกำหนดแผนรัฐวิสาหกิจของ ททท. แผนการบริหารความ เสี่ยง และแผนการท่องเที่ยวปีต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 3 เสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่ เขตอำเภอหัวหิน-ชะอำ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่อำเภอหัวหิน- ชะอำ ภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการท่องเที่ยวและสร้างรายได้แก่ชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต จัดวางกลยุทธ์ทาง การตลาด นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการถ่ายทอด การประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงทุก กลุ่ม เพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว ตระหนักและคงความเป็น เมืองแห่งการ ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงด้านงานบริการ ความปลอดภัยของทรัพย์สินและร่างกาย เพื่อสร้างความ เข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบว่าจากผลของการศึกษา การจัดการพันธมิตรทางการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน-ชะอำ มีประเด็นที่สำคัญต่อการอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 บริบทการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน-ชะอำ การจัดการโครงสร้างพื้นฐาน ความสะดวกของระบบคมนาคมทางอากาศและการคมนาคมทางบก ปัจจุบันนักท่องเที่ยวอาจได้รับการบริการด้านการจราจรที่ล่าช้า การเดินทางเข้าที่พักในเมืองหัวหิน-ชะอำ โดย รถขนส่งประจำทางสาธารณะ รถยนต์ส่วนบุคคล และอยู่ระหว่างการพัฒนาและขยายระบบการคมนาคมทางอากาศและทางบกเพื่อรองรับการเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยวในอนาคต การจัดการด้านโอกาส มีการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจัดขึ้นตามโอกาสและตามประเพณี เช่น งานวิ่ง งานสงกรานต์ งานลอยกระทง งานเทศกาลอาหาร งานเทศกาลดนตรี Jazz ในการกระตุ้นการท่องเที่ยวและเกิดการร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกส่วน การจัดการด้านสถานที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกได้มาตรฐาน SHA, SHA. Plus+ การจัดการด้านสถานที่จัดงานการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจมีหลากหลายขึ้นอยู่กับงานนั้นๆ โรงแรมผ่านเกณฑ์มาตรฐาน สามารถรับรองการจัดงานประชุมใหญ่ งานสัมมนา การจัดนิทรรศการ การแสดงสินค้า ผลิตภัณฑ์ ต่างๆ ในกลุ่มอุตสาหกรรมหน่วยงานที่มีชื่อเสียงในระดับภูมิภาค และบางหน่วยงานในกลุ่ม AEC ได้ มากกว่า 1000 คน เช่น งานประชุมใหญ่สโมสรโลออนส์ภาคสากล 310 การประชุมผู้บริหารและพนักงานของหน่วยงานบริษัทดอยคำ บริษัท จอห์นสัน แอนด์ จอห์นสัน ภาพลักษณ์และความมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เป็นเมืองเก๋อายุนยุค มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล และป่าเขา เป็นสถานที่พักตากอากาศพักผ่อนในวันหยุดสุดสัปดาห์ มีสถานที่ที่เป็นเอกลักษณ์จนได้รับการขนานนามว่า “เป็นราชินีแห่งเมืองสงบ” มีความปลอดภัย มีอาหารทะเลสด มีหาดทรายขาวยาวที่สวยงาม และเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา สภาพแวดล้อมการบริหารจัดการเมืองได้มาตรฐานสากล การพัฒนาทางกายภาพในด้านโครงสร้างพื้นฐานควบคู่ไปกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การกำจัดของเสีย ภูมิประเทศมีลักษณะทางกายภาพยาวติดแนวชายฝั่งทะเล พื้นที่ค่อยๆลาดต่ำลงมาจรดชายฝั่งทะเล การจัดการด้านความปลอดภัยมีการติดตั้งระบบความปลอดภัยเพื่อหลีกเลี่ยงด้านความเสี่ยงและความปลอดภัยของทรัพย์สินและร่างกายของ

นักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ มีการฝึกอบรม ฝึกซ้อม ให้ความรู้ด้านความปลอดภัย ทั้งทางบกและทางน้ำเป็นประจำ ตามนโยบายการพัฒนาของเมืองท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ที่2 ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน-ชะอำ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอยู่ระหว่างการปรับปรุงพัฒนาเส้นทางระบบการคมนาคมทางอากาศ และระบบการคมนาคมทางบก ระบบรถไฟรางคู่ ขยายถนน ปรับสภาพพื้นผิวถนน ไฟจราจรเพื่อความสะดวกในการเดินทางปรับปรุงซ่อมบำรุงเสาไฟฟ้าริมทางเพื่อความปลอดภัย เพิ่มขนาดท่อส่งน้ำประปาเพื่อรองรับจำนวนประชากรและนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ด้านการเปิดโอกาสให้ภาครัฐ เอกชน โรงแรม รีสอร์ท ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจอาหาร มัคคุเทศก์ และชุมชนมีส่วนร่วมร่วมกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การสร้างธนาคารปูเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีกิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยวนำไปปล่อยลงสู่ทะเล ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการวางแผนการจัดการเตรียมความพร้อม ค้นหาแพลตฟอร์มใหม่ๆ การประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลในการประกอบธุรกิจ การสื่อสาร การประสานงานที่ถูกต้องชัดเจน การฝึกอบรมเพิ่มทักษะและพัฒนาบุคลากร การให้บริการ การให้ความช่วยเหลือ และสิ่งอำนวยความสะดวกในทุกมิติด้านการใช้เทคโนโลยี การจัดการผ่านแอปพลิเคชัน ออนไลน์ ออฟไลน์ อินเทอร์เน็ต โซเชียลมีเดีย ไลน์ เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม ระบบสแกน คิวอาร์โค้ด AI เพื่อความสะดวกรวดเร็ว สำหรับการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ต่างๆ

วัตถุประสงค์ที่3 การเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของโรงแรมในพื้นที่เขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและสร้างรายได้แก่ชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต จัดวางกลยุทธ์ทางการตลาดนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการถ่ายทอด การประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงทุกกลุ่ม เพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว ตระหนักและคงความเป็น เมืองแห่งการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงด้านงานบริการ ความปลอดภัยของทรัพย์สินและร่างกาย เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวโน้มของตลาดอุตสาหกรรมแม่พิมพ์โลหะขึ้นรูปเหรียญพระเครื่อง ในประเทศไทย การจัดส่วนประสมทางการตลาดให้มีความเหมาะสมกับตลาดเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องเริ่มต้นด้วยการแบ่งตลาดออกเป็นส่วนๆ โดยอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้บริโภค หรือตลาดเป็นพื้นฐาน หลังจากนั้นจึงกำหนดตลาดเป้าหมาย และกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ให้มีความสอดคล้องกับความชอบ ความต้องการ และพฤติกรรมของตลาดที่เลือกเป็นเป้าหมายนั้น ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมอาจต้องประสพความสูญเสีย อันเนื่องมาจากภัยคุกคามจากผลิตภัณฑ์ซึ่งผลิตในอุตสาหกรรมอื่น แต่สามารถใช้ทดแทนได้กับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ในอุตสาหกรรมอื่น และเมื่อกำหนดทดแทนกันได้แล้ว ระดับแห่งการทดแทนนั้นมีมาน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยที่ค้นพบครั้งนี้ไปเป็นแนวทางเพื่อใช้ในการพัฒนากิจกรรมทางด้านนวัตกรรมให้กับองค์กรได้ตามความเหมาะสม

2. จากข้อค้นพบขององค์ประกอบด้านการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นลูกค้าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก องค์กรจะต้องตอบสนองลูกค้าในมิติต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น เช่น มูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ สร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ การลดต้นทุน การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างเหนือจากคู่แข่ง การจัดการด้านข้อมูล และการสื่อสาร ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

3. การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ผู้บริหารสูงสุดขององค์กร จะต้องกำหนดกลยุทธ์วิสัยทัศน์และเป้าหมาย เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน เพื่อแสดงความมุ่งมั่นในการนำพาองค์กรไปสู่ การพัฒนานวัตกรรมที่ยั่งยืน และการตอบสนองที่ตรงตามความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านเงินทุนและนโยบายส่งเสริมจากทางภาครัฐ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมในการสนับสนุนด้านความรู้ การส่งเสริมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมว่ามีมาน้อยเพียงใด

2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษารูปแบบการนำนวัตกรรมธุรกิจของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ เพื่อให้เห็นความชัดเจนและครอบคลุมความสำคัญขององค์กรแห่งนวัตกรรมมากยิ่งขึ้น

3. ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและระบบดิจิทัลมีความสำคัญอย่างมากต่อการวิจัยและพัฒนา จึงควรมีการศึกษาปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีและระบบดิจิทัลที่ส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษกร จิรานุเมศ.และคนอื่น ๆ. (2563). ผลของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ กลยุทธ์ที่มีต่อความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานการศึกษาเชิงประจักษ์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- กฤษณะ ดาราเรือง. (2559). ตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้สู่การเป็น องค์การแห่งการเรียนรู้. วารสารวิชาการ, 21(8), 134-142.
- _____. (2559). การรับรู้ระดับบุคคลด้านวัฒนธรรมองค์การและการจัดการความรู้ที่มี อิทธิพลต่อนวัตกรรม ของกลุ่มบริษัท KTIS มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา. วารสารสมาคม นักวิจัย, 21(9), 59-65.
- ปรารธนา หลีกภัย และเกิตศิริ เจริญวิศาล. (2560). ผลของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด และการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ที่มีต่อความสามารถทางนวัตกรรมองค์กร. วารสารวิทยาการ จัดการ, 29(1), 77-90
- ปรารธนา หลีกภัย และเกิตศิริ เจริญวิศาล. (2560). ผลของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นตลาดและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ ที่มีต่อความสามารถทางนวัตกรรมองค์กร. วารสารวิทยาการ จัดการ, 29(1), 77-90.
- เผด็จ อมรศักดิ์. (2561). การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในธุรกิจอุตสาหกรรมที่เป็น เลิศ. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระ นครเหนือ.
- ไพโรจน์ บุตรชีวัน. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเป็น องค์การ แห่งนวัตกรรมของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมเพื่อสร้าง ความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 9(2), 85-97.

วิภาวี เนาวรังษี. (2560). การศึกษาผลการมุ่งเน้นการตลาดที่มีต่อผลการดำเนินงานธนาคารออมสินภาค 13. ใน การศึกษาคนควาอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

สุชาติ หัตถ์สุวรรณ. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชีในประเทศไทย*

MODEL CAUSAL RELATIONSHIP OF FACTORS INFLUENCING THE PERFORMANCE OF ACCOUNTING FIRMS IN THAILAND

วันดี ยูโส¹, บุรพร กำบุญ², สุชาติ ปรัชยานนท์³ และ ฐนัณวริน โฆษิตคณิน⁴

Wandee Yuso¹, Buraporn Kumboon², Suchart Prakthayanon³ and Thananwarin Kositkanin⁴

¹⁻⁴คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹⁻⁴Faculty of Business Administration, Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding author E-mail: yusowandee@gmail.com

Received 19 September 2023; Revised 22 September 2023; Accepted 25 October 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย 3) เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี จำนวน 1,500 แห่ง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 480 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

* วันดี ยูโส, บุรพร กำบุญ, สุชาติ ปรัชยานนท์ และ ฐนัณวริน โฆษิตคณิน. (2566). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพยุคดิจิทัลแก่พลเมืองในพื้นที่.

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(5), 33-47.

Wandee Yuso, Buraporn Kumboon, Suchart Prakthayanon and Thananwarin Kositkanin. (2023). Model Causal Relationship of Factors Influencing the Performance of Accounting Firms In Thailand. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(5), 33-47.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.21>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย ได้แก่ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการความรู้ คุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี อยู่ในระดับมาก นวัตกรรมความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานของสำนักงาน อยู่ในระดับปานกลาง 2) การจัดการทรัพยากร การจัดการความรู้ การจัดการนวัตกรรม คุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี ความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย ซึ่งค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องของโมเดลจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสมกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 292.29$, $df = 181$, $\chi^2/df = 1.61$, $p - value = 0.00000$, $CFI = 0.994$, $GFI = 0.908$, $AGFI = 0.86$, $SRMR = 0.040$, $RMSEA = 0.048$ และ 3) รูปแบบความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันกับผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ ด้วยการทำงานแบบบูรณาการด้านการจัดการทรัพยากร การจัดการความรู้ การจัดการนวัตกรรม คุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี

คำสำคัญ: ความได้เปรียบในการแข่งขัน, ผลการดำเนินงาน, ธุรกิจสำนักงานบัญชี

Abstract

The objective of this research were 1) To study factors influencing the performance of accounting firms in Thailand, 2) To study the causal relationship of factors influencing the performance of accounting firms in Thailand 3) To develop a causal relationship model of factors influencing the performance of accounting firms in Thailand.

This research is a quantitative research. The population is 1,500 accounting firm entrepreneurs. The sample population is 480 people. The instrument used for data collection was a questionnaire using a structural equation modeling technique.

Major Findings: 1) Model of competitive advantages influence the performance of accounting firms in Thailand include human resource management knowledge management. The quality of audit reports and accreditations at a high level competitive advantage innovation and the performance of the office moderate. 2) resource management knowledge management innovation management the quality of audit reports and accreditations competitive advantage and performance of business group, there are direct and indirect influences on the performance of the accounting firm business group in Thailand, where the index measuring the consistency level of the structural equation model is appropriate and harmonized with the empirical data ($\chi^2 = 292.29$, $df = 181$, $\chi^2 / df = 1.61$, $p - value = 0.00000$, $CFI = 0.994$, $GFI = 0.908$, $AGFI = 0.86$, $SRMR = 0.040$, $RMSEA = 0.048$ and 3) Models of competitive advantages that influence the performance of the accounting firm business group, there is a mutual link with the performance of the business group with integrated work in resource management knowledge management innovation management the quality of audit reports and accreditations

Keywords: Competitive Advantage, Performance, Accounting Office Business

บทนำ

สำนักงานบัญชีเป็นสถานประกอบการมีหน้าที่บริการจัดทำงบการเงินจากเอกสารหลักฐานการบัญชี แล้วรวบรวมนำเสนอกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและกรมสรรพากร เพื่อเสียภาษีในแต่ละปี รวมทั้งการจัดทำแบบฟอร์มภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภ.ง.ด. 51 (ภาษีกลางปี) ภ.ง.ด. 50 (ภาษีประจำปี) ฯลฯ นอกจากนั้น บางสำนักงานก็จะจัดให้มีการแยกส่วนของการสอบบัญชีอีกแผนกหนึ่ง วิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศสาขาหนึ่ง กล่าวคือ จากการจัดทำงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนขององค์กรต่าง ๆ นั้น เป็นการแสดงถึงฐานะการเงินที่ถูกต้องตามที่ควร และแสดงถึงผล

การดำเนินงานที่เชื่อถือได้ของกิจการตามแม่บทการบัญชี สภาวิชาชีพบัญชีได้กล่าวถึงบทบาทและความรับผิดชอบของผู้ทำบัญชีว่า งบการเงินจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ทางการเงิน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินอันเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ทางการเงินทุกประเภทในการนำไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ผู้ใช้ทางการเงินจะต้องประเมินวัดผลการดำเนินงานขององค์กรเพื่อดูว่า องค์กรมีความสามารถในการก่อให้เกิดรายได้เพียงใด โดยงบการเงินจะต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและความสามารถในการอดีตขององค์กร โดยดูข้อมูลจากงบแสดง ฐานะการเงิน ส่วนผลการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงผลการดำเนินงาน เป็นข้อมูลที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรขององค์กร ซึ่งข้อมูลเหล่านี้แสดงในงบกำไรขาดทุน ตลอดจนพิจารณาการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินจากงบกระแสเงินสด ซึ่งมี 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมดำเนินงาน กิจกรรมลงทุน และกิจกรรมจัดหาเงิน (นุชจรี พิเชฐกุล, 2560) ความสำคัญของรายงานทางการเงินอยู่ที่ผู้ใช้ทางการเงินมีหลายฝ่าย เช่น ผู้ใช้ภายนอกกิจการ ได้แก่ ผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ ผู้ขายสินค้า เจ้าหนี้ ลูกค้า รัฐบาล และหน่วยงานราชการ ตลอดจนสาธารณชน ผู้ใช้ภายในกิจการ ได้แก่ ฝ่ายบริหารของกิจการ และพนักงาน ดังนั้น หากงบการเงินที่จัดทำขึ้นเป็นเท็จหรือมีการตกแต่งตัวเลขเกิดขึ้น ข้อมูลต่าง ๆ ในงบการเงินไม่ถูกต้องก็จะทำให้การวัดผลการดำเนินงานของกิจการผิดพลาด ไม่สามารถเห็นสภาพที่ถูกต้องของกิจการ ย่อมเกิดความเสียหายต่อสังคมและประเทศชาติอย่างมาก เป็นการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันพบว่า การวัดความสามารถทางการเงิน (financial performance measurement) มีผลต่อความอยู่รอดของกิจการ เป็นการวัดผลการดำเนินงานขององค์กร ต่าง ๆ ที่ใช้กันแพร่หลาย กล่าวคือ องค์กรต้องการงบการเงินที่ถูกต้องเชื่อถือได้ในการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินให้เห็นภาพความสามารถในการดำเนินงานขององค์กร สำหรับการวัดผลผลิตเน้นที่การมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และความประหยัดของกิจการ ส่วนเรื่องความสำคัญของลูกค้ายกกิจการต้องมีฐานลูกค้าที่มั่นคงโดยลูกค้าได้รับความพอใจจากบริการที่องค์กรบริการให้ลูกค้าส่วนใหญ่มักจะให้ความสำคัญกับ องค์กรที่มีการบริการที่ดีต่อเนื่อง ลูกค้าก็จะมีใจไว้วางใจและต้องการเป็นลูกค้าใน เวลานั้นที่เป็นปัจจัยด้านผลการดำเนินงาน

สาเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย ประกอบด้วย ปัญหาการควบคุมภายในที่มีจุดอ่อนด้านระบบบัญชีและหลักการบัญชีขององค์กร ปัญหาการ

ทุจริตและการบริหารทางการเงินที่มีจุดอ่อนอย่างมาก ปัญหาการลาออกที่ค่อนข้างถี่ของพนักงานในสำนักงานบัญชี ทำให้อำนาจสำนักงานบัญชีขาดความต่อเนื่องในการบริหารงาน ปัญหาการขาดการพัฒนาคุณภาพบุคลากรที่ต่อเนื่อง รวมทั้งขาดการจัดการความรู้ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทักษะและประสบการณ์ ปัญหาการขับเคลื่อนสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันของสำนักงานบัญชี และปัญหาของการดำเนินงานและการขาดสภาพคล่องทางการเงินของสำนักงานบางแห่ง ทำให้อำนาจสำนักงานบัญชีต้องลดราคาในงานบริการของตนจนทำให้การทำงานไม่มีมาตรฐาน ดังนั้น สำนักงานบัญชีจึงต้องปรับปรุงคุณภาพให้มีมาตรฐานในระดับสากล และควรเลิกใช้มาตรการการลดราคาบริการ หรือลดมาตรฐานเพื่อให้งานบริการมีราคาถูกเหมือนในอดีต ตัวอย่างเช่น ปัญหาการให้ความสำคัญกับการปิดบัญชีประจำงวด ส่วนมากกิจการ มักจะเพียงต้องการปิดบัญชีเพื่อส่งรายการมากกว่าการใช้วิชาชีพบัญชีเพื่อการบริหารจัดการธุรกิจอย่างแท้จริง ทำให้ธุรกิจบางแห่งมองไม่เห็นความสำคัญของสำนักงานบัญชี และวิชาชีพบัญชีเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่วิชาชีพบัญชีและการจัดการทางการเงินของสำนักงานบัญชีมีความสำคัญและมีบทบาทอย่างมากในการยกระดับมาตรฐานของวิชาชีพบัญชี ดังนั้น หากปัญหานี้ยังไม่ได้รับการแก้ไข จะทำให้สังคมธุรกิจไม่ค่อยเห็นความสำคัญ ในบทบาทของสำนักงานบัญชีทำให้วิชาชีพการบัญชีไม่อาจช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้ตามเป้าหมาย (สภานิติบัญญัติ, 2564; ปาริฉัตร จันโฑริ, 2560)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงนำมาสู่ความสนใจของผู้วิจัยที่จะศึกษา รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชีในประเทศไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย
3. เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ

สมมติฐานที่ 2 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ ผ่านคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี

สมมติฐานที่ 3 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ ผ่านความได้เปรียบในการแข่งขัน

สมมติฐานที่ 4 การจัดการความรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ

สมมติฐานที่ 5 การจัดการความรู้ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ ผ่านคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี

สมมติฐานที่ 6 การจัดการความรู้ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ ผ่านความได้เปรียบในการแข่งขัน

สมมติฐานที่ 7 การจัดการนวัตกรรม มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ

สมมติฐานที่ 8 การจัดการนวัตกรรม มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ ผ่านคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี

สมมติฐานที่ 9 การจัดการนวัตกรรม มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ ผ่านความได้เปรียบในการแข่งขัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย ที่ขึ้นทะเบียนการค้า (กระทรวงพาณิชย์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2566) จำนวนทั้งสิ้น 1,500 แห่ง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกฎแห่งความชัดเจนของ (Hair, et al, 2010) ได้แนะนำถึงงานวิจัยประเภทนี้ว่าควรใช้ขนาดตัวอย่างระหว่าง 15-20 ตัวอย่าง ต่อ 1 พารามิเตอร์ที่เป็นตัวแปร 24 ตัวแปร (20 x 24) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 480 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือแบบสอบถามจากการสังเคราะห์ และพัฒนาข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรมรูปแบบความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย ได้ทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามด้วยค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่ามีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.60 - 1.00

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) รวมทั้ง Chi-Square, χ^2/df , CFI, GFI, AGFI, RMSEA และ SRMR

ผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยการจัดการความรู้ การจัดการนวัตกรรม คุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี ความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวม พบว่า ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการความรู้ คุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี อยู่ในระดับมาก นวัตกรรมความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานของสำนักงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการความรู้ การจัดการนวัตกรรม คุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี ความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย

ผลการวิจัย พบว่า โมเดลเชิงสาเหตุความได้เปรียบในการแข่งขันที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับโมเดลเชิงประจักษ์โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 292.29 ที่องศาอิสระ (df) 181 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.00000 ไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.61 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.908 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) เท่ากับ 0.86 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.994 ค่าดัชนี

รากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.040 ค่าดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.048

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของสำนักงานบัญชีพบว่า ตัวแปรความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการจัดการนวัตกรรมมากที่สุด แสดงว่า เมื่อสำนักงานบัญชีมีนวัตกรรมบริการใหม่นวัตกรรมกระบวนการ นวัตกรรมบริหารจัดการมากขึ้น เป็นสาเหตุให้มีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรการจัดการความรู้ พบว่ามีอิทธิพลทางบวกโดยตรงต่อตัวแปรความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า เมื่อสำนักงานบัญชีมีความรู้และทักษะ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ มีการให้รางวัล มีวัฒนธรรมและการสื่อสารเกี่ยวกับการจัดการความรู้และการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้มากขึ้น เป็นสาเหตุให้มิได้เปรียบในการแข่งขันสูงขึ้น ส่วนตัวแปรการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลทางลบต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน อย่างไม่มีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของสำนักงานบัญชีผ่านตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการความรู้ และการจัดการนวัตกรรม ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ผ่านคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อตัวแปรการดำเนินงานของสำนักงาน ผ่านตัวแปรความสามารถในการแข่งขัน พบว่า ตัวแปรการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ผ่านตัวแปรความสามารถในการแข่งขันและตัวแปรคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี ในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า เมื่อมีการจัดการทรัพยากรมนุษย์สูงขึ้น เป็นสาเหตุให้ความได้เปรียบในการแข่งขันลดลง และส่งผลให้การดำเนินงานของสำนักงานลดลงตามไปด้วย และพบว่า การจัดการความรู้ มีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อตัวแปรการดำเนินงานของสำนักงาน ผ่านตัวแปรความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า เมื่อมีการจัดการความรู้มากขึ้น ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น และส่งผลให้การดำเนินงานสูงขึ้นด้วย ส่วนตัวแปรการจัดการนวัตกรรม พบว่า มีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อตัวแปรการดำเนินงานของสำนักงาน ผ่านตัวแปรความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่า

เมื่อมีการจัดการนวัตกรรมมากขึ้น เป็นสาเหตุให้ความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของสำนักงานสูงขึ้นด้วย

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อพัฒนารูปแบบความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย

ผลการวิจัย พบว่า ได้พัฒนารูปแบบความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการและโอกาสทางการค้า จะทำให้ลักษณะที่ผลิตรายมากขึ้น ต้นทุนต่ำลงย่อมมีโอกาสมากขึ้น ตลอดทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของธุรกิจและอุตสาหกรรม เพื่อรองรับการแข่งขันและเพื่อพัฒนาปรับปรุงองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบริหารธุรกิจ ด้านการทำการลงทุน ด้านวิชาชีพบัญชี ให้มีความทันสมัย มีความเป็นสากล และมีความพร้อมเพื่อสร้างประโยชน์ในวงการศึกษารวมทั้งของประเทศไทยในอนาคต

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล โดยแบ่งหัวข้อการอภิปรายผลการวิจัยเป็น 5 กลุ่มคือ 1) ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ 2) ด้านการจัดการความรู้ 3) ด้านการจัดการนวัตกรรม 4) ด้านคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี 5) ด้านความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของสำนักงานบัญชี

1. ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลโดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 และสมมติฐานข้อที่ 2 ดังต่อไปนี้

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลทางลบต่อความสามารถในการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เท่ากับ 0.434 และเมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อตัวแปรผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ พบว่า ตัวแปรความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มธุรกิจ มีอิทธิพลทางบวกโดยตรงต่อตัวแปรผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เท่ากับ 0.651 แสดงว่า เมื่อสำนักงานบัญชีมีความสามารถในการแข่งขันในด้านการสร้างเครือข่ายและการรวมกลุ่ม ความได้เปรียบด้านต้นทุนและการสร้างความแตกต่างสูง เป็นสาเหตุให้ผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสูงขึ้นด้วย

ผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีเชิงบูรณาการของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งนี้ เมื่อสำนักงานบัญชีมีการพัฒนาทักษะความรู้ให้คนในสำนักงานบัญชีตามขั้นและยอมรับการเปลี่ยนแปลง และทำงานตามเกณฑ์และวิธีทำใหม่กัน มีความผูกพันกับงานที่ทำการจัดการทรัพยากรมนุษย์เริ่มจากการคัดเลือกคนดี คนเก่ง เข้าทำงาน สำนักงานให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมพนักงาน มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการปรับปรุงการออกแบบงาน และกำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ให้ชัดเจน รวมทั้งมีการจ่ายค่าตอบแทน เพื่อจูงใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ Barney (1991) ที่กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์การให้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์และรอบรู้ เป็นปัจจัยในการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ได้รับการจัดการเรียนรู้

2. ด้านการจัดการความรู้มีอิทธิพลทางบวกต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน.

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลโดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปร สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 และสมมติฐานข้อที่ 4 ดังต่อไปนี้

การจัดการความรู้ ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มธุรกิจผ่านตัวแปรคุณภาพการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อตัวแปรผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ ผ่านตัวแปรความสามารถในการแข่งขัน พบว่า ตัวแปรคุณภาพการรายงานการตรวจสอบบัญชี และตัวแปรการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ ผ่านตัวแปรความสามารถในการแข่งขัน ในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ 0.408 และ 0.660 ตามลำดับ

ผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของ Nonaka and Takeuchi (อ้างถึงใน พิชิต เทพวรรณ, 2554) ที่กล่าวว่า กระบวนการสร้างองค์ความรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมนุษย์เป็นผู้สร้างองค์ความรู้ใหม่ และเผยแพร่ความรู้ต่อเนื่องผ่านการสื่อสารระหว่างกัน นอกจากนั้น ยังเป็นผู้ก่อให้เกิดกระบวนการทางการจัดการความรู้อื่น ๆ ได้แก่ การแข่งขันความรู้ และลำดับขั้นของความรู้ (Stage of knowledge) โดยที่องค์การจะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้น ต้องมี (1) ความหมาย (meaning) ขององค์การแห่งการเรียนรู้ที่สมเหตุสมผล และสามารถนำไปใช้ได้ง่าย (2) การจัดการ (management) ได้แก่ การกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและการวัดผล (measurement) ด้วยเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพการจัดการความรู้มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความได้เปรียบในการแข่งขันผ่านคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี อย่างไม่มีนัยสำคัญ

3. ด้านคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี มีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลโดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5 และสมมติฐานข้อที่ 9 ดังต่อไปนี้

คุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี มีอิทธิพลทางบวกต่อความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างต่อคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี เมื่อพิจารณาคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี พบว่า เมื่อสำนักงานบัญชีดำเนินงานกิจกรรมภายในและภายนอกกิจการที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งระยะสั้นและระยะยาว ด้านการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งภายในองค์กรหรือภายนอกองค์กร ในอันที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างยั่งยืนปกติสุข โดยคำนึงถึงจริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต

4. ด้านการจัดการนวัตกรรม มีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลโดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 และสมมติฐานข้อที่ 7 ดังต่อไปนี้

การจัดการนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างต่อระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อนวัตกรรม เมื่อพิจารณาการจัดการนวัตกรรม พบว่า ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรนวัตกรรม มากที่สุด โดยมีอิทธิพลทางบวกที่ระดับนัยสำคัญ 01 เท่ากับ 1.779 แสดงว่า เมื่อสำนักงานบัญชีมีนวัตกรรมบริการใหม่นวัตกรรมกระบวนการ นวัตกรรมบริหารจัดการมากขึ้น เป็นสาเหตุให้มีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรการจัดการความรู้ พบว่ามีอิทธิพลทางบวกโดยตรงต่อตัวแปรความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เท่ากับ 0.623 แสดงว่า เมื่อสำนักงานบัญชีมีความรู้และทักษะ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ มีการให้รางวัล มีวัฒนธรรมและการสื่อสารเกี่ยวกับการจัดการความรู้ และการสนับสนุนของฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้มากขึ้น เป็นสาเหตุให้มีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น และการจัดการนวัตกรรม พบว่า มีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อตัวแปรผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ (BP) ผ่านตัวแปรความสามารถในการแข่งขัน (CA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เท่ากับ 745 แสดงว่า เมื่อมีนวัตกรรมมากขึ้น เป็นสาเหตุให้ความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของสำนักงานสูงขึ้นด้วย

ผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีเชิงบูรณาการของนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวว่า การจัดการนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน กล่าวคือความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดนวัตกรรม และนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขัน Drucker and Maciariello (2004) as Barney (1991) กล่าวว่า การสร้างนวัตกรรมเป็นที่ยากของความสามารถในการแข่งขัน กล่าวคือ องค์การสามารถสร้างความได้เปรียบ โดยครอบครองความสามารถและทรัพยากรที่ไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ ไม่สามารถทดแทนได้หายาก และมีคุณค่า นวัตกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี

5. ด้านความได้เปรียบในการแข่งขันมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลโดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 8 และสมมติฐานข้อที่ 7 ดังต่อไปนี้

ความได้เปรียบในการแข่งขันมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างเมื่อพิจารณาการได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่า เมื่อมีคุณภาพการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีและการจัดการทรัพยากรมนุษย์สูงขึ้น เป็นสาเหตุให้ความสามารถในการแข่งขันลดลงและส่งผลให้การดำเนินงานของสำนักงานบัญชีลดลงตามไปด้วย และพบว่าตัวแปรการจัดการความรู้ มีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมต่อตัวแปรผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจ ผ่านตัวแปรความสามารถในการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ 277 แสดงว่า เมื่อมีการจัดการความรู้มากขึ้น ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

ผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความได้เปรียบในเชิงแข่งขันของ Porter (1998) และทฤษฎีนวัตกรรม ซึ่งเน้นถึงการพัฒนาระบบบริหารจัดการและพัฒนาบริการใหม่ ๆ ของ Drucker (1995) ดังนั้น สำนักงานบัญชีควรมองหาช่องทางการสร้างเครือข่าย และการรวมกลุ่ม ตลอดจนสำนักงานบัญชีควรติดตามความก้าวหน้าของนวัตกรรมของวิชาชีพด้านบัญชี และสอบบัญชี เพื่อช่วยการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและรวดเร็ว

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาสำนักงานบัญชีที่สามารถพัฒนาอย่างบูรณาการทางภาครัฐร่วมกับภาคเอกชน ในการกำหนดกลยุทธ์ศาสตร์ที่จะต้องร่วมกลุ่มเป็นคัสเตอร์เพื่อให้เกิดอำนาจในการต่อรองของนักบัญชี ภาครัฐจึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ในการพัฒนาบุคลากรทั้งในภาคการศึกษาให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านการจัดการนวัตกรรมได้

จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แนะนำให้ผู้บริหารสำนักงานบัญชีขนาดกลางและขนาดย่อม จะต้องเน้นการทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมของลูกจ้าง (employee engagement) การยอมรับซึ่งกันและกัน การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น สร้างองค์การที่มีการสื่อสารวัฒนธรรมองค์การจากฐานสู่ฐานที่ยั่งยืน และเน้นการทำงานแบบบูรณาการ สำหรับด้านคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี ต้องยึดความถูกต้องและยุติธรรมในการปฏิบัติงาน ดูแลคุณภาพชีวิตและความสุขในการทำงานของพนักงานบัญชี มีการรายงานให้สังคมรับรู้ถึงสิ่งที่ต้องปฏิบัติ หรือระมัดระวังสิ่งที่มีความเสี่ยงได้ ทั้งด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการจัดการความรู้ การจัดการนวัตกรรม และด้านคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี เพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ในประเทศไทยได้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ด้านการจัดการนวัตกรรม จากการศึกษา พบว่า อิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของสำนักงานบัญชีนั้น ตัวแปรความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชี ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรนวัตกรรมมากที่สุด โดยมีอิทธิพลทางบวกในระดับนัยสำคัญ ดังนั้น ผู้วิจัยขอให้ผู้บริหารสำนักงานบัญชีให้ความสำคัญกับปัจจัยนวัตกรรมให้มากที่สุด กล่าวคือ เมื่อสำนักงานบัญชีมีนวัตกรรมบริการใหม่ ๆ มีนวัตกรรมกระบวนการใหม่ ๆ และมีนวัตกรรมการบริหารจัดการใหม่ ๆ เกิดขึ้น ก็จะเป็นสาเหตุทำให้สำนักงานบัญชีมีความสามารถในการแข่งขันสูง

1.2 ด้านการจัดการความรู้ จากการศึกษาอิทธิพลของตัวแปรการจัดการความรู้ พบว่ามีอิทธิพลทางบวกโดยตรงต่อตัวแปรความสามารถในการแข่งขันของสำนักงานบัญชีไทยอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เมื่อสำนักงานบัญชีไทยมีความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้ การให้รางวัล มีวัฒนธรรมการสื่อสารที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้และมีการสนับสนุนของฝ่ายบริหารที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้มากขึ้น จะเป็นสาเหตุให้มีความสามารถในการแข่งขันของสำนักงานบัญชีไทยสูงขึ้น ดังนั้น การจัดการความรู้จะเป็นตัวแปรที่สามารถนำสำนักงานบัญชีเข้าสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันเช่นเดียวกัน

1.3 ด้านความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน จากการศึกษาอิทธิพลของตัวแปรความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน พบว่า ความสามารถในการแข่งขันของสำนักงานบัญชี มีอิทธิพลทางบวกโดยตรงต่อตัวแปรการดำเนินงานของสำนักงานบัญชีไทย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 แสดงว่า เมื่อสำนักงานบัญชีไทย มีความสามารถในการแข่งขันในด้านความได้เปรียบด้านต้นทุน และมีการสร้างความแตกต่างสูง ก็จะเป็นสาเหตุให้การดำเนินงานของสำนักงานบัญชีไทยสูงขึ้นด้วย ดังนั้น ปัจจัยชี้วัดความสามารถในการแข่งขันซึ่งประกอบด้วย การมีความได้เปรียบด้านต้นทุนและการมีบริการที่แตกต่างจากสำนักงานอื่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้กรอบแนวคิดนี้ เพื่อศึกษาถึงความได้เปรียบในการแข่งขันเพื่อวัดผลการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจสำนักงานบัญชีไทยให้ชัดเจน

2.2 ควรมีการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมจากกรอบแนวคิดในงานวิจัย เช่น นอกจากคุณภาพของการรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี แล้วควรนำปัจจัยเรื่องการสร้างมูลค่าร่วม หรือ Crating Shared Value หรือ CSV มาศึกษาเพิ่มเติมด้วยเพื่อขยายขอบเขตของการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- นุชจรี พิเชฐกุล. (2555). การรายงานและการวิเคราะห์งบการเงิน. กรุงเทพมหานคร: ทีพีเอ็นเพรส.
- ปาริฉัตร จันโทริ. (2555). การศึกษาระบบทวิภาคี ทางออกของปัญหาแรงงานไทย. วารสารบริหารธุรกิจ โครงการวารสารบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 35(135), 29-39.
- พิชิต เทพวรรณ. (2559). การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: วี พรินท์ (1991).

สภาวิชาชีพบัญชี. (2564, ธันวาคม). ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะปรับตัวอย่างไรกับค่าธรรมเนียมที่ต่ำลง. จดหมายข่าวสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์.

กระทรวงพาณิชย์, กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2566). รายชื่อสำนักงานบัญชีคุณภาพที่ผ่านการรับรองคุณภาพจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า. นนทบุรี: ผู้แต่ง.

Barney, J. B. (1991a). The resource-based view of strategy: Origins, implications, and prospects. *Journal of Management*, 17, 97-221.

Barney, J. B. (1991b). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.

Drucker, F. P. (1995). *The practice of management*. Oxford, England: Butterworth-Heineman.

Drucker, F. P., & Maciariello, J. A. (2004). *The daily Drucker*. New York: Harper Collins.

Hair, J. F., Jr., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.

Porter, M. E. (1998). *The competitive advantage of nation*. New York: The Free Press.

การวิจัยเชิงเอกสารเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็ง ในประเทศไทย*

THE DOCUMENTARY RESEARCH TO SYNTHESIZE COMPONENTS OF THE STRONG COMMUNITIES IN THAILAND

สมชัย แสนภูมิ

Somchai Saenphumi

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage, Thailand

Corresponding author E-mail: somchai.saen@vru.ac.th

Received 22 September 2022; Revised 5 October 2023; Accepted 25 October 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทย ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลทฤษฎีภูมิด้วยการวิจัยเชิงเอกสารตามแนวทางของ Scott (1990;2006) ผ่านบทความวิจัยและบทความทางวิชาการจากระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (ThaiJo) ที่ผ่านการคัดเลือกแล้วจำนวน 25 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทยประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง กระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญาชุมชน กระบวนการจัดการชุมชน การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ชุมชนจัดการตนเองหรือพึ่งพาตนเอง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีอาชีพและมีรายได้ที่เพียงพอ ทุนทางสังคม ไม่ยุ่งเกี่ยวสิ่งเสพติด กิจกรรมทางศาสนา ทักษะการและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน ศักยภาพของคนในชุมชน และอาหารปลอดภัย

* สมชัย แสนภูมิ. (2566). การวิจัยเชิงเอกสารเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทย. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(5), 48-64.

Somchai Saenphumi. (2023). The Documentary Research to Synthesize Components of the Strong Communities In Thailand. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University. 3(5), 48-64.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.22>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

Abstract

This research aims to synthesize the components of strong communities in Thailand. Using qualitative methods, the study analyzes secondary data through documentary research, guided by Scott's concepts (1990; 2006). A synthesis of 25 selected research articles and academic papers from the Thai-Journal Citation Index Centre (ThaiJo) was conducted. The study found that the components of strong communities in Thailand include citizen participation, community's effective leaders, learning spaces and community wisdom, community management processes, support from the public and private sectors, self-reliant communities, the Sufficiency Economy Philosophy, stable employment and income, social capital and communities that are not involved in drug, religious activities, environmental sustainability, promotion of elderly health, community relationship-building activities, human potential within the community, and food safety.

Keywords: Strong communities, Documentary research, Synthesis

บทนำ

ความเข้มแข็งของชุมชนเป็นแนวคิดหลายมิติที่ครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ทุนทางสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจ และความสามารถในการฟื้นตัวต่อภัยพิบัติ เป็นต้น ในบริบทประเทศไทยนั้น ความเข้มแข็งของชุมชนขึ้นอยู่กับลักษณะจำเพาะที่กำหนดโดยวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศไทยขึ้นชื่อในด้านมรดกทางวัฒนธรรมและมีความหลากหลาย แต่ต้องเผชิญกับความท้าทายจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ไปจนถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและประเด็นทางสังคมต่าง ๆ (Suriyankietkaew, Krittayaruangroj, &

lamsawan, 2022) ดังนั้น การทำความเข้าใจองค์ประกอบที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในประเทศไทยจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย

ความเข้มแข็งของชุมชนทำหน้าที่เป็นรากฐานของสังคมและเป็นโครงสร้างทางสังคมที่เชื่อมโยงแต่ละบุคคลไว้ด้วยกัน ทำให้ชุมชนสามารถรับมือกับความท้าทายและใช้ประโยชน์จากโอกาสได้อย่างเต็มที่ (Hanka & Engbers, 2017) ทูทางสังคมเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญที่มีส่วนช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยมีความเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่าย บรรทัดฐานและความไว้วางใจที่ช่วยให้คนในชุมชนทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Alcorta, Smits, Swedlund, & de Jong, 2020) สำหรับประเทศไทย ทูทางสังคมปรากฏให้เห็นในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มของชุมชนแบบดั้งเดิม กิจกรรมทางศาสนา และเครือข่ายสังคมสมัยใหม่ เป็นต้น การพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชน การมีทรัพยากรที่สำคัญ การมีโครงสร้างพื้นฐานเพียบพร้อม องค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้ (Hanka & Engbers, 2017) นอกจากนี้ ความสามารถในการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเผชิญกับความท้าทายระดับโลก เช่น การระบาดใหญ่ของโควิด-19 มีความสำคัญต่อการอยู่รอดและการเติบโตของชุมชน (Suriyankietkaew et al., 2022)

แม้ว่าการศึกษาเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนจะมีเพิ่มมากขึ้น แต่กลับมีช่องว่างที่เห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทย การศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ประเด็นเฉพาะของแต่ละพื้นที่ที่ศึกษา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาองค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในบริบทของประเทศไทย เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในงานด้านการพัฒนาเชิงพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย กิจกรรมด้านการพัฒนาชุมชน การเสริมพลังชุมชน และการทำความเข้าใจเรื่องขีดความสามารถของชุมชนสำหรับการเผชิญกับความท้าทายร่วมสมัย และนำไปใช้กับงานด้านการพัฒนาเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างตรงจุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงเอกสารเพื่อสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนนั้น ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) โดยใช้เอกสารระดับทุติยภูมิซึ่งมีลักษณะเป็นงานทางด้านวิชาการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ อันประกอบไปด้วย บทความวิจัย บทความทางวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์การคัดเลือกบทความวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ของ Scott (1990, 2006) ดังนี้ 1. ความจริง (Authenticity) คือ การเลือกเอกสารระดับทุติยภูมิที่มีความแท้จริง (origin) ที่มีความสำคัญในทางวิชาการและมีความน่าเชื่อถือ 2. ความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) คือ การพิจารณาเลือกเอกสารระดับทุติยภูมิที่มีข้อมูลไม่คลาดเคลื่อน และมีความถูกต้อง 3. การเป็นตัวแทน (Representativeness) คือ การเลือกเอกสารระดับทุติยภูมิที่สามารถเป็นตัวแทนของเอกสารกลุ่มเดียวกันและสามารถเป็นตัวแทนของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ และ 4. ความหมาย (Meaning) คือ การเลือกเอกสารที่มีความเข้าใจง่ายและมีข้อมูลครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์ โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้วิจัยว่าเอกสารเหล่านั้นสามารถมีถูกตีความว่านัยและข้อเท็จจริงที่เหมาะสมกับการนำมาศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยสืบค้นบทความวิจัย บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเข้มแข็งจากระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (ThaiJo) จำนวน 40 เรื่อง โดยพิจารณาจากคำสำคัญ คือ “ชุมชนเข้มแข็ง” และ “ความเข้มแข็งของชุมชน” จากนั้น นำมาพิจารณาคัดเลือกบทความที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับแนวทางของ Scott (1990, 2006) ตามเกณฑ์ คือ 1. ความจริง (Authenticity) 2. ความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) 3. การเป็นตัวแทน (Representativeness) และ 4. ความหมาย (Meaning) โดยอ่านอย่างละเอียดอย่างน้อย 2 รอบเพื่อพิจารณาเลือกและคัดเรื่องที่ไม่สอดคล้องออกจนเหลือจำนวน 25 เรื่อง เพื่อนำบทความที่ถูกคัดเลือกมาพิจารณาอย่างละเอียดเพื่อสกัดข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนำมาสังเคราะห์ข้อมูลและแสดงในรูปแบบของตาราง

ผลการวิจัย

การวิจัยเชิงเอกสารเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทย พบว่า ตามที่ผู้วิจัยสืบค้นข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (ThaiJo) จำนวน 40 เรื่อง แล้วนำมาศึกษาและคัดเลือกเรื่องที่มีความสอดคล้องมากที่สุด โดยคัดเลือกมา 25 เรื่อง เพื่อนำมาศึกษาอีกครั้งอย่างละเอียดจนสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งในประเทศไทย

การวิจัยเชิงเอกสารเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทย เป็นการศึกษาผ่านการคัดเลือกเอกสารทุติยภูมิอันประกอบไปด้วย บทความวิจัยและบทความทางวิชาการ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ตามวิธีของ Scott (1990, 2006)

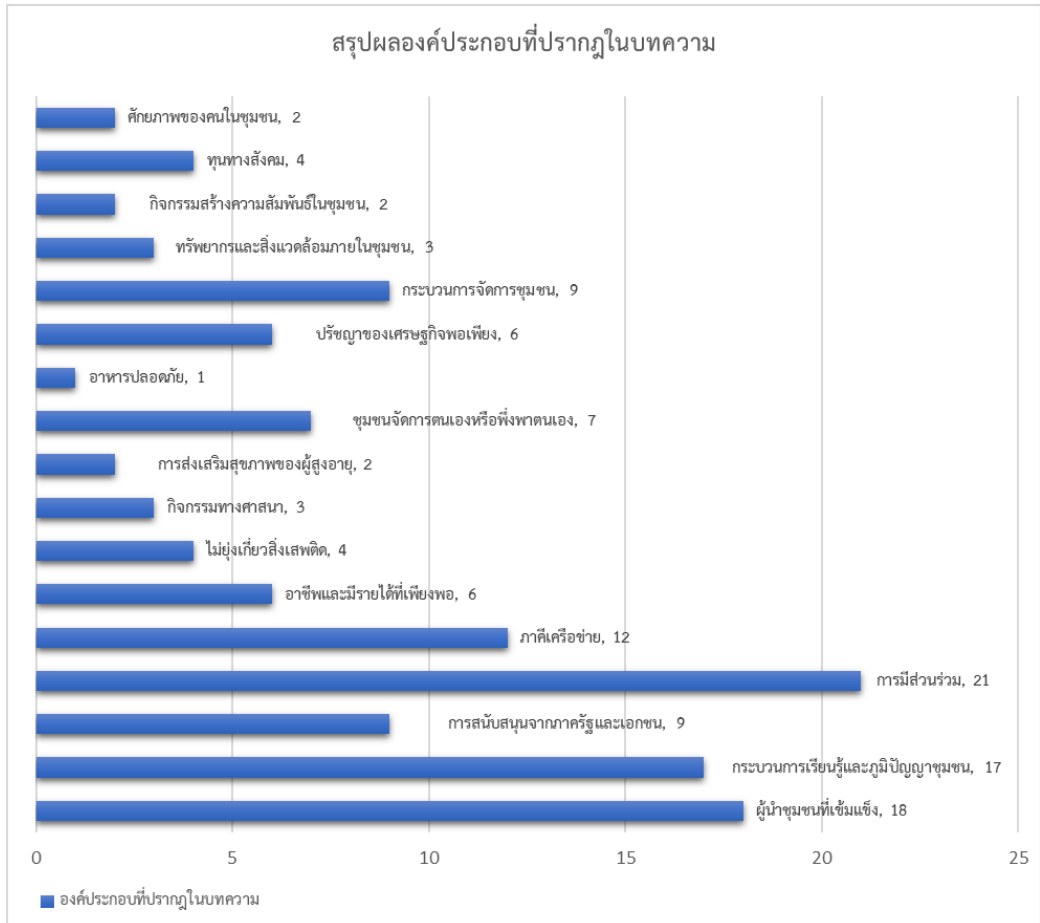
ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทย

ที่มา	องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทย													
	ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง	กระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญาชุมชน	การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน	การมีส่วนร่วม	ภาคีเครือข่าย	อาชีพและมีรายได้ที่เพียงพอ	ไม่ยุ่งเกี่ยวสิ่งเสพติด	กิจกรรมทางศาสนา	การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ	ชุมชนจัดการตนเองหรือพึ่งพาตนเอง	อาหารปลอดภัย	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	กระบวนการจัดการชุมชน	ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน
1. (สุปราณี จันทรัส, บุญทัน ดอกไธสง, สอาด บรรเจิดฤทธิ์, และบุญเรือง ศรีเหรียญ, 2558)	✓	✓	✓	✓	✓									✓
2. (พัชรภาภา สิงห์อนสาร, 2558)						✓	✓	✓						
3. (ชยภรณ์ บุญเรืองศักดิ์ และ สุทธิพงษ์ เอี่ยมอ่อง, 2561)	✓			✓	✓				✓	✓	✓			✓
4. (นงนุช ศรีสุข และเบญญาตา กระจำนัง, 2565)		✓		✓								✓		
5. (จันทนา อินทนิม, 2563)	✓	✓		✓	✓					✓		✓		

ที่มา	องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทย (ต่อ)												
	ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง	กระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญาชุมชน	การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน	การมีส่วนร่วม	ภาคีเครือข่าย	อาชีพและรายได้ที่เพียงพอ	ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด	กิจกรรมทางศาสนา	การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ	ชุมชนจัดการตนเองหรือพึ่งพาตนเอง	อาหารปลอดภัย	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	กระบวนการจัดการชุมชน
6. (วิสิทธิ์ อิ่มเย็น และอุษณกร ทาวะรัมย์, 2561)	✓	✓	✓	✓								✓	✓
7. (อุศร หล้าทอง, 2558)	✓	✓		✓	✓								✓
8. (สยาม อรุณศรีมรกต, ชุมพร ยวรี, อนงค์นั ทิมพานนท์และรัฐพล ศรีประเสริฐ, 2556)		✓		✓		✓						✓	✓
9. (สมบูรณ์ ธรรมลังกา, 2556)	✓	✓			✓			✓				✓	
10. (กันยารรรณธ์ กำเนิดสินธุ์, 2563)	✓	✓	✓	✓	✓							✓	
11. (ชุมแพ แสนยยะบุตร, 2560)	✓			✓	✓								
12. (จิตติวิวัฒน์ บุรัตน์ และธีรภาพล เกียรียงพันธ์, 2565)	✓		✓	✓			✓						
13. (สายชล เทียนงาม, อักษร ธัญญะวานิช, บริญญา ปันสุวรรณ์, มธุรส คัมประสิทธิ์ และจตุรงค์ ภิรมยา, 2561)		✓		✓		✓	✓		✓				✓

ที่มา	องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทย (ต่อ)																
	ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง	กระบวนการเรียนรู้และผู้เรียนรู้มีปัญญาชุมชน	การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน	การมีส่วนร่วม	ภาคีเครือข่าย	อาชีพและรายได้ที่เพียงพอ	ไม่ยุ่งเกี่ยวสิ่งเสพติด	กิจกรรมทางศาสนา	การสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ	ชุมชนจัดการตนเองหรือพึ่งพาตนเอง	อาหารปลอดภัย	ปรีชาญาณของเศรษฐกิจพอเพียง	กระบวนการจัดการชุมชน	ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน	กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	ทุนทางสังคม	ศักยภาพของคณะในชุมชน
14. (โพบูลย์ พันธวงศ์, จักรพงษ์ พวงงามชื่น, นครเศ รังควัด และ สายสกุล พงษ์มุล, 2559)		✓		✓		✓						✓					
15. (สุธี สฤกษ์ศิริ, 2566)	✓			✓	✓								✓				
16. (วสันต์ ฉายศรีภูมิ, 2561)	✓			✓						✓						✓	✓
17. (ธณัฐ วรวัฒน์, สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติ อัมพร, 2562)	✓	✓	✓	✓	✓												
18. (ธนัชชัย สิงห์มาตย์ และ พิมพ์พรรณ คัยนันท์, 2566)	✓	✓		✓								✓					
19. (ปัญญาวัฒน์ จุฑามาศ, 2565)	✓	✓	✓	✓									✓				
20. (นิชาพร ศรีนวล และคณิต เขียววิชัย, 2562)	✓			✓	✓											✓	✓
21. (วรวิทย์ เกิดสวัสดิ์, 2561)	✓	✓	✓	✓	✓					✓							
22. (พัชนี ตูเล้ง, 2561)		✓		✓				✓				✓					
23. (ดิษฐ์พิเศษ สุวรรณโพธิ์ และ กัญญ์ฐิตา ศรีภา, 2566)	✓	✓		✓	✓		✓			✓			✓				
24. (สุพัตรา ยอดสุรางค์, ชัยवाल แสงทองล้วน และ อำนาจ บุญรัตน์ไมตรี, 2561)	✓		✓		✓					✓			✓				
25. (วุฒิชัย สายบุญจวง, 2561)		✓	✓	✓		✓				✓			✓	✓			
รวม	18	17	9	21	12	6	4	3	2	7	1	6	9	3	2	4	2

(ที่มา: ผู้เขียน)

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทยมีองค์ประกอบที่ปรากฏในบทความวิจัยและบทความทางวิชาการจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง กระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญาชุมชน ภาคีเครือข่าย กระบวนการจัดการชุมชน การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ชุมชนจัดการตนเองหรือพึ่งพาตนเอง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีอาชีพและมีรายได้ที่เพียงพอ ทุนทางสังคม ไม่ยุ่งเกี่ยวสิ่งเสพติด มีกิจกรรมทางศาสนา มีทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน ศักยภาพของคนในชุมชน และอาหารปลอดภัย

โดยองค์ประกอบที่ปรากฏในบทความวิจัยและบทความทางวิชาการมากที่สุด คือ 1) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งปรากฏในบทความวิจัยและบทความทางวิชาการมากที่สุด ดังนั้น การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการเสริมสร้างชุมชน

ให้เข้มแข็งผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การร่วมให้ข้อมูล การร่วมคิด ร่วมออกแบบ ร่วมลงมือทำ ร่วมต่อยอดขยายผล เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2565; สุปราณี จันทรส่ง และคณะ, 2558) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมกระบวนการต่าง ๆ ของชุมชน องค์ประกอบที่สำคัญรองลงมาตามลำดับ คือ 2) ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง โดยผู้นำนั้นมีคุณลักษณะที่มีวิสัยทัศน์และมีเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาชุมชนของตนเองให้เข้มแข็ง ในขณะเดียวกันได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน เพื่อสร้างความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชนและเป็นตัวอย่างที่ดีของคนในชุมชน รวมไปถึงการสร้างผู้นำรุ่นต่อไปเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ที่ดีในชุมชนอย่างยั่งยืน (ชยภรณ์ บุญเรืองศักดิ์ และสุทธิพงษ์ เอี่ยมอ่อง, 2561) 3) กระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญาชุมชน คือ การออกไปศึกษาดูงานของคนในชุมชนเพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ของชุมชนต้นแบบอื่น ๆ ที่มีภูมิปัญญาของตนเองที่เน้นการพัฒนาแบบบูรณาการ (สุปราณี จันทรส่ง และคณะ, 2558) ในขณะเดียวกัน ชุมชนเองต้องสร้างแหล่งการเรียนรู้ภายในชุมชนของตนเองเพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนอื่นเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เช่นเดียวกัน 4) ภาคเครือข่าย คือ ชุมชนมีการเรียนรู้และเชื่อมโยงแบบเครือข่ายที่สามารถสื่อสารกันระหว่างกลุ่มที่หลากหลาย โดยกลุ่มที่เชื่อมโยงกันนี้สามารถร่วมกันจัดกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมของกันและกัน (สุพัตรา ยอดสุรางค์ และคณะ, 2561) 5) กระบวนการจัดการชุมชน คือ ผู้นำและคนในชุมชนต่างมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการจัดการกำหนดเป้าหมาย จัดโครงสร้าง การติดตามและประเมินผล พร้อมทั้งได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการอื่น ๆ จึงจะเกิดความยั่งยืนในชุมชน (วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม และอุษณากร ทาวะรัมย์, 2561) 6) การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน คือ การเข้ามาร่วมพัฒนาชุมชนของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนหรือร่วมเป็นหุ้นส่วนในการส่งเสริมผลผลิตภัณฑ์ของชุมชน เช่น ภาครัฐและเอกชนนำผลิตภัณฑ์ของชุมชนไปทำการตลาดหรือนำไปหาช่องทางจำหน่ายที่หลากหลาย เป็นต้น (กันยาวรรณธ์ กำเนิดสินธุ์, 2563) 7) ชุมชนจัดการตนเองหรือพึ่งพาตนเอง คือ คนในชุมชนมีศักยภาพและความสามารถในการดำเนินชีวิตที่พึ่งตนเองทั้งในด้านจิตใจ ทรัพยากร สังคมและเศรษฐกิจ เพื่อสร้างวิถีของชุมชนให้มั่นคงและยั่งยืนด้วยตนเองมากที่สุด (จันทนา อินทนิม, 2563) 8) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาปรับใช้กับการพัฒนาในชุมชนบนทางสายกลาง ไม่ประมาท พอประมาณ มีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกัน ใช้ความรู้ (3 ห่วง) การมีความรู้และรอบรู้ มีคุณธรรม (2 เงื่อนไข) เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการตัดสินใจในชุมชน และดึงจุดแข็งศักยภาพของชุมชนออกมา (นาง

นุช ศรีสุข และเบญญาดา กระจ่างแจ้ง, 2565) 9) มีอาชีพและมีรายได้ที่เพียงพอ คือ คนในชุมชนมีงานมีอาชีพหลักที่มีรายได้เฉลี่ยทั้งครอบครัวอย่างเพียงพอ (พัชรภา สິงห์ธนสาร, 2558) 10) ทูทางสังคม คือ สิ่งที่ชุมชนมี ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมทางการศึกษา การเรียนรู้ภายในชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรภายในชุมชน การรักษาและสืบสานวัฒนธรรม กองทุนของชุมชน การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายภายในและนอกชุมชน รวมไปถึงการทำประชาคมก่อนทำการตัดสินใจภายในชุมชน (วสันต์ ฉายรัศมีกุล, 2561) ซึ่งทูทางสังคมความหมายที่ใกล้เคียงและมีความเชื่อมโยงกับองค์ประกอบอื่น ๆ 11) ไม่ยุ่งเกี่ยวสิ่งเสพติด คือ คนในชุมชนร่วมกันคิดร่วมกันทำร่วมกันแก้ปัญหาและจัดกิจกรรมเพื่อลดปัญหาสิ่งเสพติดทั้งทางตรงและทางอ้อม (สายชล เทียนงาม และคณะ, 2561) เช่น แข่งกีฬา ทำจิตอาสา เป็นต้น 12) มีกิจกรรมทางศาสนา เช่น งานประเพณี การทำบุญ งานบวช งานศพ เป็นต้น (พัชรภา สິงห์ธนสาร, 2558) 13) มีทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน คือ ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ทะเล ภูเขา น้ำตก เป็นต้น (สยาม อรุณศรีมรกต, 2556) 14) การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ คือ มีกิจกรรมดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ (ชยภรณ์ บุญเรืองศักดิ์ และสุทธิพงษ์ เอี่ยมอ่อง, 2561) 15) มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน คือ งานประเพณีต่าง ๆ (อุตร หลีกทอง, 2558) 16) ศักยภาพของคนในชุมชน เช่น ความสามารถในการร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ การรวมกลุ่มออมทรัพย์และความสามารถในการพัฒนาสินค้าชุมชน เป็นต้น (วสันต์ ฉายรัศมีกุล, 2561) และ 17) อาหารปลอดภัย คือ การมีอาหารปลอดภัย การปลูกพืชแบบเกษตรปลอดภัย (GAP) เพื่อบริโภคภายในชุมชน (ชยภรณ์ บุญเรืองศักดิ์ และสุทธิพงษ์ เอี่ยมอ่อง, 2561)

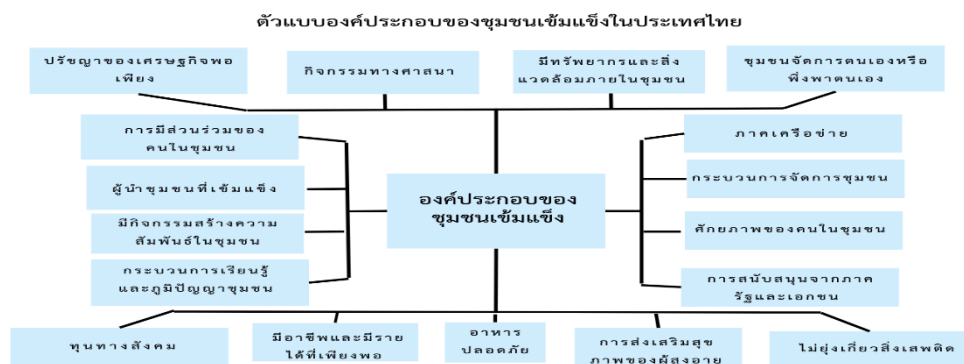
อภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทยมีอยู่ 17 ประการ คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง กระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญาชุมชน กระบวนการจัดการชุมชน ภาควิเคราะห์ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ชุมชนจัดการตนเองหรือพึ่งพาตนเอง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีอาชีพและมีรายได้ที่เพียงพอ ทูทางสังคม และไม่ยุ่งเกี่ยวสิ่งเสพติด โดยสอดคล้องกับ สุปราณี จันทรส่ง และคณะ (2558) ที่ระบุว่า การพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งนั้นประกอบไปด้วย ผู้นำ

เข้มแข็ง การพึ่งพาตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชน กระบวนการเรียนรู้ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่นเดียวกับ พัทธนา สิมะเสน (2558) ที่ระบุว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งต้องอาศัยปัจจัยทางด้านสังคม คือ การไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดไม่ว่าจะเป็นบุหรี่ สุรา หรือยาเสพติด และปัจจัยการมีรายได้เฉลี่ยในครัวเรือนอย่างเพียงพอและมีอาชีพที่มั่นคง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ นางนุช ศรีสุข และเบญญาดา กระจำแจ้ง (2565) ที่พบว่าชุมชนเข้มแข็งนั้นต้องอาศัยการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ร่วมกับการมีส่วนร่วมของชุมชน การพึ่งพาตนเอง และการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังชุมชนอื่น ๆ และสอดคล้องกับ สุพัตรา ยอดสุรางค์และคณะ (2561) ที่ศึกษาแนวคิดการสร้างชุมชนเข้มแข็งให้กับชุมชน พบว่า ปัจจัยภายในคือ ผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชน การบริหารจัดการที่ดี ส่วนปัจจัยภายนอก คือ การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ภาครัฐหรือเอกชน รวมไปถึงการมีวิธีบริหารที่เหมาะสมเพื่อสร้างศักยภาพและสามารถพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ วสันต์ ฉายรัศมีกุล (2561) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยทุนทางสังคม ผู้นำชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน การพึ่งพาตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชน และศักยภาพของคนในชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

(ที่มา: ผู้เขียน)

ตัวแบบองค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในประเทศไทยนี้ สามารถนำไปปรับใช้กับการศึกษาการวิจัยเชิงพื้นที่ กิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน หรือต่อยอดการพัฒนาด้านอื่น ๆ ซึ่งตัวแบบนี้ได้ผ่านการสังเคราะห์จากเอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ บทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ ทั้งนี้ การนำไปปรับใช้ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดของแต่ละพื้นที่ ซึ่งตัวแบบนี้เป็นได้เพียงเครื่องมือหนึ่งเท่านั้นไม่สามารถเป็นตัวแบบสูตรสำเร็จของความเข้มแข็งของชุมชนทุกพื้นที่ได้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบจำนวนมากและมีความหลากหลายตามบริบทของแต่ละชุมชน ผลของการสังเคราะห์พบว่า การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งนั้นจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง กระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญาชุมชน ภาคเครือข่าย กระบวนการจัดการชุมชน การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ชุมชนจัดการตนเองหรือพึ่งพาตนเอง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีอาชีพและมีรายได้ที่เพียงพอ ทุนทางสังคม ไม่ยุ่งเกี่ยวสิ่งเสพติด และองค์ประกอบเสริม คือ กิจกรรมทางศาสนา มีทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน ศักยภาพของคนในชุมชน และอาหารปลอดภัย

จากผลของการสังเคราะห์ข้างต้นสามารถสรุปองค์ประกอบแบ่งเป็นปัจจัยภายในชุมชน และปัจจัยภายนอกชุมชนได้ดังนี้

ปัจจัยภายในชุมชน ประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมต่อยอดกิจกรรมของชุมชน เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นภายในชุมชนแบบมีส่วนร่วม ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งตัวผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ที่ต้องการพัฒนาชุมชนของตนและถือเป็นศูนย์กลางที่สามารถระดมทรัพยากรเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถระดมการสนับสนุนจากคนในชุมชนให้ดำเนินการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน กระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญาชุมชน ชุมชนต้องออกไปศึกษาดูงานจากชุมชนต้นแบบเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในขณะเดียวกันต้องจัดการองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาของ

ชุมชนเพื่อให้ชุมชนอื่นเข้ามาศึกษาเรียนรู้เช่นเดียวกัน กระบวนการจัดการชุมชน ชุมชนต้องมีระบบการบริหารจัดการภายในชุมชนที่ผู้นำเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริการ จัดทำแผน จัดโครงสร้าง ติดตามและประเมินผล เป็นต้น ชุมชนจัดการตนเองหรือพึ่งพาตนเอง เป็นความสามารถของคนในชุมชนที่ดำเนินวิถีชีวิตแบบพึ่งพาตนเองทั้งด้านจิตใจ ทรัพยากร สังคมและเศรษฐกิจ เพื่อสร้างวิถีของตนเองอย่างยั่งยืน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นน้อมนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีของชุมชนภายใต้แนวทาง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มีอาชีพและมีรายได้ที่เพียงพอ ชุมชนจะเข้มแข็งได้นั้นคนในชุมชนต้องมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ทุนทางสังคม เป็นสิ่งที่ชุมชนนั้น ๆ มีไม่ว่าจะเป็นความพร้อมด้านการศึกษา แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา สินค้าชุมชน กองทุนของชุมชน การรักษาและสืบสานวัฒนธรรม เป็นต้น ไม่ยุ่งเกี่ยวสิ่งเสพติด ชุมชนต้องสร้างการมีส่วนร่วมและแก้ไขปัญหาดังกล่าวก่อสร้างเกาะป้องกันไม่ให้คนในชุมชนไม่ยุ่งเกี่ยวสิ่งเสพติดให้ได้มากที่สุด เพราะสิ่งเสียดินนำมาสู่ปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจภายในชุมชนจนลดทอนความเข้มแข็งของชุมชนลงได้

นอกจากนี้ กิจกรรมทางศาสนาที่สามารถนำคนในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์กัน การมีทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในชุมชนย่อมสามารถเป็นทุนทางสังคมของชุมชนที่สามารถนำไปต่อยอดเพื่อเติมเต็มความเข้มแข็งของชุมชนได้ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน ศักยภาพของคนในชุมชน และอาหารปลอดภัย ต่อเข้ามาช่วยเสริมการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งขึ้นได้

ปัจจัยภายนอก ประกอบไปด้วย ภาคเครือข่าย ชุมชนต้องแสวงหาเครือข่ายอยู่เสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายและแลกเปลี่ยนทรัพยากรหรือใช้ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นระดับชุมชน หน่วยงานภาครัฐ เอกสาร สถานศึกษา และองค์การพัฒนาเอกชน (NGOs) การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนมีลักษณะต่อเนื่องจากภาคีเครือข่าย เพราะชุมชนจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งในท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อหนุนเสริมการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และภาคเอกชนที่มีศักยภาพด้านทุนที่สามารถร่วมเป็นหุ้นส่วนสำหรับการพัฒนาและผลิตสินค้าของชุมชน ตลอดจนช่วยหาช่องทางการตลาดและการจำหน่ายสินค้า เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม กระบวนการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งในประเทศไทยนั้นไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์เงื่อนไขและข้อจำกัดของบริบทในแต่ละพื้นที่จึงจะสามารถเน้นใช้องค์ประกอบใดเพื่อเข้าไปพัฒนาพื้นที่เหล่านั้นให้เข้มแข็งอย่างตรงจุด

สำหรับข้อเสนอแนะการนำไปใช้ในงานวิจัย ประกอบไปด้วย

1. สามารถนำผลการวิจัยไปต่อยอดการทำวิจัยในอนาคตได้ แต่ควรเพิ่มแหล่งข้อมูลจากวารสารระดับนานาชาติ เพื่อสืบค้นบทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่ศึกษาในประเทศไทยและเผยแพร่เป็นภาษาต่างประเทศ
2. สามารถนำผลการวิจัยไปต่อยอดรวมกับการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) การวิจัยที่เน้นชุมชนเป็นฐานหรืองานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (CBR) ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กันยารวรรณธ์ กำเนิดสินธุ์. (2563). ศึกษาชุมชนต้นแบบการจัดการชุมชนเข้มแข็งของชุมชนบางน้ำผึ้ง. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 14(1), 199-234.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2565). การมีส่วนร่วมคาถาข้อที่ 2 ของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น. เชียงใหม่: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อท้องถิ่น.
- จันทนา อินทิม. (2563). การจัดการชุมชนเข้มแข็ง ตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, 8(2), 119-158.
- จิตต์วิวัฒน์ นุรัตน์ และธีระพล เกรียงพันธุ์. (2565). รูปแบบการสร้างชุมชนเข้มแข็งของชุมชนเพี้ยด อำเภโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี. วารสารรัฐศาสตร์พิจาร, 9(17), 58-76.
- ชยภรณ์ บุญเรืองศักดิ์ และสุทธิพงษ์ เอี่ยมอ่อน. (2561). การจัดการสุขภาวะชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลซับสมบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่, 10(1), 55-69.
- ชุมแพ แสนยะบุตร. (2560). การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตขององค์กรชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 7(9), 53-62.

- นิชาพร ศรีนวล และคณิต เขียววิชัย. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการตนเองด้าน
นวัตกรรมสุขภาพเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. วารสารอินทนิลทักษิณสาร,
14(1), 93-119.
- ดิษฐ์พิเชษ สุวรรณโพธิ์ และกัญญ์ฐิตา ศรีภา. (2566). การถอดบทเรียนการใช้กระบวนการ
ควบคุมทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนหมู่บ้านป่าไผ่และ
หมู่บ้านแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารปรัชญาปริทรรศน์, 28(1),
106-112.
- ธณัฐ รวรัตน์, สัณญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ความเข้มแข็งของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในจังหวัดนครราชสีมา.
วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 9(2), 71-80.
- ธณชัย สิงห์มัตย์ และพิมพ์พรรณ คัยนันท์. (2566). การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน
จังหวัดมหาสารคามตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง
ของชุมชน. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(6), 368-377.
- นงนุช ศรีสุข และเบญญาดา กระจำแจ้ง. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชน
เข้มแข็งตาม แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบบ้านคลองอาราง จังหวัด
สระแก้ว. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 16(1), 97-105.
- ปัญญาวัฒน์ จุฑามาศ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความเข้มแข็งของชุมชนบ้านนาสะอู้ง ตาม
เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 10(1),
110-119.
- พชนี ตูเล๊ะ. (2561). ปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในจังหวัดนราธิวาส.
Veridian e-journal, 11(3), 1822-1837.
- พัชรภา สิงห์ธนสาร. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน และการพัฒนา
เศรษฐกิจชุมชน รอบวนอุทยานเขาหลวง เขตอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์.
วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ, 25(2), 93-114.
- ไพบุลย์ พันธวงศ์, จักรพงษ์ พวงงามชื่น, นครศ รังควัต, และสายสกุล ฟองมูล. (2559). ความ
เข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนตำบลสะลวง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่.
วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 11(2), 189-202.

- วรวิทย์ เกิดสวัสดิ์. (2561). สภาพการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งในพื้นที่
จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดสิงห์บุรี. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระ
บรมราชูปถัมภ์, 13(3), 243-251.
- วสันต์ ฉายรัศมีกุล. (2561). องค์ประกอบหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน:
กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนนทบุรี. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหา
สารคาม, 9(1).
- วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม และอุษณากร ทาวะรัมย์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน
หมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียงต้นแบบ อำเภอกะชัง จังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการ
ศิลปศาสตร์ประยุกต์, 11(1).
- วุฒิชัย สายบุญจวง. (2561). ชุมชนเข้มแข็งในทัศนะของชาวชุมชน กรณีศึกษา บ้านปลายคลอง
บางโพธิ์เหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลบางโพธิ์เหนือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. วารสาร
วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 8(1), 119-129.
- สมบูรณ์ ธรรมลังกา. (2556). รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นเป็นฐานในจังหวัดเชียงราย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 15(2),
58-66.
- สยาม อรุณศรีมรกต, ชุมพร ยุวรี, อนงค์ หัมพานนท์ และรัฐพล ศรีประเสริฐ. (2556).
รูปแบบและปัจจัยในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยศักยภาพและภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: กรณีศึกษา ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ
จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารร่มพญักษ์ มหาวิทยาลัยเกริก, 31(1), 157-172.
- สายชล เทียนงาม, อักษร ธัญญะวานิช, ปริญญ์ ปันสุวรรณ์, มธุรส คุ่มประสิทธิ์ และจตุรงค์
ภิรมยา. (2561). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็ง
ของชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านท่าเสา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์,
10(1), 120-130.
- สุธี สถฤกษ์ศิริ. (2566). กลไกการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลในชุมชนเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง
เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. วารสารสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง, 7(2),
150-178.

- สุปราณี จันทร์สง, บุญทัน ดอกไธสง, สอาด บรรเจิดฤทธิ์ และบุญเรือง ศรีเหรียญ. (2558). การพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 10(3), 273-283.
- สุพัตรา ยอดสุรางค์, ชัชวาล แสงทองล้วน และอำนวย บุญรัตน์ไผ่ตรี. (2561). แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5(5), 407-420.
- อุดร หลักทอง. (2558). แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนพหุวัฒนธรรม. วารสารสารสนเทศ, 14(2), 37-45.
- Alcorta, L., Smits, J., Swedlund, H. J., & de Jong, E. (2020). The 'Dark Side' of Social Capital: A Cross-National Examination of the Relationship Between Social Capital and Violence in Africa. *Social Indicators Research*, 149(2), 445-465. doi:10.1007/s11205-019-02264-z
- Hanka, M. J., & Engbers, T. A. (2017). Social Capital and Economic Development: A Neighborhood Perspective. *Journal of Public and Nonprofit Affairs*, 3(3). doi:10.20899/jpna.3.3.272-291
- Scott, J. (1990). *A matter of record: Documentary sources in social research*. Cambridge: Polity press.
- Scott, J. (2006). *Documentary research*. London: Sage.
- Suriyankietkaew, S., Krittayarangroj, K., & Iamsawan, N. (2022). Sustainable Leadership Practices and Competencies of SMEs for Sustainability and Resilience: A Community-Based Social Enterprise Study. *Sustainability*, 14(10), 5762.

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของเพศทางเลือกในประเทศไทย*

POLICY AND LAW RELATED TO THE REGISTRATION OF THE CIVIL PARTNERSHIP (SAME SEX) IN THAILAND: A RESEARCH SYNTHESIS

รักพงษ์ แสนศรี

Rakpong Sansri

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand

Corresponding author E-mail: rakpsa@kku.ac.th

Received 10 July 2022; Revised 22 September 2023; Accepted 22 October 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์บทความวิจัยและวิชาการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและกฎหมายการจดทะเบียนคู่ชีวิตของคู่รักเพศเดียวกันในบริบทของประเทศไทย และเสนอแนะการพัฒนางานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาและสังเคราะห์ (Qualitative Method Research) บทความที่เผยแพร่และตีพิมพ์ตั้งแต่ปี 2555 ถึงปี 2566 ในวารสารบนระบบฐานข้อมูลของ Thai Journals Online (ThaiJO) และ Google Scholar ที่ศึกษานโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของเพศทางเลือก ใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือวิเคราะห์บทความ

* รักพงษ์ แสนศรี. (2566). การสังเคราะห์งานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของเพศทางเลือกในประเทศไทย. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย, 3(5), 65-86.

Rakpong Sansri. (2023). Policy and Law Related to the Registration of the Civil Partnership (Same Sex) in Thailand: A Research Synthesis. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(5), 65-86.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.23>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ผลการศึกษา พบว่า มีงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกและสังเคราะห์จาก 79 บทความจำนวน 11 บทความ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาจำนวน 10 บทความ บทความวิจัยจำนวน 10 บทความศึกษามิติด้านกฎหมายซึ่งมากกว่ามิติด้านนโยบายที่มีเพียง 1 บทความ ประเด็นที่ศึกษากันมากที่สุดในมิติด้านกฎหมาย ได้แก่ การเปรียบเทียบกฎหมาย การรับรองและคุ้มครองสิทธิการสมรสและการจดทะเบียนสมรส ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ถูกนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและวิจัยมากที่สุด รองลงมา คือ ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต และกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของสหรัฐอเมริกา และยังพบว่า งานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศในประเทศไทยมุ่งเน้นที่การแสดงถึงปัญหาที่คนกลุ่มนี้รักเพศเดียวกันหรือหลากหลายทางเพศต้องประสบพบเจอกับการไม่มีกฎหมายรองรับการจดทะเบียนสมรสเหมือนคู่รักหญิงชายทั่วไป เนื้อหาและสาระของร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิตยังไม่เท่าเทียมกับกฎหมายจดทะเบียนสมรสของคู่รักชายหญิงทั่วไป ข้อเสนอแนะควรศึกษาทัศนคติของประชากรทั่วไปที่มีต่อกฎหมายจดทะเบียนคู่ชีวิตสามารถเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนเพศทางเลือกได้หรือไม่ ผลการศึกษาสามารถใช้ผลักดันให้มีการประกาศและบังคับใช้กฎหมายให้เร็วขึ้น

คำสำคัญ: การสังเคราะห์งานวิจัย, กฎหมาย, นโยบาย, การจดทะเบียนคู่ชีวิต, LGBTQ

Abstract

The objectives of this article were to examine and synthesize research or academic articles related to the policy or law related to the registration of civil partnership in Thailand and provide recommendations for developing and conducting the research in the area of policy and law with regard to the registration of civil partnership in Thailand. Qualitative method research was adopted. The Thai-written articles relevant to the policy or law related to the registration of civil partnership in Thailand published in 2012 onwards on the Thai Journal Online database including Google Scholar were the population.

The results revealed that only 11 articles were eligible for conducting research synthesis. 10 articles relied on the qualitative method research while 1 article was found to utilize mixed-method research. Legalizing the registration of civil partnership in Thailand was the dimension that had been heavily studied compared to the policy dimension (10 articles). The legal issues that had been greatly examined included comparative laws and the right and protection granted to the same-sex couples. For conceptual framework, the Thai Civil and Commercial Code was mostly used, followed by civil partnership bill, and the US same-sex marriage law. Those 11 articles were found to focus on identifying the problems that same-sex couples had confronted caused by the lack of same-sex couple partnership law. For further research development and direction, it was highly recommended attitude toward legalizing the registration of the civil partnership bill be examined whether or not the Thai population responded to it positively or negatively.

Keywords: Law, LGBTQ, Policy, Research Synthesis, Civil Partnership Registration

ประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งประเทศที่สังคมเปิดกว้างและให้การยอมรับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ดังจะเห็นได้จากการจัดการประกวดมิสทิฟฟานี การมีหนังหรือละครที่มีเนื้อหาหรือตัวละครหลักเป็นเพศที่สาม/หลากหลายทางเพศมากขึ้นจนกลายเป็นธุรกิจที่กำลังเติบโตและน่าสนใจ เป็นประเทศที่คู่รักเพศเดียวกันหรือนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางเพศนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี แม้ว่าสังคมไทยรวมไปถึงภาคเอกชนหรือธุรกิจจะเปิดกว้าง และให้การยอมรับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น เช่น ธนาคารและสถาบันการเงินในประเทศไทยปัจจุบันอนุญาตให้คู่รักเพศเดียวกันสามารถร่วมกันยื่นขอกู้

สินเชื่อบ้านได้ หรือองค์กรธุรกิจบางแห่งประกาศสนับสนุนบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในที่ทำงาน แต่ในแง่ของนโยบายของรัฐบาลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศยังคงถูกจำกัดสิทธิหรือไม่ได้รับสิทธิเช่นเดียวกับเพศชายหรือหญิงทั่วไป เช่น กฎหมายรับรองการจดทะเบียนสมรสของคู่รักเพศเดียวกัน (ธัญญาภัส ทองมุสลิธิ์ & สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2559; ปาลิดา จิรทิพย์, 2565) ดังนั้น จึงมีการเรียกร้องให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดให้การสมรสของคู่รักเพศเดียวกันเป็นนโยบายและออกเป็นกฎหมายรองรับการสมรสของคู่รักเพศเดียวกันมาอย่างยาวนาน (พรชัย ปานอ่อน, 2559) โดยเริ่มต้นจากกฎหมายไทยหรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 และมาตรา 1588 กำหนดเงื่อนไขชายและหญิงสามารถสมรสกันได้เมื่ออายุ 17 ปีขึ้นไป หรือบิดามารดาให้ความยินยอม (พรชัย ปานอ่อน, 2559) ซึ่งกฎหมายไทยกำหนดสิทธิการสมรสจะกระทำได้นเฉพาะเพศชายและหญิงเท่านั้น นอกจากนี้ ตามมาตรา 5 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บัญญัติว่า “ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิดเพศหรือศาสนาโดยย่อมอยู่ภายในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน” และมาตรา 30 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

อย่างไรก็ตาม ในสายตาของชาวต่างชาติประเทศไทยยังเป็นประเทศที่ถูกมองว่าให้โอกาส ยอมรับ และเปิดกว้างการต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศประเทศหนึ่งในทวีปเอเชีย แต่กลับกลายเป็นว่าไต้หวันเป็นประเทศแรกของเอเชีย (ที่จริงไต้หวันเป็นเขตปกครองพิเศษมีชื่ออย่างเป็นทางการ “สาธารณรัฐจีน” หรือ “Republic of China” เป็นส่วนหนึ่งของจีนแผ่นดินใหญ่ “สาธารณรัฐประชาชนจีน” หรือ “the People’s Republic of China”) ที่กำหนดให้การสมรสของคู่รักเพศเดียวกันเป็นเรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมายในปี 2562 จำนวนประเทศที่มีกฎหมายสมรสของคู่รักเพศเดียวกันจำนวน 32 ประเทศทั่วโลก ประเทศที่มีกฎหมายรองรับการสมรสและจดทะเบียนของคู่รักเพศเดียวกันส่วนใหญ่เป็นประเทศในทวีปยุโรปหรือประเทศในแถบยุโรปตะวันตก (Western European Countries) ประเทศไอร์แลนด์เป็นประเทศเดียวที่ผ่านร่างกฎหมายการสมรสของคู่รักเพศเดียวกันผ่านการทำประชามติ (Referendum) และยังมีบางประเทศที่ยังมีกฎหมายรองรับการแต่งงานของคนเพศเดียวกันแต่ยินยอมให้คู่รักเพศเดียวกันแต่งงานหรือจดทะเบียนในรูปของคู่อชีวิต (Civil Union) เพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสมรสเท่าเทียม (Marriage Equality) สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา มีรัฐจำนวน

50 รัฐที่การสมรสของคู่รักเพศเดียวกันถูกต้องตามกฎหมาย (Sansri, Vorasingha, & Samsuwan, 2022)

หากพิจารณาในขอบเขตด้านวิชาการ พบว่า มีจำนวนงานวิจัย บทความวิจัยและบทความวิชาการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก นักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัยและนักศึกษาให้ความสนใจที่จะศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในหลากหลายสาขาเพิ่มมากขึ้น เช่น สาขากฎหมาย สาขากการตลาด สาขาบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ สาขาสิทธิมนุษยชน และสาขาสื่อสารมวลชน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม นโยบายและกฎหมายถือเป็นเรื่องพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตาม ให้ความเคารพ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและทิศทางการวิจัยด้านนโยบายสาธารณะและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยในอนาคต บทความนี้จะทำการศึกษาและสังเคราะห์งานวิจัยและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและกฎหมายรับรองการจดทะเบียนคู่ชีวิตของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์บทความวิจัยและวิชาการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและกฎหมายการจดทะเบียนคู่ชีวิตของคู่รักเพศเดียวกันในบริบทของประเทศไทย และเพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการพัฒนางานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย โดยประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการสังเคราะห์งานวิจัยและบทความวิชาการในครั้งนี้ คือ หน่วยงาน กลุ่มนักการเมือง และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนร่างพ.ร.บ.การจดทะเบียนคู่ชีวิตของประเทศไทยเร่งการผ่านร่างพ.ร.บ.ดังกล่าว รวมถึงพิจารณาออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมกับการดำรงชีวิตของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมไปถึงนักวิชาการและนักวิจัยที่สนใจศึกษานโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะได้ทราบถึงทิศทางการพัฒนางานวิจัยในทิศทางที่เหมาะสม

การสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัย (Research Synthesis) หมายถึง การรวบรวมความรู้ที่มีอยู่เดิมและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังศึกษาและต้องการศึกษา วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์งานวิจัยคือเพื่อเพิ่มการนำผลการศึกษาไปใช้ (Applicability) และประยุกต์ใช้ได้

ทั่วไป (Generality) รวมไปถึงการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ด้วยกระบวนการรวบรวม (Integration) การสังเคราะห์งานวิจัยได้รับการส่งเสริมให้เป็นแนวทางสำหรับศึกษาหรือวิจัยประเด็นที่มีข้อมูลเป็นจำนวนมากหรือทำความเข้าใจในปัญหาและสกัดผลการศึกษาเพื่อตัดสินใจ (Wyborn, et al., 2018) จากการการทบทวนวรรณกรรมเชิงวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่พบว่า เป็นการศึกษาหรืองานวิจัยที่ยังวนเวียนกับประเด็นในเรื่องเดิม ๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก ไม่ได้ตระหนักถึงประเด็นที่นักวิจัยอื่น ๆ กำลังศึกษาอยู่หรือได้ศึกษาไปแล้ว ดังนั้น การสังเคราะห์งานวิจัยทำให้ทราบถึงสถานการณ์ที่แท้จริง รวมไปถึงปัญหา และทิศทางของวิจัยที่ต้องการศึกษาว่าศึกษาประเด็นใดไปบ้าง Sarnkhaowkhom และ Suwathanpornkul (2021) กล่าวว่า การสังเคราะห์งานวิจัย คือ รูปแบบการวิจัยอีกประเภทหนึ่ง มีขั้นตอนและกระบวนการในการวิจัยมีลักษณะเดียวกันกับวิทยาศาสตร์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาคำตอบและตอบคำถามการวิจัยที่อยากรู้ ด้วยการรวบรวมงานวิจัยในเรื่องนั้น ๆ มาทำการศึกษาและวิเคราะห์ การสังเคราะห์งานวิจัยมี 2 รูปแบบ ได้แก่ การสังเคราะห์งานวิจัยฉบับสมบูรณ์และงานวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาที่มีจากการสังเคราะห์งานวิจัยทั้ง 2 รูปแบบสามารถตอบคำถามและมีประโยชน์ต่อการศึกษาปัจจุบันและอนาคต

นโยบายสาธารณะและกฎหมายจดทะเบียนสมรสของคู่รักเพศเดียวกันของประเทศไทย

จากการยื่นขอจดทะเบียนสมรสของคู่รักเพศเดียวกัน ณ ที่ว่าการอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี 2555 และเจ้าหน้าที่ปฏิเสธคำขอจดทะเบียนสมรสโดยอ้างข้อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติว่าการสมรสต้องเป็นการสมรสระหว่างชายกับหญิงเท่านั้น และออกเอกสารปฏิเสธคำร้องขอ ส่งผลให้เกิดการผลักดันให้การรับรองสถานะสมรสของคู่ชีวิตเพศเดียวกันและกำหนดเป็นนโยบายแบบรูปธรรมเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เนื่องจากปัญหาการขาดสิทธิต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาเรื่องการขาดสิทธิในการจัดการทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกัน สิทธิในการทำสัญญาประกันชีวิต สิทธิในการกู้เงินร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต พ.ศ... ขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน หรือปี 2566 กฎหมายรับรองสถานะสมรสของคู่รักเพศเดียวกันยังคงอยู่ในสถานะร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต พ.ศ... เนื่องจาก

กลุ่มสนับสนุนกฎหมายซึ่งร่างขึ้นโดยพรรคการเมืองและข้าราชการ และอีกกลุ่มที่สนับสนุนกฎหมายซึ่งร่างขึ้นโดยองค์กรอิสระและเครือข่ายความหลากหลายทางเพศ มีความคิดเห็นแตกต่างกันในสาระสำคัญของร่างกฎหมายการจดทะเบียนคู่อชีวิตของไทย ส่งผลให้การกำหนดนโยบายการจดทะเบียนคู่อชีวิตในประเทศไทยล่าช้าออกไป ทำให้งานวิจัยด้านมิตินโยบายยังไม่สามารถทำได้มากนัก

ด้านกฎหมาย การสมรสของคู่รักเพศเดียวกันขัดกับหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1448 ที่บัญญัติว่า “การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้” และยังมีมาตรา 1457 ที่บัญญัติว่า “การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้จะมีได้เฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้นทำได้” ทำให้ไม่มีกฎหมายรองรับการสมรสและใช้ชีวิตร่วมกันเช่นเดียวกับคู่รักชายหญิง ทำให้เกิดความเสียเปรียบด้านสิทธิและการคุ้มครองที่พึงได้จากรัฐและกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่อชีวิต พ.ศ... ที่ยังไม่ได้ประกาศบังคับใช้ เป็นกฎหมายรับรองความสัมพันธ์ในแบบคู่อชีวิต (Civil Partnership) ที่แยกออกมาซึ่งแตกต่างจากกฎหมายที่รับรองความสัมพันธ์ของคู่รักชายหญิงในแบบคู่สมรส

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์งานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่อชีวิตของเพศทางเลือกในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์บทความวิจัยและวิชาการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและกฎหมายการจดทะเบียนคู่อชีวิตของคู่รักเพศเดียวกันในบริบทของประเทศไทย และเพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการพัฒนางานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่อชีวิตของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาและสังเคราะห์ (Qualitative Method Research) ผลการศึกษาและสังเคราะห์บทความจะทำให้ทราบถึงแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่งานวิจัยและการศึกษาในอนาคตที่สนใจศึกษานโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่อชีวิตของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ในการสังเคราะห์บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การสืบค้นงานวิจัย (Search Strategy)

หลังจากกำหนดวัตถุประสงค์ในการสังเคราะห์บทความและงานวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนถัดไป คือ การสืบค้นงานวิจัยและบทความวิชาการที่ศึกษานโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่อชีวิตของเพศทางเลือกในประเทศไทย บทความนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา ประชากรของการศึกษา (Population) ได้แก่ บทความและงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในระบบฐานข้อมูลของ Thai Journals Online (ThaiJO) และ Google Scholar ที่ศึกษานโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่อชีวิตของเพศทางเลือกในประเทศไทย

คำที่ใช้สืบค้นงานวิจัย (Key Terms)

คำที่นำมาใช้ในการสืบค้นบทความวิชาการและงานวิจัยที่อยู่ในฐานข้อมูล thaijo.com รวมถึง Google Scholar ประกอบด้วย นโยบาย กฎหมาย บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ สมรสคู่รักเพศเดียวกัน ทั้งนี้ ยังใช้กลุ่มคำในการสืบค้นบทความวิชาการและงานวิจัยเพื่อให้ได้งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องมากที่สุดสำหรับการใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัย ได้แก่ วิจัย กฎหมายสมรสเพศเดียวกัน LGBT วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสมรสเพศที่สาม วิจัยการจดทะเบียนคู่อชีวิต และนโยบายจดทะเบียนสมรสเพศเดียวกัน/หลากหลายทางเพศ

เกณฑ์การคัดเลือกบทความวิจัยและวิชาการ (Selection Criteria)

การสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ ใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือการคัดเลือกบทความวิจัย บทความวิชาการ และงานวิจัย คือ ต้องเป็นบทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่เป็นงานหรือการศึกษาขั้นปฐมภูมิ (Primary Research) และทุติยภูมิ (Secondary Research) เผยแพร่และตีพิมพ์ตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นไป เนื่องจากเป็นปีที่เริ่มมีการร่างกฎหมายการสมรสของคู่รักเพศเดียวกัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านนโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่อชีวิตของเพศทางเลือกในประเทศไทย ต้องเป็นบทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่ศึกษานโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่อชีวิตของเพศทางเลือกในบริบทของประเทศไทยเท่านั้น หรืออาจเป็นบทความวิชาการหรือวิจัยที่เปรียบเทียบนโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่อชีวิตของเพศทางเลือกระหว่างประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ และต้องเป็นบทความวิชาการหรือ

บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารบนระบบฐานข้อมูลของ Thai Journals Online (ThaiJO) และฐานข้อมูล Google Scholar เท่านั้น

การสกัดงานวิจัย (Data Extraction)

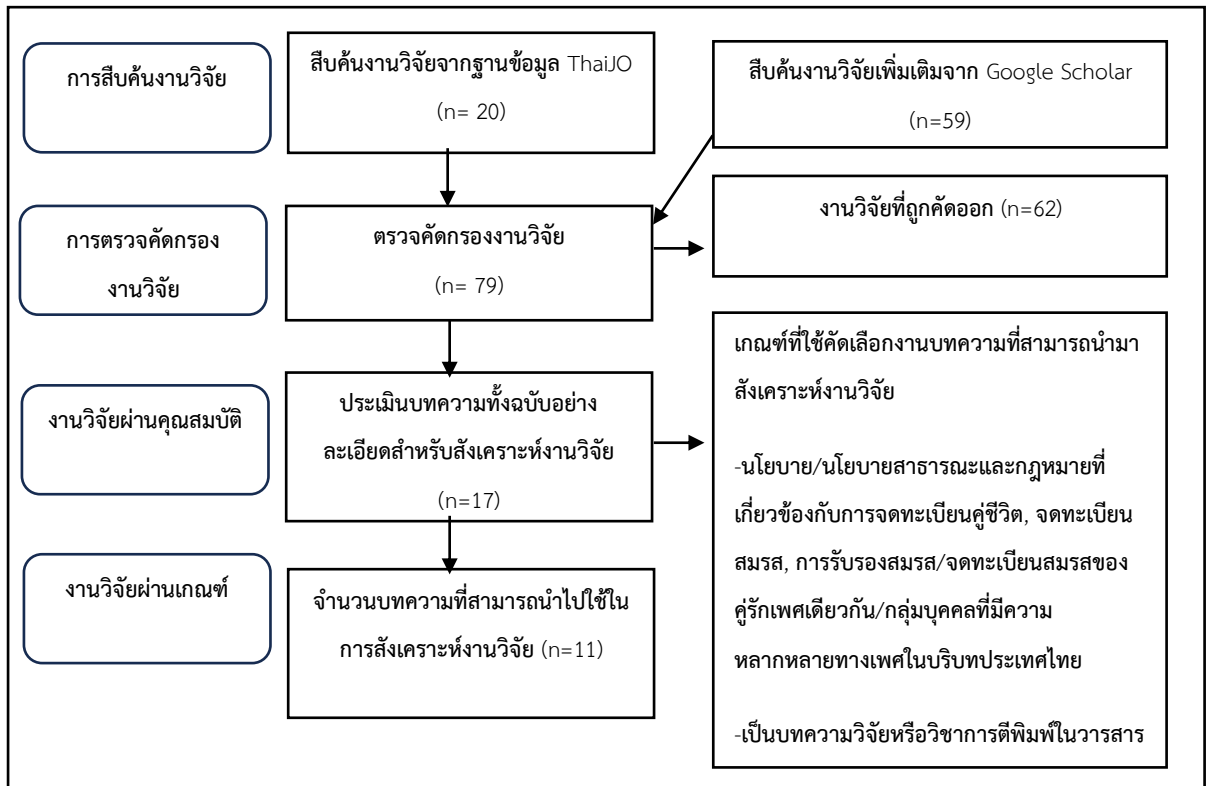
การสกัดงานวิจัยหรือการเลือกบทความวิจัย/วิชาการที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก บทความวิจัยและวิชาการที่สามารถนำไปศึกษาและสังเคราะห์ได้ จะแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่แรกจะทำการตรวจคัดกรองบทความหรืองานวิจัย (Screening) ด้วยการตรวจสอบชื่อ บทความ/งานวิจัยและบทคัดย่อที่มาจากการสืบค้นจำนวน 79 บทความ ขั้นตอนที่สอง คือ การประเมินบทความแบบเต็มงาน (Full-Text Assessment) ซึ่งจะประเมินเฉพาะบทความที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดไว้เท่านั้น บทความและงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกมีจำนวน 11 บทความ ซึ่งเป็นบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารบนระบบฐานข้อมูลของ Thai Journals Online (ThaiJO) และศึกษานโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียน คู่ชีวิตของเพศทางเลือกในบริบทของประเทศไทย ส่วนเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดบทความหรือ งานวิจัยออก คือ งานวิจัยหรือบทความเหล่านั้นไม่ได้ตีพิมพ์ในวารสารบนระบบฐานข้อมูลของ Thai Journals Online (ThaiJO) เป็นบทความที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ (Conference Proceedings) เผยแพร่โดยสถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัยที่จัดการประชุม วิชาการขึ้น

วิธีสังเคราะห์บทความและงานวิจัย (Synthesis Method)

เพื่อให้มั่นใจว่าการสังเคราะห์งานวิจัยจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ บทความนี้จึงพัฒนาเครื่องมือสำหรับการสังเคราะห์งานวิจัย มีจำนวน 2 เครื่องมือ ได้แก่ แบบฟอร์มสกัดงานวิจัย (Data Extraction Form) และเครื่องมือวิเคราะห์บทความ (Article Analysis Tool) โดยที่แบบฟอร์มสกัดงานวิจัยเป็นเครื่องมือที่ทำหน้าที่วิเคราะห์คุณลักษณะ (Characteristics) ของบทความวิชาการและวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก (Eligible Articles) ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงแบบฟอร์มสกัดงานวิจัยจากงานทบทวนขอบเขต (Scoping Review) ของ Drabble et al. (2021) ส่วนเครื่องมือวิเคราะห์บทความผู้วิจัยจะนำมาใช้สังเคราะห์บทความ ด้วยการประเมินบทความทั้งฉบับอย่างละเอียด (Full-Text Article Assessment) ซึ่ง เครื่องมือวิเคราะห์บทความนี้ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากกรอบที่ใช้ศึกษาและเขียนทบทวน

วรรณกรรมเชิงสังเคราะห์ของ Schirmer (2018) โดยมีขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ในการสังเคราะห์บทความและงานวิจัยดังรูปภาพ 1

รูปภาพ 1 แสดงรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ในการสืบค้นงานวิจัยที่สามารถนำไปสังเคราะห์ได้

ผลการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์บทความวิจัยและวิชาการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและกฎหมายการจดทะเบียนคู่ชีวิตของคู่รักเพศเดียวกันในบริบทของประเทศไทย

คุณลักษณะของงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์และสามารถนำสังเคราะห์ได้

จากผลการศึกษาและสังเคราะห์ พบว่า มีงานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของเพศทางเลือกในประเทศที่สามารถนำมาสังเคราะห์ได้

ทั้งหมด 11 งานวิจัย ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นงานที่ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method Research) ในการศึกษาจำนวน 10 งาน (ร้อยละ 90.91) และเป็นงานวิจัยที่ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานจำนวน 1 งาน (ร้อยละ 9.09) โดยเป็นงานวิจัยในมิติด้านกฎหมายมากที่สุดจำนวน 10 บทความ (ร้อยละ 90.91) และเป็นมิติด้านนโยบายจำนวน 1 บทความ (9.09) สำหรับประเด็นที่ศึกษากันมากที่สุดในมิติด้านกฎหมาย ได้แก่ การเปรียบเทียบกฎหมาย (3 บทความหรือร้อยละ 25) รองลงมา คือ การรับรองและคุ้มครองสิทธิการสมรสและการจดทะเบียนสมรส (ประเด็นละ 2 บทความหรือร้อยละ 16.67) ตามด้วยหลักสิทธิมนุษยชนและรัฐธรรมนูญ ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม สิทธิการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคลเพศหลากหลาย และสิทธิการสมรสและรับรองบุตร (ประเด็นละ 1 บทความหรือร้อยละ 8.33) ด้านกรอบแนวคิด/ทฤษฎี/สมมติฐาน พบว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ถูกนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและวิจัยมากที่สุดจำนวน 5 บทความ (ร้อยละ 21.74) รองลงมา คือ ร่างพระราชบัญญัติชีวิต พ.ศ... จำนวน 3 บทความ (ร้อยละ 13.04) ตามด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของสหรัฐอเมริกาจำนวน 2 บทความ (ร้อยละ 8.70) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของกลุ่มหลากหลายทางเพศ กระบวนการปฏิทัศน์วรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคลเพศหลากหลายในประเทศไทย แนวคิดสิทธิเสรีภาพ แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิความเสมอภาค แนวคิดเกี่ยวกับเหตุผล แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว แนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และแนวคิดการใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างบุคคลเพศหลากหลายและการใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างชายกับหญิง อย่างละ 1 บทความ (ร้อยละ 4.35) ตามลำดับ ด้านรูปแบบที่ใช้ในการศึกษา พบว่า ใช้การวิจัยเอกสารมากที่สุด (Document Research) จำนวน 9 บทความ (ร้อยละ 42.86) รองลงมา คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 5 บทความ (ร้อยละ 23.81) การศึกษาแบบเปรียบเทียบ (Comparative Study) จำนวน 3 บทความ (ร้อยละ 14.29) ตามด้วยการสังเกต (Observation) การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ การรับฟังความคิดเห็น และการสำรวจ อย่างละ 1 บทความ (ร้อยละ 4.76) ตามลำดับ ด้านเครื่องมือวิจัย/ข้อมูล/แหล่งข้อมูล พบว่า ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เช่น บทความ งานวิจัย หนังสือ หลักกฎหมายมาก

ที่สุดจำนวน 7 บทความ (ร้อยละ 53.85) รองลงมา คือ คำถามสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 3 บทความ (ร้อยละ 23.08) ตามด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Questions) จำนวน 1 บทความ (ร้อยละ 7.69) ตามลำดับ ด้านวิธีวิเคราะห์ พบว่า มีการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มากที่สุดจำนวน 11 บทความ (ร้อยละ 64.71) รองลงมา คือ การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis) จำนวน 3 บทความ (ร้อยละ 17.65) ตามด้วย ทัศนวิจารณ์กรรม (Article Review) Descriptive Analysis และ Pearson's Correlation และการตีความ (Interpretation) อย่างละ 1 บทความ (ร้อยละ 5.88) ตามลำดับ

คุณลักษณะของบทความวิจัย/วิชาการที่ผ่านเกณฑ์การสังเคราะห์			จำนวน (%)
การออกแบบการศึกษา	วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method Research)		10 (90.91)
	วิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research)		1 (9.09)
มิติการศึกษา	นโยบาย (Policy)		1 (8.33)
	กฎหมาย (Legal issues)	หลักสิทธิมนุษยชนและรัฐธรรมนูญ	1 (8.33)
		ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม	1 (8.33)
		การรับรองและคุ้มครองสิทธิการสมรส	2 (16.67)
		สิทธิการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคลเพศหลากหลาย	1 (8.33)
		สิทธิการสมรสและการรับรองบุตร	1 (8.33)
		การจัดทะเบียนสมรส	2 (16.67)
		เปรียบเทียบกฎหมาย	3 (25.00)
กรอบแนวคิด/ทฤษฎี/สมมติฐาน	ทฤษฎีทางศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม		1 (4.35)
	แนวคิดการสมรส เพศ และความหลากหลายทางเพศ		2 (8.70)
	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย		5 (21.74)
	ปฎิญาสภาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน		1 (4.35)
	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550		1 (4.35)
	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของกลุ่มหลากหลายทางเพศ		1 (4.35)
	กระบวนการทัศนวิจารณ์กรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคลเพศหลากหลายในประเทศไทย		1 (4.35)
	แนวคิดสิทธิเสรีภาพ		1 (4.35)
	แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิความเสมอภาค		1 (4.35)
	แนวคิดเกี่ยวกับเหตุผล		1 (4.35)
	แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว		1 (4.35)

	แนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	1 (4.35)
	แนวคิดการใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างบุคคลเพศหลากหลายและการใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างชายกับหญิง	1 (4.35)
	กฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของสหรัฐอเมริกา	2 (8.70)
	ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ... (ของไทย)	3 (13.04)
รูปแบบที่ใช้ในการศึกษา	การวิจัยเอกสาร (Document Research)	9 (42.86)
	การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)	5 (23.81)
	การสังเกต (Observation)	1 (4.76)
	การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ	1 (4.76)
	การรับฟังความคิดเห็น	1 (4.76)
	เปรียบเทียบ (Comparative Study)	3 (14.29)
	สำรวจ (Survey)	1 (4.76)
เครื่องมือวิจัย/ข้อมูล/ แหล่งข้อมูล	แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured questions)	1 (7.69)
	คำถามสัมภาษณ์เชิงลึก	3 (23.08)
	แบบสอบถาม (Questionnaires)	2 (15.38)
	ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เช่น บทความ งานวิจัย หนังสือ หลักกฎหมาย	7 (53.85)
วิธีวิเคราะห์	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	11 (64.71)
	การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis)	3 (17.65)
	ปริทัศน์วรรณกรรม (Article Review)	1 (5.88)
	Descriptive Analysis และ Pearson's Correlation	1 (5.88)
	การตีความ (Interpretation)	1 (5.88)

ตารางที่ 1 แสดงคุณลักษณะของงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์และสามารถนำไปสังเคราะห์

หมายเหตุ: บทความอาจใช้กรอบแนวคิดหรือทฤษฎีมากกว่า 1 กรอบแนวคิด/ทฤษฎี รวมถึงรูปแบบที่ใช้ในการศึกษา

2.พัฒนาการของงานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศในประเทศไทย

จากการศึกษาและสังเคราะห์ด้วยเครื่องมือวิเคราะห์บทความ (Article Analysis Tool) ดังตาราง 2 พบว่า พัฒนาการของงานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศในประเทศไทยเริ่มต้นด้วยการศึกษาสภาพ

ปัญหาความเสียเปรียบของคู่ความหลากหลายทางเพศอันเนื่องมาจากการไม่มีกฎหมายสมรสในประเทศไทย โดย ภาณุ มีชานาญ (2556) และการศึกษาการรับรองสถานภาพการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดย ธัญลักษณ์ นามจักร (2556) ทั้งสองบทความมีผลการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การเสียสิทธิของกลุ่มคู่รักเพศเดียวกันจากการไม่มีกฎหมายรองรับการจดทะเบียนคู่ชีวิตหรือสมรสกลายเป็นปัญหาใหญ่สำหรับกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศ ทั้ง 2 บทความตีพิมพ์ในที่กลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้เสียกับนโยบายและกฎหมายเกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศเริ่มเรียกร้องการรับรองจดทะเบียนคู่ชีวิตของกลุ่มคู่รักเพศเดียวกัน หลังจากนั้นพบงานวิจัยที่ศึกษาการกำหนดนโยบายการจดทะเบียนคู่ชีวิตในประเทศไทยและผลการศึกษา โดย พรชัย ปานอ่อน (2559) และมีผลการศึกษา ดังนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายด้านการจดทะเบียนคู่ชีวิตในประเทศไทยยังไม่สามารถทำได้ เนื่องจากกลุ่มสนับสนุนกฎหมายการจดทะเบียนคู่ชีวิตซึ่งร่างขึ้นโดยพรรคการเมืองและข้าราชการ กับกลุ่มที่สนับสนุนกฎหมายการจดทะเบียนคู่ชีวิตซึ่งร่างขึ้นโดยองค์กรอิสระและเครือข่ายความหลากหลายทางเพศ มีความคิดเห็นแตกต่างกันในสาระสำคัญของร่างกฎหมายการจดทะเบียนคู่ชีวิตของไทย ทำให้ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิตล่าช้าออกไปและส่งผลต่อการกำหนดนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายการจดทะเบียนคู่ชีวิตของไทย ถัดไปเป็นการศึกษาปัญหาทางกฎหมายกับการจดทะเบียนสมรสของเพศทางเลือก โดย นิรันดร์ ทรงนิรันดร์และศิริลักษณ์ ประสันแพงศรี (2561) พบว่า ปัญหาการจดทะเบียนสมรสของบุคคลเพศทางเลือกในประเทศไทย มี 2 ปัญหา ดังนี้ ปัญหาด้านกฎหมาย ได้แก่ การจัดการทรัพย์สิน กฎหมายครอบครัวและมรดก การทำประกันชีวิต สิทธิในการตัดสินใจรักษาพยาบาล และการลดหย่อนภาษี ปัญหาการยอมรับภายในสังคม นอกจากนี้ ยังมีประชาชนบางกลุ่มที่มองว่า ร่าง พ.ร.บ.การจดทะเบียนคู่ชีวิต ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ลำดับต่อมา มีการศึกษาและวิเคราะห์สิทธิการจดทะเบียนคู่ชีวิตในส่วนของร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต โดย ณฐ นารินทร์ จรินทร์พิทย์ ตรีตรึงศรีคุณ และสอน สมุทวนิช เจริญพรานนท์ (2562) พบว่า ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต พ.ศ... ให้สิทธิทางครอบครัวตามกฎหมายแก่คู่ชีวิตใกล้เคียงกับคู่สมรสตามกฎหมาย แต่ยังมีประเด็นที่ควรต้องปรับปรุงเพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติต่อไป เช่น บุคคลที่สามารถเป็นพยานในการจดทะเบียนคู่ชีวิต เนื่องจากมาตรา 10 (2) ไม่ได้กำหนดข้อห้ามบุคคลไว้

ความสามารถเป็นพยานในการจดทะเบียนคู่ชีวิต การตีความเงื่อนไขการจดทะเบียนคู่ชีวิต มาตรา 8 (3) ร่าง พ.ร.บ.การจดทะเบียนคู่ชีวิต ไม่ได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องของมัน หรือสินสอดไว้ เหตุแห่งความเป็นโมฆะของการจดทะเบียนคู่ชีวิตตามร่าง พ.ร.บ.การจดทะเบียนคู่ชีวิต มาตรา 45 ถึงมาตรา 50 ไม่ได้วางหลักเรื่องในเรื่องความไม่ยินยอมเป็นคู่ชีวิต และมีการศึกษาและวิเคราะห์ความเหมาะสมกรณีการนำกฎหมายการจดทะเบียนสมรสของ บุคคลเพศเดียวกันตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาในการปรับใช้กับกฎหมายไทย โดย อาจารย์ มี อินทร์เกิด มีสิทธิ์ (2562) พบว่า ทั้งประเทศไทยและสหรัฐอเมริกามีการรับรองความสัมพันธ์ ของคู่รักเพศเดียวกันในแบบคู่ชีวิต (Civil Union/Partnership) ที่ไม่ใช่คู่สมรส (Same-Sex Marriage) แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยให้สิทธิเฉพาะชายกับหญิงเท่านั้นที่ สมรสกันได้ หลักกฎหมายของอเมริกาได้รับรองสิทธิตามกฎหมายของคู่รักเพศเดียวกัน มีหลัก กฎหมายรับรองสิทธิการอยู่ร่วมกัน สามารถจดทะเบียนได้ภายใต้กฎหมายที่บัญญัติขึ้นในแต่ละ มลรัฐ มีกฎหมายบัญญัติแยกต่างหากให้สิทธิแก่กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในการจด ทะเบียนความสัมพันธ์ ในแต่ละมลรัฐจะมีชื่อเรียกแตกต่างกัน ธัญลักษณ์ ทองมุสิทธิ์และสุนัย มัลลิกะมาลย์ (2563) ศึกษากฎหมายต้นแบบในการรับรองและคุ้มครองสิทธิการสมรสของ บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ พบว่า ประเทศไทยมีกฎหมายรับรองสิทธิการสมรสเฉพาะ เพศชายและหญิงเท่านั้น ขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ส่วน เกิดเกียรติคุณช์ แสงมณีจිරันเดชาและรัตพงษ์ สอนสุภาพ (2563) ศึกษาความเสมอภาคของ กลุ่มหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตรที่เป็นโอกาสและความท้าทายของ สังคมไทย พบว่า การจดทะเบียนสมรสของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศไม่สามารถกระทำ ได้ในประเทศไทยเพราะขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 และ มาตรา 1458 ส่วนร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ... ยังไม่ให้สิทธิที่ครอบคลุมรวมถึงสิทธิการรับรองบุตร ฉัตรชัย เอมราช (2563) ศึกษางานวิจัยทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคล เพศหลากหลายในประเทศไทย พบว่า การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการใช้ชีวิตร่วมกันของ บุคคลเพศหลากหลายในประเทศไทยยังจำกัดและวนเวียนอยู่ในบทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติ ภายใต้สภาพปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อบุคคลเพศหลากหลายและไม่มีกฎหมายรองรับ สิทธิและหน้าที่ของบุคคลเพศหลากหลาย ทั้งนี้ในปัจจุบันสิทธิการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคลเพศ

หลากหลายมีแนวโน้มได้รับการยอมรับในระบบกฎหมายไทยอย่างรวดเร็วซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมและระบบกฎหมายที่กลายเป็นปัญหาใหม่ที่ยังไม่เคยได้รับการศึกษา ขาดสาระสำคัญของเพศ การสมรส และครอบครัวในระบบกฎหมายไทย ดิฉัน ชัยสายัณห์ (2564) ศึกษาสิทธิและความเท่าเทียมทางกฎหมายของการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และสิทธิที่ได้รับตามการจดทะเบียนคู่ชีวิตจากร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ... พบว่า ควรมีกฎหมายรองรับสถานการณ์ใช้ชีวิตคู่ร่วมกันให้แก่กลุ่มคนแบบรักเพศเดียวกันที่เป็นกฎหมายพิเศษอีกฉบับ แยกต่างหากจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว รวมถึงกฎหมายต่าง ๆ ที่กล่าวถึงสิทธิต่าง ๆ ของความเป็นคู่สมรสหรือสามีภริยา หรือสามีภริยาที่มีความเกี่ยวพันและต้องสามารถนำมาปรับใช้ร่วมกันได้อย่างเหมาะสม แม้สิทธิบางประการอาจไม่เกิดขึ้นได้ และต้องเหมาะสมและเป็นไปได้ทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม ปาริตา จิรทิพย์ (2565) ศึกษาแนวทางกฎหมายในการจดทะเบียนรับรองสถานภาพทางกฎหมายของคู่รักเพศเดียวกัน และพบว่า ศาสนาคริสต์และฮินดูถือว่ารักเพศเดียวกันเป็นบาป ศาสนาอิสลามถือว่าเป็นพฤติกรรมต้องห้ามละเมิดคำสอน และศาสนาพุทธถือว่าผิดขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไม่เหมาะสม ด้านความคิดเห็น พบว่า ประเทศไทยมีเสรีภาพการกระทำใดที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและจารีตประเพณี สามารถทำได้โดยไม่มีข้อห้าม แต่สังคมไทยยังเห็นว่าเป็นพฤติกรรมไม่เหมาะสม ด้านการรับรองและคุ้มครองสถานภาพทางกฎหมาย ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายรับรองสถานภาพทางกฎหมาย เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคเท่าเทียม ถูกเลือกปฏิบัติ เมื่อเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา จากการสังเคราะห์ พบว่า งานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศในประเทศไทยมุ่งเน้นที่การแสดงถึงปัญหาที่คนกลุ่มคู่รักเพศเดียวกันหรือหลากหลายทางเพศต้องประสบพบเจอกับการไม่มีกฎหมายรองรับการจดทะเบียนสมรสเมื่อเปรียบเทียบกับคู่รักหญิงชายทั่วไป งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานในมิติด้านกฎหมายเป็นหลัก และนำเสนอหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่ชีวิตของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศในประเทศไทยที่ควรจะเป็น และส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาสาระของร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต พ.ศ...ของประเทศไทย ต้องการให้มีกฎหมายเฉพาะแยกออกมาสำหรับคู่รักเพศเดียวกัน เพราะมองว่ายังไม่เท่าเทียมกับกฎหมายการจดทะเบียนสมรสของชายหญิง ด้วยการอ้างถึงกฎหมายสูงสุดของประเทศหรือรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่เขียนไว้ว่า “ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิดเพศหรือศาสนาโดยย่อมอยู่ภายในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน” และ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” จะตีประเด็นว่าหากไม่มีกฎหมายรับรองการจดทะเบียนคู่ชีวิตของกลุ่มคู่รักเพศเดียวกันและควรให้สิทธิและการคุ้มครองเช่นเดียวกับกฎหมายจดทะเบียนสมรส รวมถึงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นการขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญปี 2560 หรือไม่ได้ให้ความเสมอภาคที่แท้จริงแก่บุคคลหลากหลายทางเพศ

การอ้างอิง (Citation)	ดิฉันทน์ ชัยสายยันต์. (2564). สิทธิและความเท่าเทียมทางกฎหมายของการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และสิทธิที่ได้รับจากการจดทะเบียนคู่ชีวิตจากร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ... <i>Journal of Social Science for Local Rajabhat Mahasarakham University</i> , 5(4), 281-288.	
ความเป็นมา ของปัญหา (Rationale)	วัตถุประสงค์/ คำถามการวิจัย	1. สิทธิและความเท่าเทียมทางกฎหมายของการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และสิทธิที่ได้รับจากการจดทะเบียนคู่ชีวิตจากร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตพ.ศ. เป็นผลจากหลักการและเหตุผลที่นำไปสู่การยอมรับหรือเป็นเพราะกฎหมายพัฒนาการทางกฎหมายของรัฐเพื่อตอบสนองให้แก่ประชากรหรือไม่
	วิธีวิจัย	วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ: วิจัยเอกสาร
	กรอบแนวคิด/ ทฤษฎีที่ใช้ศึกษา/ สมมติฐาน	กฎหมายการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ...
	กลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ ข้อมูลหลัก/ แหล่งข้อมูล	พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สิทธิของความเป็นคู่สมรส, ประมวลกฎหมายอาญา สิทธิของความเป็นคู่สมรสใน, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง สิทธิของความเป็นคู่สมรส และกฎหมายต่าง ๆ ที่กล่าวถึงสิทธิต่าง ๆ ของความเป็นคู่สมรส
การวิเคราะห์ (Analysis)	Content Analysis	
ผลการศึกษา (Results)	ควรมีกฎหมายรองรับสถานการณ์ใช้ชีวิตคู่ร่วมกันให้แก่กลุ่มคนแบบรักเพศเดียวกันที่เป็นกฎหมายพิเศษอีกฉบับ แยกต่างหากจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว รวมถึงกฎหมายต่าง ๆ ที่กล่าวถึงสิทธิต่าง ๆ ของความเป็นคู่สมรสหรือสามีภริยา หรือสามีภริยาที่มีความเกี่ยวพันและต้องสามารถนำมาปรับใช้ร่วมกันได้อย่างเหมาะสม แม้สิทธิบางประการอาจไม่เกิดขึ้นได้ และต้องเหมาะสมและเป็นไปได้ทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม	

ตารางที่ 2 แสดงตัวอย่างเครื่องมือวิเคราะห์บทความและผลการวิเคราะห์บทความ

อภิปรายผล

บทความนี้ทำการศึกษาและสังเคราะห์งานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่อภิเษกของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศในประเทศไทย มีบทความวิจัยและวิชาการที่สามารถผ่านเกณฑ์การสังเคราะห์จำนวน 11 บทความซึ่งเป็นงานวิจัยด้านกฎหมายเป็นหลัก เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่อภิเษก พ.ศ... ยังไม่ได้ประกาศและบังคับใช้เพราะยังอยู่ในช่วงปรับเนื้อหาและสาระของร่างกฎหมายฉบับนี้อยู่ ส่งผลให้งานวิจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่อภิเษกของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศในประเทศไทยยังทำไม่ได้ จึงทำให้งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในมิติกฎหมายเป็นหลัก (พรชัย ปานอ่อน, 2559) งานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่อภิเษกของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ส่วนใหญ่ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยเอกสาร (Document Research) และใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เช่น บทความ งานวิจัย หนังสือ หลักกฎหมาย เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นงานวิจัยดังกล่าวนำหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศมาทำการวิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นว่ากฎหมายปัจจุบันนอกจากนี้ งานวิธีวิจัยเชิงปริมาณแทบจะไม่ถูกนำมาใช้การศึกษาและวิจัย อาจเป็นเพราะการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างยังไม่สะดวกมากนัก และเนื่องจากร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่อภิเษก พ.ศ... ยังไม่ประกาศและบังคับใช้ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียอาจยังไม่แน่ใจถึงสิทธิและการคุ้มครองที่พึงจะได้รับจากร่างกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น การใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณอาจยังไม่มีประโยชน์มากนัก อย่างไรก็ตามงานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่อภิเษกของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศในประเทศไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sansri Vorasingha และ Samsuwan (2022) ที่ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่ศึกษาผลกระทบจากการนำนโยบายและกฎหมายสมรสเพศเดียวกัน พบว่า การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบหรือการออกกฎหมายหรือนโยบายการจดทะเบียนของคู่อภิเษกเพศเดียวกันในกลุ่มประเทศเอเชียมีน้อยมากเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกา เนื่องจากมีเพียงแค่ประเทศไต้หวันเพียงประเทศเดียวในเอเชียที่ผ่านร่างและรับรองการจดทะเบียนคู่อภิเษกของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้น จึงอาจยังไม่มีประเด็นที่น่าสนใจหรือปัญหาที่ต้องศึกษาและวิจัย แม้ว่างานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจด

ทะเบียนคู่มือชีวิตของกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศในประเทศไทยจะมีไม่มากนัก แต่เป็นงานที่สะท้อนถึงพัฒนาการของนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่มือชีวิตของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี งานวิจัยในช่วงแรกจะเป็นการสะท้อนปัญหาของคู่รักเพศเดียวกันจากการขาดสิทธิและการคุ้มครองที่เป็นผลประโยชน์ที่พึงจะได้รับเช่นเดียวกับคู่สมรสชายหญิง และเมื่อมีร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่มือชีวิต พ.ศ... ขึ้น จึงพัฒนามาศึกษาและวิจัยเนื้อหาและสาระสำคัญของร่างกฎหมายแต่ยังคงอยู่ในประเด็นสิทธิและความเท่าเทียมที่บุคคลหลากหลายทางเพศพึงได้รับเช่นเดียวกับคู่สมรสชายหญิง

3. เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการพัฒนางานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่มือชีวิตของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย

จากผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่มือชีวิตของเพศทางเลือกในประเทศไทย มีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษางานวิจัยในอนาคต ควรใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Method Research) ในการศึกษาประเด็นด้านนโยบายและกฎหมายเพื่อยืนยันผลการศึกษากลุ่มคู่รักเพศเดียวกันต้องการสิทธิและกฎหมายการจดทะเบียนคู่มือชีวิตเช่นเดียวกับการจดทะเบียนสมรสชายหญิงตรงกัน ควรศึกษาทัศนคติของประชากรทั่วไปที่มีต่อกฎหมายจดทะเบียนคู่มือชีวิตสามารถเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนเพศทางเลือกได้หรือไม่ และใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method Research) ในการศึกษา ซึ่งผลการศึกษสามารถไขข้อสงสัยให้มีการประการและบังคับใช้กฎหมายให้เร็วขึ้น และควรศึกษาเรื่องผลกระทบจากการนำนโยบายและกฎหมายจดทะเบียนคู่มือชีวิตมาบังคับใช้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

บทความนี้ทำการสืบค้นและสังเคราะห์งานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่มือชีวิตของเพศทางเลือกในประเทศไทยเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์และพัฒนาการของงานวิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะในการพัฒนางานวิจัยด้านนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนคู่มือชีวิตของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาประเด็นด้านกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่มือชีวิต และกฎหมายสมรสเพศเดียวกันของ

สหรัฐอเมริกา แสดงปัญหาที่กลุ่มคู่รักเพศเดียวกันไม่ได้รับการไม่มีกฎหมายรองรับการใช้ชีวิตคู่เช่นเดียวกับคู่รักชายหญิง ความไม่เท่าเทียมสิทธิและกฎหมายที่คู่รักเพศเดียวกันควรจะได้เช่นเดียวกับคู่รักชายหญิง ดังนั้น หน่วยงาน กลุ่มนักการเมือง และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนร่างพ.ร.บ.การจดทะเบียนคู่ชีวิตของประเทศไทยควรบัญญัติกฎหมายขึ้นมาใหม่ เพื่อรับรองสิทธิในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของพวกบุคคลรักเพศเดียวกันให้มีสิทธิเสมือนคู่สมรสต่างเพศกันอย่างเป็นธรรม

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรชัย เอมราช. (2563). งานวิจัยทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคลเพศหลากหลายในประเทศไทย. *CMU Journal of Law and Social Sciences*, 13(2), 120-147.
- ณฐ นารินทร์., จรินทร์พิทย์ ตรัยตริงตริคุณ., & สอน สมุทวนิช เขียรพรานนท์. (2562). วิเคราะห์สิทธิการจดทะเบียนคู่ชีวิต: ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต. *Journal of Humanities and Social Sciences, CMRU*, 1(1), 71-98.
- ดิณณ์ ชัยสายัณห์. (2564). สิทธิและความเท่าเทียมทางกฎหมายของการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และสิทธิที่ได้รับตามการจดทะเบียนคู่ชีวิตจากร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ... *Journal of Social Science for Local Rajabhat Mahasarakham University*, 5(4), 281-288.
- เทิดเกียรติภณช์ แสงมณีจිරนันเดชา., & รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (2563). ความเสมอภาคของกลุ่มหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตร: โอกาสและความท้าทายของสังคมไทย. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 14(1), 61-70.
- ธัญญาภัส ทองมุสิทธิ์, และ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2563). กฎหมายต้นแบบในการรับรองและคุ้มครองสิทธิการสมรสของบุคคล ที่มีความหลากหลายทางเพศ. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 15(2), 342-353.
- เทิดเกียรติภณช์ แสงมณีจिरนันเดชา., & รัตพงษ์ สอนสุภาพ. (2563). ความเสมอภาคของกลุ่มหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตร: โอกาสและความท้าทายของ

- สังคมไทย . Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University, 14(1), 61-70.
- นิรันดร์ ทรงนิรันดร์., & ศิริลักษณ์ ประสันแพงศรี. (2561). ปัญหาทางกฎหมายกับการจดทะเบียนสมรสของเพศทางเลือก. วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ, 5(2), 56-69.
- ปาริตา จิรทิพย์. (2565). แนวทางกฎหมายในการจดทะเบียนรับรองสถานภาพทางกฎหมายของคู่รักเพศเดียวกัน. Journal of MCU Nakhondhat, 9(2), 1-13.
- พรชัย ปานอ่อน. (2559). การกำหนดนโยบายการจดทะเบียนคู่ชีวิตในประเทศไทย. วารสารบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2(1), 113-127.
- ภาพ มีชำนาญ. (2556). สภาพปัญหาความเสียเปรียบของคู่ความหลากหลายทางเพศอันเนื่องมาจากการไม่มีกฎหมายสมรสในประเทศไทย. CMU Journal of Law and Social Sciences, 6(1), 107-125.
- อาจารย์ มีอินทร์เกิด มีสิทธิ์. (2562). ศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมกรณีการนำกฎหมายการจดทะเบียนสมรสของบุคคลเพศเดียวกันตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาในการปรับใช้กับกฎหมายไทย. Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences), 12(1), 135-146.
- Schirmer, B. R. (2018). Framework for Conducting and Writing a Synthetic Literature Review. International Journal of Education, 10(1), 94-105.
- Wyborn, C., Louder, E., Harrison, J., Montambault, J., Montana, J., Ryan, R., & Hutton, J. (2018). Understanding the Impacts of Research Synthesis. Environmental Science and Policy, 86, 72-84.
- Drabble, L. A., Wootton, A. R., Veldhuis, C. B., Riggle, D. B. E., Rostosky, S. S., Lannutti, P. J., & Hughes, T. L. (2021). Perceived Psychological Impacts of Legalized Same-Sex Marriage: A Scoping Review of Sexual Minority Adults' Experiences. PLoS ONE, 16(5), 1-22.

- Sarnkhaowkhom, C., & Suwathanpornkul, I. (2021). การสังเคราะห์งานวิจัยแบบผสมผสานวิธี: แนวคิด การออกแบบและการประยุกต์ใช้. *Journal of Nursing and Health Sciences*, 15(1), 1-13.
- Sansri, R., Tanawan Vorasingha, และ Lanliya Samsuwan. (2022). Effects of Same-Sex Marriage Policy on Social Attitudes toward LGBTQ People: A Policy Evaluation Perspective. *Journal of Contemporary Governance and Public Policy*, 3(2), 101-116.

การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ
ของเทศบาลตำบลบางกระทีก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*
PEOPLE'S SATISFACTION SURVEY TO SERVICE BANGKRATEUK OF
SUBDISTRICT MUNICIPALITY, SAM PHRAN, NAKHON PATHOM

พระครูสังฆรักษ์ศวีร์ ปมุดโต¹, กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์², เกษฎา ผาทอง³,
อุบล วุฒิพรโสภณ และ พระพัฒน์วัชร พูลสวัสดิ์⁵

PhrakhrusangkarakYodsawi Pamutto¹, Kanjira Wijitwatcharak², Ketsada Phathong³,
Ubol Wuthiphornsopon⁴ and Phra Pattanawat Poonsawat⁵

¹⁻⁵มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻⁵Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: weacha@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสำรวจระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกระทีก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และ 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนผู้มารับบริการที่มีต่อเทศบาลตำบลบางกระทีก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ใน 4 ด้าน คือ ด้านรายได้และภาษี ด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ด้านสาธารณสุข และด้านป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ตามตัวชี้วัดของการให้บริการใน 4 ลักษณะ ได้แก่ ด้านกระบวนการและขั้นตอน ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่และบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก กลุ่มตัวอย่าง

* พระครูสังฆรักษ์ศวีร์ ปมุดโต, กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, เกษฎา ผาทอง, อุบล วุฒิพรโสภณ และ พระพัฒน์วัชร พูลสวัสดิ์.
(2566). การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกระทีก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(5), 87-97.

PhrakhrusangkarakYodsawi Pamutto, Kanjira Wijitwatcharak², Ketsada Phathong, Ubol Wuthiphornsopon and Phra Pattanawat Poonsawat. (2023). People's Satisfaction survey to Service Bangkrateuk of Subdistrict Municipality, Sam Phran, Nakhon Pathom. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(5), 87-97.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.24>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

จำนวน 387 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีระดับความพึงพอใจการให้บริการในระดับพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.20 โดยเมื่อพิจารณาคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกระทีก ใน 4 งาน พบว่า ประชาชนมีระดับความพึงพอใจต่องานด้านสาธารณสุข รองลงมา งานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาด้วยงานด้านรายได้หรือภาษี และงานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ของเทศบาลตำบลบางกระทีก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03, 3.97, 3.94 และ 3.92 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามคุณภาพการให้บริการ 4 ด้าน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริการ ด้านกระบวนการและขั้นตอนมากที่สุด รองลงมาด้านช่องทางการให้บริการ ตามด้วยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านเจ้าหน้าที่และบุคลากรผู้ให้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64, 4.58, 4.45 และ 4.43 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความพึงพอใจของประชาชน, การให้บริการ

Abstract

The purposes of this research were to 1) for survey the level of satisfaction of citizens with the services of Bangkrateuk Subdistrict Municipality, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province. and 2) for study problems, obstacles, and suggestions of people who come to receive services towards Bangkrateuk Subdistrict Municipality, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province. In 4 areas is Income and taxes Community development and social welfare Public health and disaster prevention and relief According to service indicators in 4 types Process and steps Channels for providing services Officers and service personnel and facilities The sample size was 387 samples. The tool used to collect data is a questionnaire. The statistics used to analyze the data are Frequency Percentage Mean and Standard Deviation

The research results found that People have the highest level of satisfaction with the service. The average is 3.96 points. Accounting for 79.20

percent When considering the quality of services provided by Bangkrateuk Subdistrict Municipality in 4 areas, it was found that people had a high level of satisfaction with Public health work, followed by environmental and sanitation work. Followed by income or tax work. and community development and social welfare work of Bangkrateuk Subdistrict Municipality The mean values were 4.03, 3.97, 3.94 และ 3.92, respectively and when considering the quality of service in 4 areas, it was found that people were satisfied with the service. Processes and procedures were the most, followed by service channels. Followed by the facilities and staff and service personnel The averages were 4.64, 4.58, 4.45, and 4.43, respectively.

Keywords: Satisfaction of people, Providing services

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งเป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจที่รัฐบาลมอบอำนาจในการบริหารงานตามภารกิจต่างๆ โดยหลักการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่ท้องถิ่นเพื่อปกครองตนเอง ในการดำเนินงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาปนาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแสดงเจตนารมณ์ให้มีการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นโดยเน้นให้ท้องถิ่นมีสิทธิปกครองตนเองมีอิสระในการกำหนดทิศทางการบริหารท้องถิ่นของตนเองรวมทั้งมีอิสระในการบริหารงานทั้งทางด้านการบริหารกำลังคนและงบประมาณโดยเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น รัฐบาลกลางมีหน้าที่ควบคุมดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น ซึ่งการกระจายอำนาจเป็นการมุ่งเน้นความเป็นประชาธิปไตย และจากการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการดังกล่าวทำให้เกิดการปฏิรูประบบราชการหรือการปฏิรูปภาครัฐเพื่อนำไปสู่ราชการยุคใหม่ที่เน้นการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันยกระดับความเป็นอยู่ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี พัฒนาเป็นสังคมไทยที่มีเสถียรภาพ (โกวิทย์ พวงงาม, 2544)

ในส่วนของการประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ได้มีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการกำหนดเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษอันมีลักษณะเป็นเงินรางวัลประจำปี แก่พนักงานส่วนท้องถิ่นให้เป็นรายจ่ายอื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2557 ประกอบด้วย ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจังหวัดยโสธร เรื่องการกำหนดเงื่อนไขและวิธีการกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่นแก่พนักงานส่วนตำบลเป็นกรณีพิเศษ ลงวันที่ 17 เมษายน 2558 ให้ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยให้คำนึงถึงคุณภาพ ปริมาณงาน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการปฏิบัติราชการ ความสามารถ ความอดุสาหะในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ รวมทั้งหลักเกณฑ์ แนวทางและวิธีการจัดสรรเงินรางวัลประจำปีของส่วนราชการ จังหวัดและสถาบันอุดมศึกษาตามที่กำหนด ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชนที่มารับบริการหรือติดต่อราชการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขอรับการประเมิน โดยแจ้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาจากภายในหรือภายนอกพื้นที่จังหวัด เป็นหน่วยสำรวจ พร้อมทั้งต้องมีการสำรวจและประเมินความพึงพอใจจำนวน 11 ด้าน ได้แก่ (1) งานด้านบริการกฎหมาย (2) งานด้านทะเบียน (3) งานด้านโยธาการขออนุญาตปลูกสิ่งก่อสร้าง (4) งานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (5) งานด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ (6) งานด้านการศึกษา (7) งานด้านเทคนิคป้องกันบรรเทาสาธารณภัย (8) งานด้านรายได้หรือภาษี (9) งานด้านการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม (10) งานด้านสาธารณสุข และ (11) งานด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ต้องมีการสำรวจและประเมินความพึงพอใจดังกล่าว อย่างน้อยจำนวน 4 ด้านและในการสำรวจและประเมินความพึงพอใจในแต่ละงาน อย่างน้อยต้องมีการกำหนดกรอบงานที่จะประเมิน ซึ่งประกอบไปด้วย (1) ความพึงพอใจต่อขั้นตอนการให้บริการ (2) ความพึงพอใจต่อช่องทางการให้บริการ (3) ความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และ (4) ความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวก

สำหรับเทศบาลตำบลบางกระพิก เป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดบริการสาธารณะให้บริการประชาชนในพื้นที่ปกครอง ภายใต้เป้าหมายสำคัญเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี แต่การที่จะพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพจะต้องทราบผลการปฏิบัติงานว่าเป็นอย่างไร มีข้อดี ข้อเสีย เป็นอย่างไรและประชาชนและผู้ที่มาใช้บริการ คือ ผู้ที่จะสะท้อนให้เห็นว่าผลการดำเนินงานขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด และตรงกับความต้องการของประชาชนและผู้ที่ใช้มาใช้บริการหรือไม่ ซึ่งประเด็นปัญหาเหล่านี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการดำเนินงานสามารถวัดได้จากความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานด้านนั้น ๆ แต่เนื่องจากการดำเนินงานเปรียบเสมือนกลไกหลักสำคัญในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งที่ต้องการให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจในการดำเนินงานมากที่สุด ในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลในเขตเทศบาลตำบลบางกระทีก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จึงได้ประสานขอความร่วมมือกับ คณะผู้วิจัย ให้เป็นหน่วยงานสำรวจความพึงพอใจของประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชนที่เป็นผู้รับบริการของเทศบาลตำบลบางกระทีก ช่วงเดือนธันวาคม ปีพุทธศักราช 2566 ตามตัวชี้วัดคุณภาพการให้บริการในการประเมินด้านกระบวนการและขั้นตอนการบริการ ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการในงานบริการสาธารณะต่างๆ

จากเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้น คณะผู้วิจัยในฐานะผู้ที่ได้รับการประสานจากเทศบาลตำบลบางกระทีก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ในการดำเนินการสำรวจความพึงพอใจของประชาชน ข้าราชการ และหน่วยงานเอกชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการได้ตระหนักถึงความสำคัญในการตอบสนองความต้องการด้านการบริการของประชาชนในพื้นที่ และเพื่อให้เทศบาลตำบลบางกระทีก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม นั้นสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ จำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อประชาชนโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และต้องทราบถึงระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงาน โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทาง และหลักการในการประเมินผลการวัดระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ นอกจากนั้นผลการวิจัยดังกล่าว ซึ่งมีความสำคัญยิ่งนี้ ยังสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของเทศบาลตำบลบางกระทีก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและสามารถสนองตอบต่อการบริการ การแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนผู้ที่มีมารับบริการที่มีต่อเทศบาลตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลบางกระทึก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม” นี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- (1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้รับบริการในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 15,074 คน
- (2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรผู้รับบริการในเขตเทศบาลตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยการคำนวณตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ ที่คำนวณออกมาได้จำนวน 387 กลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- (1) ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลคุณสมบัติของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อปี และอาชีพ
- (2) ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ (1) งานด้านรายได้และภาษี (2) งานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม (3) งานด้านสาธารณสุข (4) งานด้านป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ของเทศบาลตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยครอบคลุม 4 ภารกิจ ได้แก่ (1) ด้านกระบวนการและขั้นตอน (2) ด้านช่องทางในการให้บริการ (3) ด้านเจ้าหน้าที่และบุคลากรผู้ให้บริการ และ (4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายปิด และปลายเปิด เกี่ยวกับการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกระทีก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์และตัวชี้วัด เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้งด้านโครงสร้าง ด้านเนื้อหา และสำนวนภาษา จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้ว มาดำเนินการจัดพิมพ์และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้นำท้องถิ่นในการขออนุญาตจัดเก็บข้อมูล จากนั้นลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากประชาชนผู้รับบริการ ที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลบางกระทีก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ก่อนแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้ขออนุญาตพร้อมทั้งชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการวิจัยให้ผู้รับบริการในเขตเทศบาลตำบลบางกระทีก (กลุ่มตัวอย่าง) ทราบก่อนต่อมาแจกแบบสอบถามให้ผู้รับบริการในเขตเทศบาลตำบลบางกระทีก ตอบแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามชุดนั้น เพราะผู้วิจัยจะได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม หากพบว่ากลุ่มตัวอย่างท่านใดที่ตอบคำถามไม่ครบทุกข้อ ผู้วิจัยจะได้ถามคำตอบข้อนั้นได้ทันที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้รับบริการในเขตของเทศบาลตำบลบางกระทีก อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์ สถิติสำเร็จรูปทางการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์กับแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง “การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-40 ปี จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 54.60 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยม/ปวช./ปวส./อนุปริญญา จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 45.60 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อปีระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 46.66 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 47.70

ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยแยกตามประเด็นความพึงพอใจ 4 ประเด็นต่อการให้บริการสาธารณะทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.96 คิดเป็นร้อยละ 79.20 ค่าคะแนนการประเมินเท่ากับ 6 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อันดับแรก คือ ด้านกระบวนการและขั้นตอน มีค่าเฉลี่ย 4.06 คิดเป็นร้อยละ 81.20 รองลงมาคือด้านช่องทางการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.05 คิดเป็นร้อยละ 81.00 ต่อมาคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.91 คิดเป็นร้อยละ 78.20 ส่วนประเด็นด้านที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่และบุคลากรผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 3.88 คิดเป็นร้อยละ 77.60

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง “การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” พบประเด็นที่สำคัญสมควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้ การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางกระทึก ในประเด็นการสำรวจทั้ง 4 ประเด็น คือ (1) ด้านกระบวนการและขั้นตอน (2) ด้านช่องทางการให้บริการ (3) ด้านเจ้าหน้าที่และบุคลากร และ (4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ของงานบริการสาธารณะจำนวน 4 ด้าน ดังนี้ (1) งานด้านรายได้และภาษี (2) งานด้านพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม (3) งานด้านสาธารณสุข และ (4) งานด้านป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ในภาพรวม 4 ประเด็น ของงานบริการสาธารณะทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับที่ประชาชนผู้รับบริการมีความพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.96) โดยประชาชนมีความ

พึงพอใจต่อการให้บริการในด้านกระบวนการและขั้นตอน มีค่าเฉลี่ย 4.06 คิดเป็นร้อยละ 81.20 สะท้อนให้เห็นว่า เทศบาลตำบลบางกระทีกมีความพร้อมในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในแต่ละงานบริการสาธารณะด้านต่างๆ มีการชี้แจงข้อแนะนำ ขั้นตอน วิธีการ ตลอดทั้งระยะเวลาที่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการให้บริการด้านต่างๆ ให้กับประชาชนผู้มารับบริการได้รับทราบ เรื่องการบริการที่รวดเร็วถูกต้องตามที่ประกาศไว้ และเรื่องเอกสารประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ขั้นตอน กระบวนการในการดำเนินการอย่างชัดเจน เป็นที่พอใจของประชาชนผู้รับบริการเป็นอย่างดี มีความพึงพอใจต่อการให้บริการ รองลงมาที่ ประชาชนมีความพึงใจในด้านช่องทางในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.05 คิดเป็นร้อยละ 81.00 สะท้อนให้เห็นว่า เทศบาลตำบลบางกระทีกมีการจัดการเรื่องช่องทางการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนผู้รับบริการอยู่ในระดับที่ดีเป็นที่น่าพอใจอย่างมาก มีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์องค์การ ชุมชน ตำบล หมู่บ้าน มีการจัดส่งสื่อสิ่งพิมพ์ วารสารประชาสัมพันธ์ จดหมายข่าว เผยแพร่ไปตามหน่วยงาน/หมู่บ้าน/ชุมชน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์การผ่านสื่อต่างๆ เช่น หอกระจายข่าว เสียงตามสาย วิทยุชุมชน วิทยุกระจายเสียง รถแห่ประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ รวมทั้งการจัดแถลงข่าว จัดนิทรรศการในงานต่างๆ ตลอดทั้งประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก ไลน์ ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการบริการขององค์การเป็นอย่างดีเป็นที่พึงพอใจแก่ผู้รับบริการ

อันดับต่อมาคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.91 คิดเป็นร้อยละ 78.20 ที่เป็นเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า เทศบาลตำบลบางกระทีกได้มีการจัดสถานที่ให้บริการกับประชาชนผู้มารับบริการอย่างสะดวก สะอาด เรียบร้อย สวยงาม ทั้งภายในอาคารและสถานที่รอบนอกอาคาร เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกและปลอดภัย สถานที่ต่างๆ ที่ให้บริการมีป้ายสัญลักษณ์ บอกจุดบริการอย่างชัดเจน มีแผ่นป้ายบอกรายชื่อเจ้าหน้าที่ เบอร์โทรศัพท์พร้อมทั้งรูปถ่ายของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและผู้บริหารองค์กร ตลอดทั้งจัดให้มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการ เช่น มีการจัดห้องรับรองเพื่อรอรับบริการเป็นสัดส่วน จัดเตรียมน้ำดื่ม หนังสือพิมพ์ เอกสารการประชาสัมพันธ์ต่างๆ มีแบบฟอร์ม เอกสารตัวอย่างการกรอกข้อมูล กระดาษ ปากกาเพื่อรองรับบริการอย่างเพียงพอ มีห้องน้ำไว้บริการที่สะดวก สะอาด จัดที่นั่งผู้รับ บริการ สถานที่บริการ ความชัดเจนของป้ายต่างๆ มีป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายบอกจุดบริการโทรศัพท์สาธารณะ เป็นต้น และประเด็นสุดท้ายที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านเจ้าหน้าที่และบุคลากรผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 3.88 คิดเป็นร้อยละ

77.60 ที่เป็นเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการที่คอยต้อนรับและคอยให้บริการ ทั้งกิริยามารยาท ความเรียบร้อย ความเป็นมิตร การยิ้มแย้มแจ่มใส การบริการด้วยจิตใจที่เป็น สาธารณะ เสียสละ พุดจาไพเราะ อ่อนหวาน มีบุคลิกภาพที่อ่อนโยน ตลอดทั้งภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ การปฏิบัติงานด้วยความวิริยะ อุตสาหะ การอุทิศตนเพื่อส่วนรวม ความ ซื่อสัตย์สุจริต การสร้างความประทับใจแก่ผู้มารับบริการ ทั้งความรวดเร็วและเป็นธรรมก็นับได้ ว่าอยู่ในระดับที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง แต่ยังคงจำเป็นต้องสร้างความประทับใจให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ จึงยังต้องปรับปรุงให้การบริการด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการได้รับความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น ต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาล ตำบลบางกระทีก พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับที่คาดหวัง อันเนื่องมาจาก ผู้นำเทศบาลทำงานด้วยความเข้าใจ มีความกระตือรือร้น รับฟังความเห็น ความทุกข์ของ ชาวบ้าน ทำด้วยความเต็มใจและรวดเร็ว เช่น แจ่งเรื่องน้ำท่วมแล้วมาเลย อีกทั้งดูแลเอาใจใส่ ชาวบ้านเป็นอย่างดี เช่น มาเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง ช่วยเหลือผู้ยากไร้ และดูแลผู้สูงอายุเป็นอย่างดี

ส่วนจุดที่ควรปรับปรุง พบว่า ไม่ได้ยินเสียงตามสาย ควรติดตั้งเสียงตามสายให้ ครอบคลุม เพื่อจะได้ยินเสียงประชาสัมพันธ์และข่าวสารจากเทศบาล โดยเฉพาะพื้นที่ระหว่าง ชายแดนเขตพื้นที่ตำบลศาลายา-บางกระทีก ควรปรับปรุงเรื่องการบริหารจัดการขยะ นอกจากนี้เรื่องน้ำที่ใช้อุปโภคและบริโภคในครัวเรือน น้ำจะเกิดตะกอนดำบ่อยครั้ง และ ปรับปรุงในเรื่องปัญหาน้ำท่วมบริเวณที่อยู่อาศัยทุกครั้งที่ฝนตกหนัก ชาวบ้านต้องเสียค่าน้ำมัน ในเครื่องสูบน้ำเอง หากทางเทศบาลมาช่วยเหลือในส่วนนี้ด้วยจะดี และยังมีบุคลากรบางท่าน ไม่เรียบร้อย ไม่สุภาพ และแต่งกายไม่สุภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา เหมงค์. (2548). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรับฝากคนที่ทำการไปรษณีย์หลักสี่. ใน รัฐ ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2544). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.

ชูโชค ทิพย์โสทธิ. (2545). การสำรวจทัศนคติต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนของสำนักงานเขตบางนา. ใน ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

เทศบาลตำบลบางกระพิก. (2566). ข้อมูลสภาพทั่วไป (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 กันยายน 2566 จาก <https://bangkrateuk.go.th/public/list/data/index/menu/1144>

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2547). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีจำกัด.

ลักษณะวรรณ พวงไม้มีง. (2545). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของราษฎรผู้พิทักษ์ป่าประจำหน่วยป้องกันรักษาป่าจังหวัดแพร่. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เลื่อมใส ใจแจ้ง. (2546). สมาคมสันติบาตรเทศบาลแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

สุนันทา ทวีผล. (2550). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านให้คำปรึกษาแนะนำปัญหาด้านกฎหมายของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายช่วยเหลือทางกฎหมาย 3 (สคช.). ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

Gronroos, C. (1990). Service management and Marketing. Lesington, MA: Lexington Book.

นวัตกรรมการจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิต ในเขตภาคกลางตอนล่าง 2*

INNOVATION IN SOLAR ENERGY BUSINESS MANAGEMENT FOR MANUFACTURERS IN THE LOWER CENTRAL REGION 2

ชญานิศา ฐานิชญาณัน¹, ชัชวาล แสงทองล้วน², กาญจนา พันธุ์เอี่ยม³ และ สุพัตรา ยอดสุรางค์⁴

Chayanisa Thanichananan¹, Chatchawal Sangthongluan², Kanjana Punoiam³ and Supattra Yoddurang⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹⁻⁴Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

Corresponding author E-mail: amy.joanna@hotmail.com

Received 14 August 2023; Revised 31 October 2023; Accepted 31 October 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) นวัตกรรมการจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 ที่ส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ (2) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 และ (3) รูปแบบการพัฒนา นวัตกรรมจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เกี่ยวข้องกับการ จัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 จำนวน 20 แห่ง โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากจังหวัดเพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากเป็น พื้นที่ที่มีผู้ประกอบการจำนวนมาก วิเคราะห์ผลเชิงเนื้อหา

* ชญานิศา ฐานิชญาณัน, ชัชวาล แสงทองล้วน, กาญจนา พันธุ์เอี่ยม และ สุพัตรา ยอดสุรางค์. (2566). นวัตกรรมจัดการ ธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(5), 98-113.

Chayanisa Thanichananan, Chatchawal Sangthongluan, Kanjana Punoiam and Supattra Yoddurang. (2023). Innovation in Solar Energy Business Management for Manufacturers in the Lower Central Region 2. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(5), 98-113.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.25>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ผลการวิจัยพบว่า (1) นวัตกรรมการจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 ที่ส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจผลิตไฟฟ้าพลังงาน ประกอบด้วย กระบวนการ ข้อมูล การพัฒนาโครงข่ายระบบสายส่งไฟแรง การเพิ่มเป้าหมายการใช้พลังงาน การเพิ่มแหล่งผลิตพลังงานแสงอาทิตย์ และการจัดทำแผนธุรกิจ (2) สภาพปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 ประกอบด้วย ปัญหาด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ต้นทุน ข้อกฎหมาย ขั้นตอนของการบริหารจัดการและการขอใบอนุญาตตามข้อกำหนด การจัดโครงสร้างองค์กร ข้อจำกัดของระบบสายส่ง การวิจัยและพัฒนา กระบวนการผลิตเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ผลกระทบต่อพื้นที่ (3) รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 ได้รูปแบบ NISA Model ประกอบด้วย (1) การสร้างความเป็นเครือข่าย (Networking) (2) การพัฒนาความเป็นนวัตกรรม (Innovation) (3) แผนยุทธศาสตร์องค์กร (Strategy) และ (4) ระบบการบริหารองค์กร (Administration) ในรูปแบบ 5P (Plan, Products, Power of Participatory, Public Relations, Promotion)

คำสำคัญ: นวัตกรรมจัดการ, ธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์, ผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2

Abstract

The purpose of research on Solar Energy Business Management Innovation of Producers in the Lower Central Region 2 were to study (1) innovation in solar power business management of manufacturers in the lower central region 2 that affects the growth of the power generation business, (2) conditions of problems and obstacles affecting the development of solar power in the lower central provinces 2 and (3) development model for solar energy business management innovation of producers in the lower central region 2. It was a qualitative research, which collected data from in-depth interviews with 20 people involved in solar energy business management of manufacturers in the lower central region 2, by selecting a specific model from

Phetchaburi Province and Prachuap Khiri Khan Province which is an area with many entrepreneurs and content analysis.

The research results found that ; (1) Innovations in solar power business management for producers in the lower central region 2, that affect the growth of the power generation business, consisting of process, data and information, development of high-voltage transmission line networks, Increasing energy consumption targets, Increasing solar power production and business plans, (2) conditions of problems and obstacles affecting the development of solar power in the lower central region 2 consisting of the input factors, including costs, legal issues, administrative procedures and obtaining permits according to the requirements, organizational structure limitations of the transmission system, research and development, production process for distribution of products and the impact on the area, and (3) The innovation development model for solar energy business management of producers in the lower central region 2 according to NISA Model, consists of networking, innovation development, strategic plan organization, administration in the form of 5p (plan, products, power of participatory, public Relations, promotion)

Keywords: Management innovation, Solar energy business, Manufacturer in the lower central region 2

บทนำ

ปัจจุบันสภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาใหญ่ของโลก ซึ่งแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดสภาวะโลกร้อนได้ คือ การผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานจากแสงอาทิตย์ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ ช่วยลดคาร์บอนไดออกไซด์ที่ปล่อยออกสู่ชั้นบรรยากาศของโลก โดยพลังงานแสงอาทิตย์สามารถเปลี่ยนรูปเป็นพลังงานไฟฟ้าได้ด้วยการใช้เซลล์แสงอาทิตย์ (Solar Cell) เป็นพลังงานจากธรรมชาติที่นำมาใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลก เป็นพลังงานทดแทนที่สามารถนำมาใช้อย่างไม่หมดสิ้น โดยเฉพาะการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นการ

เปลี่ยนพลังงานแสงอาทิตย์ให้เป็นพลังงานไฟฟ้าโดยตรง ไม่มีการเผาไหม้ จึงไม่เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และไม่มีมลภาวะทางเสียง (BCPG Public Company Limited. : 2018) โดยกระแสความนิยมทั่วโลกที่ผู้คนเริ่มตระหนักถึงความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมรวมถึงมลพิษทางอากาศที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพมากขึ้น เป็นผลให้ประเทศต่างๆ เริ่มหันมาพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ที่อาศัยพลังงานหมุนเวียนแทนที่ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไปเช่นในอดีต (สรพร อุไรกุล, 2560)

การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ในทุกประเทศยอมรับกันว่าถูกขับเคลื่อนด้วยนโยบายและมาตรการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ จากภาครัฐ สำหรับประเทศไทยได้เรียนรู้รูปแบบเทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์แบบเชื่อมต่อระบบจำหน่ายจากต่างประเทศ เช่น เยอรมนี ซึ่งประสบความสำเร็จด้านนโยบายพลังงานทดแทน โดยประเทศไทยได้นำมาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศ โดยแผนพัฒนาพลังงานทดแทน 15 ปี (พ.ศ. 2550 – 2565) เป็นแผนพัฒนาพลังงานทดแทนฉบับแรกของประเทศไทยซึ่งเริ่มใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 ต่อมาเปลี่ยนเป็นแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก 10 ปี (พ.ศ. 2555 – 2564) และแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก 20 ปี (พ.ศ. 2558 – 2579) ตามลำดับ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2561 : 31)

ปัจจุบันมีนวัตกรรมจำนวนมากจากประเทศต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จจากการใช้พลังงานหมุนเวียน โดยได้พยายามพัฒนาดัดแปลงนวัตกรรมให้สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าผ่านพลังงานหมุนเวียนได้ด้วยตนเอง เป็นการพึ่งพาทรัพยากรเชื้อเพลิงที่ใช้แล้วหมดไปให้น้อยที่สุด ทั้งนี้ นวัตกรรมต่างๆ ข้างต้นสามารถลดและทดแทนการใช้เชื้อเพลิงแบบเดิมได้ในระดับหนึ่งไปจนถึงสามารถใช้พลังงานหมุนเวียนหล่อเลี้ยงได้ทั้งหมด นับเป็นความสำเร็จแห่งนวัตกรรมยุคใหม่และการเปิดประตูสู่เทคโนโลยีสีเขียว (Greenpeace Thailand, 2017)

สำหรับประเทศไทยพลังงานแสงอาทิตย์เป็นพลังงานทดแทนที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้ประโยชน์เป็นอย่างมาก สถิติแนวโน้มธุรกิจผลิตไฟฟ้าเอกชน ปี 2564-2566 มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องตามความต้องการใช้ไฟฟ้าในประเทศ รวมถึงนโยบายสนับสนุนการลงทุนภาครัฐตามแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าและแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก แต่มีข้อจำกัด คือ ต้นทุนเทคโนโลยีที่นำมาแปลงเป็นกระแสไฟฟ้ายังค่อนข้างสูง (วิจัยกรุงศรี, 2564) ด้านการแข่งขันของธุรกิจมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น จากการขยายการลงทุนต่อเนื่อง

ของผู้ประกอบการรายใหญ่ และการลงทุนผลิตไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนจากผู้ประกอบการรายใหม่ ส่งผลให้รายได้ของธุรกิจโดยรวมเติบโตในระดับปานกลาง

จากปัญหาของธุรกิจการผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่พบจากการศึกษาเบื้องต้น กล่าวคือ ปริมาณในการผลิตไฟฟ้าไม่มีความแน่นอน ขึ้นอยู่กับแสงอาทิตย์ของแต่ละวัน พลังงานที่ได้จะไม่สูง ถ้าต้องการใช้ไฟฟ้าสูงอาจจะต้องเพิ่มจำนวนของแผงโซลาร์เซลล์ตามขนาดที่ต้องการใช้ไฟฟ้า เนื่องจากกระแสไฟฟ้าจะผลิตได้จากแสงอาทิตย์เท่านั้น ต้องมีการเก็บสะสมไว้ถึงจะมีไฟฟ้าใช้ในเวลากลางคืน การติดตั้งในบางจุดอาจจะไม่คุ้มค่า ต้องศึกษาและคำนวณให้รอบคอบ ชัดเจน และถูกต้องก่อนทำการติดตั้งเพื่อใช้งาน

จากการศึกษาจากข้อมูลดาวเทียมประกอบการตรวจวัดภาคพื้นดินของกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยได้รับรังสีดวงอาทิตย์สูงสุดระหว่างเดือนเมษายนและพฤษภาคม ที่ค่าความเข้มในช่วง 20-24 เมกะจูลต่อตารางเมตร/วัน โดยพื้นที่ที่มีศักยภาพจะมีความเข้มของรังสีโดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีอยู่ที่ 19-20 เมกะจูลต่อตารางเมตร/วัน คิดเป็นพื้นที่ทั้งหมด 14.3% ส่วนใหญ่อยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน, 2564) รวมทั้งบางส่วนในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง

ธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์จัดว่าเป็นธุรกิจหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้า ซึ่งแต่เดิมต้องมีการนำเข้าถ่านหินมาเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตพลังงานไฟฟ้า และพลังงานไฟฟ้าจากโซลาร์เซลล์ยังช่วยลดภาวะโลกร้อนจากกระบวนการผลิตแบบดั้งเดิม ดังนั้น การเปิดเสรีทางด้านประกอบธุรกิจดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สนใจดำเนินการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ มีความสนใจในการศึกษาการจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อจะได้นำผลการศึกษาวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจต่อไปในอนาคต ดำเนินการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานวัตกรรมจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง
2. ที่ส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2

3. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย “นวัตกรรมการจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตจากการณศึกษา แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประมวลผล เพื่ออธิบายถึงปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 นวัตกรรมการจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 ที่ส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ และรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 โดยมีรายละเอียดและการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์จำนวน 20 แห่ง โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ในเขตจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 ประกอบด้วยจังหวัดเพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งคุณสมบัติที่เลือกจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีผู้ประกอบการจำนวนมากและมีเครือข่ายในเขตจังหวัดใกล้เคียง และเลือกสถานประกอบการในการสังเกตแบบกรณีศึกษา ผู้วิจัยเลือกบริษัทผู้ผลิตพลังงานแสงอาทิตย์ในการศึกษาเชิงประจักษ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยเลือกจากสถานประกอบการผู้ผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่เป็นต้นแบบที่ดีในการศึกษาในพื้นที่ใกล้เคียง คือ ภาคกลางตอนล่าง 1 จังหวัดสุพรรณบุรี คือ บริษัทหनुมาน เทคโนโลยี แอนด์ ลีเกิล จำกัด.

เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วยประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 นวัตกรรมแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 ที่ส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ และรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2

วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตกรณีศึกษาแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ บันทึกข้อมูลจากการ

สัมภาษณ์ บันทึกภาพแหล่งผลิต และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. นวัตกรรมการจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 ที่ส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์

การใช้ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีการผลิตเพื่อพัฒนาโรงไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนชนิดต่างๆ ทั้งด้านประสิทธิภาพการผลิต การเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และด้านต้นทุน (ผู้จัดการโรงงาน, ผู้ให้สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2566) อาทิ เทคโนโลยีการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่มีราคาถูกลง ทำให้สามารถแข่งขันด้านราคากับไฟฟ้าที่มาจากแหล่งผลิตอื่นๆ ได้ โดยเฉพาะการติดตั้งแผงผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาบ้าน อาคารสำนักงาน หรือโรงงาน การลงทุนโรงงานผลิตแบตเตอรี่ต้นแบบ Semi solid เป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของโรงไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียน อาทิ แสงอาทิตย์ ลม และ Hybrid (ฝ่ายควบคุมการผลิต, ผู้ให้สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2566) และการพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy Storage System: ESS) ทำให้การจัดเก็บและการใช้พลังงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ประสงค์ มากชลบท, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2566)

นอกจากนี้ นโยบายที่เปิดกว้างให้ภาคเอกชนผลิตไฟฟ้าได้มากขึ้น ในรูปแบบสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระหว่างเอกชนกับเอกชน (Private Power Purchase Agreement) ทำให้ผู้บริโภครสามารถผลิตและขายไฟฟ้าเอง (Prosumer) โดยเฉพาะการผลิตไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ ซึ่งต้นทุนการผลิตในปัจจุบันมีราคาน้อยกว่า 2 บาทต่อหน่วย เทียบกับ 6-7 บาทต่อหน่วยปี 2559 จึงคาดว่าจะจูงใจให้ผู้บริโภคหันมาผลิตไฟฟ้าใช้เองมากขึ้น การดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในปัจจุบันมีความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ทั้งในภาคอุตสาหกรรม ภาคครัวเรือน และภาคธุรกิจทั้งกิจการขนาดเล็กและใหญ่ในทุกประเภทกิจการ (Gropal Lal Modi, ผู้ให้สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2566)

2. ปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2

ผลการวิจัย พบว่า ข้อจำกัดที่ทำให้การพัฒนาพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 มีหลายประการ อาทิ มูลค่าการลงทุนสูง เพราะต้นทุนการผลิตต่อหน่วยอยู่ในระดับค่อนข้างสูงและมีความเสี่ยงไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ต้องการพื้นที่ในการติดตั้งจำนวนมาก การ

ผลิตขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ ซึ่งยังไม่สามารถควบคุมได้ (ธีรภัทร ดำรงธรรม, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2566) ประชาชนยังขาดความเข้าใจและตระหนักในเรื่องพลังงานซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค (ประสงค์ มากชลบท, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2566) ภาครัฐยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการสนับสนุน ปัญหาด้านข้อกฎหมาย ประกาศ กฎ หรือระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจพลังงานทดแทน และปัญหาในขั้นตอนของการบริหารจัดการและการขอใบอนุญาตตามข้อกำหนด ซึ่งมีหลายขั้นตอน ทำให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการทำงาน (Gropal Lal Modi, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 มีนาคม 2566) ปัญหาหน่วยงานภาครัฐด้านพลังงานทดแทนที่มีความทับซ้อนในบทบาทและหน้าที่ ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ขาดการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ข้อมูล องค์ความรู้ และการพัฒนาบุคลากรที่ทันสมัย (ยุทธพล มัคสิงห์, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2566)

ปัญหาทางเทคนิคในทางปฏิบัติที่พบ เช่น ผลกระทบจากความไม่สม่ำเสมอของกระแสพลังงานที่ผลิตได้ต่อระบบการจำหน่ายไฟฟ้า ปัญหาการจัดเก็บพลังงาน ทั้งยังต้องปรับเปลี่ยนระบบไฟฟ้าให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นเพื่อรองรับกลุ่ม Prosumer และระบบที่เกี่ยวข้องอื่น เช่น การซื้อขาย (ธีรภัทร ดำรงธรรม, ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2566) และนอกจากข้อจำกัดดังกล่าวแล้ว ยังมีปัญหาความยุ่งยากของผู้ประกอบการพลังงาน โดยเฉพาะปัญหาความล่าช้าในการปฏิบัติงาน การขอใบอนุญาตประกอบการโรงงาน (รง.4) ของผู้ประกอบการด้านพลังงานทดแทน (นิวัฒน์ พานพนัส, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2566) ปัญหาการจัดโครงสร้างองค์กรด้านพลังงานทดแทนที่มีความทับซ้อนในอำนาจหน้าที่ ขาดความเป็นอิสระ ปัญหาการบริหารจัดการของระบบสายส่งไฟฟ้าที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาและขยายกำลังการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน (ศุภฤกษ์ กังวาลรัตน์, ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2566) ปัญหาด้านนโยบายภาครัฐที่ไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้ผู้ประกอบการขาดความเชื่อมั่น ปัญหาการต่อต้านจากชุมชน ปัญหาขาดกลไกการตรวจสอบและประเมินผลการนำนโยบายรัฐสู่การปฏิบัติ นโยบายภาครัฐและการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่ไม่ครอบคลุมและยังมีความไม่ชัดเจนทั้งข้อกฎหมาย กฎระเบียบ รวมถึงองค์กรของรัฐยังขาดความเป็นเอกภาพ จนส่งผลทำให้กระบวนการทำงานเกิดความล่าช้า และมีการแทรกแซงจากกลุ่มผลประโยชน์ ทั้งหมดนี้ล้วนแต่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาธุรกิจพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ทั้งสิ้น (ฝ่ายควบคุมการผลิต, ผู้ให้สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2566)

ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวสามารถจำแนกลำดับความสำคัญได้ตามลำดับ คือ ปัญหาด้านปัจจัยนำเข้า ปัญหาด้านกระบวนการ และปัญหาด้านผลผลิต ดังตารางต่อไปนี้

ปัญหาด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	ปัญหาด้านกระบวนการ (Process)	ปัญหาด้านผลผลิต (Output Outcome Impact)
1. กฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ 2. ความทับซ้อนในบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. ประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญ และไม่มีความรู้ในเรื่องการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ 4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 5. ผู้ประกอบการขาดความเชื่อมั่นในการประกอบกิจการด้านพลังงาน การเพิ่มขึ้นของความต้องการพลังงานทุกสาขาเศรษฐกิจ 6. ปัญหาด้านการขยายพื้นที่ที่ถูกจำกัดด้วยกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ เช่น	1. ข้อจำกัดด้านพื้นที่ 2. กำลังการผลิตไฟฟ้าที่ผันแปรตามสภาพอากาศ 3. ต้นทุนการผลิตและการบำรุงรักษาสูง 4. ข้อจำกัดของระบบสายส่งไฟฟ้า ความเสี่ยงด้านความคุ้มทุน 5. ภัยพิบัติ ภาวะเศรษฐกิจถดถอย โรคระบาดอุบัติใหม่ Covid-19 6. การบริหารบุคลากร/ทรัพยากรบุคคล 7. ปัจจัยความเสี่ยงของผู้ผลิตอาทิ 7.1 ความเสี่ยงจากแสงอาทิตย์มีความเข้มของแสงน้อยกว่าปกติและการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ 7.2 ความเสี่ยงจากแผงเซลล์แสงอาทิตย์เสื่อมสภาพเร็วกว่าที่คาดการณ์ 7.3 ความเสี่ยงเกี่ยวกับประสิทธิภาพและเสถียรภาพของกระบวนการผลิตไฟฟ้า	1. ความไม่ต่อเนื่องของการพัฒนาชุมชนต้นแบบการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ 2. โครงการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3. แผนการสร้างความรู้และการสร้างความเข้าใจกับชุมชน 4. การขาดผู้เชี่ยวชาญในระดับชุมชนที่จะมาเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจกับสถานประกอบการผู้ผลิต 5. การดำเนินธุรกิจที่ขาดการสื่อสารความเข้าใจและความตระหนักส่งผลกระทบต่อ การสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชน และผู้บริโภค

	7.4 ความเสี่ยงจากการที่ ประกันอุปกรณ์หลักในการ ผลิตไฟฟ้ามีระยะเวลา คุ้มครองน้อยกว่าอายุ โครงการ 7.5 ความเสี่ยงจากการมี ค่าใช้จ่ายในการดูแล บำรุงรักษาโรงไฟฟ้าพลังงาน แสงอาทิตย์เพิ่มขึ้น	
--	--	--

3. รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตใน เขตภาคกลางตอนล่าง 2

พบว่า รูปแบบที่สำคัญสามารถสรุปได้ ได้แก่ การสร้างความเป็นเครือข่าย (Networking) ร่วมพัฒนานวัตกรรมจัดการธุรกิจพลังงานแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 ระหว่างผู้ผลิต หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาคธุรกิจเอกชน หน่วยงานภาควิชาการ และหน่วยงานภาคชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ รวมทั้งหน่วยงานด้านการสื่อสาร (ผู้จัดการโรงงาน/ฝ่ายควบคุมการผลิต, ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2566) ซึ่งมีความสำคัญมากในกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และร่วมแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เช่น ปรับปรุงนโยบายรับซื้อไฟฟ้าให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิตที่แท้จริง (กาญจนา ทองรอด, ผู้ให้สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2566) การตั้งคณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อร่วมกำหนดให้ระบบหรือวิธีการอุดหนุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสะท้อนต้นทุนที่เป็นจริง เป็นธรรมต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค (ฝ่ายควบคุมการผลิต, ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2566) พัฒนาปรับปรุงกฎหมาย ประกาศ กฎ หรือระเบียบให้ มีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อสถานการณ์ด้านพลังงาน จัดตั้ง one stop service ในการจัดการในขั้นตอนของการขอใบอนุญาต กำหนดหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ควบคุมดูแลด้านพลังงานทดแทนให้มีความชัดเจน แก้ไขปัญหาความทับซ้อนในหน้าที่ และปรับปรุงโครงสร้างการทำงานของหน่วยงานภาครัฐให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติ พัฒนาระบบสายส่งไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงในแต่ละพื้นที่ (ฝ่ายควบคุมการผลิต, ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม

2566) (2) การพัฒนาความเป็นนวัตกรรม (Innovation) ทั้ง ผลิตภัณฑ์ องค์ความรู้ แผนยุทธศาสตร์ (ณัฐพงศ์ สุขวิชา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2566) (3) แผนยุทธศาสตร์หรือแผนกลยุทธ์องค์กร (Strategy) ซึ่งเป็นแผนที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศและของโลก ในด้านความต้องการการใช้พลังงาน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (ธีรภัทร ดำรงธรรม, ผู้ให้สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2566) (4) ระบบการบริหารองค์กร (Administration) ในรูปแบบ 5 P (Plan, Products, Power of Participatory, Public Relations, Promotion) กล่าวคือ มีแผนชัดเจน (Plan) พัฒนาผลิตภัณฑ์สม่ำเสมอ (Products) สร้างพลังการมีส่วนร่วม (Power of Participatory) การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) และส่งเสริมการตลาด (Promotion) (Gropal Lal Modi, ผู้ให้สัมภาษณ์, 9 มีนาคม 2566)

อภิปรายผล

จากปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการวิจัย จึงเป็นความจำเป็นที่ผู้ผลิตจะต้องศึกษาเพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้องสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชานิกา ปัญญาพุทธานนท์ และรัตพงษ์ สอนสุภาพ (2559, หน้า 11) ที่พบว่า พลังงานแสงอาทิตย์เป็นแหล่งพลังงานซึ่งหลายฝ่ายมองว่าน่าจะมีศักยภาพและสามารถแก้ปัญหาการพึ่งพิงแหล่งพลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลได้ ขณะที่ภาคธุรกิจก็ให้ความสนใจลงทุนในธุรกิจผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน แต่ทั้งนี้การผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ยังมีปัญหาอุปสรรคหลายประการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายภาครัฐและการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่ไม่ครอบคลุมและยังมีความไม่ชัดเจนทั้งข้อกฎหมาย กฎระเบียบ และการบริหารจัดการระบบสายส่งไฟฟ้าที่ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาพลังงานทดแทน รวมถึงองค์กรของรัฐยังขาดความเป็นเอกภาพจนส่งผลทำให้กระบวนการทำงานเกิดความล่าช้า และมีการแทรกแซงจากกลุ่มผลประโยชน์ จึงมีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐควรกำหนดแผนและวางเป้าหมายการรับซื้อไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ในระยะยาวที่ชัดเจน และมีเสถียรภาพ การกำหนดมาตรการส่งเสริมและการจูงใจรับซื้อไฟฟ้าในอัตราเพิ่มพิเศษ เช่น FiT หรือ Adder ต้องคำนึงถึงปริมาณไฟฟ้าที่รับซื้อให้เหมาะสมในแต่ละประเภทเพื่อไม่สร้างภาระต่อผู้บริโภคที่สูงเกินไป ขจัดความไม่ชัดเจนและข้อทับซ้อนของกฎหมายเกี่ยวกับพลังงานทดแทนที่กระจายอยู่ตามหน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการให้เกิดการยอมรับในการประกอบกิจการด้านพลังงานให้มากขึ้น

แนวทางการพัฒนาการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ในกระบวนการปายน้ำที่ น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ การสร้างหรือพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับแนวทางที่ ฌิชาภัทร วิสุทธิปราชญ์ (2560) ศึกษาพบว่า ความสำเร็จของการจัดการระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ในระยะเวลาเพียงไม่กี่ปีนั้น มาจากการดำเนินการที่สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ศึกษาหาความรู้ มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานแบบครบวงจร มีความพยายามในการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้คนรอบข้าง การดำเนินงานแบบเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มอยู่ในระดับสูงมาก และงบประมาณที่เพียงพอจากกระทรวงพลังงาน

นอกจากนี้ สุริยาวัชร กิตติภูวตล และคณะ, 2565) พบว่า รูปแบบการจัดการผลิตไฟฟ้า ด้วยพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคา ประกอบด้วย บริบทของปัญหาที่พบ ได้แก่ การลักลอบติดตั้ง ค่าใช้จ่าย ผู้รับเหมาไม่มีใบอนุญาต ผู้ใช้ไม่มีความรู้โครงสร้างอาคาร การตลาดที่ใช้ศัพท์ยาก และการวางแผนการผลิตไฟฟ้า คาดการณ์เศรษฐกิจหรือโซล่าเซลล์ที่หมดอายุ การปฏิบัติการติดตั้ง ระบบผลิต ความรวดเร็วในการดำเนินการ และการยอมรับการรับรู้ประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการจัดการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคา และยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการจัดการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาโดยผู้ประกอบการและผู้ใช้ภาคครัวเรือน พื้นที่เขตคันทนาเยาว กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ได้แก่ การเข้าใจโซล่าเซลล์ที่ติดตั้งบนหลังคา การใช้งานโซล่าเซลล์บนหลังคา และการจัดการแผงโซล่าเซลล์ที่หมดอายุ

นอกจากนี้ พรพจน์ ศรีตัน (2562) ให้ข้อเสนอแนะนโยบายและแผนด้านพลังงานทดแทน ประเภทการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ ไว้สอดคล้องกัน กล่าวคือ ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ปัญหาต้นทุนการผลิตต่อหน่วยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และมีความเสี่ยงไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ปัญหาด้านข้อกฎหมาย ประกาศ กฎ หรือระเบียบ ที่ เกี่ยวข้องกับธุรกิจพลังงานทดแทนปัญหาในขั้นของการบริหารจัดการและการขอใบอนุญาตตามข้อกำหนดปัญหาหน่วยงานภาครัฐด้านพลังงานทดแทนที่มีความทับซ้อนในบทบาทและหน้าที่ ข้อจำกัดของระบบสายส่งไฟฟ้า จุดอ่อนด้านการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จุดอ่อนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปัญหาในกระบวนการติดตั้งที่ส่งผลต่อระบบการผลิต ผู้ใช้ไม่มีความรู้โครงสร้างอาคาร การตลาดที่ใช้ศัพท์ยาก และการยอมรับการรับรู้ประโยชน์ที่จะ

ได้รับในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาณิกา ปัญญาพูนานนท์ และรัตพงษ์ สอนสุภาพ, (2559) นิชาภัทร วิสุทธิปราณี (2560) ณัฏฐิ ศรีดารานนท์ โสภา วิศิษฐ์ศักดิ์ และโจเซฟ เคดารี (2561) ที่กล่าวถึงแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาไว้ว่า ให้มีการปรับปรุงนโยบายรับซื้อไฟฟ้าให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิตที่แท้จริง ควรมีการตั้งคณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อร่วมกำหนดให้ระบบหรือวิธีการอุดหนุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสะท้อนต้นทุนที่เป็นจริง เป็นธรรมต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค พัฒนาปรับปรุงกฎหมาย ประกาศ กฎ หรือระเบียบให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อสถานการณ์ด้านพลังงาน จัดตั้ง one stop service ในการจัดการในขั้นตอนของการขอใบอนุญาต กำหนดหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ควบคุมดูแลด้านพลังงานทดแทนให้มีความชัดเจน แก้ไขปัญหาความทับซ้อนในหน้าที่ ปรับปรุงโครงสร้างการทำงานของหน่วยงานภาครัฐให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติ พัฒนาระบบสายส่งไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงในแต่ละพื้นที่ สนับสนุนด้านการเงินเพื่อการศึกษาวิจัย พัฒนา และการเสริมสร้างองค์ความรู้ ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสาร และเพิ่มการมีส่วนร่วมให้กับภาคประชาชน ควรส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ และรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายด้านพลังงานทดแทนโดยเปิดโอกาสให้ผู้แทนผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเอื้ออำนวยให้มีการพัฒนาชุมชนต้นแบบการใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมความตระหนัก สร้างหลักความรู้ คู่มือการใช้ บำรุงรักษา และการดำเนินการที่สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า การศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางที่ส่งผลต่อการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์เป็นความจำเป็นของโลกในขณะที่ภาวะโลกร้อนเพิ่มขึ้นส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและความต้องการพลังงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาและอุปสรรคที่พบเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ แนวทางการพัฒนาจึงต้องสอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จากการศึกษาเกิดองค์ความรู้รูปแบบการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ของผู้ผลิตประกอบด้วย 7Ps (7Ps Model) ประกอบด้วย Policy Public Participatory Process Product Place and People ข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะสำหรับภาครัฐ คือ 1) ภาครัฐต้องให้การสนับสนุนและมีนโยบายระยะยาวที่ชัดเจนในการส่งเสริม

การลงทุน 2) พัฒนาหาพื้นที่ที่เหมาะสม 3) พัฒนานวัตกรรมต่อยอดและพัฒนาเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ 4) มีมาตรการส่งเสริมจูงใจภาคเอกชนให้เข้ามาดำเนินการ โดยแลกกับสิทธิประโยชน์อื่นๆ เช่น การลดหย่อนภาษี การจัดซื้ออุปกรณ์ราคาถูก 5) สร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นให้เกิดกับประชาชน และปรับปรุงนโยบายรับซื้อไฟฟ้าให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิตที่แท้จริง 6) มีการตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อร่วมกำหนดให้ระบบหรือวิธีการอุดหนุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนต้นทุนที่เป็นจริง และเป็นธรรมต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค 7) พัฒนาปรับปรุงกฎหมาย ประกาศ กฎ หรือระเบียบให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อสถานการณ์ด้านพลังงาน และจัดตั้ง one stop service ในการจัดการในขั้นตอนของการขอใบอนุญาต 8) กำหนดหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ควบคุมดูแลด้านพลังงานทดแทนให้มีความชัดเจนเพื่อแก้ไขปัญหาความทับซ้อนในหน้าที่และปรับปรุงโครงสร้างการทำงานของหน่วยงานภาครัฐให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติ 9) พัฒนาระบบสายส่งไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงในแต่ละพื้นที่ 10) สนับสนุนด้านการเงินเพื่อการศึกษาวิจัย พัฒนา และการเสริมสร้างองค์ความรู้ 11) ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสาร และเพิ่มการมีส่วนร่วมให้กับภาคประชาชน และรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายด้านพลังงานทดแทนโดยเปิดโอกาสให้ผู้แทนผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน. (2564). โครงการพัฒนาฐานข้อมูลความเข้มรังสีดวงอาทิตย์และระบบเชื่อมโยงฐานข้อมูลความเข้มรังสีดวงอาทิตย์ของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2566. จาก <https://webkc.dede.go.th/testmax/node/5993>.
- กาญจนา ทองรอด, เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์. (2566). สัมภาษณ์. 17 กุมภาพันธ์.
- ชาณิกา ปัญจุพทุธานนท์และรัตพงษ์ สอนสุภาพ. (2559). ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ในประเทศไทย. วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 12 (11), 11-12.
- ธีรภัทร ดำรงธรรม, ผู้ดูแลโครงการ. (2566). สัมภาษณ์. 16 กุมภาพันธ์.
- ธีรภัทร ดำรงธรรม, ผู้ดูแลโครงการ. (2566). สัมภาษณ์. 17 กุมภาพันธ์.
- ธีรภัทร ดำรงธรรม, ผู้ดูแลโครงการ. (2566). สัมภาษณ์. 18 กุมภาพันธ์.

- ณัฐพงศ์ สุขวิชา, ช่างเทคนิค. (2566). สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์.
- ณัฐรี ศรีदारานนท์ โสภาก วิชาญศักดิ์ และ โจเซฟ เคดารี. (2561). แนวคิดในการพัฒนานวัตกรรม
การใช้พลังงานแสงอาทิตย์สำหรับอาคารในเขตร้อนชื้น. วารสารสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง
วินิจัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 17 (2), 12-13.
- ณิชาภัทร วิสุทธิปราณี. (2560). แนวทางการจัดการระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ตาม
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน จังหวัดสิงห์บุรี. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศา
ศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม. สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทศพล มัคสิงห์, ผู้จัดการฝ่ายโครงการและงานวิศวกรรม. (2566). สัมภาษณ์. 15 มีนาคม.
- นิวัฒน์ พานพินัส, ช่างเทคนิค. (2566). สัมภาษณ์. 17 กุมภาพันธ์
- ประสงค์ มากชลบท, ช่างเทคนิค. (2566). สัมภาษณ์. 16 กุมภาพันธ์.
- ผู้จัดการโรงงาน. (2566). สัมภาษณ์. 28 กุมภาพันธ์.
- ผู้จัดการโรงงาน/ฝ่ายควบคุมการผลิต. (2566). สัมภาษณ์, 15 มีนาคม.
- ฝ่ายควบคุมการผลิต. (2566). สัมภาษณ์. 28 กุมภาพันธ์.
- พรพจน์ ศรีตัน. (2562). พลังงานทดแทนกับแนวทางในการพัฒนาด้านพลังงานอย่างยั่งยืน. กลุ่ม
วิจัยชุมชนและสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยสังคม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2561). การติดตามสถานภาพการผลิตไฟฟ้าจาก
พลังงานแสงอาทิตย์ของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและ
อนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน.
- ยุทธพล มัคสิงห์, ผู้จัดการฝ่ายโครงการและงานวิศวกรรม. (2566). สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์.
- วิจัยกรุงศรี. (2564). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2564-2566: ธุรกิจผลิตไฟฟ้า. เรียกใช้เมื่อ 10
กันยายน 2564. จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Energy-Utilities/Power-Generation/IO/io-power-generation-21>.
- ศิวานันท์ ศิวะพิทักษ์. (2554). การจัดการนวัตกรรมขององค์กรธุรกิจที่มีผลต่อการสร้างสรรค์
นวัตกรรมของพนักงาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต.
- ศุภฤกษ์ กังวาลรัตน์, กรรมการบริษัทหนุมาน เทคโนโลยี แอนด์ ลีเกิ้ล จำกัด. (2566). สัมภาษณ์.
15 มีนาคม.

- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ (2553). นวัตกรรม : ความหมาย ประเภท และความสำคัญต่อการเป็นผู้ประกอบการ. วารสารบริหารธุรกิจ, 33(128), 50-55.
- สรพร อุไรกุล. (2560). นวัตกรรมยุคใหม่ ขับเคลื่อนได้ด้วยพลังงานหมุนเวียน. เรียกใช้เมื่อ 12 กันยายน 2564. จาก <https://www.greenpeace.org/thailand/story/2779/innovation-renewable-energy/>.
- สุริยาอุธ กิตติภูวตล, ขวัญมิ่ง คำประเสริฐ, อนันตกุล อินทรผดุง และ พัฒนพงษ์จันทร์ควง. (2565). ยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการจัดการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ บนหลังคา โดยผู้ประกอบการและผู้ใช้ภาคครัวเรือน พื้นที่เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร. Journal of Modern Learning Development, 7(2), 301.
- BCPG Public Company Limited. (2018). พลังงานแสงอาทิตย์. เรียกใช้เมื่อ 12 กันยายน 2564. จาก <https://www.bcpoggrou.com/th/our-business/solar-Power>.
- Greenpeace Thailand. (2017). นวัตกรรมยุคใหม่ ขับเคลื่อนได้ด้วยพลังงานหมุนเวียน. เรียกใช้เมื่อ 12 กันยายน 2564. จาก <https://www.greenpeace.org/thailand/story/2779innovation-renewable-energy/>
- Gropal Lal Modi, Direct Manager. (2566). สัมภาษณ์. 9 มีนาคม.

อรรถประโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์*

PERSPECTIVE ON ECONOMIC POLITICAL UTILITY

สัญญา เคนาภูมิ

Sanya Kenpahoom

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand

Corresponding author E-mail: zumsa_17@hotmail.com

Received 29 September 2023; Revised 6 October 2023; Accepted 29 August 2023

บทคัดย่อ

แนวคิดของ "อรรถประโยชน์" เป็นพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์และทฤษฎีการตัดสินใจ ซึ่งวัดความพึงพอใจ ความสุข หรือความชอบที่ได้รับจากการบริโภคสินค้า บริการ หรือการตัดสินใจ ความหมายและการตีความของ "อรรถประโยชน์" อาจแตกต่างกันไปตามทฤษฎีและกรอบทางเศรษฐศาสตร์ที่แตกต่างกัน "อรรถประโยชน์" มีความสำคัญในทางเศรษฐศาสตร์เนื่องจากอธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลในการตัดสินใจเลือกเพื่อเพิ่มอรรถประโยชน์ของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด แนวคิดเรื่องอรรถประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้รับการถกเถียงและอภิปรายกันโดยนักเศรษฐศาสตร์ นักทฤษฎี และนักวิทยาศาสตร์ และได้ถูกรวมเข้ากับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ต่างๆ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่า อรรถประโยชน์เชิงเศรษฐกิจสามารถวัดได้หลายวิธี เช่น การใช้ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ที่แสดงถึงความชอบส่วนตัวสำหรับชุดการบริโภคที่แตกต่างกัน อรรถประโยชน์ทางเศรษฐกิจมีความสำคัญในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของ

* สัญญา เคนาภูมิ. (2566). อรรถประโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 3(5), 114-136.

แต่ละบุคคลและกระบวนการตัดสินใจทางเศรษฐศาสตร์ และแนวคิดอรรถประโยชน์เชิงเศรษฐกิจได้ถูกนำไปใช้ในการใช้งานต่างๆ รวมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ และเศรษฐศาสตร์สาธารณะ

คำสำคัญ: อรรถประโยชน์, เศรษฐศาสตร์, การเมือง, อรรถประโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์

Abstract

The concept of "utility" is fundamental to economics and decision theory. It measures the satisfaction, happiness, or preference received from consuming a product, service, or decision. The meaning and interpretation of "Utility" can vary according to different economic theories and frameworks. "Utility" is important in economics because it describes the behavior of individuals in making choices that maximize their utility. The concept of economic utility has been debated and debated by economists, theologians, and scientists. and has been integrated into various economic theories. However, the study found that Economic utility can be measured in several ways, such as using utility functions that express individual preferences for different consumption sets. Economic utility is important in understanding individual behavior and the economic decision-making process. The concept of economic utility has been used in various applications. Including analysis of consumer behavior welfare economics and public economics

Keywords: Utility, Economics, Politics, Economic political utility

บทนำ

อรรถประโยชน์ "Utility" เป็นแนวคิดพื้นฐานในสาขาเศรษฐศาสตร์และทฤษฎีการตัดสินใจ หมายถึงการวัดความพึงพอใจ ความสุข หรือความชอบของบุคคลที่ได้รับจากการบริโภคสินค้า บริการ หรือการตัดสินใจต่าง ๆ มักถูกใช้ในการจำลองและการวิเคราะห์

กระบวนการตัดสินใจของบุคคล ในระบบที่คนใช้ตัดสินใจ ขณะที่ความหมายและการตีความของ "อรรถประโยชน์" อาจแตกต่างกันไปในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์และกรอบทฤษฎีที่แตกต่างกัน "อรรถประโยชน์" เป็นการวัดความพึงพอใจหรือความสุขที่บุคคลได้รับจากการบริโภคสินค้าและบริการหรือจากการตัดสินใจ มันแสดงถึงค่าความหมายส่วนบุคคลที่บุคคลให้ความสำคัญกับตัวเลือกต่าง ๆ และสะท้อนความชอบและความอยู่รอดของพวกเขา" แม้ว่าแนวคิดของ "อรรถประโยชน์" เป็นแนวคิดหลักในสาขาเศรษฐศาสตร์ แต่ความหมายและการตีความของ "อรรถประโยชน์" อาจแตกต่างกันไปในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แต่ละองค์กรและกรอบทฤษฎีที่แตกต่างกัน (Mas-Colell, et al, 1995) อรรถประโยชน์เป็นแนวคิดที่สำคัญในเศรษฐศาสตร์เนื่องจากใช้อธิบายพฤติกรรมของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งสันนิษฐานว่าจะทำการตัดสินใจเพื่อเพิ่มอรรถประโยชน์ของตน ตัวอย่างเช่น ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจะเลือกบริโภคสินค้าหรือบริการที่ให้อรรถประโยชน์สูงสุดแก่พวกเขาโดยคำนึงถึงงบประมาณและความต้องการ อรรถประโยชน์สามารถวัดได้หลายวิธี วิธีทั่วไปวิธีหนึ่งคือการใช้ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ ฟังก์ชันอรรถประโยชน์เป็นสมการทางคณิตศาสตร์ที่แสดงถึงความชอบของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ฟังก์ชันกำหนดค่าอรรถประโยชน์ให้กับแต่ละชุดการบริโภคที่เป็นไปได้ จากนั้นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งสันนิษฐานว่าเลือกชุดการบริโภคที่เพิ่มฟังก์ชันอรรถประโยชน์ของตน อีกวิธีหนึ่งในการวัดอรรถประโยชน์คือการใช้ความชอบที่เปิดเผย ความชอบที่เปิดเผยคือทางเลือกที่ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งทำจริง โดยสังเกตทางเลือกที่ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งทำ นักเศรษฐศาสตร์สามารถอนุมานความชอบและอรรถประโยชน์ของตนได้ อรรถประโยชน์เป็นแนวคิดที่ซับซ้อน แต่เป็นส่วนสำคัญในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ใช้ในแอปพลิเคชันทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย รวมถึงทฤษฎีผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ และเศรษฐศาสตร์สาธารณะ (Varian, 1992)

แนวคิดเรื่องอรรถประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความหมายหรือความสำคัญของอรรถประโยชน์ในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ อรรถประโยชน์เป็นแนวคิดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์และใช้เพื่ออธิบายความชอบและการตัดสินใจของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง (Meinard & Gharbi, 2018) ถือเป็นการวัดคุณค่าและเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ (Grosse, et al, 1998) อรรถประโยชน์สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นความสามารถของสินค้าและบริการในการสร้างความพึงพอใจให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการแลกเปลี่ยนสินค้า (Zamfir & Virilan, 2009) แนวคิดเรื่องอรรถประโยชน์ได้รับการถกเถียงและอภิปรายกันโดยนักปรัชญา นักทฤษฎี และนักวิทยาศาสตร์ และได้ถูกรวมเข้ากับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ต่างๆ (Singer & Jones,

2011) นอกจากนี้ยังนำไปใช้ในด้านอื่นๆ เช่น การจัดการหน่วยความจำ ซึ่งอรรถประโยชน์ทางเศรษฐกิจสามารถนำมาใช้ในการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Tool, 2000) ดังนั้นคำว่า "Economic utility" เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับ "อรรถประโยชน์" ในสาขาเศรษฐศาสตร์ ในสาขาเศรษฐศาสตร์ "อรรถประโยชน์" หมายถึงความพึงพอใจหรือความสุขที่บุคคลได้รับจากการบริโภคสินค้าและบริการ การตัดสินใจ หรือการบรรลุเป้าหมายของพวกเขา ในกรณีของ "Economic utility" เป็นรายการพิเศษที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจหรือประโยชน์ที่บุคคลได้รับจากการบริโภคสินค้าและบริการในกระบวนการเศรษฐกิจ (Mas-Colell, et al, 1995) โดยรวมแล้วอรรถประโยชน์ทางเศรษฐกิจมีบทบาทสำคัญในการทำทำความเข้าใจและวิเคราะห์พฤติกรรมทางเศรษฐกิจและกระบวนการตัดสินใจ

อรรถประโยชน์ทางการเมือง หมายถึง ประโยชน์หรือข้อได้เปรียบที่บุคคลได้รับจากกระบวนการและผลลัพธ์ทางการเมือง โดยครอบคลุมทั้งความพึงพอใจที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และอิทธิพลที่รับรู้ที่มีต่อการกำหนดผลลัพธ์ทางการเมือง Stutzer and Frey ให้เหตุผลว่า ผู้คนมีความชื่นชอบในทั้งสองแง่มุมของประชาธิปไตย และได้รับประโยชน์จากแง่มุมเชิงกระบวนการของการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกเหนือจากประโยชน์ที่ได้รับจากผลลัพธ์ของนโยบาย (Stutzer, & Frey, 2006) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมยุคกลางมีบทบาทสำคัญในการกำหนดชีวิตทางการเมืองโดยการจัดหาแหล่งที่มาของทฤษฎีการเมืองและทำให้พฤติกรรมทางการเมืองถูกต้องตามกฎหมาย (Spiegel, 1975) นักรัฐศาสตร์ศึกษาการจัดสรรคุณค่าที่มีผลผูกพันโดยรัฐต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นผ่านกฎหมายและข้อบังคับทางการบริหาร (Robbins-Carter, 1984) ซึ่งอรรถประโยชน์ทางการเมืองถูกหยิบยกมาดำเนินการวิจัยการสื่อสารทางการเมืองแบบดั้งเดิมมีข้อจำกัด และกำลังมีการสำรวจตำแหน่งทางเลือกเพื่ออธิบายข้อมูลการสำรวจจากการณรงค์ทางการเมือง (Swanson, 1976) ดังนั้นอรรถประโยชน์ทางการเมืองจึงเป็นประโยชน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในการบรรลุเป้าหมายทางการเมือง สามารถใช้อ้างถึงประโยชน์ของนโยบาย พรรคการเมือง ผู้นำทางการเมือง หรือปรากฏการณ์ทางการเมืองใดๆ ก็ได้ สามารถวัดจากความสามารถในการบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ เช่น การชนะการเลือกตั้ง การผ่านกฎหมาย หรือโน้มน้าวความคิดเห็นสาธารณะ อรรถประโยชน์ทางการเมืองเป็นแนวคิดที่ซับซ้อน แต่มีความสำคัญสำหรับความเข้าใจโลกแห่งการเมือง เป็นประโยชน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในการบรรลุเป้าหมายทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมืองได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทั้งส่วนบุคคลและองค์กร (Börü & Islamoğlu, 2007) ปัจจัยทางสังคมและการเมือง เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง เป็นสื่อกลางในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านพฤติกรรมและประสิทธิภาพการลงทุน (Abdullah & Karmaker, 2022) ในอุตสาหกรรมกีฬา การรับรู้เกี่ยวกับการเมืองในองค์กรทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างปัจจัยระหว่างองค์กรและพฤติกรรมทางการเมือง (Mokhtari, et al, 2018) นักบวชในโบสถ์เพรสไบทีเรียนและโบสถ์เอพิสโกปัลมีแนวโน้มน้อยที่จะมีพฤติกรรมทางการเมืองเมื่อมีแรงจูงใจทางการเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง (Calfano, 2010) ความแตกต่างทางเพศในพฤติกรรมทางการเมืองมีอยู่ โดยผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนพรรคฝ่ายซ้ายมากกว่าผู้ชายในหลายประเทศ (Kittilson, 2016) นอกจากนั้นปัจจัยอรรถประโยชน์ทางการเมืองก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง (Kenaphoom, S. 2017)

จะเห็นได้ว่าตัวแปรอรรถประโยชน์ทางการเมืองมักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ตัวอย่างงานวิจัยที่พบว่า นักบวชในโบสถ์เพรสไบทีเรียน สหรัฐอเมริกา และโบสถ์เอพิสโกปัล สหรัฐอเมริกา มีโอกาสน้อยที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองเมื่อมีแรงจูงใจทางการเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง (Calfano, 2010) การตัดสินใจส่วนบุคคล คุณลักษณะภายนอกของทางเลือกมีความโดดเด่นมากกว่าคุณลักษณะภายในซึ่งนำไปสู่อคติของการตัดสินใจทางการเมือง (Frey & Stutzer, 2006) การโฆษณาทางการเมืองถูกมองว่าเป็นกลไกในการประสานงานสำหรับการรณรงค์เพื่อเข้าถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และกำลังมีการศึกษาอิทธิพลของโฆษณาเหล่านี้ที่มีต่อจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและความชอบทางการเมืองในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย (Sahoo, 2019) บริบททางกฎหมายและการเมือง รวมถึงวัฒนธรรมทางการเมืองมีผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลทั้งระหว่างรัฐและภายในรัฐ (Conway, 1989)

นอกจากนั้นประโยชน์ของการเมืองในระบบเศรษฐกิจมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของประเทศ การเมืองเป็นตัวกำหนดและกำหนดนโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญ กฎระเบียบ และการตัดสินใจที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยต่างๆ เช่น การจัดเก็บภาษี การใช้จ่ายภาครัฐ ข้อตกลงทางการค้า และนโยบายการเงิน ธรรมชาติของการเมืองที่มีประสิทธิภาพช่วยรับประกันเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโตของธุรกิจและการลงทุน และสามารถจัดการกับปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของรายได้และสวัสดิการสังคมผ่านการจัดสรรทรัพยากรและการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดเป้าหมาย ในทางกลับกัน ความไม่มั่นคงทางการเมืองหรือการจัดการที่ผิดพลาดอาจนำไปสู่ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ ขัดขวางการเติบโต และสร้างภาวะเศรษฐกิจที่เลวร้าย ดังนั้น

ประโยชน์ของการเมืองในระบบเศรษฐกิจจึงเน้นย้ำถึงการพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างผู้นำทางการเมืองกับความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ ทำให้สิ่งนี้เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาโดยรวมของประเทศ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสำรวจแนวคิดเรื่องอรรถประโยชน์ทางการเมืองอย่างครอบคลุมจากมุมมองทางเศรษฐกิจ บทความนี้มุ่งหวังที่จะให้ความกระจ่างเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและกระบวนการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลซึ่งเป็นรากฐานของพฤติกรรมและทางเลือกทางการเมือง ด้วยการรวมสาขาเศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์เข้าด้วยกัน โดยเจาะลึกความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างเศรษฐศาสตร์และการเมือง โดยนำเสนอข้อมูลเชิงลึกว่าบุคคลและกลุ่มได้รับประโยชน์จากการกระทำทางการเมือง การตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมอย่างไร มุมมองแบบสหวิทยาการนี้นำเสนอความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับพลวัตที่ซับซ้อนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและผลกระทบทางเศรษฐกิจซึ่งส่งผลให้มีความเข้าใจภูมิทัศน์ทางการเมืองแบบองค์รวมมากขึ้น

ความหมายของอรรถประโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์

ความหมายของอรรถประโยชน์ทางการเมืองทางเศรษฐกิจ หมายถึง แนวคิดเรื่องอรรถประโยชน์ในบริบทของเศรษฐศาสตร์และการเมือง อรรถประโยชน์เป็นคำที่มีบทบาทสำคัญในความคิดทางเศรษฐศาสตร์และยังคงเป็นศูนย์กลางในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ร่วมสมัย (Cannan, 2007) ในแง่เศรษฐศาสตร์ อรรถประโยชน์สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นความพึงพอใจหรือคุณค่าที่บุคคลได้รับจากการบริโภคสินค้าและบริการ เป็นการวัดความชอบและตัวเลือกของบุคคลในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ (Batson., 1933) ในความหมายทางการเมือง แนวคิดเรื่องอรรถประโยชน์เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่ว่าอุตสาหกรรมบางประเภทจำเป็นต้องมีกฎระเบียบพิเศษของรัฐบาลเพื่อให้แน่ใจว่าผลลัพธ์ของแต่ละบุคคลจะนำพึงพอใจ (Meinard & Gharbi, 2018) แนวคิดทางเศรษฐกิจและการเมืองเกี่ยวกับอรรถประโยชน์มีความเกี่ยวพันกัน เนื่องจากอรรถประโยชน์ทางเศรษฐกิจสามารถถูกมองว่าเป็นความหมายที่พิสูจน์ให้เห็นถึงการกำหนดสัจพจน์ของทฤษฎีทางเลือกในทางเศรษฐศาสตร์ (Streatfeild, 2019) ดังนั้นโดยรวมแล้วความหมายของอรรถประโยชน์ทางการเมืองทางเศรษฐกิจครอบคลุมความเข้าใจเกี่ยวกับอรรถประโยชน์ทั้งในบริบททางเศรษฐกิจและการเมือง

จะเห็นได้ว่าอรรถประโยชน์ทางการเมืองทางเศรษฐกิจ ดูเหมือนจะเป็นคำที่รวมองค์ประกอบจากทั้งเศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์เข้าด้วยกัน แม้ว่าคำนี้อาจไม่ใช่คำที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวรรณกรรมเชิงวิชาการ แต่เราสามารถวิเคราะห์ความหมายของคำนี้ได้โดยแจกแจงองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ (1) *มุมมองทางเศรษฐกิจ* สิ่งนี้ชี้ให้เห็นแนวทางที่มีรากฐานมาจากเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์มุ่งเน้นไปที่การจัดสรรทรัพยากร กระบวนการตัดสินใจ และการศึกษาสิ่งจูงใจและพฤติกรรมเกี่ยวกับสินค้าและบริการ ในบริบทของ "อรรถประโยชน์ทางการเมืองทางเศรษฐกิจ" หมายความว่าเรากำลังดูปรากฏการณ์ทางการเมืองผ่านเลนส์ของหลักการทางเศรษฐศาสตร์ เช่น การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ หรือทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (2) *อรรถประโยชน์ทางการเมือง* คำนี้นำมาซึ่งมิติทางการเมืองในทางรัฐศาสตร์ อรรถประโยชน์มักหมายถึงความพึงพอใจ ผลประโยชน์ หรือคุณค่าที่บุคคลหรือกลุ่มได้จากการกระทำ การตัดสินใจ หรือนโยบายทางการเมือง ประโยชน์ทางการเมืองอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ เช่น อุดมการณ์ ความสนใจ ความชอบ และการแสวงหาอำนาจ

ดังนั้น "อรรถประโยชน์ทางการเมืองทางเศรษฐกิจ" จึงหมายถึง กรอบการวิเคราะห์ที่ตรวจสอบการกระทำ การตัดสินใจ และพฤติกรรมทางการเมืองโดยพิจารณาถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ อาจเกี่ยวข้องกับการประเมินว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลตัดสินใจเลือกทางการเมืองโดยพิจารณาจากเศรษฐศาสตร์อย่างไร เช่น ผลประโยชน์ที่คาดหวัง ต้นทุน หรือข้อแลกเปลี่ยนที่เกี่ยวข้อง แนวทางนี้พยายามเชื่อมช่องว่างระหว่างเศรษฐศาสตร์และการเมือง โดยให้ข้อมูลเชิงลึกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทางการเมืองอย่างไร

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคำเฉพาะนี้อาจไม่มีการอ้างอิงทางวิชาการที่กว้างขวาง แต่แนวคิดพื้นฐานนั้นสอดคล้องกับลักษณะสหวิทยาการของอรรถประโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์ โดยที่เศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์มาบรรจบกันเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายทางเศรษฐกิจและผลลัพธ์ทางการเมืองเพื่อทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

องค์ประกอบอรรถประโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์

อรรถประโยชน์การเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ หลักการความร่วมมือในการสร้างความมั่งคั่ง การค้าระหว่างประเทศ ที่อยู่อาศัย รูปแบบเมือง แรงงาน การกระจาย ความยุติธรรม ความอิจฉาริษยาชาติ (Cannan, 2007) นอกจากนี้

อรรถประโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์ยังมุ่งเน้นไปที่ธรรมชาติของอำนาจและความแตกต่างจากอำนาจประเภทอื่น ตลอดจนความสัมพันธ์กับเศรษฐศาสตร์แบบดั้งเดิม (Streatfeild, 2019) นอกจากนี้ องค์ประกอบของเศรษฐกิจการเมืองยังเกี่ยวข้องกับความต้องการรัฐบาลอันเนื่องมาจากความพยายามที่จะแจกจ่ายและให้บริการสาธารณะ การจัดหากิจกรรมที่ต้องเสียภาษี และการกระจายอิทธิพลทางการเมือง (Szczepanski, 2019) อรรถประโยชน์การเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์ครอบคลุมปัจจัยหลายประการที่หล่อหลอมระบบเศรษฐกิจและสังคม

อรรถประโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Political Utility) คือ แนวคิดที่ใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์มาวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมือง โดยเชื่อว่าบุคคลตัดสินใจทางการเมืองเพื่อแสวงหาประโยชน์สูงสุด หรืออรรถประโยชน์ของตนเอง ซึ่งประโยชน์นั้นอาจเป็นได้ทั้งประโยชน์ทางวัตถุ เช่น รายได้ อำนาจ หรือประโยชน์ทางนามธรรม เช่น สถานะทางสังคม ความยอมรับนับถือ เป็นต้น

“องค์ประกอบของอรรถประโยชน์การเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์” น่าจะหมายถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนทำให้เกิดแนวคิดอรรถประโยชน์การเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์คำนี้อาจแยกย่อยกันการวิเคราะห์ ดังนี้ (1) **การเมือง (Politics)** องค์ประกอบนี้ชี้ให้เห็นว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือขอบเขตทางการเมือง การเมืองครอบคลุมถึงการกระทำของรัฐบาล กระบวนการตัดสินใจ นโยบาย และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มภายในสังคมหรือระบบการเมือง (2) **เศรษฐกิจ (Economy)** องค์ประกอบนี้บ่งชี้ถึงการมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ เศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากร การศึกษาสิ่งจูงใจ ต้นทุน ผลประโยชน์ และพฤติกรรมที่มีเหตุผลของบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสินค้า บริการ และทรัพยากร และ (3) **อรรถประโยชน์ (Utility)** ในบริบทของเศรษฐศาสตร์ หมายถึงความพึงพอใจ ความอยู่ดีมีสุข หรือคุณค่าที่บุคคลหรือกลุ่มได้รับมาจากการบริโภคสินค้า บริการ หรือการตัดสินใจเลือกบางอย่าง มักเกี่ยวข้องกับแนวคิดในการเพิ่มผลประโยชน์สูงสุดหรือบรรลุมูลค่าที่พึงประสงค์

ดังนั้นองค์ประกอบของอรรถประโยชน์การเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์ หมายถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนทำให้บุคคลหรือกลุ่มได้รับความพึงพอใจ ผลประโยชน์ หรือคุณค่าจากการกระทำหรือการตัดสินใจทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างไร ซึ่งอาจรวมถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. การทางเลือกนโยบายสาธารณะ (Public Policy Choices) การตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้กำหนดนโยบาย รวมถึงนโยบายทางเศรษฐกิจ (เช่น ภาษี เงินอุดหนุน นโยบายการค้า) และนโยบายทางการเมือง (เช่น การดูแลสุขภาพ การศึกษา ความมั่นคง) ทางเลือกนโยบายสาธารณะเกี่ยวข้องกับการพิจารณาทางเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อเพิ่มอรรถประโยชน์สูงสุด การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ใช้ในการกำหนดมูลค่าของการประกันสุขภาพและระบุวิธีการปรับปรุงมูลค่า เช่น การเพิ่มผลประโยชน์ส่วนเพิ่มหรือการลดต้นทุนส่วนเพิ่ม (Lieberthal, 2016) แนวทางการเลือกที่มีเหตุผลในนโยบายสาธารณะมุ่งเน้นไปที่การเลือกโดยเจตนาของผู้แสดงโดยอิงตามความคาดหวังของพวกเขาเกี่ยวกับสถานการณ์ในอนาคต (Truitt, 2014) เศรษฐศาสตร์การเลือกสาธารณะและการเมืองจะตรวจสอบหัวข้อต่างๆ เช่น การแข่งขันในการเลือกตั้ง การต่อรองราคาด้านกฎหมาย และการแสวงหาค่าเช่า โดยเน้นถึงความทับซ้อนกันระหว่างทั้งสองสาขา (Balme & Brouard, 2005) การทำความเข้าใจรากฐานทางทฤษฎีของการเลือกสาธารณะช่วยในการเข้าใจกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง และวิธีการรวบรวมความชอบของพลเมืองเพื่อสร้างนโยบายสาธารณะ (Holcombe, 2016) เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจและการเมือง การเลือกนโยบายสาธารณะมุ่งหวังที่จะเพิ่มประสิทธิภาพ สาธารณูปโภคและตอบสนองความต้องการของสังคม

2. การจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ (Public Resource Allocation) วิธีการกระจายและจัดสรรทรัพยากร (การเงิน มนุษย์ และธรรมชาติ) ภายในสังคม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อโอกาสทางเศรษฐกิจและผลลัพธ์ทางการเมือง การจัดสรรทรัพยากรสาธารณะได้รับอิทธิพลจากสถาบันทางการเมือง โครงสร้างอำนาจท้องถิ่น และช่วงการเลือกตั้ง (Palaniswamy & Krishnan, 2012) ในรัฐธรรมนูญของอินเดีย องค์ประกอบทางวรรณของสภาหมู่บ้านส่งผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ (Frey, 1977) ประโยชน์ใช้สอยของรัฐบาลและความปรารถนาที่จะให้มีการเลือกตั้งใหม่ก็มีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรด้วย โดยมีการลงทุนภาครัฐเพื่อเพิ่มอรรถประโยชน์สูงสุดในช่วงการเลือกตั้งปัจจุบัน (Danziger 1978) ระบบราชการซึ่งมีแนวโน้มที่จะใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยังมีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายสาธารณะด้วย (Harvey, 1980) ในระบบเศรษฐกิจแบบตลาด การจัดสรรทรัพยากรขับเคลื่อนโดยสัญญาณราคาและแรงจูงใจในการทำกำไร เพื่อให้มั่นใจว่าการใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพ

3. การสร้างสิ่งจูงใจ (Incentives) สิ่งจูงใจและสิ่งจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมส่วนบุคคลและส่วนรวมทั้งในบริบททางการเมืองและเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น สิ่งจูงใจในการลงคะแนนเสียง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือการมีส่วนร่วมในธุรกรรมทางเศรษฐกิจ

สิ่งจูงใจมีบทบาทสำคัญในประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมือง สิ่งจูงใจทางการเงินมีให้กับสาธารณูปโภคเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และการควบคุมปัจจัยภายนอกเชิงลบ เช่น มลภาวะ (Bayern & Urpelainen, 2016) สิ่งจูงใจเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดแนวผลประโยชน์ของสาธารณูปโภคให้เหมาะสมกับสังคมและส่งเสริมการจัดหาสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพ (Wirl, 1997) ในกรณีของพลังงานหมุนเวียน สิ่งจูงใจเช่นภาษีนำเข้า (FIT) ถูกนำมาใช้โดยรัฐบาลประชาธิปไตยเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชนบท และการกระจายผลกำไรจากการผลิตไฟฟ้าอย่างเท่าเทียมกัน (Bregoli, 2011) สิ่งจูงใจเหล่านี้มีเฉพาะสำหรับ FIT และไม่ได้ปฏิบัติตามนโยบายพลังงานหมุนเวียนอื่นๆ เช่น มาตรฐานพอร์ตโฟลิโอพลังงานหมุนเวียน หรือการประมูลแข่งขันในที่สาธารณะ (Patrick, 1999) นอกจากนี้ สิ่งจูงใจยังใช้เพื่อให้รางวัลสาธารณูปโภคสำหรับความพยายามในการอนุรักษ์และเพื่อรักษาความสัมพันธ์เชิงบวกกับคณะกรรมการกำกับดูแลและสาธารณะ (Batson, 1933) จะเห็นได้ว่าสิ่งจูงใจทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และความร่วมมือทางการเมืองในภาคสาธารณูปโภค

4. การนำเสนอสิ่งที่มีคุณค่าและอุดมการณ์ทางการเมือง (Political Preferences and Ideologies) การตั้งค่าและอุดมการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งสามารถกำหนดทางเลือกและการกระทำของตนในทั้งสองขอบเขต อุดมการณ์ทางการเมืองมีผลกระทบอย่างมากต่อความชอบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ การศึกษาแสดงให้เห็นว่าพวกเขาสเรีนิยมและอนุรักษ์นิยมมีความพึงพอใจในการเลือกที่แตกต่างกัน โดยพวกเขาสเรีนิยมจะเลือกทางเลือกที่ซ้ำซากและแปลกใหม่ ในขณะที่พวกอนุรักษ์นิยมชอบตัวเลือกที่เป็นประโยชน์และสถานะที่เป็นอยู่ (Farmer, 2014) อุดมการณ์ทางการเมืองยังมีอิทธิพลต่อความพยายามของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการสร้างความแตกต่างจากผู้อื่นในตลาด ฝ่ายอนุรักษ์นิยมมีแนวโน้มที่จะแยกความแตกต่างในแนวตั้งในลำดับขั้นทางสังคม ในขณะที่พวกเขาสเรีนิยมแยกความแตกต่างในแนวนอนเพื่อส่งสัญญาณถึงเอกลักษณ์ (Ordabayeva, & Fernandes, 2018) นอกจากนี้ยังมีหลักฐานเกี่ยวกับพื้นฐานสำหรับความชอบทางเศรษฐกิจและการเมือง โดยลักษณะเหล่านี้มีสถาปัตยกรรมแบบโพลีเจนิค (Benjamin et al. 2012) การค้นพบนี้มีความหมายต่อการทำความเข้าใจพฤติกรรมผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กลยุทธ์การตลาด และการกำหนดนโยบาย (Rébillé, 2019)

5. การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการเมือง (Exchange of political benefits or Trade-Offs) การแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคลหรือสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างวัตถุประสงค์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ ข้อเสนอเปรียบเหล่านี้อาจเกี่ยวข้องกับการเสียสละเป้าหมายทางการเมืองหรือเศรษฐกิจบางอย่างเพื่อบรรลุเป้าหมายอื่น การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการเมืองสามารถมีประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองได้ สมาชิกสภานิติบัญญัติที่ส่งเสริมเป้าหมายของพรรคการเมืองจะได้รับรางวัลเป็นผลประโยชน์แบบแบ่งสรร ดังที่สังเกตในสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการจัดสรร (Cann & Sidman, 2011) ปัจจัยทางการเมือง เช่น ความต้องการของอุตสาหกรรม ผู้กำหนดนโยบาย และการจัดการของสถาบัน ก็มีอิทธิพลต่อการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการเมืองเช่นกัน แต่ผลกระทบนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์และแตกต่างกันไปในสถานการณ์ที่ต่างกัน (Steinberg & Walter, 2013) แม้จะเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของการเลือกปฏิบัติทางเศรษฐกิจ แต่ก็สามารถส่งเสริมการเปิดกว้างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ โดยการอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนทางการเมืองและขยายแนวร่วมภายในประเทศที่ต่อต้านการปกป้อง (Oye, 1992) ดังนั้นปัจจัยทางการเมืองมีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบการเมืองแบบกระจายอำนาจและนโยบายการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์อาจเกิดขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง

6. ความสามารถในการควบคุม (Political Power Dynamics Controlling) การกระจายอำนาจและอิทธิพลในสังคมส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองและเศรษฐกิจ พลวัตของอำนาจทางการเมืองมีบทบาทสำคัญในการควบคุมผลลัพธ์หรือผลประโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์ อำนาจทางเศรษฐกิจซึ่งกำหนดโดยการกระจายอำนาจต่อระหว่างนายทุนและคนงาน ส่งผลกระทบท่อตัวแปรทางเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน เช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพ และความไม่เท่าเทียมกัน (Lopez, 2018) เงื่อนไขทางการเมืองมีบทบาทสำคัญในการกำหนดสมดุลของตัวแปรทางเศรษฐกิจเหล่านี้ และประสิทธิภาพของเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่จะเป็นวัฏจักรเนื่องจากพฤติกรรมที่เป็นวัฏจักรของเงื่อนไขทางการเมือง (Samuels, 1976) ปฏิสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์ระหว่างผู้แสดงที่มีวัตถุประสงค์ขัดแย้งกันสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ในการลดสวัสดิการในกระบวนการทางการเมือง แต่ถึงแม้จะไม่มีวัตถุประสงค์ที่ขัดแย้งกัน การตัดสินใจตามระบอบประชาธิปไตยก็สามารถให้ผลลัพธ์ดังกล่าวได้ หากข้อผิดพลาดของบุคคลในการประเมินผลกระทบของนโยบายมีความสัมพันธ์กัน (Romer, 2003) การกระจุกตัวของอำนาจมีผลกระทบอย่างคลุมเครือต่อผลลัพธ์ด้านสวัสดิการ (Wood, 2005) ความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนไประหว่างสาธารณะและผู้มีอำนาจตัดสินใจในการแปรรูปภาคสาธารณะได้ขัดขวาง

การเจรจาที่มีความหมายและความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของสาธารณะ แต่มีศักยภาพในการแก้ปัญหาแบบ win-win ที่จุดตัดระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและส่วนตัว (Frey & Stutzer, 2002) อรรถประโยชน์ตามขั้นตอนที่ได้มาจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง มีส่วนช่วยให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีส่วนบุคคล และสิทธิในการมีส่วนร่วมให้อรรถประโยชน์ตามขั้นตอนมากกว่าการมีส่วนร่วมจริง

องค์ประกอบ
ของ
อรรถประโยชน์
การเมืองเชิง
เศรษฐศาสตร์

- 1. การทางเลือกนโยบายสาธารณะ (Public Policy Choices)
- 2. การจัดสรรทรัพยากรสาธารณะ (Public Resource Allocation)
- 3. การสร้างสิ่งจูงใจ (Incentives)
- 4. การนำเสนอสิ่งที่มีคุณค่าและอุดมการณ์ทางการเมือง (Political Preferences and Ideologies)
- 5. การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางการเมือง (Exchange of political benefits or Trade-Offs)
- 6. ความสามารถในการควบคุม (Political Power Dynamics Controlling)

ภาพที่ 1 อรรถประโยชน์การเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์

องค์ประกอบของอรรถประโยชน์การเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจว่าขอบเขตทางการเมืองและเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกันมาบรรจบกันเพื่อกำหนดความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลและส่วนรวม การตัดสินใจ และผลลัพธ์ทางสังคมได้อย่างไร การวิเคราะห์นี้สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกกว่าปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจมีปฏิสัมพันธ์และมีอิทธิพลซึ่งกันและกันอย่างไรภายในบริบทที่กำหนด

นอกจากนั้นอรรถประโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์สามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองได้หลากหลาย เช่น

1. พฤติกรรมการออกเสียงลงคะแนน: บุคคลอาจเลือกลงคะแนนให้กับผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ตนเชื่อว่าจะดำเนินนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ บุคคลอาจเลือกที่จะลงคะแนนให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองตามความเชื่อของพวกเขาว่าตัวเลือกเหล่านี้จะนำไปสู่นโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อพวกเขาในเชิงเศรษฐกิจ (Aygoren & Yilmaz, 2015; Bèrdufi, 2013) พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม การระบุพรรคการเมือง ความคาดหวังที่มีเหตุผล และการพัฒนา

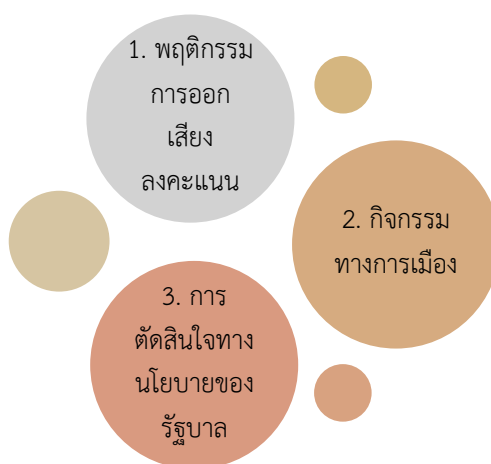

นโยบายตามความสนใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Azeez, F., et al. 2014; De Neve, 2013) ปัจจัยต่างๆ เช่น การศึกษา การเปลี่ยนแปลงภายในพรรค ความพึงพอใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการแบ่งแยกทิศทางก็มีบทบาทในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเช่นกัน (Richardson, 2016) การมีอยู่ของสถาบันทางการเมือง-เศรษฐกิจ องค์กรแรงงาน ทักษะเฉพาะ และการจ้างงานภาครัฐ มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงชาย-ขวา ทศนคติของพรรคพวก พบว่ามีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง โดยบอกว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับพรรค มีอิทธิพลต่อการเลือกลงคะแนนเสียง ดังนั้น บุคคลอาจพิจารณาถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเมื่อตัดสินใจลงคะแนนเสียง แต่ปัจจัยอื่นๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม การระบุพรรค และอิทธิพลของสถาบันก็มีบทบาทสำคัญเช่นกัน

2. กิจกรรมทางการเมือง: บุคคลอาจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น การประท้วง การบริจาคเงินสนับสนุนแคมเปญหาเสียงเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางการเมืองของตนเอง ดังเช่นผลงานวิจัยบริบทของบุคคลทุกพลภาพในประเทศจอร์แดน ซึ่งการสื่อสารที่ไม่ดี ทศนคติเชิงลบต่อการเมือง และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่สามารถเข้าถึงได้ ถูกระบุว่าเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง (Rahahleh et al. 2021) กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศยังตระหนักถึงสิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วมในชีวิตทางการเมืองและชีวิตสาธารณะ รวมถึงสิทธิในการเลือกตั้งอย่างเสรีและการเข้าถึงบริการสาธารณะ (Mazzeschi, 2021) องค์กรต่างๆ ได้เริ่มติดต่อกับลูกค้าของตนเองเพื่อขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองขององค์กร โดยการเคลื่อนไหวของผู้บริโภคได้รับแรงผลักดันจากความภักดีต่อแบรนด์ และนำไปสู่การเพิ่มความภักดีต่อแบรนด์เป็นการตอบแทน (Johnson, et al. 2021) การวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าความเป็นอยู่ที่ดีอาจส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การแสดงออกทางการเมืองและการติดตามนโยบายบน Twitter (Güler, 2020) ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามสายพรรคและสายที่ไม่ใช่พรรค โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ไม่ใช่พรรคเกี่ยวข้องกับการพิจารณากิจกรรมของทั้งพรรคและไม่พรรคว่าเป็นการเมือง (Coffé & Campbell, 2020)

3. การตัดสินใจทางนโยบายของรัฐบาล: เจ้าหน้าที่รัฐอาจตัดสินใจทางการเมืองที่ตนเชื่อว่าเพิ่มสวัสดิการทางเศรษฐกิจให้กับผู้ลงคะแนนเสียงของตนเพื่อมุ่งหวังชนะการเลือกตั้งหรือรักษาอำนาจทางการเมืองไว้ สิ่งนี้สามารถเห็นได้ในการศึกษาของ Lindbom ซึ่งตรวจสอบผลกระทบของการแบ่งพรรคการเมืองต่อความคิดเห็นเชิงนโยบายในรัฐสวัสดิการของสวีเดน (Lindbom, 2015) ในทำนองเดียวกัน Lahera P. เน้นย้ำถึงความสำคัญของการสนับสนุนทาง

การเมืองและการเข้าถึงความคิดเห็นของประชาชนบนพื้นฐานที่มั่นคงเพื่อสร้างแนวทางแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ (Emilio, J., et al. 2021) นอกจากนี้ Grunewald และคณะ อภิปรายว่าการกระทำตัวของอำนาจทางการเมืองส่งผลต่อการเลือกนโยบายและการเลือกทางการเมืองอย่างไร โดยให้นักการเมืองเลือกนโยบายที่มีความเสี่ยงเพื่อให้ดูเหมือนมีอำนาจและเพิ่มโอกาสในการได้รับการเลือกตั้ง (Davies, 2016) ข้อค้นพบเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจจัดลำดับความสำคัญของผลประโยชน์ทางการเมืองของตนเองและการสนับสนุนจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการตัดสินใจเชิงนโยบาย

ภาพที่ 2 อรรถโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์สามารถใช้อธิบาย
ปรากฏการณ์ทางการเมือง

อรรถโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการเข้าใจพฤติกรรมทางการเมือง แต่สิ่งสำคัญคือต้องตระหนักว่าแนวคิดนี้ไม่ใช่คำอธิบายที่สมบูรณ์ปัจจัยอื่นๆ เช่น อุดมการณ์ บรรทัดฐานทางสังคม และค่านิยมส่วนบุคคล ก็มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจทางการเมืองเช่นกัน ตัวอย่างของอรรถโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ผู้มีรายได้น้อยอาจเลือกลงคะแนนให้กับผู้สมัครที่เสนอนโยบายเพิ่มสวัสดิการสังคม เช่น เงินอุดหนุนค่าครองชีพ หรือค่ารักษาพยาบาลฟรี หรือ นักธุรกิจอาจบริจาคเงินสนับสนุนแคมเปญหาเสียงของผู้สมัครที่สนับสนุนนโยบายลดภาษี นอกจากนี้รัฐบาลอาจสนับสนุนนโยบายการค้าเสรี เพราะเชื่อว่าจะเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตามอรรถโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์เป็นแนวคิดที่ค่อนข้างซับซ้อนและไม่มีวิธีประยุกต์ใช้ที่ถูกต้องเพียงวิธี

เดียว อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้มีประโยชน์ในการเข้าใจแรงจูงใจของผู้มีบทบาททางการเมืองและผลที่ตามมาของการตัดสินใจทางการเมือง

บทวิจารณ์อรรถโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์

การวิเคราะห์อรรถโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญในการวิเคราะห์และประเมินกระบวนการและนโยบายการบริหารสาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศหรือระบบการเมือง ไม่ว่าจะเป็นอันตรายหรือเชิงบวกขึ้นอยู่กับมุมมองและวัตถุประสงค์ของบุคคลที่ทำการรีวิว บทวิจารณ์อรรถโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภท

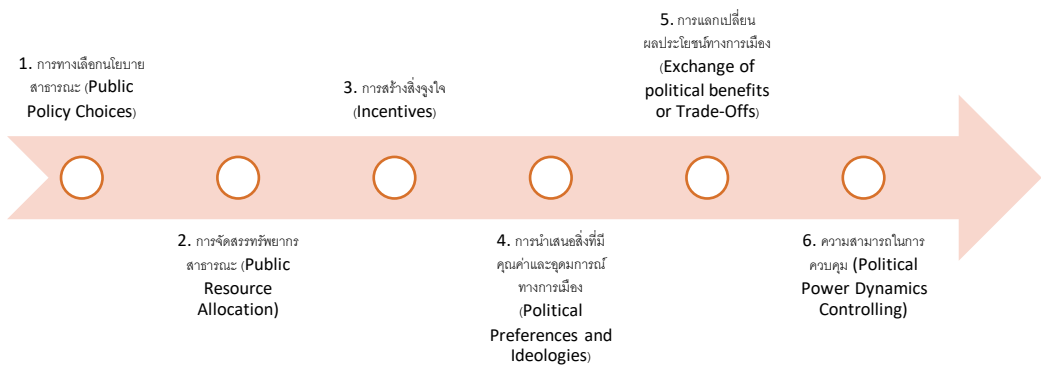
1. การวิเคราะห์นโยบายเศรษฐกิจ การวิเคราะห์นี้มุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์นโยบายเศรษฐกิจที่เสนอและดำเนินการโดยรัฐบาลหรือผู้บริหารทางการเมือง ผู้ที่ทำการรีวิวอาจมุ่งเน้นไปที่ผลกระทบต่อเชิงนโยบายต่อเศรษฐกิจ เช่น การเติบโต GDP อัตราการว่างงาน ราคาสินค้า หรือการกระจายรายได้ และสามารถวิพากษ์วิจารณ์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนโยบายปัจจุบันหรือในอดีตได้
2. การวิเคราะห์การควบคุมทางการเงินและเศรษฐกิจ การวิเคราะห์ในส่วนนี้อาจมุ่งเน้นไปที่นโยบายการเงินและการควบคุมเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการควบคุมทางการเงินของรัฐบาล การวิพากษ์วิจารณ์อาจเกี่ยวข้องกับการขึ้นหรือลดอัตราดอกเบี้ย การปรับนโยบายสกุลเงิน หรือการใช้งบประมาณสาธารณะในโครงการต่างๆ
3. การวิเคราะห์อำนาจและการควบคุม ความเห็นในส่วนนี้เน้นเรื่องอำนาจและการควบคุมทางการเมืองในสังคม เช่น การวิพากษ์วิจารณ์การควบคุมสื่อ การปิดกั้นการชุมนุม หรือการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง นี่อาจเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ
4. การวิเคราะห์การทุจริตทางการเมือง เนื้อหาในส่วนนี้อาจเน้นไปที่การวิพากษ์วิจารณ์การใช้อำนาจของผู้บริหารการเมืองเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวและการคอร์รัปชันทางการเงิน เช่น การยกยอกเงินสาธารณะ หรือการละเมิดกฎหมายการเงิน

การวิเคราะห์อรรถโยชน์ทางการเมืองเชิงเศรษฐศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ประชาชนและผู้บริหารของรัฐบาลเข้าใจถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจของนโยบายทางการเมือง

และเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการปรับปรุงและพัฒนาในระยะยาวของประเทศ และสามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองในอนาคตได้เช่นกัน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากบทความนี้คือการสังเคราะห์องค์ประกอบเชิงทฤษฎีของอรรถประโยชน์การเมืองในมุมมองด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งมีองค์ประกอบ 6 มิติ ดังแผนภาพ

ภาพที่ 3 แสดงองค์ประกอบเชิงทฤษฎีของอรรถประโยชน์การเมืองในมุมมองด้านเศรษฐศาสตร์

สรุป

อรรถประโยชน์ทางการเมืองทางเศรษฐกิจเป็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างเศรษฐศาสตร์และการเมืองในการทำความเข้าใจว่าบุคคลและกลุ่มได้รับความพึงพอใจผลประโยชน์ หรือคุณค่าจากการตัดสินใจและการกระทำทางการเมืองอย่างไร แนวคิดนี้เน้นย้ำถึงการทำงานร่วมกันระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น การจัดสรรทรัพยากร สิ่งจูงใจ และการแลกเปลี่ยน และปัจจัยทางการเมือง รวมถึงการเลือกนโยบาย ความชอบ และพลวัตของอำนาจ โดยทำหน้าที่เป็นกรอบในการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการตัดสินใจทางการเมืองและอิทธิพลทางการเมืองต่อผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งให้ความกระจ่างเกี่ยวกับธรรมชาติของการตัดสินใจที่หลากหลายในสังคมของเรา ด้วยการบูรณาการมุมมองทางเศรษฐกิจและการเมือง "อรรถประโยชน์ทางการเมืองทางเศรษฐกิจ" ให้ความเข้าใจที่ครอบคลุมว่าการ

พิจารณาทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับทางเลือกทางการเมืองอย่างไร ซึ่งกำหนดภูมิทัศน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของเรา

เอกสารอ้างอิง

- Abdullah, M.H., & Karmaker, U. (2022). Do socio-political factors affect investment performance? *Cogent economics & finance*, 10(1), doi: 10.1080/23322039.2022.2113496
- Aygoren, O., & Yilmaz, C. (2015). Understanding Choice Behavior in Political Marketing Context: A Favorable Voter Responses Model. 91-94. doi: 10.1007/978-3-319-10951-0_35
- Azeez, F., et al. (2014). Biradism As Stronger Determinant of Voting Behavior; Exploring the Voting Behavior of People Towards Different Political Parties During Election 2013 In District Layyah. *International Journal of Innovation and Applied Studies*, 9(4), 1773-1777.
- Balme, R., & Brouard, S. (2005). The Consequences of Political Choices: Rational Choice and Public Policy. 55(1),33-50.
- Batson, H.E. (1933). The Economic Concept of a Public Utility. *Economica*, 42, 457-472. doi: 10.2307/2548908
- Batson., H.E. (1933). The Economic Concept of a Public Utility. *Economica*, 457-. doi: 10.2307/2548908
- Bayerm, P., & Urpelainen, J. (2016). It Is All About Political Incentives: Democracy and the Renewable Feed-in Tariff. *The Journal of Politics*, 78(2), 603-619. doi: 10.1086/684791
- Benjamin, D.J., et al. (2012). The genetic architecture of economic and political preferences. *Behavior Genetics*, 42(6), 919-920. doi: 10.1007/S10519-012-9566-6
- Bërdufi, D. (2013). Increasing the Vote Number of the Albanian Political Parties Based on the Albanian Electorate Voting Behavior (Interested

- Stakeholders: Micro Level - Albanian Political Parties and Albanian Voter: Macro Level - Democracy Proficiency). *Mediterranean journal of social sciences*, 4(2), 579-. doi: 10.5901/MJSS.2013.V4N2P579
- Börü, M., & Islamoğlu, G. (2007). Individual And Organizational Factors That Affect Political Behavior. 25(2), 101-127.
- Bregoli, F. (2011). The Port of Livorno and its "Nazione Ebra" in the Eighteenth Century: Economic Utility and Political Reforms. City University of New York (CUNY)
- Calfano, B.R. (2010). Prophetic at Any Price? Clergy Political Behavior and Utility Maximization. *Social Science Quarterly*, 91(3), 649-668. doi: 10.1111/J.1540-6237.2010.00712.X
- Cann, D.M., & Sidman, A.H. (2011). Exchange Theory, Political Parties, and the Allocation of Federal Distributive Benefits in the House of Representatives. *The Journal of Politics*, 73(04), 1128-1141. doi: 10.1017/S0022381611000818
- Cannan, E. (2007). The Practical Utility of Economic Science. *Econ Journal Watch*, 4(1), 112-124.
- Coffé, H., & Campbell, R. (2020). Understanding the link between citizens' political engagement and their categorization of 'political' activities. *British Politics*, 15(3), 291-310. doi: 10.1057/S41293-019-00116-5
- Conway, M.M. (1989). The Political Context of Political Behavior. *The Journal of Politics*, 51(01), 3-10. doi: 10.2307/2131606
- Danzigerm, J.N. (1978). *Making Budgets: Public Resource Allocation*. Beverly Hills: Sage Publications
- Davies, G.A.M. (2016). Policy Selection in the Face of Political Instability: Do States Divert, Repress, or Make Concessions? *Journal of Conflict Resolution*, 60(1), 118-142. doi: 10.1177/0022002714541842

- De Neve, J-E. (2013). Endogenous Preferences: The Political Consequences of Economic Institutions. Social Science Research Network, doi: 10.2139/SSRN.1333626
- Emilio, J., et al. (2021). The political hourglass: opportunistic behavior in local government policy decisions. *International Public Management Journal*, 1-18. doi: 10.1080/10967494.2021.1905117
- Farmer, A. (2014). Political ideology and consumer preferences. Theses and Dissertations--Marketing and Supply Chain. 2. https://uknowledge.uky.edu/marketing_etds/2
- Frey, B.S. (1977). On the Political Economy of Public Service. In: Feldstein, M.S., Inman, R.P. (eds) *The Economics of Public Services*. International Economic Association Conference Volumes. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1007/978-1-349-02917-4_18
- Frey, B.S., & Stutzer, A. (2002). Beyond Outcomes: Measuring Procedural Utility. *Oxford Economic Papers*. 57 (1), 90-111, <https://www.jstor.org/stable/3488837>
- Frey, B.S., & Stutzer, A. (2006). Mispredicting Utility and the Political Process. In: McCaffery EJ, Slemrod J (eds) *Behavioral public finance*. Russell Sage Foundation, New York pp 113-140
- Grosse, C.U., Tuman, W.V., & Critz, M.A. (1998). The Economic Utility of Foreign Language Study. *The Modern Language Journal*, 82(4), 457-472. doi: 10.1111/J.1540-4781.1998.TB05533.X
- Güler, S. (2020). Political participation and subjective well-being: individuals' e-participation activities on Twitter in terms of life satisfaction. 29(4), 354-372.
- Harvey, J. (1980). The Allocation of Resources through the Public Sector. In: *The Organisation in its Environment*. Palgrave, London. https://doi.org/10.1007/978-1-349-16302-1_14

- Holcombe, R.G. (2016). *Advanced Introduction to Public Choice*. Cheltenham, Inglaterra : Edward Elgar Publishing
- Johnson, C.D., Bauer, B.C., & Carlson, B.D. (2021). Constituency building: Determining consumers' willingness to participate in corporate political activities. *International Journal of Research in Marketing*, 39 (1), 42-57 doi: 10.1016/J.IJRESMAR.2021.06.004
- Kenaphoom, S. (2017). The Influences of Political Utility Affecting the Democratic Political Decision, Central Northeast, Thailand. *Journal of MCU Peace Studies*. 5 (2), 17-38.
- Kittilson, M. C. (2016). *Gender and Political Behavior*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.71>
- Lieberthal, R.D. (2016). Public Policy Choices. In: *What Is Health Insurance (Good) For?* Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-43796-5_9
- Lindbom, A. (2015). Political Partisanship and Policy Feedback: The Swedish Welfare State after Eight Years of Center-Right Government. I Jon Pierre (red.) *The Oxford Handbook of Swedish Politics* Oxford: Oxford University Press.
- Lopez, R. (2018). Power in Economics: Growth, Inequality and Politics. Series Documentos de Trabajo. 476, 1 - 38, <https://repositorio.uchile.cl/handle/2250/159327>
- Mas-Colell, A., Whinston, M.D., Green, J.R. (1995). *Microeconomic Theory*. Oxford University Press
- Mazzeschi, R.P. (2021). Protection of Political Activities. *Springer Nature*, 423-431. doi: 10.1007/978-3-030-77032-7_22
- Meinard, Y., & Gharbi, J-S. (2018). Utility as Economic Meaning. *Revue D Economie Politique*, 128(2), 225-249. doi: 10.3917/REDP.282.0225
- Mokhtari, R., Safania, A.M., & Zarandi, H.P. (2018). The Factors Affecting the Formation of Political Behavior in Iranian Sports Ministry and Federations.

- Annals of Applied Sport Science, 6(2), 95-104. doi: 10.29252/AASSJOURNAL.6.2.95
- Ordabayeva, N., & Fernandes, D. (2018). Better or Different? How Political Ideology Shapes Preferences for Differentiation in the Social Hierarchy. *Journal of Consumer Research*, 45(2), 227-250. doi: 10.1093/JCR/UCY004
- Oye, K.A. (1992). *Economic Discrimination and Political Exchange: World Political Economy in the 1930s and 1980s*. Princeton Studies in International History and Politics
- Palaniswamy, N., & Krishnan, N. (2012). Local Politics, Political Institutions, and Public Resource Allocation. *Economic Development and Cultural Change*, 60(3), 449-473. doi: 10.1086/664020
- Patrick, R.H. (1999). *Incentives for Public Utility Conservation and Pollution Control with Unknown Costs*. Department of Finance and Economics Rutgers Business School: Newark and New Brunswick Rutgers University
- Rahahleh, Z.J., et al. (2021). Participation of Individuals with Disabilities in Political Activities: Voices from Jordan. *Pertanika journal of social science and humanities*, 29(1), doi: 10.47836/PJSSH.29.1.19
- Rébillé, Y. (2019). Representations of preferences with pseudolinear utility functions. *Journal of Mathematical Psychology*, 89:1-12. doi: 10.1016/J.JMP.2019.01.001
- Richardson, B.M. (2016). Candidates versus parties in Japanese voting behavior. *The Journal of Asian Studies*. 36(4), 675-693.
- Robbins-Carter, J. (1984). Political Science: Utility for Research in Librarianship. *Library Trends*, 32(4), 425-39.
- Romer, D.H. (2003). Misconceptions and Political Outcomes. *The Economic Journal*, 113(484), 1-20. doi: 10.1111/1468-0297.00092
- Sahoo, D.P. (2019). An Analytical of the Influences of Political Advertisement on the Behavior of Individuals. *Journal of emerging technologies and innovative research*, 6(1), 276-279.

- Samuels, W.J. (1976). Economic Foundations of Political Power. *Journal of Economic Issues*, 10(1), 181-185. doi: 10.1080/00213624.1976.11503337
- Singer, J., & Jones, R. (2011). Economic Utility Theory for Memory Management Optimization. *Proceedings of the workshop on Implementation, Compilation, Optimization of Object-Oriented Languages and Programming Systems*, pages 182-196. ACM, July 2011
- Spiegel, G.M. (1975). Political Utility in Medieval Historiography: A Sketch. *History and Theory*, 14(3), 314-. doi: 10.2307/2504866
- Steinberg, D.A., & Walter, S. (2013). The Political Economy of Exchange Rates, in Caprio, Gerard (ed.) *Handbook of Safeguarding Global Financial Stability: Political, Social, Cultural, and Economic Theories and Models*, 2๗ 27-36, <https://ssrn.com/abstract=2497462>
- Streatfeild, J. (2019). Political economy of road maintenance: a utility diagnostic. *Development in Practice*, 29(1), 80-94. doi: 10.1080/09614524.2018.1516736
- Stutzer, A., & Frey, B.S. (2006). Political participation and procedural utility: An empirical study. *European Journal of Political Research*, 45(3), 391-418. doi: 10.1111/J.1475-6765.2006.00303.X
- Swanson, D.L. (1976). Information utility: An alternative perspective in political communication. *Communication Studies*, 27(2), 95-101. doi: 10.1080/10510977609367874
- Szczepanski, B. (2019). Global Political Economy and Political Economy Components. 50-60. doi: 10.35935/TAX/25.6050
- Tool, M.R. (2000). A Critique of Utility Value. In: *Value Theory and Economic Progress: The Institutional Economics of J. Fagg Foster*. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-011-3998-4_3

- Truitt, A. (2014). Public Choices: An Examination of Policy Statements about Prenatal Testing. *Critical Disability Discourse/Discours Critiques dans le Champ du Handicap*. 6, 80-106.
- Varian, H.R. (1992) *Microeconomic Analysis*. 3rd Edition, W. W. Norton & Company, New York.
- Wirl, F. (1997). Incentives to the utility. In: *The Economics of Conservation Programs*. Springer, Boston, MA. https://doi.org/10.1007/978-1-4615-6301-3_5
- Wood, D. (2005). Taking power: social and political dynamics of the energy sector. *International Journal of Regulation and Governance*, 5(2), 69-91. doi: 10.3233/IJR-120046
- Zamfir, C.G., & Virlan, G. (2009). The Utility of The Consumer from The Ancients to The Classics. *EuroEconomica*, 1 (22), 63-68.

การบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA WORLD*

THE EDUCATIONAL MANAGEMENT IN THE VUCA WORLD ERA

พระมหาพิเศษ สุขสมาน¹, พระสมพร นามอินทร์² และ ชาตรี สุขสบาย²

Phramahapiset suksamarn¹, Phrasomporn name-in² and Chatree Suksabay³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: Namein33@gmail.com

Received 28 August 2023; Revised 29 September 2023; Accepted 30 October 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ การบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค (VUCA) โดยใช้การศึกษาจาก การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากตำรา เอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง จากผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารทางการศึกษา ควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุน การปรับตัวและการเรียนรู้ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่ทันสมัยและท้าทาย เพื่อให้บุคลากรมีทิศทางและแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง การสร้างการเรียนรู้และการ พัฒนาที่สม่ำเสมอเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารควรสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิตและการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในสถานะ VUCA โดยใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์และ เทคโนโลยี เพื่อเข้าถึงเนื้อหาการศึกษาที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาผู้บริหาร ทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้มีความเข้าใจในสถานะ VUCA และสามารถปรับตัวและ นำเสนอกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทางการศึกษาในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

คำสำคัญ: การบริหาร, การศึกษา, โลก, VUCA

* พระมหาพิเศษ สุขสมาน, พระสมพร นามอินทร์ และ ชาตรี สุขสบาย. (2566). การบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA WORLD. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(5), 137-155.

Phramahapiset suksamarn, Phrasomporn name-in and Chatree Suksabay. (2023). The Educational Management in the Vuca World Era. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(5), 137-155.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.27>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

Abstract

This academic article aims to present educational management in the VUCA era, utilizing educational research, data synthesis from textbooks, and relevant academic documents. Based on the study's findings, educational managers should create an organizational culture that supports adaptability and continuous learning. They should establish a clear vision and modern, challenging goals to inspire and motivate personnel's self-development. Constant learning and development are crucial, and educational leaders should support lifelong learning and learning that aligns with the changes in the VUCA environment, using online learning platforms and technologies to access diverse and effective educational content. The development of educational managers is essential to help them understand the VUCA environment and enable them to adapt and propose appropriate strategies for educational management in constantly uncertain and changing circumstances.

Keywords: Management, Education, World, VUCA

บทนำ

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA มีความสำคัญ ที่จะช่วยเพิ่มทักษะในการบริหารจัดการทางการศึกษาในสถานการณ์ที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถใช้ความรู้และความเข้าใจที่ลึกซึ้ง เพื่อตัดสินใจที่ดีและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การศึกษาเรื่องนี้ยังช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการปรับตัวและการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และช่วยสร้างศักยภาพในการนำเสนอและประยุกต์แนวคิดและกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทางการศึกษาในสถานการณ์ VUCA (สมศักดิ์ จิตติเวชกุล, 2564)

VUCA คือ คำย่อของคำศัพท์ภาษาอังกฤษ 4 คำ คือ Volatility (ความผันผวน) Uncertainty (ความไม่แน่นอน) Complexity (ความซับซ้อน) Ambiguity (ความกำกวม) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ใช้ในการบรรยายสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และทฤษฎีที่ไม่แน่นอน (Bennett & Lemoine, 2014) แนวคิดนี้มาจากการศึกษาของทหารสหรัฐอเมริกา (U.S.

Army War College) และถูกนำมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรในสภาวะที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การจัดการในสภาวะ VUCA ต้องอาศัยการคาดการณ์ล่วงหน้า การตีความหมาย และเข้าใจ การปรับตัว และการมีความยืดหยุ่น (Johansen, 2017, pp. 6-10) ในเวลาเดียวกัน ผู้บริหารต้องมีทักษะในการเรียนรู้ตลอดเวลาและมีความพร้อมในการตัดสินใจในสภาวะที่ไม่แน่นอน (Stiehm & Townsend, 2002) ด้วยการตอบสนองต่อสภาวะ VUCA ที่เป็นไปได้ ผู้บริหารจึงสามารถนำองค์กรไปสู่การปรับตัวและการเติบโตอย่างยั่งยืน VUCA อธิบายสภาวะที่ท้าทายและต้องการการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในองค์กร การให้ความมั่นใจในการตัดสินใจ การมีวิสัยทัศน์เพื่อให้ทราบทิศทางและเป้าหมาย ความชัดเจนในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน และความยืดหยุ่นในการปรับตัวเพื่อเข้ากับสภาวะที่ไม่แน่นอน จะช่วยให้องค์กรรับมือและเติบโตในสภาวะ VUCA ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA มีแรงจูงใจสำคัญที่จะต้องศึกษาและเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและความไม่แน่นอนในสภาวะ VUCA นำมาซึ่งความต้องการ ความเข้าใจ และความคล่องแคล่วในการดำเนินการบริหารจัดการทางการศึกษา

การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA นี้ มีลำดับเนื้อหา ดังต่อไปนี้ แนวคิด VUCA กล่าวถึงจุดเริ่มต้นแนวคิดความเป็นมา การปรับตัวในองค์กรทางการศึกษา วิธีการปรับตัวและเผชิญหน้ากับสถานการณ์ VUCA ตามลำดับ ความน่าสนใจที่จะช่วยให้เรามีการจัดเตรียมและปรับตัวให้เข้ากับสภาวะที่ต่างกันไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ การบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA นั้น มาจากความเชื่อที่ว่าการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศ การศึกษาในยุค VUCA จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้สูง เพื่อที่จะสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที การศึกษาในยุค VUCA จะช่วยผลิตคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในศตวรรษที่ 21 การศึกษาในยุค VUCA จะช่วยสร้างประเทศที่เข้มแข็งและแข่งขันได้ในโลกยุคใหม่

แนวคิด VUCA

แนวคิด VUCA คำนี้เริ่มถูกใช้ครั้งแรกในปี 1985 โดย Warren Bennis และ Burt Nanus ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์และศาสตราจารย์มหาวิทยาลัย จากผลงานที่ชื่อว่า "Leaders. The Strategies For Taking Charge" คำว่า VUCA ถูกนำมาใช้เพื่ออธิบายความท้าทายที่เกิด

ขึ้นกับการจัดการและการนำทางโดยปัจจัยภายนอกต่าง ๆ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการนำทางภายในองค์กร (Bennis, W., & Nanus, B.1985) แนวคิด VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity) เป็นแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายสภาวะแวดล้อมที่ไม่แน่นอนและซับซ้อน ซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการทั้งในองค์กรและสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน คำว่า "Volatility" หมายถึง ความผันผวนและความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสถานการณ์ "Uncertainty" หมายถึง ความไม่แน่นอนในการทำคาดการณ์และตัดสินใจ "Complexity" หมายถึง ความซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับระบบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกัน และ "Ambiguity" หมายถึง ความกำกวมที่เกี่ยวข้องกับความหมายและการตีความของข้อมูล (Bennett & Lemoine, 2014) การบริหารจัดการทางการศึกษาในสภาวะ VUCA จะต้องเผชิญกับความท้าทายที่มากมาย ตัวอย่างผลกระทบต่อการศึกษาในแต่ละด้านของ VUCA มีดังนี้

1. Volatility (ความผันผวน) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในด้านเทคโนโลยี นโยบายการศึกษา หรือแม้แต่ความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้หลักสูตรการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วเพื่อตอบสนอง

2. Uncertainty (ความไม่แน่นอน) ความยากในการคาดการณ์และกำหนดเทรนด์ของเทคโนโลยีในอนาคต เช่น อาชีพใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอาจยังไม่ชัดเจน ทำให้การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมท้าทาย

3. Complexity (ความซับซ้อน) การปรับปรุงระบบการศึกษาให้ทันสมัยมีหลากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ทรัพยากร นโยบาย สถานภาพเศรษฐกิจ

4. Ambiguity (ความคลุมเครือ) ในการประเมินผลลัพธ์การศึกษา เช่น ความสำเร็จของนักเรียน ความคลุมเครือส่งผลให้มีความยากในการวัดและประเมินผลลัพธ์

ดังนั้น การบริหารจัดการทางการศึกษาในสภาวะ VUCA จำเป็นต้องมีการปรับปรุงทัศนคติและมุมมองต่อการบริหารจัดการ มีการเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง และมีการพัฒนาความสามารถในการรับมือกับความไม่แน่นอนและความซับซ้อน เช่น การใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงของความต้องการทางวิชาชีพ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวิจัยและสร้างความรู้ใหม่ที่จะช่วยให้สามารถรับมือกับความซับซ้อนและความคลุมเครือที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การปรับตัวในองค์กรทางการศึกษา

แผนแม่บทการพัฒนาการศึกษา ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2580) เป็นแผนพัฒนา การศึกษาระดับสำคัญที่จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ และสร้างคนคุณภาพเพื่อขับเคลื่อนประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน แผนแม่บทฉบับนี้มีความ สอดคล้องกับ VUCA โลกแห่งอนาคตมีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความสลับซับซ้อน และ คลุมเครือ แผนแม่บทฉบับนี้จึงมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับ ความ ต้องการของประเทศและโลกยุคใหม่ การพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ การพัฒนา การศึกษาที่ยืดหยุ่น และการพัฒนาการศึกษาที่ครอบคลุมทุกด้าน แผนแม่บทฉบับนี้จะช่วย สร้างคนคุณภาพที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนในสังคม รวมทั้งภาคการศึกษา ด้วย องค์กรทางการศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ การปรับตัวของ องค์กรทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อที่องค์กรจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ การปรับตัวขององค์กรทางการศึกษา สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย การใช้เทคโนโลยีในการเรียน การ สอน การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กร การปรับตัวขององค์กรทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่องค์กรจะสามารถดำรงอยู่และเติบโต ได้ในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรทางการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาวะ VUCA ในหลาย ๆ ด้าน (Bennett & Lemoine, 2014) ดังนี้

1. การจัดการความรู้ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริมการแบ่งปัน ความรู้และการเรียนรู้จากการทำ
2. การจัดการกับความผันผวน สร้างระบบที่ยืดหยุ่นและสามารถรองรับการ เปลี่ยนแปลงได้ พร้อมทั้งปรับปรุงนโยบายและกระบวนการทำงานให้เหมาะสม
3. การใช้เทคโนโลยี นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อช่วยในการจัดการสภาวะ VUCA อาทิเช่น การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อติดตามแนวโน้มและปรับปรุงการจัดการ
4. การสร้างนวัตกรรม ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทั้งในเรื่องของการ สร้างสรรค์หลักสูตร และการนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีเข้ามาปรับปรุงวิธีการสอน

5. การบริหารจัดการความเสี่ยง มีการวางแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถรับมือกับความผันผวนและความไม่แน่นอนในอนาคตได้ในยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความไม่แน่นอนสูงอย่างสภาวะ VUCA การปรับตัวขององค์กรทางการศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีและการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการกับสภาวะ VUCA (Brynjolfsson & McAfee, 2014) เทคโนโลยีช่วยให้เราสามารถติดตามและระบุแนวโน้ม พัฒนาการเรียนการสอนที่เป็นมิติส่วนบุคคล และปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ การสร้างนวัตกรรมในการเรียนการสอนและการจัดการก็เป็นอีกหนึ่งด้านที่สำคัญสำหรับองค์กรทางการศึกษาในสภาวะ VUCA (Bessant & Tidd, 2007) ความสร้างสรรค์และนวัตกรรมไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงหลักสูตรหรือวิธีการสอน แต่ยังรวมถึงการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับปรุงระบบและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง ในท้ายที่สุด การบริหารจัดการความเสี่ยงคือหนึ่งในแนวทางที่จำเป็นในการรับมือกับสภาวะ VUCA (Hopkin, 2018) การวางแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง การระบุความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และการตระหนักถึงผลกระทบที่ความเสี่ยงเหล่านั้น อาจจะมีผลต่อองค์กรเป็นส่วนสำคัญของการปรับตัว

วิธีการปรับตัวและเผชิญหน้ากับสถานการณ์ VUCA

ในสถานการณ์ VUCA ที่เต็มไปด้วยความผันผวนและความไม่แน่นอนในองค์กรทางการศึกษา การปรับตัวและเผชิญหน้าเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต่อความสำเร็จขององค์กรในยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สิ่งที่ต้องกระทำคือการสร้างวัฒนธรรมที่ยืดหยุ่นและส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กร ให้พลังใจและสนับสนุนการพัฒนาตนเองของบุคลากรทางการศึกษา โดยสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการนำเสนอไอเดียใหม่ อีกทั้งสร้างทีมงานที่มีความสามารถในการทำงานร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม การปรับตัวและเผชิญหน้ากับสถานการณ์ VUCA อาจไม่เพียงพอ ต้องมีการวิเคราะห์และตระหนักถึงสถานการณ์ ทำความเข้าใจปัจจัยที่ทำให้เกิดความซับซ้อนและความไม่แน่นอน และนำเอาข้อมูลและข้อสังเกตมาเป็นแนวทางในการดำเนินการ และการ

ตัดสินใจที่ถูกต้องในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเผชิญหน้ากับสภาวะ VUCA ควรพิจารณาตามแนวทางต่อไปนี้

1. รับมือกับความผันผวน (Volatility) พัฒนาทักษะในการตอบสนองเร็วต่อการเปลี่ยนแปลง มีแผนการและกลยุทธ์ที่ยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวเพื่อรับมือกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. รับมือกับความไม่แน่นอน (Uncertainty) เรียนรู้และทำความเข้าใจในเรื่องของความไม่แน่นอน ใช้ข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่เพื่อสร้างสถานการณ์ที่เป็นไปได้และวางแผนการรับมือ

3. รับมือกับความซับซ้อน (Complexity) ใช้วิธีการที่ทางระบบเพื่อวิเคราะห์และตีความความซับซ้อน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพรวมและรายละเอียด ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการแบ่งปันความรู้

4. รับมือกับความคลุมเครือ (Ambiguity) สร้างวัฒนธรรมที่ยอมรับความล้มเหลวเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ทดลองและเรียนรู้จากความผิดพลาด และเปิดสู่ความคิดใหม่ ๆ

เราสามารถใช้เทคโนโลยีและข้อมูลในการรับมือกับสภาวะ VUCA และใช้เครื่องมือวิเคราะห์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ ทั้งนี้ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร และการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวสำหรับทั้งบุคคลและทีมงานก็เป็นส่วนสำคัญของการรับมือกับสภาวะ VUCA ด้วย (Johansen, 2007) เรียนรู้จากการทดลอง และมองดูความผิดพลาด เพื่อเป็นโอกาสในการเรียนรู้และปรับปรุง ซึ่งจะสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดใจต่อการเรียนรู้และปรับตัวทั่วไปแล้ว การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การมองหาแนวทางใหม่ และการรู้จักใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีเพื่อช่วยสนับสนุนการตัดสินใจเป็นส่วนสำคัญของการรับมือกับสภาวะ VUCA

จากข้อความข้างต้น ในสภาวะการณ์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและคาดเดาไม่ได้ องค์กรทางการศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ องค์กรทางการศึกษาสามารถปรับตัวและเผชิญหน้ากับสถานการณ์ VUCA ได้ โดยการสร้างวัฒนธรรมที่ยืดหยุ่นและส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์กร ให้พลังใจและสนับสนุนการพัฒนาตนเองของบุคลากรทางการศึกษา โดยสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการนำเสนอไอเดียใหม่ ๆ อีกทั้งสร้างทีมงานที่มีความสามารถในการทำงานร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการปรับตัวและการเรียนรู้

ในองค์กรทางการศึกษาที่เผชิญหน้ากับสถานการณ์ VUCA มีการปรับตัวและการเรียนรู้ที่มีผลสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรเพื่อรองรับความผันผวนและความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น การสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการปรับตัวและการเรียนรู้เป็นเรื่องสำคัญที่องค์กรควรให้ความสำคัญ เพื่อให้องค์กรมีความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ควรสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และการแบ่งปันความรู้ในทีมงาน ให้พื้นที่ในการทดลองและสร้างสรรค์ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการลงมือทำจะช่วยให้ทีมมีความรู้สึกรับมือในการจัดการกับสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ อีกทั้ง ควรมีการวางแผนและการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสม เน้นการปรับเปลี่ยนที่้องการและทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การให้ความสำคัญกับการสร้างทักษะใหม่และการพัฒนาบุคลากร จะช่วยให้องค์กรมีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการปรับตัวและการเรียนรู้สามารถทำได้ด้วยวิธีการต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สนับสนุนและสร้างสภาพแวดล้อมที่ทำให้พนักงานสามารถเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับงาน การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ หรือการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาส่วนบุคคล
2. เน้นการปรับตัว ให้ความสำคัญและขนานแนวคิดแก่ความสามารถในการปรับตัว รับภารกิจและงานใหม่ ๆ ได้ มองดูความผิดพลาดและความล้มเหลวเป็นโอกาสในการเรียนรู้และปรับปรุง
3. สร้างวัฒนธรรมการให้และรับฟีดแบ็ค (Feedback) ซึ่งเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้และปรับปรุง วัฒนธรรมที่สนับสนุนการให้และรับฟีดแบ็คอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยสร้างการเข้าใจที่ดีขึ้นและการปรับปรุงประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
4. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกันเป็นทีมที่มีความเข้าใจและเคารพต่อกันสามารถส่งเสริมการเรียนรู้และการปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. สร้างวัฒนธรรมการทดลอง สนับสนุนการทดลองและการคิดนวัตกรรม ให้เวลาและทรัพยากรที่จำเป็นในการทดลองค้นหาวิธีใหม่ ๆ เพื่อการปรับปรุงการทำงาน ดูความล้มเหลวเป็นโอกาสในการเรียนรู้และปรับปรุง ไม่ใช่สิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยง

6. ส่งเสริมความรู้สึกที่มั่นใจและมีเจตนาารมณ์สูง บุคลากรที่มั่นใจและมีเจตนาารมณ์สูง มักจะรับมือกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่า สนับสนุนการพัฒนาเจตนาที่บวก และทรัพยากรจิตใจเพื่อจุดประสงค์นี้

7. ส่งเสริมการแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ส่วนบุคคลเป็นความรู้ที่สำคัญสำหรับองค์กร ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่แบ่งปันความรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ วัฒนธรรมขององค์กรต้องถูกสนับสนุนและถูกส่งเสริมโดยผู้นำในทุก ๆ ระดับ วัฒนธรรมที่สนับสนุนการปรับตัวและการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้องค์กรสามารถรับมือและปรับตัวในสภาวะ VUCA ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อความข้างต้น พอสรุปได้ว่า การปรับตัวในองค์กรทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้้องค์กรสามารถเข้ากับสภาวะที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความไม่แน่นอนได้อย่างเหมาะสม การปรับตัวเริ่มต้นด้วยการสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการปรับตัวและการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ้องค์กรควรส่งเสริมการแบ่งปันความรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิตในที่ทำงาน และสร้างระบบที่ยืดหยุ่นและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ อีกทั้งยังต้องทบทวนและปรับปรุงนโยบายและกระบวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถรับมือกับความผันผวนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังควรใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการจัดการสภาวะ VUCA เช่นการใช้ Big Data เพื่อติดตามแนวโน้มและปรับปรุงการจัดการ สร้างนวัตกรรมในการเรียนรู้และการจัดการ เพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอยู่ในสภาวะ VUCA ท้ายที่สุดการบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นสิ่งสำคัญในการรับมือกับความผันผวนและความไม่แน่นอนในอนาคตของ้องค์กร

กลยุทธ์การบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA

องค์กรทางการศึกษาควรเน้นการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และความคิดริเริ่ม โดยสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะให้กับบุคลากรทั้งในระดับบริหารและ ผู้ปฏิบัติการให้มีความเข้าใจในสถานการณ์ VUCA และเตรียมตัวให้พร้อมในการรับมือกับความผันผวนที่เกิดขึ้น ในการบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA ควรสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เช่น การอบรมและการพัฒนาผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน เพื่อให้บุคลากรมีโอกาสพัฒนาทักษะและความรู้ที่ต้องการในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวเพื่อรับมือกับความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ ดังนี้

1. คิดอย่างระบบ ทำความเข้าใจว่าปัญหาและความท้าทายในโลก VUCA มักเกิดจากความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อน การคิดอย่างระบบจะช่วยให้เราสามารถมองเห็นรูปภาพใหญ่และทำความเข้าใจในความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและไม่แน่นอน

2. ความยืดหยุ่นในการวางแผน การวางแผนในยุค VUCA จำเป็นต้องเป็นแผนที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3. เสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ สร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเรียนรู้จากความผิดพลาดและการล้มเหลว

4. เลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการรับมือกับสภาวะ VUCA เทคโนโลยีสามารถช่วยในการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตัดสินใจ และการสื่อสารและประสานงาน

5. ภาวะผู้นำ ผู้นำในยุค VUCA ควรมีความสามารถในการวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างรวดเร็ว ยอมรับความไม่แน่นอน สร้างแนวทางใหม่ ๆ และรู้จักการรับฟังและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำในลักษณะนี้มีความสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมที่เหมาะสมและการดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาวะ VUCA

6. การสร้างทีมงานที่แข็งแกร่ง ในสภาวะ VUCA การทำงานเป็นทีมที่สามารถสื่อสารและปรับตัวร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทีม รวมทั้งความไว้วางใจและความเข้าใจที่ดีกันและกัน จะสร้างความสามารถในการรับมือกับความท้าทายอย่างร่วมมือ

7. การบริหารจัดการความเสี่ยง การรับรู้ ประเมิน และจัดการความเสี่ยงสามารถช่วยลดผลกระทบจากความไม่แน่นอนและความผันผวน ความรู้และความสามารถในการจัดการความเสี่ยงจึงเป็นส่วนสำคัญของการบริหารจัดการในสภาวะ VUCA ทั้งหมดนี้ การบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA ต้องมีความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่เหมาะสม เพื่อสามารถรับมือและปรับตัวในสภาวะที่เปลี่ยนแปลงและไม่แน่นอน

นิติพัฒน์ แก้วสกุล (2563) เสนอแนวทางการบริหารการศึกษาในยุค VUCA ดังนี้

1. สร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้บริหารการศึกษาต้องสามารถสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

เพื่อให้บุคลากรในองค์กรสามารถร่วมกันกำหนดเป้าหมายและทิศทางขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และนวัตกรรม ผู้บริหารการศึกษาต้องสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และนวัตกรรม เพื่อให้บุคลากรในองค์กรสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

3. สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผู้บริหารการศึกษาต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. สร้างระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารการศึกษาต้องสร้างระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้องค์กรสามารถทำงานได้อย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมาย

ในองค์กรทางการศึกษาที่สร้างความยืดหยุ่นในการตัดสินใจและการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ด้วยการสร้างวัฒนธรรมและกลยุทธ์ที่เน้นความยืดหยุ่น องค์กรทางการศึกษากลับเป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมที่สามารถรับมือกับสถานการณ์ VUCA ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาผู้บริหารทางการศึกษาในยุค VUCA

ผู้บริหารทางการศึกษาที่สามารถพัฒนาตนเองในยุค VUCA คือผู้ที่มีความยืดหยุ่นและก้าวหน้าในการเรียนรู้ เข้าใจถึงความสำคัญของการปรับตัวและการพัฒนา เพื่อเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและส่งเสริมทีมงานที่มีความหลากหลายและยืดหยุ่น มีภูมิคุ้มกันทางความคิดและสามารถใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเพื่อสื่อสารและแบ่งปันข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารทางการศึกษาในยุค VUCA ต้องมีความก้าวหน้าเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้และการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จในองค์กรที่พวกเขาบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและคิดอย่างสร้างสรรค์ในยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สิริวรรณ ศรีสวัสดิ์ (2564) ได้อธิบายว่า การพัฒนาผู้บริหารทางการศึกษาในยุค VUCA ซึ่งเป็นยุคที่โลกมีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และคลุมเครือมากขึ้น ผู้บริหารทางการศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะและความสามารถที่หลากหลายเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ท้าทายเหล่านี้ การพัฒนาผู้บริหารทางการศึกษาในยุค VUCA สามารถทำได้ผ่าน

หลากหลายรูปแบบ เช่น การฝึกอบรม การพัฒนาตนเอง การศึกษาต่อเนื่อง การโค้ช และการให้คำปรึกษา ผู้บริหารทางการศึกษาควรเลือกรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมกับตนเองและสถานศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาตนเองและนำพาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จในยุค VUCA

ผู้บริหารทางการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ VUCA นั้นมีความสำคัญในการพัฒนาทักษะเพิ่มเติมที่ของตนเอง และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้องค์กรที่สนับสนุนการปรับตัวและการพัฒนาตลอดชีวิต ผู้บริหารควรเคลื่อนไหวไปในทิศทางของการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการเข้าร่วมการศึกษาที่ต่อเนื่อง การอ่านวารสารวิชาการ การเข้าร่วมอบรมและสัมมนา และการแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะเพื่อนร่วมงานและผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ และการสร้างภูมิคุ้มกันทางความคิดเป็นเรื่องสำคัญอีกด้วย ผู้บริหารควรส่งเสริมการคิดอย่างยืดหยุ่นและความเป็นไปได้ การสร้างพื้นที่ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจที่สนับสนุนการปรับตัวและการเรียนรู้เพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ผู้บริหารควรส่งเสริมการใช้เครื่องมือการวิเคราะห์และการตัดสินใจที่มุ่งเน้นความเป็นไปได้และความหลากหลาย เพื่อให้สามารถปรับสมดุลระหว่างความเร็วและความแม่นยำในการดำเนินงาน

การส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้บริหารในสภาวะ VUCA ผู้บริหารควรเน้นการพัฒนาทักษะความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและการเรียนรู้ที่มีความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลง โดยการใช้เครื่องมือและกระบวนการทางวิชาการที่เหมาะสม เช่น

1. การศึกษาองค์กร ผู้บริหารควรศึกษาและทบทวนวิธีการทำงานและโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมในสภาวะ VUCA เพื่อให้สามารถปรับปรุงและปรับเปลี่ยนองค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. การเรียนรู้เชิงวิชาการ ผู้บริหารควรเข้าร่วมการศึกษาตลอดชีวิต โดยการอ่านวารสารวิชาการ การเข้าร่วมอบรมและสัมมนา และการศึกษาต่อเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในสภาวะ VUCA

3. การสนับสนุนเรียนรู้ร่วมกัน ผู้บริหารควรสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้บริหารภายในองค์กร โดยการสร้างชุมชนการเรียนรู้ เช่น การจัดกิจกรรมสัมมนาหรือการนำเสนอเรื่องราวความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาวะ VUCA

4. หลักธรรมาภิบาลที่สนับสนุนการเรียนรู้ ผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาของพนักงานในองค์กร โดยสร้างการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการตลอดเวลา

เช่น การเรียนรู้จากประสบการณ์ การให้คำแนะนำและตัวชี้วัดเพื่อส่งเสริมการพัฒนาส่วนบุคคล

5. การสร้างทีมที่เปิดกว้างและหลากหลาย ผู้บริหารควรสร้างทีมที่มีความหลากหลายทั้งด้านทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นและความสามารถในการตอบสนองต่อสถานการณ์ VUCA การสนับสนุนการทำงานเป็นทีมและการสร้างความร่วมมือเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

6. การเป็นแบบอย่าง ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่สามารถแสดงความยืดหยุ่นในการตัดสินใจและการดำเนินงานในสภาวะ VUCA โดยสื่อสารอย่างชัดเจนและโปร่งใส และสร้างความเชื่อมั่นให้กับพนักงานในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง ผู้บริหารควรแสดงความเป็นผู้นำที่เรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

จากข้อความข้างต้น โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและคาดเดาได้ยาก ผู้บริหารทางการศึกษาจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นและก้าวหน้าในการเรียนรู้ ควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและส่งเสริมทีมงานที่มีความหลากหลายและยืดหยุ่น ควรมีภูมิคุ้มกันทางความคิด และสามารถใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเพื่อสื่อสารและแบ่งปันข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้และการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จในองค์กรที่พวกเขาบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและคิดอย่างสร้างสรรค์ในยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA

ในยุค VUCA ที่การบริหารจัดการทางการศึกษากำลังเผชิญกับความไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว การนำเทคโนโลยีมาช่วยจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาความสามารถของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่สร้างโอกาสและเปิดโอกาสให้กับการเรียนรู้และการเติบโตอย่างต่อเนื่องในองค์กร

ผู้บริหารควรใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อสร้างช่องทางการสื่อสารที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การใช้เครื่องมือสื่อสารออนไลน์ เช่น อีเมลและแชท ช่วยให้ผู้บริหารสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นกับบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างรวดเร็วการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน บุคลากร หลักสูตร และกิจกรรมทางการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้

สถานศึกษาสามารถติดตามผลการดำเนินงาน และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้สะดวกและยืดหยุ่นมากขึ้น การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้เทคโนโลยีเพื่อวัดผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน และปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนได้ดีขึ้น การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ใหม่ๆ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ใหม่ๆ และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดทักษะที่หลากหลาย การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมากขึ้น และช่วยให้ระบบการศึกษามีความยืดหยุ่นและทันสมัยมากขึ้น

ตัวอย่างการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการทางการศึกษา “การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ใหม่ ๆ” การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้แบบออนไลน์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้สะดวกและยืดหยุ่นมากขึ้น หลักสูตรการเรียนรู้แบบออนไลน์สามารถออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน และสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่

การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งจะผสมผสานรูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบดั้งเดิมเข้าด้วยกัน หลักสูตรการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถพัฒนาทักษะที่หลากหลาย การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งจะเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ หลักสูตรการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ ขั้นตอนการดำเนินงานในการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ใหม่ ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

1. กำหนดเป้าหมายของหลักสูตรการเรียนรู้
2. วิเคราะห์ความต้องการผู้เรียน
3. เลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับหลักสูตรการเรียนรู้
4. ออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้

5. พัฒนาสื่อการเรียนรู้
6. ทดสอบหลักสูตรการเรียนรู้
7. ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนรู้

การนำเทคโนโลยีมาพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ใหม่ ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่

จากข้อความข้างต้น ตัวอย่างการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA ได้แก่ การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน บุคลากร หลักสูตร และกิจกรรมทางการศึกษา การใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ การใช้เทคโนโลยีเพื่อวัดผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ใหม่ ๆ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ใหม่ ๆ และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนใหม่ ๆ การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมากขึ้น และช่วยให้ระบบการศึกษามีความยืดหยุ่นและทันสมัยมากขึ้น

สรุป

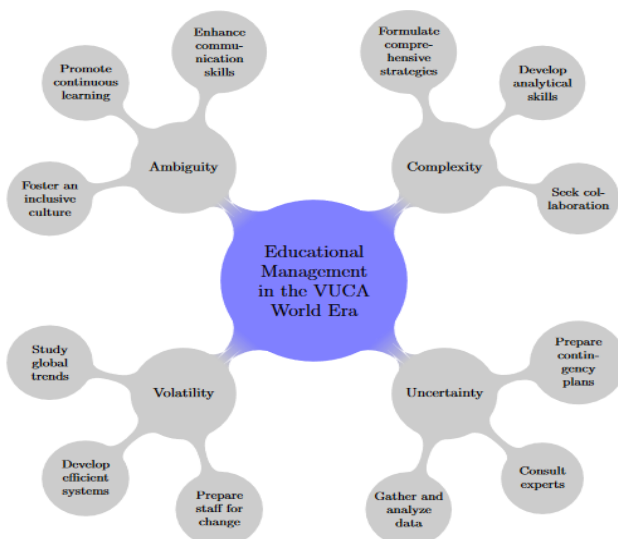
ในยุค VUCA ที่การบริหารจัดการทางการศึกษาต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การสร้างความยืดหยุ่นและเสริมสร้างการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรทางการศึกษาเติบโตและประสบความสำเร็จในสถานะที่ผิดแปลกและมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่สูงเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการปรับตัวและการเรียนรู้ ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและกำหนดเป้าหมายที่ทันสมัยมีความท้าทาย เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษามีทิศทางและแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง การสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาสม่ำเสมอเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารควรสนับสนุนการศึกษาดูตัวอย่างและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในสถานะ VUCA การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์และเทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงเนื้อหาการศึกษาที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญ

การบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA ต้องมีกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการจัดการสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สถานศึกษาควรมีการปรับตัวและ

พัฒนาผู้บริหารให้มีความเข้าใจและมีความพร้อมในการรับมือกับสภาวะ VUCA ผ่านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสร้างความยืดหยุ่นในการตัดสินใจและการดำเนินงานเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA โดยผู้บริหารควรใช้แนวคิดทางวิชาการเช่นการวิเคราะห์สถานการณ์ การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีในการตัดสินใจ การสร้างระบบการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้เกิดการสนทนาและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการสร้างทีมที่แข็งแกร่ง นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA เป็นสิ่งสำคัญในยุค VUCA การบริหารจัดการทางการศึกษาจำเป็นต้องเน้นความยืดหยุ่นและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการปรับตัวและการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ชัดเจนและเป้าหมายที่ทันสมัย เพื่อบุคลากรมีทิศทางและแรงบันดาลใจในการพัฒนานเอง การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์และเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญในการเข้าถึงเนื้อหาการศึกษาที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ ประเด็นที่ควรศึกษาต่อคือ การบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA WORLD จะต้องมีการปรับตัวเพื่อปรับตัวตามความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน?

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 โมเดลขั้นตอนการทำงานแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการศึกษา กับ VUCA (โมเดลองค์ความรู้ใหม่เกิดจากบทความนี้เท่านั้น, ผู้เขียน 2566)

ขั้นตอนการทำงานนี้แสดงให้เห็นว่าการบริหารการศึกษามีความสัมพันธ์กับ VUCA ในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

ความผันผวน (Volatility) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและคาดเดาไม่ได้ ส่งผลให้การบริหารการศึกษาต้องมีความยืดหยุ่นและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยผู้บริหารการศึกษาอาจดำเนินการดังนี้

- ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมอย่างรอบด้าน (Study global trends)
- พัฒนาระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพและยืดหยุ่น (Develop efficient systems)
- เตรียมความพร้อมบุคลากรให้สามารถปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ (Prepare staff for change)

ความไม่แน่นอน (Uncertainty) หมายถึงความไม่ชัดเจนของข้อมูลและสถานการณ์ ส่งผลให้การบริหารการศึกษาต้องมีความรอบคอบและระมัดระวังในการตัดสินใจ โดยผู้บริหารการศึกษาอาจดำเนินการดังนี้

- รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบ (Gather and analyze data)
- ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ (Consult experts)
- จัดทำแผนสำรองสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉิน (Prepare contingency plans)

ความซับซ้อน (Complexity) หมายถึงการมีปัจจัยมากมายที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ ส่งผลให้การบริหารการศึกษาต้องมีความรู้และความเข้าใจในบริบทรอบด้าน โดยผู้บริหารการศึกษาอาจดำเนินการดังนี้

- แสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (Seek collaboration)
- พัฒนาทักษะการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (Develop analytical skills)
- จัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมทุกด้าน (Formulate comprehensive strategies)

ความคลุมเครือ (Ambiguity) หมายถึงความคลุมเครือของข้อมูลและสถานการณ์ ส่งผลให้การบริหารการศึกษาต้องสามารถตีความข้อมูลและสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง โดยผู้บริหารการศึกษาอาจดำเนินการดังนี้

- พัฒนาทักษะการสื่อสารและการสื่อสาร (Enhance communication skills)

- ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (Promote continuous learning)
- สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างและยอมรับความแตกต่าง (Foster an inclusive culture)

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). แผนแม่บทการพัฒนาการศึกษาระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2580). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

นิติพัฒน์ แก้วสกุล. (2563). การบริหารการศึกษาในยุค VUCA. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีสวัสดิ์ สิริวรรณ. (2564). การพัฒนาผู้บริหารทางการศึกษายุค VUCA. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาไทยในยุค VUCA: โอกาสและความท้าทาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Bennett, N., & Lemoine, G. J. (2014). What VUCA really means for you. Harvard business review, 92(1), 27-29.

Bennis, W., & Nanus, B. (1985). Leaders: The strategies for taking charge. New York, NY: Harper & Row.

Bessant, J., & Tidd, J. (2007). Innovation and Entrepreneurship. John Wiley & Sons.

Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). The Second Machine Age : Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. W. W. Norton & Company.

Hopkin, P. (2018). Fundamentals of Risk Management: Understanding, Evaluating and Implementing Effective Risk Management. Kogan Page Publishers.

Johansen, B. (2007). Get There Early: Sensing the Future to Compete in the Present. Berrett-Koehler Publishers.

Johansen, B. (2017). Navigating the VUCA world. *Leader to Leader*, 2017(85), 6-10.

Stiehm, J. H., & Townsend, J. (2002). *The US Army War College: Military Education in a Democracy*. Temple University Press.

ความจำเป็นในการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต
ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย*

THE NEED FOR HAVING BACHELOR OF LAWS PROGRAMS
IN BUDDHIST UNIVERSITIES IN THAILAND

อภิภัทร์ ปาसानะเก¹, สาลินี ลิขิตพัฒนกุล² และ ธวัชชัย จันทร์สม³

Apipat Pasanaga¹, Salinee Likitpattanakul² and Tawatchai Jansom³

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹Mahamakut Buddhist University, Thailand

²นักวิชาการอิสระ

²Independent Scholar, Thailand

³บริษัทเคเคเอฟอินเตอร์เนชั่นแนล กรุ๊ป จำกัด

³KKF International Group Company Limited, Thailand

Corresponding author E-mail: apipat999@hotmail.com

Received 15 September 2023; Revised 14 October 2023; Accepted 25 October 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์ รวมทั้งศึกษาถึงความจำเป็นในการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่า มีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์โดยตรง เช่น พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินและมรดกของพระภิกษุ ประมวลกฎหมายอาญาหมวดความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงาน เป็นต้น และการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ใน

* อภิภัทร์ ปาसानะเก, สาลินี ลิขิตพัฒนกุล และ ธวัชชัย จันทร์สม. (2566). ความจำเป็นในการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(5), 156-194.

Apipat Pasanaga, Salinee Likitpattanakul and Tawatchai Jansom. (2023). The need for having Bachelor of Laws programs in Buddhist Universities in Thailand. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(5), 156-194.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.28>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากกฎหมายเป็นแรงเสริมและมีความสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา กฎหมายเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสมณเพศของพระสงฆ์ และเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในฐานะเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อเป็นเกราะป้องกันพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์จากการถูกบ่อนทำลายทุกรูปแบบ เพื่อบริการวิชาการกฎหมายและเป็นที่พึ่งของชุมชน เพื่อสร้างนักกฎหมายที่มีคุณธรรมจริยธรรมสูง ออกรับใช้สังคม เพื่อจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาวิชากฎหมายให้แก่พระสงฆ์และประชาชนได้เข้าถึงอย่างเสมอภาคเท่าเทียม และช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นการสนับสนุนและสามารถให้ความเห็นรวมถึงให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานด้านการของมหาวิทยาลัยในการทำนิติกรรมต่าง ๆ ทั้งในทางแพ่งและทางปกครอง เพื่อเป็นการสนับสนุนหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งในปัจจุบันพบว่า มีเพียงมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลาง และอีก 4 วิทยาเขตเท่านั้น ที่เปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต

จึงเสนอแนะให้มีการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นให้ครอบคลุมต่อการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษาวิชากฎหมายในทุกพื้นที่

คำสำคัญ: กฎหมาย, หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงฆ์

Abstract

This article aims to study laws related to Buddhism and monks. Including studying the need to offer a Bachelor of Laws program at a Buddhist university in Thailand.

From the study it was found that There are many laws directly related to Buddhism and monks, such as the Sangha Act of 1962, the Civil and Commercial Code regarding the management of property and inheritance of monks. Criminal Code, category of offenses involving officials, etc. And offering a Bachelor of Laws program at a Buddhist university in Thailand is extremely necessary. This is because the law is a reinforcement and is consistent with the

principles of Buddhist teachings. Laws relating to the monastic life of monks and related to the Sangha in his capacity as an official under the Criminal Code. To protect Buddhism and monks from all forms of destruction. To provide legal academic services and be a refuge for the community To create lawyers with high morality and ethics to serve society. To provide public services in legal education for monks and citizens to have equal access. and help improve the quality of life. To support and be able to give opinions and provide advice to the university's legal departments in various legal matters, both civil and administrative. To support the Bachelor of Political Science program In the Sangha University At present, it is found that there is only Mahachulalongkornrajavidyalaya Central University and 4 other campuses only. that offers a Bachelor of Laws program.

Therefore, it is recommended that the Bachelor of Laws program be offered at more Buddhist universities in Thailand to cover the provision of public services in legal education in all areas.

Keywords: Law, Bachelor of Laws Program, Buddhist University

บทนำ

กฎหมายเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการสร้างบรรทัดฐานทางสังคม เพื่อควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ และจัดระเบียบทางสังคมของมนุษย์ให้เกิดความสงบสุขเรื่อยมาในทุกยุคสมัย ทั้งทางฝ่ายอาณาจักรและทางฝ่ายศาสนจักร ล้วนแล้วแต่มีกฎหมายให้อำนาจในทางปกครอง รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการควบคุมและกำหนดพฤติกรรมของทุกฝ่ายทั้งสิ้น เมื่อฝ่าฝืนกฎหมาย ย่อมต้องได้รับโทษ จะหยิบยกเอาเหตุว่าไม่รู้กฎหมายมาเป็นข้อแก้ตัวเพื่อให้พ้นความรับผิดชอบไม่ได้ ดังสุภาษิตกฎหมายที่ว่า ความไม่รู้กฎหมาย จะอ้างเป็นข้อแก้ตัวไม่ได้ (Ignorantia juris non excusat) (เกียรติจิตร วัจนะสวัสดิ์, 2540) ทั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันเมื่อสังคมมนุษย์มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมถึงจำนวนประชากรในแต่ละสังคมได้ทวีจำนวน

มากขึ้น มีการประกอบรวมกันเข้าเป็นรัฐ มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีระบบการเมืองที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การสร้างและพัฒนาหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตจึงมีความจำเป็นที่ต้องการกฎหมายเพื่อควบคุมกิจกรรมอันสลับซับซ้อนเหล่านั้น รวมถึงการมีนิติสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อสร้างสมดุลแห่งการดำรงอยู่ของสังคมต่อไป (ประกิจ บุญมี และบุญมี เณรยอด, 2565)

โดยกฎหมายที่จะสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงนั้น กฎหมายนั้นต้องมีความยุติธรรมกับทุกคนในสังคมอย่างเท่าเทียม และกฎหมายต้องมาจากสัญญาประชาคม กล่าวคือกฎหมายนั้นต้องไม่ขัดต่อความยุติธรรมตามธรรมชาติ และมาจากการมีส่วนร่วมของทุกคนในสังคมนั้นเอง (สมชาย กษิติประดิษฐ์, 2554) จากการศึกษากฎหมายลายลักษณ์ที่ใช้อยู่ในประเทศไทยพบว่ามีความสัมพันธ์กับศีลธรรม จริยธรรม ศาสนา และจารีตประเพณี หลายประการด้วยกัน อีกทั้งหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาและกฎหมาย ต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือเพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข

ในประเทศไทยมีการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต ในมหาวิทยาลัยทั่วไปหลายแห่ง ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาข้างต้น ได้มีการบรรจุรายวิชาที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรให้นักศึกษาผ่านรายวิชาจริยธรรมและหลักวิชาชีพนักกฎหมาย เพื่อมุ่งหมายผลิตบัณฑิตให้เป็นนักกฎหมายที่มีความรู้คู่คุณธรรม แต่กลับมีนักกฎหมายจำนวนมากที่ได้ยึดหลักจริยธรรมในวิชาชีพอย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจรับสินบน พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องผู้มีอิทธิพล หนายความทอดทิ้งลูกความ หรือผู้พิพากษาตุลาการตัดสินคดีขัดต่อหลักการทางกฎหมายหรือวินิจฉัยคดีที่มีข้อเท็จจริงเดียวกันแต่ผลของคำวินิจฉัยไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานเดียวกัน ฯลฯ กรณีเช่นนี้ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือขององค์กรวิชาชีพทางกฎหมาย และก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจต่อตัวผู้ใช้และผู้ตีความกฎหมาย ซึ่งการรักษาความเป็นเอกภาพของกฎหมายจะเป็นเครื่องค้ำจุนความยุติธรรมของนิติรัฐ เพื่อมิให้การใช้การตีความก่อให้เกิดผลประหลาดในระบบกฎหมาย การเมืองการปกครองภายใต้หลักกฎหมายหลักนิติรัฐจึงถือเป็นผลพวงของความปรารถนาพื้นฐานของมนุษย์ในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลและสมาชิกในประชาคมมนุษย์ที่ไขว่คว้าหาความยุติธรรมและความแน่นอนของกฎหมาย (บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, 2553) ฉะนั้น เพื่อดำรงไว้ซึ่งความแน่นอนชัดเจนในระบบกฎหมายและรักษาครรลองการใช้การตีความกฎหมายให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติกฎหมาย จึง

ต้องให้ความสำคัญกับการบรรจุรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมลงในหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตให้มากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและพระสงฆ์โดยตรง เช่น พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินและมรดกของพระภิกษุ ประมวลกฎหมายอาญาหมวดความผิดเกี่ยวกับศาสนา หรือ กฎมหาเถรสมาคม เป็นต้น แต่พระภิกษุสามเณรจำนวนมากกลับไม่มีโอกาสได้ศึกษากฎหมายเหล่านี้เลย เป็นเหตุให้พระภิกษุสามเณรไม่รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นกลุ่มที่ถูกมองว่าล้าหลังอนุรักษ์นิยมไม่ยืดหยุ่นตามทางสายกลางให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และอาจตกเป็นเหยื่อหรือเป็นผู้กระทำผิดต่อกฎหมายบ้านเมืองได้โดยง่าย ซึ่งในปัจจุบันพบว่ามหาวิทยาลัยสงฆ์ คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในหลายวิทยาเขต ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการจัดการศึกษาวิชานิติศาสตร์แก่ประชาชนและบรรพชิตเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้มีหน้าที่อันเกี่ยวกับงานทางด้านการจัดการศึกษากฎหมายในประเทศไทย

ดังนั้นการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อสร้างองค์กรคุณภาพทางกฎหมาย ผลิตนักกฎหมายที่มีความรู้เคียงคู่พุทธธรรม มีความเข้าใจทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ มีทักษะที่จำเป็นในการเป็นนักกฎหมายที่มีคุณภาพ สามารถรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมถึงมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีความหนักแน่น มั่นคงในหลักการแห่งความยุติธรรม หลักนิติธรรม มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา กับมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

การสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

ปัจจุบันการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้รับความสนใจและเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากวิชากฎหมายมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย ศาสตร์กฎหมายนั้นได้ก่อตัวและเจริญรุ่งเรืองตั้งแต่ยุคโรมันเมื่อสองพันปีก่อน และเจริญงอกงามขึ้นอีกครั้งในราวศตวรรษที่ 12-13 โดยนักกฎหมายชาวอิตาลี ซึ่งได้ก่อตั้งโรงเรียนสอนกฎหมายขึ้น คือ มหาวิทยาลัยโบโลญญา (Bologna) ตั้งอยู่ในประเทศอิตาลี ได้มีการนำเอาประมวลกฎหมายจักรพรรดิจัสติเนียนที่รวบรวมไว้ในยุคโรมัน ชื่อว่า Corpus Juris Civilis (Kearley, S., 1975) มาศึกษากันอย่างจริงจัง ถือเป็นการนำวิชากฎหมายมาสอนกัน

อย่างจริงจังเป็นครั้งแรก (ปรีดี เกษมทรัพย์, 2539) ถือเป็นต้นกำเนิดของการนำวิชากฎหมายเข้าเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย ต่อมาได้มีการสอนกฎหมายตามแบบอย่างคำสอน Jurisprudence ของ John Austin (จรัญ โฆษณานันท์, 2557) ซึ่งแพร่หลายในอังกฤษและฝรั่งเศส ทำให้มีอิทธิพลต่อหลายประเทศในยุโรปรวมทั้งสยามในขณะนั้นได้นำกฎหมายตามแบบอย่างคำสอน Jurisprudence มาเป็นต้นแบบในการปฏิรูประบบกฎหมาย (ศศิภาพุทธภูวนาจารย์, 2560)

ในอดีตการศึกษากฎหมายครั้งแรกของประเทศไทย เริ่มขึ้นสมัยรัชกาลที่ 5 และพัฒนาเรื่อยมาจนเป็นการศึกษากฎหมายในระดับอุดมศึกษาและในทางวิชาชีพ ซึ่งต้องมีการศึกษาระดับสูงและมีการฝึกอบรมเป็นพิเศษ (จิตติ ดิงศภัทย์, 2548) โดยยึดแนวทางตามแบบตะวันตก ตั้งแต่เมื่อ 125 ปีที่ผ่านมา วิชาชีพกฎหมายถือว่ามีค่าแก่รองจากวิชาชีพแพทย์เท่านั้น แต่เดิมกระบวนการผลิตนักกฎหมายของประเทศไทยเริ่มต้นด้วยการจัดตั้งโรงเรียนกฎหมายเมื่อปี พ.ศ. 2440 โดยพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม (ฐานันดรศักดิ์และตำแหน่งขณะนั้น) เพื่อให้การศึกษาระดับนิติศาสตร์โดยเฉพาะ ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน และมีการสอบไล่เป็นเนติบัณฑิตรุ่นแรกในปีเดียวกัน (คณาธิป ไกยชน, 2563) โรงเรียนกฎหมายในขณะนั้นตั้งขึ้นเป็นแบบกึ่งราชการคล้ายหอสมุดแห่งชาติ โดยพระองค์เจ้ารพีทรงสอนกฎหมายด้วยพระองค์เอง แนวทางการสอนกฎหมายอาญา ทรงใช้ประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย ส่วนวิชากฎหมายพิจารณาความ สัญญา ละเมิด ทรงใช้ตำราของอังกฤษในการสอน (พิชญ์ วิทยารัตน์, 2556) การศึกษาอบรมรวมถึงการทดสอบวิชากฎหมายในครั้งนั้นเป็นกระบวนการรวบรวมศูนย์ที่เป็นเอกภาพ กล่าวคือ การศึกษากฎหมายขั้นพื้นฐานในทางทฤษฎี การศึกษาอบรมเป็นพิเศษในแบบวิชาชีพ การทดสอบความรู้ทั้งในชั้นทฤษฎีและปฏิบัติ ล้วนเกิดขึ้นที่โรงเรียนกฎหมายของกระทรวงยุติธรรมทั้งหมด ผู้ที่สอบผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีจากโรงเรียนกฎหมายจะได้รับสถานะเนติบัณฑิต และไม่นานหลังจากนั้นก็จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษา อัยการ หรือตำแหน่งราชการอื่น ๆ (นิภา สืบกินร, 2547) การศึกษาทางทฤษฎีและการอบรมทางปฏิบัติที่อยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรเดียว ทำให้การบริหารจัดการกระบวนการผลิตนักกฎหมายทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวสอดคล้องต้องกันอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษากฎหมายในประเทศต้นแบบทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นคอมมอนลอว์ของอังกฤษหรือซีวิลลอว์ของฝรั่งเศสและเยอรมัน (มุนินทร์ พงศาปาน, 2565)

โรงเรียนกฎหมายที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ยังไม่ได้มีฐานะปรากฏในทางราชการ จนกระทั่งถึงวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2454 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้ทรงทำนุบำรุงให้เป็นโรงเรียนหลวงชั้นอุดมศึกษา ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม แม้กระนั้นก็ดี การศึกษาอบรมกฎหมายตามแบบอย่างของประเทศในระบบประมวลกฎหมายได้พัฒนาเป็นจริงเป็นจังขึ้นก็เมื่อ 10 ปีให้หลัง กล่าวคือ เมื่อได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งสถานศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2467 มีหน้าที่จัดระเบียบกับวางหลักสูตรของโรงเรียนกฎหมายในกระทรวงยุติธรรมให้ได้มาตรฐานเดียวกับโรงเรียนกฎหมายของต่างประเทศ ทั้งกิจการอื่นอันเกี่ยวแก่โรงเรียนนี้ด้วย (กระทรวงยุติธรรม, 2535)

2.1 การสอนหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในมหาวิทยาลัยทั่วไป

ภายหลังเมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 แล้ว รัฐบาลในขณะนั้นเห็นว่าการศึกษากฎหมายในโรงเรียนกฎหมายในความรับผิดชอบของสถานศึกษากระทรวงยุติธรรมนั้น มี “ผลประจักษ์ว่าได้บรรลุถึงซึ่งขีดวิชาชั้นมหาวิทยาลัยในอารยประเทศแล้ว” (พนม เอี่ยมประยูร, 2545) สมควรที่จะส่งเสริมและจัดการศึกษาทำนองเดียวกันกับของมหาวิทยาลัย จึงได้มีประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ 25 เมษายน 2476 ใหยุบสถานศึกษา และตั้งคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และให้ออนโรงเรียนกฎหมายไปสมทบกับคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดังกล่าว นับเป็นการเรียนกฎหมายในมหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

หลังจากนั้นก็ได้มีการตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ. 2476 ขึ้น ระบุให้ออนคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาตั้งเป็นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง มีหน้าที่จัดการศึกษาวิชากฎหมาย วิชาการเมือง วิชาเศรษฐกิจ และบรรดาวิชาอื่น ๆ อันเกี่ยวกับวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง โดยในระดับปริญญาตรีมีการเรียนการสอนเพียงหลักสูตรเดียว คือ หลักสูตรธรรมศาสตร์บัณฑิต จะเห็นได้ว่าโรงเรียนกฎหมายในสมัยนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษากฎหมายในประเทศไทย จากเดิมที่เป็นการศึกษาแบบวิชาชีพ มาเป็นการศึกษาตามแบบวิชาการ คล้ายกับการศึกษากฎหมายในมหาวิทยาลัยของประเทศแถบยุโรป (เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2540) ต่อมาได้เปลี่ยนหลักสูตรธรรมศาสตร์บัณฑิตเป็นหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต ในปี พ.ศ. 2492 มาจนถึงปัจจุบัน

การจัดการศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทยนั้น เป็นการศึกษาแบบปริญญาใบแรก กล่าวคือ เปิดโอกาสให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเข้าศึกษากฎหมายในระดับปริญญาตรีแบบปริญญาใบแรกได้ โดยไม่ต้องจบปริญญาตรีด้านอื่นมาก่อน ประเทศที่จัดการศึกษากฎหมายแบบปริญญาใบแรก เช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมนี ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศไทย เป็นต้น

โครงสร้างหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน โดยทั่วไปจะประกอบด้วย 3 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะด้านกฎหมาย (ประกอบด้วยวิชาบังคับทางกฎหมาย และ วิชาเลือกทางกฎหมาย) และหมวดวิชาเลือกเสรี ทั้งนี้แต่ละหมวดวิชาจะมีจำนวนหน่วยกิตเท่าใด คณะกรรมการร่างหลักสูตรต้องคำนึงถึงประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี และ ประกาศกระทรวง เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ หรือ มคอ.1 (ถ้ามี) ซึ่งเปรียบเสมือนรัฐธรรมนูญของสาขาวิชานิติศาสตร์ ประกอบการร่างหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ด้วย

2.2 การสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์

ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 มหาวิทยาลัยทั้ง 2 แห่ง เป็นสถาบันการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ แต่ที่เปิดโอกาสให้คฤหัสถ์สมัครเข้าศึกษาได้ด้วย มีการจัดการศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา เป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกที่เริ่มประยุกต์หลักพระพุทธศาสนาให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่ และเริ่มจัดการเรียนการสอนด้านพุทธศาสตร์เป็นสาขาแรก วิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินไปโดยลำดับ จากเดิมมีเพียงคณะเดียวได้ขยายออกเป็น คณะพุทธศาสตร์, คณะครุศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย การขยายการเรียนการสอนไปยังสาขาวิชาอื่น ๆ นี้ คล้ายกับรูปแบบการก่อตั้งมหาวิทยาลัยปารีส ประเทศฝรั่งเศส และมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ที่เริ่มต้นจากสาขาด้านศาสนาแล้วขยายไปยังสาขาวิชาอื่น ๆ ในเวลาต่อมา (คณะกรรมการจัดทำหนังสือประวัติและพัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหนังสือ, 2558)

สำหรับการสอนกฎหมายในมหาวิทยาลัยสงฆ์นั้น ได้มีการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นแห่งแรก ในปี พ.ศ. 2558 ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต รวมทั้งหมด 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ และ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช การเรียนการสอนวิชากฎหมายของสาขาวิชานิติศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งในสังกัดคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เปิดทำการสอนกฎหมายไปจนถึงในระดับหลักสูตรปริญญาโทแล้ว ส่วนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ยังไม่มีการเปิดสอนในหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต ทั้งในส่วนกลางและวิทยาเขตใดเลย

การสอนหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์นั้น ได้ถือหลักปรัชญาของหลักสูตร คือ “ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ เคียงคู่พุทธธรรม เป็นผู้นำด้านกฎหมาย” (ภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2563) จัดการศึกษาให้บัณฑิตมีความเป็นนักกฎหมายอย่างมืออาชีพ ซึ่งหากพิจารณาจากความเป็นมาของวิชาชีพที่มาจากงานด้านศาสนาในยุโรปนั้น สารของวิชาชีพมีเกณฑ์อยู่ 3 ประการ คือ เป็นองค์การ มีการศึกษาอบรมในวิชาการ และมีเจตนารมณ์เพื่อบริการประชาชน (วัน สุวรรณพงษ์ และคณะ, 2559) เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์ความเป็นวิชาชีพทางกฎหมายดังกล่าว หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไว้ใน มคอ.2 หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2563) ดังนี้

1) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ทั้งในภาพรวมและเชิงลึกในบรรดากฎหมายพื้นฐานที่จำเป็นและมีความสำคัญสำหรับการนำไปปรับใช้กับกฎหมายอื่นๆ เพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป หรือค้นคว้าวิจัย หรือในการประกอบวิชาชีพ และสามารถใช้อย่างถูกต้องครบถ้วนตามหลักวิชาการ มีนิติทัศนะ คุณธรรมและจริยธรรม

2) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงปัญหาข้อกฎหมายอย่างมีความเชื่อมโยงหรือบูรณาการกับศาสตร์อื่น และสามารถหาข้อยุติหรือเสนอทางเลือกโดยคำนึงถึงหลักความยุติธรรมและหลักนิติธรรม

3) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเกื้อกูล และเป็น กัลยาณมิตร มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อชุมชน ท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติ รวมไปถึงมีจิตใจ ให้ความใส่ใจแก่บุคคลหรือสังคมที่เดือดร้อนหรือด้อยโอกาส

4) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี การใช้ภาษาไทย และการใช้ ภาษาต่างประเทศที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพกฎหมายหรืออาชีพอื่นตามควรแก่กรณี

5) เพื่อผลิตบุคลากรทางด้านนิติศาสตร์สำหรับคณะสงฆ์ เนื่องจากคณะสงฆ์ยังขาด บุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนิติศาสตร์ และเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์การ เปลี่ยนแปลงของสังคม

โครงสร้างหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผู้ร่างหลักสูตรก็ต้องต้อง คำนึงถึงประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับ ปริญญาตรี และ ประกาศกระทรวง เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชา นิติศาสตร์ หรือ มคอ.1 (ถ้ามี) เช่นกัน โดยหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสงฆ์จะ ประกอบด้วย 4 หมวดวิชา คือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะด้านกฎหมาย (ประกอบด้วยวิชาบังคับทางกฎหมาย และ วิชาเลือกทางกฎหมาย) หมวดวิชาเลือกเสรี และ หมวดวิชาพระพุทธศาสนา เพิ่มเข้ามาในหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต จำนวน 15 หน่วยกิต สำหรับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งยังไม่มีเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตนั้น ได้มีระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2559 กำหนดให้หลักสูตรทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัย ให้มีวิชาเฉพาะทางพระพุทธศาสนาไม่น้อย กว่า 30 หน่วยกิต (ยกเว้นหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์ กำหนดให้มีวิชาเฉพาะทาง พระพุทธศาสนา 18 หน่วยกิต) เพื่อความเป็นสถาบันเฉพาะทางพระพุทธศาสนา ถือเป็น เอกลักษณ์เด่นในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ ไม่เคยบัญญัติให้พระพุทธศาสนาเป็น ศาสนาประจำชาติ แต่โดยพลตินัยคงปฏิเสธไม่ได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่บัญญัติ

เกี่ยวกับพระสงฆ์ไว้โดยตรง จะมีก็เฉพาะแต่คำที่บัญญัติว่า “พระพุทธศาสนา” ซึ่งมีปรากฏอยู่ใน 2 มาตรา คือ

มาตรา 7 พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

จากบทบัญญัติมาตราดังกล่าว ได้กำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ คือ ผู้ประกาศตนว่าเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา และเป็นอัครศาสนูปถัมภก อันมีความหมายถึง ผู้ทำนุบำรุงศาสนาทั้งปวง โดยทรงเกื้อกูล คำจุนทุกศาสนาภายใต้พระบรมโพธิสมภารอย่าง เสมอภาคและเท่าเทียม ทั้งศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู และศาสนาซิกข์ ด้วยทรงเชื่อว่าทุกศาสนาล้วนสอนให้ทุกคนเป็นคนดีและร่วมกันสร้างสรรค์ทำความดี คือการก่อเกิดสังคมที่ดี และตามโบราณราชประเพณีที่ได้อุปถัมภ์สืบทอดกันมาเป็นเวลา ช้านานนั้น พระมหากษัตริย์ทรงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา รวมทั้งทรงทำนุบำรุง สังคมชนบทให้เจริญมั่นคงเป็นไปตามแบบแผนอันเรียบร้อยตลอดมา เพื่อให้พระพุทธศาสนา รุ่งเรืองถาวรเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชน ซึ่งจะก่อให้เกิดการประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม มีความร่มเย็นผาสุกแก่ประชาชนและเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ พระพุทธศาสนาจะ ครอบงำบริบูรณ์ได้จะต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ พระรัตนตรัย รัตนะ แปลว่า ที่ตั้งแห่ง ความยินดี คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นั่นเอง (เจียรไท รักคง, 2560)

มาตรา 67 รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น

ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ นับถือมาช้านาน รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และต้องมีมาตรการและกลไกใน การป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด และพึงส่งเสริมให้ พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย

รัฐธรรมนูญไทยทั้ง 19 ฉบับในอดีต ไม่มีฉบับใดที่บัญญัติให้พระพุทธศาสนาเป็น ศาสนาประจำชาติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นับเป็นรัฐธรรมนูญ ฉบับแรกที่มีบัญญัติให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ แต่มีการบรรจุถ้อยคำ “พระพุทธศาสนาเถรวาท” ปรากฏอยู่ในมาตรา 67

2. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

พ.ร.บ. ลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 (พ.ศ. 2445) เป็นกฎหมายสงฆ์ฉบับแรก ที่ใช้มาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ. 2484 รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยได้ประกาศใช้ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 โดยเลียนแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ แทนที่มหา

เถรสมาคมที่มีอำนาจสูงสุด ด้วยการกระจายอำนาจเป็น 3 ฝ่าย คือมี คณะสังฆมนตรี ทำหน้าที่บริหาร สังฆสภา ทำหน้าที่ออกสังฆาณัติ และมี คณะวินัยธร ทำหน้าที่วินิจฉัยอธิกรณ์พิพากษาคดี (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2558) ต่อมาในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศใช้ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (และมีการแก้ไขอีกหลายฉบับ คือฉบับแก้ไข พ.ศ. 2535 ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2560 และฉบับแก้ไข พ.ศ. 2561) ซึ่งรัฐไทยยังกำกับการปกครองคณะสงฆ์ โดยให้อำนาจมหาเถรสมาคมซึ่งประกอบไปด้วยผู้ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง มีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย “ดีงาม” และมีอำนาจหน้าที่อื่น ๆ เพื่อให้ไปเป็นตามการปฏิบัติอำนาจหน้าที่ดังกล่าว มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมาย มหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศ ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดหลักเกณฑ์ประพฤติดุติปฏิบัติของพระสงฆ์ การตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดดำเนินการกิจการคณะสงฆ์ มิใช่เป็นกิจการอันพึงแบ่งแยกอำนาจดำเนินการด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการถ่วงดุลแห่งอำนาจเช่นที่เป็นอยู่ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 และระบบเช่นว่านั้นเป็นผลบั่นทอนประสิทธิภาพแห่งการดำเนินการ จึงสมควรแก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ ให้สมเด็จพระสังฆราชของคณะสงฆ์ปกครองบริหารบัญชาการคณะสงฆ์ทางมหาเถรสมาคมตามอำนาจกฎหมายและพระธรรมวินัย ทั้งนี้ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนา

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แบ่งเนื้อหาออกเป็น 8 หมวด มีบทบัญญัติทั้งสิ้น 46 มาตรา มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์และอำนาจของพระสงฆ์ฝ่ายปกครอง (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2566) เช่น

ในส่วนของมหาเถรสมาคม ได้กำหนดให้กรรมการมหาเถรสมาคมมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ กรรมการมหาเถรสมาคมจึงถือว่าเป็นคณะกรรมการหรือบุคคลที่กฎหมายมอบอำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อบุคคล (คทาฐ คุเวสภมโม, 2564) และให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ เช่น ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ดีงาม ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ หรือให้อำนาจมหาเถรสมาคมสามารถตรากฎหมายมหาเถรสมาคม เพื่อกำหนดโทษ หรือวิธีลงโทษ

ทางการปกครองสำหรับพระภิกษุและสามเณร ที่ประพฤติดังกล่าวทำให้เกิดความเสียหายแก่พระศาสนา และการปกครองของคณะสงฆ์ได้

ด้านการปกครองคณะสงฆ์ (วรชัย แสนสีระ, 2552) ได้กำหนดให้คณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคม โดยการปกครองสงฆ์ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้มีเจ้าคณะใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองสงฆ์ ส่วนการปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ให้มีพระภิกษุเป็นผู้ปกครองตามชั้นตามลำดับคือ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เป็นต้น

ในหมวด 4 เกี่ยวกับนิคหกรรมและการสละสมณเพศ ได้กำหนดให้พระภิกษุจะต้องรับนิคหกรรมก็ต่อเมื่อกระทำการล่วงละเมิดพระธรรมวินัย และนิคหกรรมที่จะลงแก่พระภิกษุก็ต้องเป็นนิคหกรรมตามพระธรรมวินัย พระภิกษุที่ล่วงละเมิดพระธรรมวินัยและได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดให้ได้รับนิคหกรรมให้สึก ต้องสึกภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น ส่วนพระภิกษุที่ต้องคำวินิจฉัยให้รับนิคหกรรมไม่ถึงให้สึก แต่ไม่ยอมรับนิคหกรรมนั้น หรือประพฤติก่อให้เกิดพระธรรมวินัยเป็นอาชญา หรือไม่สังกัดอยู่ในวัดใด ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง มหาเถรสมาคมมีอำนาจวินิจฉัย และมีคำสั่งให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศ ต้องสึกภายในสามวัน นับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น เป็นต้น นอกจากนี้ยังกำหนดให้พระภิกษุที่ถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม หรือพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุมหรือภิกษุรูปนั้นมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ (พระครูวินัยธรเอก ชินวังโส และคณะ, 2565)

ส่วนอำนาจของเจ้าอาวาส มีอำนาจห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัด และสั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานภายในวัด หรือให้ทำพัฒนบทหรือให้ขอขมาโทษในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติดังกล่าวเจ้าอาวาส ซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัยกฎหมายมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

3. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีบทบัญญัติเมื่อพระภิกษุมรณภาพลง ทรัพย์สินของพระภิกษุจะตกได้แก่บุคคลใดบ้าง สามารถแยกได้เป็น 2 กรณี (หม่อมหลวงเฉลิมชัย เกษมสันต์, 2556) คือ

1. ทรัพย์สินที่มีก่อนอุปสมบทจะเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของพระภิกษุ ซึ่งหากมรณภาพก็จะตกทอดเป็นมรดกแก่ทายาทต่อไป

มาตรา 1624 ทรัพย์สินใดเป็นของบุคคลก่อนอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ทรัพย์สินนั้นหากตกเป็นสมบัติของวัดไม่ และให้เป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมของบุคคลนั้น หรือบุคคลนั้นจะจำหน่ายโดยประการใดตามกฎหมายก็ได้

2. ทรัพย์สินที่มีหรือได้มาในระหว่างอยู่ในสมณะเพศ เช่น มีญาติโยมศรัทธาถวายเงินทองให้ ก็ยังคงเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของพระภิกษุอยู่ เพียงแต่หากพระภิกษุมรณภาพให้ตกเป็นสมบัติของวัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุ (วัดที่จำพรรษา) เว้นแต่พระภิกษุจะได้ทำพินัยกรรมไว้ก่อนมรณภาพอันเป็นการแสดงเจตนาเผื่อตายว่าจะยกให้ใคร หรือได้จำหน่ายไปก่อนมรณภาพ ก็จะไม่ตกเป็นของวัด

มาตรา 1623 ทรัพย์สินของพระภิกษุที่ได้มาในระหว่างเวลาที่อยู่ในสมณเพศนั้น เมื่อพระภิกษุนั้นถึงแก่มรณภาพ ให้ตกเป็นสมบัติของวัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุนั้น เว้นไว้แต่พระภิกษุนั้น จะได้จำหน่ายไปในระหว่างชีวิต หรือโดยพินัยกรรม

ข้อควรรู้เกี่ยวกับการรับมรดกของพระภิกษุ

1. พระภิกษุเป็นผู้รับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมได้ เพียงแต่จะต้องสืบออกมาเสียก่อน จากนั้นก็มาเรียกร้องเอาทรัพย์สินมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมภายใน 1 ปี นับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย หรือนับแต่เมื่อรู้หรือควรได้รู้ถึงความตาย

2. พระภิกษุเป็นผู้รับมรดกตามพินัยกรรมได้ (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2559)

4. ประมวลกฎหมายอาญา

พระสงฆ์หรือพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ เป็นผู้ปกครองดูแลคณะสงฆ์ในเขตปกครองและในวัดให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติประกาศ และพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมรักษาความเรียบร้อยดีงามของ คณะสงฆ์ จัดการและพัฒนาการศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้เป็นไปด้วยดี พระสงฆ์หรือพระภิกษุจึงมีความสำคัญในการดูแลพระภิกษุและสามเณรให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีจริยาวัตรตรงตาม ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย (พระพจนานุกรม, 2559) ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 45 ให้ถือว่าพระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ และไวยาวัจกร เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น พระสงฆ์หรือพระภิกษุจึงถือว่าเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีคำพิพากษาศาลฎีกาวางแนวทางไว้ ตัวอย่าง เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2003-2005/2500 ขณะเกิดเหตุจำเลยเป็นพระภิกษุได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่การงานในทางทุจริต เรียกเอาเงินสินบนในการให้เช่าที่ดินของวัดมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานรับสินบน การที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์บัญญัติไว้ว่า พระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายลักษณะอาญานั้น บังคับถึงอำนาจและหน้าที่ กล่าวคือเมื่อมีอำนาจในวัดเหมือนเจ้าพนักงานแล้ว หากกระทำความผิดในหน้าที่ที่จะต้องเป็นผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานกระทำความผิดด้วย

เจ้าพนักงาน หมายความว่า บุคคล 2 ประเภท คือ บุคคลประเภทที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการโดยได้รับเงินเดือนในงบประมาณแผ่นดินตามกฎหมาย (สุปิน พูลพัฒน์, 2521) และ บุคคลประเภทที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงาน (สมศักดิ์ สิงห์พันธุ์, 2515) ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 700/2490 ได้อธิบายถึงความหมายของเจ้าพนักงานว่าหมายถึง “ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งโดยทางการของรัฐไทย ให้ปฏิบัติราชการของรัฐไทย” จากคำพิพากษานี้จึงสามารถวางองค์ประกอบของการเป็นเจ้าพนักงานได้ 2 ประการ คือ

1. ต้องมีการแต่งตั้ง และ
2. เป็นการแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการ

เมื่อเจ้าพนักงานละเว้นหรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือทุจริต หากไม่เป็นความผิดเฉพาะเรื่อง ก็มักจะผิดตามมาตรานี้ (หยุด แสงอุทัย, 2515) ซึ่งถือเป็นบททั่วไป เรียกกันว่า “มาตรากวาดทอง” (สนธิ สนั่นศิลป์, 2549)

มาตรา 157 ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรานี้แยกการกระทำเป็น 2 ความผิด (นพพงษ์ จุห้อง, 2549) คือ

1. ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

คำว่า “โดยมิชอบ” หมายความว่า โดยมิชอบด้วยหน้าที่ซึ่งเจ้าพนักงานมีอยู่ตามกฎหมาย ดังเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1403/2521 ที่วินิจฉัยว่า “การกระทำโดยมิชอบนั้น เฉพาะตามหน้าที่ของเจ้าพนักงานนั้นโดยตรงที่ได้รับมอบให้มีหน้าที่นั้น ๆ ถ้าการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติไม่เกี่ยวกับหน้าที่ของเจ้าพนักงานแล้ว ย่อมไม่มีความผิด”

ถ้าการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ ไม่อยู่ในหน้าที่หรืออยู่ในหน้าที่แต่เป็นการกระทำที่ชอบด้วยหน้าที่โดยสุจริต ก็ไม่มีความผิด ดังนั้น ถ้ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นก็เป็นการกระทำความผิดตามมาตรา

องค์ประกอบของความผิดมาตรานี้อยู่ที่ มูลเหตุชักจูงใจ คือ “มีเจตนาพิเศษ” ที่ต้องการกระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งรวมถึงความเสียหายในทุก ๆ ด้าน โดยไม่จำกัดเฉพาะความเสียหายที่เป็นทรัพย์สินเท่านั้น เช่น ความเสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเสียหายแก่เสรีภาพ เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น เจ้าพนักงานตำรวจจับผู้ที่กระทำความผิดฐานมีสุราผิดกฎหมายไว้ในครอบครอง แล้วทำร้ายร่างกายผู้ถูกจับกุม การทำร้ายนี้ไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจขณะจับกุม แต่เป็นทำร้ายหลังการจับกุมแล้ว จึงไม่มีความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 292/2479)

2. ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

คำว่า “โดยทุจริต” ตามความหมายนี้ คือ การใช้อำนาจในหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือละ

เว้นการปฏิบัติหน้าที่นั้น และที่สำคัญคือ “ต้องมีหน้าที่” คือ การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ นั้นต้องอยู่ในหน้าที่ ดังนั้นหากไม่อยู่ในหน้าที่หรืออยู่ในหน้าที่แต่ทำโดยชอบและโดยสุจริต ก็ไม่ เป็นความผิดตามมาตรา นี้ การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต สามารถพบได้ใน หลายกรณี เช่น พนักงานที่ดินไม่โอนที่ดินตามคำสั่งนายอำเภอ โดยทุจริตและอาจเสียหายแก่ ผู้อื่น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 955/2512)

ปัจจุบันพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 4 ได้กำหนดนิยาม “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ให้ความความถึง เจ้า พนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 45 ได้ กำหนดให้ถือว่า พระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ และ ไวยาวัจกร เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น ภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งใน การปกครองคณะสงฆ์และไวยาวัจกร จึงถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในหน้าที่ และอำนาจของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 28 (2) อีกด้วย

ความจำเป็นในการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ใน ประเทศไทย

1. กฎหมายเป็นแรงเสริมและมีความสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทาง พระพุทธศาสนา กฎหมายและหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาล้วนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ สร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคม แม้ว่าหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาจะมี จุดมุ่งหมายที่สูงกว่ากฎหมาย คือ มุ่งให้มนุษย์มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งกาย วาจา และจิตใจ แต่ หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไม่ได้มีสภาพบังคับให้ต้องปฏิบัติตาม ผู้ที่ปฏิบัติตาม โดยมากเป็นเรื่องของความสมัครใจ กฎหมายหลายมาตราที่มีความสอดคล้องกับหลักธรรมคำ สอนทางพระพุทธศาสนา และกฎหมายมีสภาพบังคับให้ทุกคนต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนย่อมมี โทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ศีลข้อ 5 เว้นจากการดื่มสุราของมึนเมา ในทางศาสนาศีลข้อ 5 นี้ ไม่มีสภาพบังคับให้ทุกคนเว้นจากการดื่มสุรา การดื่มสุราเป็นเรื่องความสมัครใจของแต่ละ บุคคล คนที่ดื่มสุราจนเมามายครองสติไม่ได้อาจได้รับบทลงโทษทางสังคม คือ การถูกตำหนิติเตียน หรือ ถูกสังคมรังเกียจ เป็นต้น แต่กฎหมายมีสภาพบังคับให้ต้องปฏิบัติตาม ดังเช่นมีกฎหมาย

พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน มาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายได้ 2 กรณีเท่านั้น คือ ร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ และ ผู้ผลิต นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา หากผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดตาม พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 39 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จากกรณีข้างต้นจะเห็นได้ว่ากฎหมายเป็นแรงเสริมและมีความสอดคล้องกับระบบศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา อย่างมีนัยสำคัญ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2539)

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) เคยแสดงปาฐกถาพิเศษเรื่อง นิติศาสตร์ แนวพุทธ เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2539 ณ สำนักงานอัยการสูงสุด สรุปได้ว่าคำสอนของพระพุทธเจ้าหรือที่เรียกว่าธรรมวินัยนั้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ คำว่า ธรรม หมายถึง ความจริงตามธรรมชาติหรือกฎธรรมชาติ (มีอยู่ 5 อย่าง คือ อุดุนิยาม พีชนิยาม จิตตนิยาม กรรมนิยาม ธรรมนิยาม) และคำว่า วินัย หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์จัดตั้งขึ้นเองหรือ กฎมนุษย์ ซึ่งถือเป็นเรื่องสมมุติ (โสธ สุตานันท์, 2566)

ตัวอย่างเช่น เมื่อคนต้องการทำสวนก็จะนำต้นไม้มาปลูก การทำสวนนี้ถือว่าเป็นเหตุ และจะทำให้เกิดผลขึ้นมา คือ ต้นไม้เจริญงอกงาม อันนี้คือเหตุและผลอันเป็นความจริงตามกฎธรรมชาติ ต่อมาหากเจ้าของสวนไปจ้างคนงานให้มาช่วยเหลือดูแลในการทำสวน โดยจ่ายเงินเป็นค่าตอบแทน อันนี้เป็นกฎที่มีมนุษย์ตั้งขึ้นเอง โดยการสมมุติขึ้นมาว่าเมื่อคนงานทำสวนแล้วก็จะได้เงินตอบแทน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเป็นไปได้ที่การทำงานของคนสวนจะทำให้เกิดผล คือ มีเงินออกเงยขึ้นมา ต่างจากการเจริญเติบโตของต้นไม้ อันเป็นกฎที่จริงแท้แน่นอน ดังนั้นกฎหมายที่มีมนุษย์สร้างขึ้นจึงควรคำนึงถึงหลักธรรมหรือความจริงตามธรรมชาติด้วย

ศาสนาถือเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดกฎหมาย จึงส่งผลให้หลักธรรมคำสอนของศาสนามีความเกี่ยวข้องกับนักกฎหมาย และกฎหมายจะดีได้นั้นก็ต้องเห็นความสำคัญของศาสนาที่มีต่อสังคมเช่นกัน ดังสุภาษิตกฎหมายที่ว่า “ข้อบัญญัติอันดีที่สุดย่อมส่งเสริมศาสนา” (summa ratio est cruce pro religione facit) โดยเฉพาะหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่นักกฎหมายทุกสาขาอาชีพควรยึดถือปฏิบัติ มีดังต่อไปนี้

1) หลักอคติ 4 ในพระพุทธศาสนาในแบ่งประเภทของอคติไว้เป็น 4 ประการ คือ

1. ฉันทาคติ (Prejudice caused by love or desire; partiality)

ความละเอียดเพราะความชอบ และรักใคร่ หมายถึง การทำให้เสียความยุติธรรม เพราะอ้างเอาความรักใคร่หรือความชอบพอกัน ซึ่งมักเกิดกับตนเอง ญาติพี่น้อง และคนสนิทสนม ความเอนเอียงเพราะชอบจะทำให้สูญเสียความเป็นกลาง และไม่สามารถที่จะวางตน และปฏิบัติต่อทุกคนให้เหมาะสมเหมือน ๆ กัน

2. โทษาคติ (Prejudice caused by hatred or enmity) ความละเอียดเพราะความไม่ชอบเกลียดชัง หรือโกรธแค้น หมายถึง การทำให้เสียความยุติธรรม

เพราะความโกรธ หรือลู่อ่านาจอโทะส เพราะมีจิตใจที่ไม่หนักแน่น ไม่รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และไม่สามารถแยกเรื่องส่วนตัวกับเรื่องงานออกจากกันได้

3. โมหาคติ (Prejudice caused by delusion or stupidity) ความละเอียดเพราะความหลงเพราะไม่รู้ หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หมายถึง การทำให้เสีย

ความรู้สึกรวมเพราะความสะเพร่า ความไม่ละเอียดถี่ถ้วน รีบตัดสินใจก่อนพิจารณาให้ดี การไม่เปิดใจให้กว้าง จึงทำให้มองโลกในแง่ร้าย และไม่สามารถยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

4. ภยาคติ (Prejudice caused by fear) ความละเอียดเพราะความกลัว หมายถึง การทำให้เสียความยุติธรรม เพราะมีความหวาดกลัว หรือเกรงกลัวอันตรายที่

จะเกิดขึ้นต่อตนเอง และครอบครัว จึงทำให้ขาดความความกล้าหาญ โดยเฉพาะความกล้าหาญทางจริยธรรม คือ กล้าคิด กล้าพูดในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

ความลำเอียงทั้ง 4 ประการนี้ เป็นตัวแปรสำคัญที่จะปิดกั้นจิตของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในฐานะเป็นสัตว์สังคมคลาดเคลื่อน หรือเบี่ยงเบนไปจากความยุติธรรม หรือเที่ยงธรรม จนทำให้การกระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่งขาดความชอบธรรม เพราะองค์ธรรมที่ว่าด้วยความยุติธรรม (Justice) จะนำไปสู่ความไว้วางใจซึ่งกันและกันของกลุ่มคนในสังคม (Trust) เมื่อมนุษย์ไว้วางใจเพราะได้รับความยุติธรรมที่พอรับได้ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ย่อมทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันเป็นไปในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น (Relationship) ดังนั้นความยุติธรรม ความไว้วางใจ และความสัมพันธ์ จึงเป็นประจักษ์พยานที่คล้องทั้งการคิด พูด และแสดงออกต่อกันของกลุ่มคนต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นสังคม

2) หลักอวิโรธนะ คือ “ความเที่ยงธรรม” หรือ “ความไม่คลาดเคลื่อนจากธรรม” เป็นทศพิธราชธรรม ข้อ 10 ที่นักกฎหมายทุกสาขาอาชีพจำเป็นต้องมี หลักข้อนี้ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อัมพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ทรงประทานพระคติธรรม แก่ บริษัท อปท.นิวส์ จำกัด สำหรับพิมพ์ลงในหนังสือองค์กรบริหาร

คณะสงฆ์ 2559 (พิมพ์ครั้งที่ 3) วันที่ 25 มีนาคม 2560 ว่า “อวิโรธนะ” แปลว่า ความไม่ผิดจากธรรม ไม่ยอมทำผิดจากข้อที่ถูกที่ควรทุกสถาน ด้วยเหตุที่ความคลาดเคลื่อนจากยุดิธรรมด้วยอำนาจอคติ ย่อมก่อให้เกิดความผิดจากธรรม ผู้มีอำนาจปกครองหรือผู้เป็นหัวหน้าจึงควรตระหนักแน่วแน่ต่อหน้าที่ในการบริหารหมู่คณะด้วยความซื่อตรงต่อความถูกต้องตามหลักการ (กรมประชาสัมพันธ์, 2566) ดังนั้นแล้ว หลักอวิโรธนะ คือ “ความเที่ยงธรรม” จึงเป็นธรรมที่นักกฎหมายทั้งหลายควรมีประจำจิตอีกข้อหนึ่ง เพื่อไม่ให้คลาดเคลื่อนจากความยุติธรรม อันจะนำไปสู่วิฤทธิศรัทธาในกระบวนการยุติธรรม

3) อุเบกขา คือ การวางเฉย เป็นธรรมอีกข้อหนึ่งของนิติศาสตร์แนวพุทธ กล่าวคือ ผู้พิพากษาจะต้องทำใจและวางท่าที คือ ไม่ไปนึกกังวลหรือเป็นทุกข์ว่าตนเป็นผู้ลงโทษจำเลย ผู้พิพากษาต้องทำใจให้บริสุทธิ์ปราศจากความรู้สึกที่เป็นตัวเขาตัวเอง มีแต่เจตนาที่จะรักษาความยุติธรรม และใช้ปัญญาที่รู้ความจริงถ่องแท้ ทำหน้าที่เป็นเพียงกระบอกเสียงให้แก่วรรณ คือ หลักการและตัวบทกฎหมายเท่านั้น เมื่อทำได้อย่างนี้ ถ้ามีการลงโทษ ก็คือกฎหมาย หรือ กติกา หรือ ตัวธรรมลงโทษเขา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2539)

จากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายมีส่วนเป็นแรงเสริมให้คนปฏิบัติตามทำนองคลองธรรมเพราะหากฝ่าฝืนก็กลัวจะถูกลงโทษ และกฎหมายมีความสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาทั้งในแง่บ่อเกิดหรือที่มาของกฎหมาย รวมทั้งมีความมุ่งหมายให้สังคมเกิดความสงบสุขเช่นเดียวกัน การเรียนการสอนในคณะนิติศาสตร์ของบางมหาวิทยาลัยมีการจัดกิจกรรมหรือจัดอบรมเพื่อสอดแทรกหลักธรรมะประยุกต์เข้ากับการเรียนการสอนกฎหมายให้นักศึกษาได้อย่างลงตัว เช่น ในวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2561 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ได้จัด “โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเรียนการสอนกฎหมาย ในศตวรรษที่ 21” วิทยากรพิเศษ โดย พระธรรมศากยวงศ์วิสุทธิ์ (อนิลมาน ธมฺมสากิโย), ดร. พระภิกษุชาวเนปาล อุปสมบท ณ วัดบวรนิเวศวิหาร โดยมี สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นพระอุปัชฌาย์ ณ เขียวเตอรูม ชั้น 3 อาคาร 40 ปี ศรีปทุม (อาคาร 11) มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพฯ (มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2561) หรือ เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2557 คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้จัดโครงการอบรมธรรมในหัวข้อ “ธรรมะสำหรับนักกฎหมาย” โดยกราบอาราธนาพระราชวรธรรมาจารย์ (พระอาจารย์สุธรรม สุธัมโม) วัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี มาแสดงธรรมให้นักศึกษาในรายวิชาการยาบรรณและหลัก

วิชาชีพนักกฎหมาย เป็นต้น เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา นั้นมีความถูกต้องตามหลักกฎหมายธรรมชาติ การบัญญัติกฎหมายที่ดีจึงจำเป็นต้องคำนึงถึง ความสอดคล้องตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาด้วย ดังนั้นการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตร์ บัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ให้พระภิกษุสามเณรรวมถึงคฤหัสถ์มีโอกาสได้เรียนวิชากฎหมาย จึง เป็นเสมือนการเปิดสอนวิชาธรรมะไปในตัวนั่นเอง เนื่องจากกฎหมายแต่ละฉบับได้รับการ บัญญัติขึ้นโดยคำนึงถึงหลักธรรมะ คือความถูกต้อง ความเที่ยงธรรม หรือหลักความยุติธรรม เป็นรากฐาน เพื่อประกันความไว้วางใจต่อตัวบทกฎหมายของคนในสังคม

2. กฎหมายเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสมณเพศของพระสงฆ์ และเกี่ยวข้องกับผู้ พระสังฆาธิการในฐานะเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าใน วิทยาการต่าง ๆ และสถานการณ์ของโลกได้เปลี่ยนแปลงไป พระสงฆ์ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งใน สังคมจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับโอกาสทางการศึกษาเรียนรู้วิชากฎหมาย เพื่อใช้ในการ ดำรงชีวิตในสมณเพศเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป และใช้ในปฏิบัติหน้าที่ทางบริหารหรือ ปกครองในฐานะพระสังฆาธิการ ซึ่งถือเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา จึงเห็นได้ ว่ากฎหมายต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้สงฆ์ใน 2 ประการ คือ

ประการแรก กฎหมายเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสมณเพศของพระสงฆ์ โดย พระสงฆ์ถือเป็นประชากรภายในรัฐที่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเช่นเดียวกับประชาชน ทั่วไปที่อยู่ภายในราชอาณาจักร ดังนั้นการดำรงชีวิตตามวิถีสมณเพศของพระสงฆ์ ย่อมไม่อาจ หลีกเลียงที่จะต้องทำนิติกรรมสัญญาใด ๆ ในทางแพ่ง เช่น การซื้อขายสิ่งของที่จำเป็น การ ว่าจ้างให้ก่อสร้างศาสนสถานต่าง ๆ ภายในวัด การจัดการมรดกของพระภิกษุ หรือ การที่ พระภิกษุสามเณรต้องใช้สิทธิใด ๆ ในทางกฎหมาย ย่อมต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ที่ใช้บังคับภายในรัฐในขณะนั้น พระสงฆ์จะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบได้ พระสงฆ์ในฐานะผู้ถูกปกครองจึงจำเป็นต้องได้เรียนรู้วิชากฎหมายเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป เพื่อประโยชน์แก่การดำรงชีวิตตามวิถีสมณเพศ มิให้ไปล่วงละเมิดต่อกฎหมายบ้านเมือง

ประการที่สอง กฎหมายเกี่ยวข้องกับผู้สังฆาธิการในฐานะเจ้าพนักงานตามประมวล กฎหมายอาญา ในการบริหารปกครองคณะสงฆ์ พบว่ามีกฎหมาย กฎระเบียบ และพระวินัย มากมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารปกครองคณะสงฆ์ จึงทำให้การทำงานเชิงรุกลำบาก นอกจาก จะบริหารปกครองกันตามพระธรรมวินัยแล้วคณะสงฆ์ยังต้องบริหารปกครองให้เป็นไปตาม กฎหมายของฝ่ายบ้านเมืองอีกด้วย พระสงฆ์ที่เป็นพระสังฆาธิการนั้น ถือว่าเป็นเจ้าพนักงาน ของรัฐตามประมวลกฎหมายอาญา พระสงฆ์สามารถใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ใน

ฐานะพระสังฆาธิการสั่งให้ผู้อยู่ใต้ปกครองปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสงฆ์ อันเป็นการใช้อำนาจทางปกครองคณะสงฆ์ และเป็นคำสั่งในกิจการปกครองคณะสงฆ์ ซึ่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เป็นกฎหมายเฉพาะที่วางระบบการปกครองคณะสงฆ์ ด้านการดำเนินกิจการขององค์กรทางศาสนา ได้วางแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน หรือความไม่เป็นธรรมทางการปกครองไว้เป็นระบบ เมื่อพระสังฆาธิการกระทำผิดในตำแหน่งหน้าที่ในฐานะเจ้าพนักงาน ก็ต้องรับโทษคำคุกเช่นเดียวกันกับเจ้าพนักงานที่เป็นคฤหัสถ์ ดังนั้นพระสังฆาธิการจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนวิชากฎหมายเพื่อนำไปใช้ในการปกครองคณะสงฆ์

3. เพื่อเป็นเกราะป้องกันพระพุทธรูปและพระสงฆ์จากการถูกบ่อนทำลายทุกรูปแบบ สถานการณ์ปัจจุบันมีเหตุการณ์รบกวนให้พระสงฆ์มีความจำเป็นต้องศึกษากฎหมายมากขึ้น (พระพรหมบัณฑิต, 2560) เนื่องจากปัจจุบันมีการตรากฎหมายจากฝ่ายบ้านเมืองออกมาบังคับใช้มากมาย ไม่เพียงแต่มีสภาพบังคับกับคฤหัสถ์เท่านั้น พระสงฆ์เองหากฝ่าฝืนต่อกฎหมายบ้านเมืองก็ต้องถูกกฎหมายบังคับโทษเช่นกัน การทำกิจวัตรต่าง ๆ ของพระสงฆ์จึงต้องอยู่ในกรอบพระธรรมวินัย และอยู่ในขอบเขตของกฎหมายไปพร้อมกัน การกระทำบางอย่างอาจถูกพระธรรมวินัยแต่ขัดกฎหมาย เช่น พระสงฆ์เห็นผู้หญิงจมน้ำกำลังจะตาย พระสงฆ์ช่วยได้เพราะเคยเป็นนักกีฬาว่ายน้ำมาก่อนบวช แต่กลับไม่ช่วย จนผู้หญิงจมน้ำตาย กรณีนี้ถูกตามพระธรรมวินัยคือไม่ถูกเนื้อตัวของผู้หญิง แต่ผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 374 ผู้ใดเห็นผู้อื่นตกอยู่ในภยันตรายแห่งชีวิตซึ่งตนอาจช่วยได้โดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่นแต่ไม่ช่วยตามความจำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือในอีกกรณีเป็นการกระทำที่ถูกกฎหมายแต่ขัดพระธรรมวินัย เช่น พระสงฆ์ให้ฆราวาสกู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยไม่เกินที่กฎหมายกำหนด การกู้ยืมเงินระหว่างพระสงฆ์และฆราวาสมีผลสมบูรณ์ไม่เป็นโมฆะและไม่ผิดกฎหมาย ซึ่งศาลฎีกาเคยพิพากษาไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3773/2538 “ไม่มีกฎหมายห้ามมิให้พระภิกษุนำเงินส่วนตัวออกให้บุคคลกู้ยืมโดยคิดดอกเบี้ย พระภิกษุก็เป็นบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งการให้กู้ยืมเงินเป็นการสงเคราะห์ผู้เดือดร้อนได้ทางหนึ่ง การที่โจทก์ซึ่งเป็นพระภิกษุให้จำเลยที่ 1 กู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด จึงไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดีของประชาชน โจทก์ย่อมมีสิทธินำสัญญากู้ยืมเงินมาฟ้องเรียกต้นเงินและดอกเบี้ยจากจำเลยที่ 1 ได้” แต่ตามพระวินัย พระจับเงิน (หรือทอง) เป็นอาบัติปาจิตตีย์

(อาบัติเบา ปลงได้) อาบัติข้อนี้อยู่ในพระปาติโมกข์ พระท่านสวดตรวจทานของท่านให้ถูกต้องครบถ้วน ทุกวันพระ 15 คำ

นอกจากนี้ยังพบว่าในปัจจุบันพระสงฆ์ถูกละเมิดจากจากทั้งทางเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองและสื่อมวลชนสารพัดวิธี เช่น การดำเนินคดีกับ พระพรหมติลก (เอื้อน กลิ่นสาลี) ซึ่งถูกกล่าวหาและตกเป็นจำเลยว่ากระทำความผิดอาญาคดีเงินทองวัด และได้มีพระบรมราชโองการถอดถอนสมณศักดิ์ เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 และคดีถึงที่สุด พฤติการณ์ถือได้ว่าไม่ใช่ความผิดอุกฉกรรจ์ หรือความผิดร้ายแรง หรือเป็นผู้ร้ายสำคัญ ประกอบกับไม่มีการกล่าวคำลาสิกขา และไม่มีการดำเนินการให้สละสมณเพศ ทั้งปรากฏข้อเท็จจริงว่า ยังคงดำรงตนอย่างพระภิกษุโดยตลอดระหว่างถูกคุมขัง จึงมีสถานะเป็นพระภิกษุอยู่ มหาเถรสมาคมได้มีมติรับทราบเมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2566 ต่อมาจึงได้รับการสถาปนาคืนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะเจ้าคณะรอง และให้ถือว่าไม่เคยถูกถอดถอนสมณศักดิ์และราชทินนามมาก่อน คดีนี้เห็นได้ว่าพระสงฆ์ควรรู้กฎหมาย เพราะไม่ทราบว่ากรณีดังเช่นพระพรหมติลก จะเกิดขึ้นกับพระสงฆ์รูปใดอีก หากมีคดีเกิดขึ้นอย่างน้อยพระสงฆ์ที่ต้องคดีอาญาก็จะได้ทราบถึงสิทธิทางกฎหมาย และแนวทางในการต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนได้ระดับหนึ่ง หรือในกรณีที่มิ้นักข่าวหรือสื่อมวลชนบุกเข้าไปค้นในกุฏิพระสงฆ์ในยามวิกาลเพื่อจับผิด แม้วัดจะถือเป็นสถานที่ที่ประชาชนทั่วไปมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ ซึ่งตรงกับคำนิยามว่า "สาธารณสถาน" ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(3) ก็ตาม แต่คำว่า "กุฏิ" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายความว่า "เรือนหรือตึกสำหรับพระภิกษุสามเณรอยู่" ดังนั้น กุฏิพระจึงเป็นเพียงที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรเท่านั้น จึงเป็น "เคหสถาน" ตามนัยมาตรา 1(4) แห่งประมวลกฎหมายอาญา และเป็น "ที่รโหฐาน" ตามนัยมาตรา 2(13) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น การค้นกุฏิจึงต้องมีหมายค้น เว้นแต่ค้นโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และมีเหตุตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ตามมาตรา 92 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2014/2536 และ 5456/2553) จะเห็นได้ว่าพระสงฆ์ซึ่งอยู่ในสมณเพศไม่เหมาะที่จะตอบโต้กับฝ่ายที่ทำละเมิด พระสงฆ์จึงตกอยู่ในสถานะเป็นผู้ถูกระทำจากทุกฝ่ายได้โดยง่าย หากพระสงฆ์ได้เรียนกฎหมาย การทำละเมิดเพื่อกลั่นแกล้งหรือคิดทำลายพระสงฆ์ ผู้กระทำความผิดต้องกลับไปคิดทบทวนมากขึ้น เนื่องจากพระสงฆ์รู้กฎหมายย่อมเป็นที่ยำเกรงไม่อาจละเมิดได้โดยง่าย การติดอาวุธทางปัญญาให้แก่พระสงฆ์ด้วยการถวายความรู้ให้พระสงฆ์มีโอกาสได้เรียนกฎหมายมิใช่มีเจตนาให้พระภิกษุสงฆ์ใช้สิทธิตามกฎหมายและใช้ความรู้ที่ได้ร่ำเรียนมาไปฟ้องร้อง

ดำเนินคดีกับบุคคลใด เพราะตามพระวินัย พระไตรปิฎก เล่มที่ 1 พระวินัยปิฎก เล่มที่ 1 มหาวิภังค์ ภาค 1 ภิกษุผู้ครองโรงยังโรงศาล ยังเจ้าของให้แพ ต้องอาบัติปาราชิก ภิกษุผู้ครองโรงยังโรงศาลแพเจ้าของ ต้องอาบัติถุลลัจจัย แต่การเรียนกฎหมายของพระภิกษุสงฆ์เพื่อเป็นการสร้างเกราะป้องกันคุ้มครองพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์จากการถูกบ่อนทำลายจากผู้ไม่หวังดีทุกรูปแบบได้เป็นอย่างดี และทำให้พระสงฆ์รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีเกราะป้องกันคือความรู้ทางกฎหมายที่จะช่วยไม่ให้ตกเป็นกลุ่มที่ถูกมองว่าล้าสมัย และไม่ตกเป็นเหยื่อ หรือเป็นเป้าหมายของกลุ่มมิจฉาชีพที่เข้ามาหลอกลวงหวังผลประโยชน์จากพระสงฆ์ทุกรูปแบบ

4. เพื่อบริการวิชาการกฎหมายและเป็นที่พึ่งของชุมชน เป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่ต้องจัดทำบริการวิชาการเพื่อให้บริการความช่วยเหลือและให้ความรู้แก่ชุมชนตามกฎหมายอยู่แล้ว สังคมไทยเป็นสังคมที่บ้านกับวัดผูกพันกันมายาวนาน นอกจากวัดเป็นที่พึ่งทางจิตใจแล้ว วัดยังเป็นสถานที่เยียวยาทุกสิ่งให้แก่คนในชุมชน พระสงฆ์ถือเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณเป็นที่พึ่งทางจิตใจในชุมชน หากพระสงฆ์รู้กฎหมายด้วยแล้ว ก็จะกลายเป็นผู้นำมติมหาชนด้วย ไม่ว่าจะเป็นการให้คำปรึกษาแก่คนในชุมชนเมื่อมีข้อพิพาทหรือเกิดปัญหาทางกฎหมายในชุมชน เพราะคนในท้องถิ่นมองว่าพระสงฆ์เป็นผู้มีความรู้ และเป็นที่เคารพนับถือเมื่อให้คำปรึกษาประชาชนย่อมรู้สึกอบอุ่นใจมากกว่าการไปปรึกษาบุคคลทั่วไป หรือแม้แต่การเป็นผู้นำทางความคิดความเห็น ย่อมมีน้ำหนักมากกว่าบุคคลอื่น และพระสงฆ์เองก็เป็นผู้นำทัศนะที่ถูกต้องดีงามให้แก่ประชาชน รวมทั้งเป็นผู้นำพาให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัติตามวิธีการที่ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมายบ้านเมือง เป้าหมายคือการนำมหาชนไปสู่ความบริสุทธิ์และความยุติธรรม

เมื่อพระสงฆ์ได้เรียนกฎหมาย ก็สามารถให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เดือดร้อนที่มาขอคำปรึกษากฎหมายจากพระสงฆ์นั้นได้อย่างถูกต้อง และพระสงฆ์เองก็ถือหลักเมตตาเป็นธรรมประจำใจอยู่แล้ว การให้คำปรึกษาก็จะเป็นไปในลักษณะให้คู่ความประนีประนอมยอมความ โอนอ่อนผ่อนปรนและให้อภัยแก่กัน เพราะพระสงฆ์ไม่ได้มีเจตนามุ่งหมายให้ทุกคนมีความขัดแย้งกัน และพระสงฆ์เองก็ไม่สามารถไปว่าความในศาลเพื่อรับค่าตอบแทนจากลูกความได้อยู่แล้ว วัดหลายแห่งเป็นสถานบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด นอกจากพระสงฆ์จะช่วยบำบัดฟื้นฟูทั้งทางร่างกายและจิตใจด้วยธรรมะแล้ว หากพระสงฆ์รู้กฎหมายก็จะสามารถสอนให้แก่ผู้เข้ารับการบำบัด เพื่อมิให้กลับไปกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดอีก หรือ อาจมี

ทายาทที่พิพาทกันเกี่ยวกับมรดก แล้วเกิดความไม่สบายใจหันหน้าเข้าวัดทำบุญ และมาขอคำปรึกษาจากพระสงฆ์หรือสามเณรที่รู้กฎหมาย นอกจากจะได้ช่วยเหลือเยียวยาผู้ตกทุกข์ด้วยธรรมะแล้ว ยังสามารถแนะนำกฎหมายที่เป็นประโยชน์แก้ทายาทได้ด้วย การให้บริการวิชาการกฎหมายโดยพระสงฆ์จึงเป็นการสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในชุมชนนั้น อีกทั้งยังได้เผยแผ่คำสอนหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาให้แก่ผู้มาขอคำปรึกษาไปในตัวอีกด้วย

นอกจากพระสงฆ์ที่ได้เรียนกฎหมายสามารถให้บริการวิชาการด้านคำปรึกษาเกี่ยวกับกฎหมายควบคู่กับหลักธรรมะดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่พระสงฆ์มีความรู้วิชากฎหมายยังอาจตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนภายในวัด ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการให้บริการด้านการยุติธรรมได้ง่ายขึ้น สะดวกขึ้น ถือเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งให้กับประชาชน เป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายทั้งภาครัฐและประชาชน ส่งผลให้ปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลลดน้อยลง ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในสังคม และช่วยเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งในปัจจุบันมีวัดหลายแห่งที่ตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนขึ้นภายในวัด เช่น ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย วัดใหม่(ยายแป้น) กรุงเทพฯ ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน วัดปากบ่อ แขวงอ่อนนุช กรุงเทพฯ ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน วัดสว่างวาริรัตนาราม ต.น้ำเกลี้ยง อ.น้ำเกลี้ยง จ.ศรีสะเกษ เป็นต้น ส่วนมหาวิทยาลัยสงฆ์ คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งมีการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ได้มีการเปิดศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2563 ตาม พ.ร.บ.ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

5. เพื่อสร้างนักกฎหมายที่มีคุณธรรมจริยธรรมสูงออกมารับใช้สังคม นักกฎหมายเป็นอาชีพที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายตั้งแต่การร่างกฎหมาย การตีความ ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมาย หากนักนิติศาสตร์ทั้งหลายขาดคุณธรรมจริยธรรมจะส่งผลให้สังคมเกิดความวุ่นวาย ฝ่ายนิติบัญญัติอาจออกกฎหมายที่เอื้อประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง เอาไรต์เอาเปรียบและลิดลอนสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกปกครอง ส่วนผู้ตีความกฎหมายอาจตีความกฎหมายในทางที่เป็นโทษแก่ฝ่ายตรงข้ามขัดต่อหลักนิติรัฐ นิติธรรม อย่างขาดความละอาย หรือ ผู้ใช้กฎหมายอาจใช้อำนาจที่มีตามกฎหมายกลั่นแกล้งผู้เห็นต่าง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่นักกฎหมายทุกสาขาอาชีพจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมสูง ไม่ว่าจะเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย ผู้ตีความกฎหมาย และผู้บังคับใช้กฎหมาย ต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่สมบูรณ์พร้อมด้วยปัญญาพิเศษอันเหนือกว่าคนทั่วไป สามารถหยั่งรู้ถึงความจริงแห่งปัจจัยทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

ธรรมและนำมาเชื่อมโยงกับการบัญญัติ การตีความ และการบังคับใช้กฎหมายในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและอย่างประสานสอดคล้องกลมกลืนกันเพื่อให้ได้ผลจริงตามธรรมนั้นด้วย ในฐานะที่นักกฎหมายได้รับความไว้วางใจว่าเป็นผู้มีความเที่ยงธรรมที่จะคอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายจะต้องมีความสำนึกว่าตนจะต้องเป็นผู้ให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนไม่ว่าจะประกอบวิชาชีพในสาขาใดก็ตาม เช่น ผู้พิพากษาจะต้องพิจารณาอรรถคดีและพิพากษาดำเนินความเป็นธรรม อัยการจะต้องสั่งฟ้องคดีอย่างยุติธรรม ทนายความจะต้องว่าความแตกต่างให้กับประชาชนด้วยความยุติธรรมมิใช่ว่าความแตกต่างเพื่อประโยชน์ของลูกความเท่านั้น ถ้าลูกความกระทำความผิดจริงก็หาทางช่วยเหลือทางกฎหมายในเรื่องการบรรเทาโทษ หรือยกเว้นโทษ มิใช่พยายามวิ่งเต้นล้มคดีหรือบิดเบือนข้อเท็จจริง ดังนั้นนักกฎหมายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงคุณธรรมจริยธรรมของระบบกฎหมายอย่างชัดเจนในแง่ของการปฏิบัติมากกว่าการทำความเข้าใจในตัวบทกฎหมายเพียงอย่างเดียว

ปัจจุบันในประเทศไทยมีสถาบันการศึกษาหลายแห่งที่เปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ในแต่ละสถาบันจะมีรายวิชาที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักกฎหมาย โดยเฉพาะให้ผู้เรียนได้ศึกษา คือรายวิชาจรรยาบรรณและหลักวิชาชีพนักกฎหมาย เดิมที่ไม่มีการเรียนการสอนวิชาหลักวิชาชีพนักกฎหมายในหลักสูตร จนกระทั่งปี พ.ศ. 2517 ศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทิย์ ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งคณบดีคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ. 2514–2517) ท่านจึงได้ริเริ่มให้มีการเรียนการสอนวิชาหลักวิชาชีพนักกฎหมายขึ้นเป็นแห่งแรก (พิเชษฐ เมลาพันธ์, 2551) ซึ่งในปัจจุบันวิชานี้มีเปิดสอนในหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตเกือบทุกสถาบัน ในหลักสูตรของบางสถาบันกำหนดให้วิชานี้เป็นวิชาบังคับ บางสถาบันกำหนดให้อยู่ในกลุ่มวิชาเลือกทางกฎหมาย การบรรจุรายวิชาจรรยาบรรณและหลักวิชาชีพนักกฎหมายลงในหลักสูตรนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักกฎหมาย มุ่งเน้นการสร้างบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย การที่นักกฎหมายจะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพได้ ไม่ใช่เป็นเพียงบุคคลผู้ที่มีความรู้ทางกฎหมาย แต่ต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ได้รับการปลูกฝังอยู่ในจิตใจ ทราบถึงหน้าที่ของนักกฎหมายว่าจะสามารถนำไปปฏิบัติ และใช้กฎหมายให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อย่างไร ตลอดจนรู้ถึงอุดมคติของนักกฎหมายว่าควรมีหลักธรรมในการปฏิบัติหน้าที่อย่างไร เพื่อที่จะเป็นบุคลากรที่ดีและเป็นที่เคารพศรัทธาเชื่อมั่นในฐานะที่นักกฎหมายเป็นผู้นำมติมหาชนของสังคมต่อไป

รูปแบบการสอนวิชาจริยบรรณและหลักวิชาชีพนักกฎหมาย มีวิธีการสอนที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา วิชาหลักวิชาชีพนักกฎหมายจัดเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรที่นักกฎหมายทุกคนจะต้องเรียน ส่วนในประเทศอังกฤษไม่มีวิชาเรียนนี้จัดอยู่ในหลักสูตร แต่มีการสอนโดยวิธีจัดปฐกถาระหว่างการรับประทานอาหารโดยนักกฎหมายอาวุโสที่สำคัญมีชื่อเสียงที่ดังาม และบังคับให้นักศึกษากฎหมายต้องเข้าฟังเป็นครั้งคราวตามจำนวนครั้งที่กำหนด (จิรนิติ หะวานนท์, 2565)

เมื่อพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยทั่วไป เปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยสงฆ์แล้ว พบว่าโครงสร้างหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2563 มีการบรรจุหมวดวิชาพระพุทธศาสนาเพิ่มเติมในหลักสูตร จำนวน 15 หน่วยกิต (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ยังไม่มีการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต แต่มีการบรรจุหมวดวิชาพระพุทธศาสนาเพิ่มเติมในหลักสูตรอื่น ๆ จำนวน 30 หน่วยกิต) ทำให้บัณฑิตได้เรียนวิชาที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมมากกว่านิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยทั่ว ๆ ไป อีกทั้งเวลาเรียนรายวิชาอื่นหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ นิสิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์จะมีโอกาสได้ใกล้ชิดกับพระสงฆ์และได้รับธรรมะอบรมจิตใจอยู่ตลอดเวลาผ่านรายวิชาอื่น ๆ เพิ่มเติมอีก ซึ่งจะส่งผลให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ มีคุณธรรมจริยธรรมสูงเป็นพิเศษกว่าที่อื่น ๆ เนื่องจากการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง

ดังเช่น ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่คนในวงการกฎหมายรวมถึงทุกแวดวงให้ความเคารพนับถือในคุณธรรมจริยธรรม ท่านได้เข้าเรียนวิชากฎหมาย กระทรวงยุติธรรม ในระหว่างนั้นก็ได้อุปสมบทที่วัดเบญจมบพิตร และได้ศึกษาพระธรรมวินัยควบคู่กันไปจนสามารถสอบไล่ชั้นธรรมตรีได้ลำดับที่ 1 หลังจากจบการศึกษาเป็นเนติบัณฑิตไทยจากโรงเรียนกฎหมาย กระทรวงยุติธรรมแล้ว ท่านก็ได้สอบชิงทุน "รพีบุญนิธิ" ไปศึกษาต่อวิชากฎหมายที่สำนักกฎหมาย The Middle Temple ประเทศอังกฤษ ตามหลักสูตร 3 ปี แต่ท่านใช้เวลาศึกษาเพียง 2 ปี 3 เดือน ก็สำเร็จเนติบัณฑิตอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. 2476 ท่านศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ มักจะให้การอบรมบรรดานักกฎหมายด้วยคำคมประจำตัวท่านเสมอ คือ “นักกฎหมายต้องมีธรรมจริยา มิฉะนั้นก็เท่ากับถือดาบไว้ ผู้ถือดาบจะเป็นโจรก็ได้” (สถาบันสัญญา ธรรมศักดิ์ เพื่อประชาธิปไตย, 2555) ท่านประสบความสำเร็จสูงสุดในวงการกฎหมายได้ดำรงตำแหน่งสูงสุดของฝ่ายตุลาการคือเป็นประธานศาลฎีกา คนที่ 15 นอกจากนี้ในฝ่ายบริหารท่านก็ประสบความสำเร็จโดยเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 12 ของประเทศไทย ส่วนงานด้าน

ศาสนาท่านได้ทุ่มเทการทำงานให้กับพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยอย่างเต็มความสามารถ และได้รับบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยได้ดำรงตำแหน่งนายกพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย และเป็นองค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งโลกยาวนานถึง 15 ปี ซึ่งตลอดระยะเวลาอันยาวนานนี้ ท่านได้บำเพ็ญประโยชน์ให้เกิดแก่องค์การพุทธศาสนาเป็นอเนกประการ ทำให้องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งโลกมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง และวัฒนาถาวรเป็นศูนย์รวมแห่งการเรียนรู้และการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนทั่วโลก ท่านจึงนับเป็นบุคคลต้นแบบของนักกฎหมายที่ใช้ธรรมะกับกฎหมายในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์แบบ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่เรียกว่า นิติสงคราม คือ มีการกำจัดการทุจริตหรือฝ่ายตรงข้าม ที่ต่อต้านรัฐ หรือรัฐบาล โดยการใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือในทางการเมือง ซึ่งมักปรากฏในรูปการดำเนินทางกฎหมายและทางสื่ออย่างกว้างขวาง มีการยื่นเรื่องร้องเรียนต่อองค์กรอิสระ หรือยื่นต่อศาล จนมีเรื่องราวร้องเรียนหรือคดีความต่าง ๆ รกโรงศาลเต็มไปหมด ทั้งนี้เพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามเกิดความเสียหายจนอ่อนแอลง หรือทำให้สูญเสียการสนับสนุนจากสาธารณชน และหมดพลังอำนาจในการต่อต้านอีกต่อไป (Tiefenbrun, Susan W., 2011) ศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ กรรมการสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (อดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “บางครั้งการตีความกฎหมายในบ้านเราเกิดผลประหลาดพิสดาร แต่ก็ไม่มีใครร้องทักอะไร ผมอ่านคำพิพากษาบางฉบับแล้วก็รู้สึกว่ามันเหมือนที่เราเคยเรียนมาเลย ไม่เหมือนที่เราเคยสอนหนังสือมา ทำไมไปไกลได้ถึงขนาดนั้น การที่มันบิดเบี้ยวไปบางที่ไม่ใช่เรื่องเงิน แต่อาจจะเป็นเรื่องเครือข่าย หรือกระทั่งเรื่องค่านิยมหรือความคิดทางการเมืองด้วย ” (ธงทอง จันทรางศุ, 2566) ฉะนั้นเพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ว่ามีระบบกฎหมายหรือหลักนิติรัฐที่ดี มีความเข้มแข็ง ถูกต้องตามธรรม มีการถ่วงดุลตรวจสอบที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และ ตัวผู้ใช้ ผู้ตีความกฎหมาย ผู้รักษากฎหมาย รวมถึง ผู้มีอำนาจชี้ขาดหรือวินิจฉัยข้อพิพาท มีคุณธรรมจริยธรรมในจิตใจ มีความเป็นกลางไม่ลำเอียงด้วยอคติ 4 จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อสร้างนักกฎหมายที่มีคุณธรรมจริยธรรมสูงออกมารับใช้สังคมและประเทศชาติให้เกิดความสงบผาสุกต่อไป

6. เพื่อจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาวิชากฎหมายให้แก่พระสงฆ์และประชาชนได้เข้าถึงอย่างเสมอภาคเท่าเทียม และช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

ยิ่งขึ้น มหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้ง 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาตาม พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 และ พระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 กรณีนี้แยกพิจารณาความจำเป็นออกได้เป็น 2 ประการ คือ

6.1 สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม เนื่องจาก คำสั่งมหาเถรสมาคม ที่ 1/2564 ลงวันที่ 28 กันยายน 2564 ห้ามพระภิกษุสามเณรเรียนวิชาอย่างคลุ่หส์ด โดยใน ข้อ 6. ระบุห้ามพระภิกษุ สามเณร เรียนวิชาเหมือนประชาชนทั่วไป เว้นแต่เข้าศึกษาวิทยาการ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการศึกษา หรือวิชาอื่นที่มหาเถรสมาคมกำหนด โดยมีเงื่อนไขหรือไม่ก็ได้ เพื่อประโยชน์แก่การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือเข้าศึกษาใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือ สถานศึกษาอื่นใดที่จัดการศึกษาโดยคณะสงฆ์ ซึ่งคำสั่งดังกล่าวมีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือ เสรีภาพพระภิกษุสามเณรที่มีความประสงค์จะเข้าศึกษาทางด้านนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัย ทั่วไป เพื่อนำความรู้ทางกฎหมายมาใช้ในทางปกครองหรือใช้เพื่อประโยชน์แก่คณะสงฆ์ โดยเฉพาะพระภิกษุสามเณรที่อยู่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่มีการเปิดสอนหลักสูตรนิติ ศาสตร์บัณฑิต จะได้รับผลกระทบจากการถูกจำกัดสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาในหลักสูตรนิติ ศาสตร์บัณฑิตตามคำสั่งมหาเถรสมาคม ที่ 1/2564 เป็นอย่างมาก เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยสงฆ์ น้อยแห่งที่เปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต การเดินทางไปศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่เปิดสอนจึงมีอุปสรรคในเรื่องของระยะทางและค่าใช้จ่ายรวมถึง ยานพาหนะอำนวยความสะดวกในการเดินทางไปศึกษาเล่าเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาการจำกัด สิทธิทางการศึกษาอย่างไม่เท่าเทียมดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำบริการสาธารณะ เปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ให้เรียนแทน และเป็นการเปิดโอกาสให้ คฤหส์ดที่มีทุนทรัพย์น้อยหรือมีความสนใจเรียนวิชากฎหมายมีโอกาสได้เรียนอย่างเสมอภาคเท่า เทียมกับบุคคลอื่นด้วย

6.2 ยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น การศึกษาเป็นการสร้างคน ให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่ จะต่อสู้เพื่อตนเอง และสังคม มีความพร้อมที่จะประกอบการทำงานอาชีพได้ ผู้สำเร็จการศึกษา ทางด้านนิติศาสตร์ สามารถประกอบอาชีพได้ในหลายสาขา เช่น ผู้พิพากษา/ตุลาการ พนักงาน

อัยการ ตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครอง ทนายความ ผู้สอนในสถานศึกษา นิติกร ที่ปรึกษา กฎหมายทั้งภาครัฐและเอกชน รับราชการในหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

นอกจากนี้ การเรียนวิชากฎหมายยังเป็นประโยชน์แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะการสอบแข่งขันบรรจุเข้าทำงานในหน่วยงานราชการต่าง ๆ ซึ่งมองว่ามีความมั่นคง ปัจจุบันมีการบรรจุขอบเขตเนื้อหากฎหมายหลายฉบับไว้ในการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการหลายอาชีพ เช่น การสอบบรรจุครูผู้ช่วย มีการสอบความรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน คือ รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยคุ้มครองเด็ก และ กฎหมายว่าด้วยการศึกษาปฐมวัย เป็นต้น ส่วนกฎหมายที่ใช้สอบปลัดอำเภอ หรือ สอบบรรจุข้าราชการท้องถิ่น เช่น พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นต้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสอบภาคความรู้ความสามารถทั่วไป (ภาค ก.) ของสำนักงาน ก.พ. ที่มีการสอบกฎหมายหลายวิชา และมีผู้เข้าสอบทั่วประเทศ จำนวนหลายแสนคนในแต่ละปี

จะเห็นได้ว่าการจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาดำเนินการโดยเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์นั้น นอกจากจะเป็นการเปิดโอกาสให้พระสงฆ์สามเณรและประชาชนได้เข้าถึงอย่างสิทธิเสรีภาพทางการศึกษากฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวันอย่างเสมอภาคเท่าเทียมแล้ว การเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ยังช่วยให้นักศึกษาในสาขาวิชาอื่นมาลงทะเบียนเรียนวิชากฎหมายที่จำเป็นต้องใช้ในการสอบแข่งขันเข้าบรรจุในหน่วยงานราชการ อันเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้ง 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีคณะศึกษาศาสตร์ที่เปิดสอนหลายสาขา และมีคณะสังคมศาสตร์ที่

เปิดสอนสาขาวิชาทางด้านรัฐศาสตร์ ที่จำเป็นต้องใช้กฎหมายในการสอบแข่งขันเข้ารับราชการอยู่แล้ว

ในประเด็นนี้อาจมีข้อโต้แย้งว่าหากเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ให้เรียนแล้ว จะส่งผลให้พระภิกษุสามเณรที่สำเร็จการศึกษา ลาสิกขาออกไปประกอบอาชีพเป็นจำนวนมาก ผู้เขียนเห็นว่าการลาสิกขานั้นเป็นเรื่องเฉพาะตนหรือเป็นแนวคิดของพระภิกษุสามเณรแต่ละรูปแตกต่างกันไป ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการศึกษา เพราะเรียนสาขาวิชาใดก็ตามหรือไม่เรียนหนังสือก็ตาม หากจิตใจไม่ได้ตั้งมั่นที่จะดำรงตนอยู่ในสมณเพศแล้ว ย่อมลาสิกขาได้ตลอดเวลา และพระภิกษุสามเณรบางรูปก็มีความประสงค์ตั้งแต่ต้นก่อนเข้ามาบวชเรียนแล้วว่าจะลาสิกขาเมื่อสำเร็จการศึกษา ตรงกันข้ามกลับมีคฤหัสถ์จำนวนมากไม่น้อยที่เรียนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปและมีหน้าที่การงานทางโลกที่มั่นคงแล้ว แต่ได้สละทางโลกออกบวชเพราะมีจิตใจผ่องแผ้วมุ่งมั่นมาในทางธรรม ดังนั้นประเด็นที่ว่าเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ให้เรียนแล้ว จะส่งผลให้พระภิกษุสามเณรที่สำเร็จการศึกษา ลาสิกขาออกไปประกอบอาชีพจึงเป็นประเด็นที่มีน้ำหนักน้อย แต่ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงจะมีบ้างที่พระภิกษุสามเณรบางรูปที่สำเร็จการศึกษาแล้วลาสิกขาจริงก็ตาม ก็ย่อมเป็นประโยชน์ทั้งแก่มหาวิทยาลัยสงฆ์และแก่สังคม เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตสามารถไปประกอบอาชีพได้หลากหลายสาขา โดยเฉพาะอาชีพทางการปกครอง ซึ่งอาจมีโอกาสดำรงตำแหน่งขึ้นมาเป็นผู้ปกครองในระดับสูงของประเทศ ย่อมเป็นความภาคภูมิใจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่มีศิษย์เก่าเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงาน และไว้วางใจได้ว่าศิษย์เก่าจะใช้วิชาความรู้ทางด้านกฎหมายควบคู่กับหลักธรรมะที่ได้เรียนมาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ปกครองบ้านเมืองและสังคมให้เกิดความสงบสุข

7. การเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นการสนับสนุนและสามารถให้ความเห็นรวมถึงให้คำปรึกษาแก่องค์กรหน่วยงานด้านนิติการของมหาวิทยาลัยในการทำนิติกรรมต่าง ๆ ทั้งในทางแพ่งและทางปกครอง มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง ต่างก็มีหน่วยงานภายในที่ทำงานด้านกฎหมายเหมือนกัน คือ กองนิติการ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีระบบสนับสนุนข้อมูลด้านกฎหมาย เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ สู่แผนปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยอย่างถูกต้อง และชอบธรรม การที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัยนั้น ๆ ก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ในทางแพ่งมหาวิทยาลัยสามารถทำนิติกรรมใด ๆ ได้เช่นเดียวกับเอกชน เช่น การทำสัญญาซื้อขาย สัญญาการจ้าง สัญญาเช่า สัญญาการยืม ฯลฯ ส่วนอำนาจในทางมหาชนนั้น มหาวิทยาลัย

สามารถออกคำสั่งทางปกครอง เช่น คำสั่งปลดออก คำสั่งไล่ออก ฯลฯ หรือ ทำสัญญาทางปกครองได้ เช่น การทำสัญญาจ้างอาจารย์ สัญญารับทุนการศึกษา สัญญาลาศึกษาต่อ เป็นต้น ในการทำนิติกรรมต่าง ๆ ทั้งในทางแพ่งและทางปกครองดังกล่าวอย่างมาข้างต้น จำเป็นต้องอาศัยนักกฎหมายหรือนิติกรจากฝ่ายนิติการของมหาวิทยาลัยในการดำเนินการ ซึ่งบางครั้งนิติกรอาจไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น การดำเนินคดีทางปกครอง ซึ่งมีวิธีพิจารณาคดีต่างจากศาลยุติธรรม ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญทางกฎหมายปกครองเป็นพิเศษ หากฝ่ายนิติการของมหาวิทยาลัยมีการขอความเห็นหรือขอคำปรึกษาจากอาจารย์ประจำหรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งนั้น ๆ ด้วย ก็จะเป็นการรอบคอบถี่ถ้วนและสร้างความมั่นใจในการทำนิติกรรมทางปกครองหรือการต่อสู้คดีในศาลปกครองมากยิ่งขึ้น

8. เพื่อเป็นการสนับสนุนหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ต่างมีการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตทุกวิทยาเขต ซึ่งในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต ไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาวิชาการปกครอง หรือ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ ล้วนแต่บรรจุวิชากฎหมายไว้ในหลักสูตรทั้งสิ้น เช่น กฎหมายปกครอง กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายอาญา กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นต้น ซึ่งรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กัน มหาวิทยาลัยในประเทศไทยแทบทุกแห่งที่เปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตจะมีการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตควบคู่กันไปด้วย หลายมหาวิทยาลัยมีการแยกตั้งเป็นคณะนิติศาสตร์ และ คณะรัฐศาสตร์ บางมหาวิทยาลัยไม่ได้แยก 2 หลักสูตรนี้ให้อยู่ต่างคณะกัน แต่จะรวมอยู่ในคณะเดียวกัน เช่น รวมกันอยู่ใน คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือในบางมหาวิทยาลัยจะใช้ชื่อรวมกัน เช่น คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เป็นต้น ยิ่งกว่านั้นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีการจัดห้องเรียนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความสนใจในด้านนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ เป็นแผนการเรียนมุ่งเน้นเตรียมนักเรียนให้สอบเข้าศึกษาต่อในด้านนิติศาสตร์-รัฐศาสตร์ โดยเฉพาะ ในหลายโรงเรียน เช่น แผนการเรียนเตรียมนิติ-รัฐศาสตร์ (PRE LAWS-POLITICAL SCIENCE) โรงเรียนโพธิสารพิทยากร แผนการเรียนนิติศาสตร์รัฐศาสตร์ โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต แผนการเรียนเตรียมนิติศาสตร์รัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ ห้องเรียนนิติ-รัฐศาสตร์ โรงเรียน

อำนาจเจริญ เป็นต้น ส่วนมหาวิทยาลัยสงฆ์พบว่าในปัจจุบันมีเพียงมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเท่านั้นที่มีการเปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตควบคู่กันไป ในขณะที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยยังไม่มีเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตทั้งในส่วนกลางหรือในวิทยาเขตใดเลย การที่เปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตควบคู่กันไปในั้น เป็นการสนับสนุนหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต กล่าวคือ รายวิชากฎหมายในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สามารถใช้อาจารย์จากหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มาช่วยบรรยายในรายวิชานั้น ๆ ได้ ซึ่งจะเป็นผลดีในการที่ได้อาจารย์ที่มีคุณวุฒิด้านกฎหมายโดยตรงมาช่วยสอน และเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนนักกฎหมายในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต รวมถึงลดภาระค่าใช้จ่ายในการจ้างอาจารย์พิเศษด้านกฎหมายมาสอน เนื่องจากในมหาวิทยาลัยมีอาจารย์ประจำด้านกฎหมายโดยตรงแล้ว

สรุป/เสนอแนะ

กฎหมายเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมสังคมให้เป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย มนุษย์จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ต้องอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคม และทุกคนในสังคมต้องอยู่ภายใต้กฎหมายโดยเสมอภาคกัน มีสุภาษิตกฎหมายกล่าวว่า ประชาชนจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายไม่ได้ เพื่อไม่เป็นข้อแก้ตัวให้พ้นจากความรับผิดชอบ ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องบนพื้นฐานของกฎหมายที่ประชาชนทุกคนจะต้องศึกษาเรียนรู้ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ จากการศึกษาวิเคราะห์ถึงความจำเป็นในการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผู้เขียนจึงสรุปและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุป

ในปัจจุบันกฎหมายเข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นในสังคมไทย ทั้งต่อฝ่ายอาณาจักรและฝ่ายศาสนจักร จนส่งผลให้สังคมเกิดความคาดหวังต่อบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของนักกฎหมายทั้งในแง่ของวิชาความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมในระดับที่สูงมากอย่างเด่นชัด นอกจากนี้พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญอันได้แก่ การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระแสโลกาภิวัตน์ นวัตกรรมใหม่ ๆ ของภาคธุรกิจเอกชน รวมไปถึงการรวมกลุ่มเศรษฐกิจต่าง ๆ ล้วนเป็นปัจจัยแวดล้อมสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบวิชาชีพกฎหมาย รวมทั้งพระสงฆ์ที่จะต้องรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรให้สามารถรองรับสภาพแวดล้อมที่

เปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ โดยจัดโครงสร้างของหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งจะตอบสนองการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ และมีมาตรฐานทางวิชาการเป็นที่ยอมรับ เพื่อที่จะสามารถผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีทางกฎหมายให้เป็นผู้มีความรู้พื้นฐานทางนิติศาสตร์ และสมบูรณ์พร้อมในด้านคุณธรรมจริยธรรม การเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์จึงเป็นทางเลือกให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่สนใจได้มีโอกาสสมัครเข้าศึกษาหาความรู้ในทางกฎหมาย โดยเฉพาะพระสงฆ์ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตประจำวันในสมณเพศที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายบ้านเมืองที่เข้ามาเกี่ยวข้องดังเช่นประชาชนทั่วไปที่ยังมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่ดำเนินไปอยู่ในสังคมของไทย ส่วนคฤหัสถ์ที่ได้ศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยสงฆ์เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ก็จะเป็นผู้มีทักษะและคุณธรรมจริยธรรมสูงในการประกอบวิชาชีพทางกฎหมายในภายภาคหน้า ขณะเดียวกันในส่วนของความคาดหวังที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของนักกฎหมาย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการการเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อมุ่งปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะผลิตบัณฑิตทางกฎหมายให้ประพฤติตนอยู่ในกรอบคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีความหนักแน่น มั่นคงในหลักการแห่งความยุติธรรม หลักนิติธรรม กับมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และมีความรับผิดชอบในวิชาชีพนักกฎหมายเพื่อสนองงานคณะสงฆ์รับใช้สังคมและประเทศชาติ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ควรเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง ควบคู่กับหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต ให้ครบทุกวิทยาเขต โดยในวิทยาเขตใดที่มีความพร้อมในด้านอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร งบประมาณ และสถานที่จัดการเรียนการสอน ก็ควรดำเนินการเสนอหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตตามขั้นตอนเพื่อเปิดสอนในวิทยาเขตนั้นได้เลย เนื่องจากในปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่เปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตน้อยมาก โดยเฉพาะในภาคอีสานที่มีพระสงฆ์และวัดเป็นจำนวนมาก แต่มีมหาวิทยาลัยสงฆ์เพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่เปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น และตามคำสั่งมหาเถรสมาคม ที่ 1/2564 ก็ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปเรียนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในมหาวิทยาลัยทั่วไปอย่างคฤหัสถ์ ยกเว้นเรียนในมหาวิทยาลัยสงฆ์เท่านั้น

2.2 หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยสงฆ์ ควรจัดหมวดวิชาบังคับและหมวดวิชาเลือกทางกฎหมายให้สอดคล้องกับสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติ

บัณฑิตยสภา เพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อในระดับเนติบัณฑิต และในกรณีหลักสูตรก็จะเป็นประโยชน์ในการต่อยอดไปสอบอัยการผู้ช่วย และผู้ช่วยผู้พิพากษาต่อไป

2.3 จัดหลักสูตรระยะสั้นอบรมกฎหมายที่จำเป็นแก่พระสงฆ์ เนื่องจากพระสงฆ์จำเป็นต้องรู้กฎหมายในชีวิตประจำวัน และกฎหมายบางเรื่องเกี่ยวข้องกับพระสงฆ์โดยตรง แต่พระสงฆ์จำนวนมากไม่มีโอกาสได้เรียนกฎหมายอาจเนื่องมาจากปัจจัยด้านอายุ ทุนทรัพย์ หรือ ความสะดวกในการเดินทางมาเรียน ดังนั้นเมื่อเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์วิทยาเขตใดแล้ว ควรจัดให้มีหลักสูตรระยะสั้นอบรมกฎหมายที่จำเป็นแก่พระสงฆ์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางกฎหมายแก่พระสงฆ์ ให้สามารถนำความรู้ที่ได้ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งทางโลกที่เข้ามาเกี่ยวข้องควบคู่กับวิถีแห่งสมณเพศได้อย่างสมบูรณ์ทุกด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (2566). พระคติธรรม “อวิโรธนะ” แปลว่า ความไม่ผิดจากธรรม. เรียกใช้เมื่อ 5 ก ร ก ฎ า ค ม 2 5 6 6 จ า ก <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/2119/iid/168800>
- กระทรวงยุติธรรม. (2535). 100 ปี กระทรวงยุติธรรม 25 มีนาคม 2535. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงยุติธรรม.
- เกียรติขจร วิจารณ์สวัสดิ์. (2540). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะกรรมการจัดทำหนังสือประวัติและพัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2558). “ประวัติและพัฒนาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- คณาธิป ไกยชน. (2563). เนติบัณฑิตยสภากับการพัฒนาวิชาชีพนักกฎหมายไทย. เรียกใช้เมื่อ 1 1 มิ ฤ น า ย น 2 5 6 6 จ า ก <https://library.parliament.go.th/th/radioscript/rr2563-dec2>

คทาวิธ คเวสกรรมโม (เพ็งที). (2564) ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505.

ใน ดุษฎีนิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

จัญญ โฆษณานนท์. (2557). นิติปรัชญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จิตติ ดิงศรัทย์. (2548). หลักวิชาชีพนักกฎหมาย. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จิรนิติ หะวานนท์. (2565). หลักวิชาชีพและจรรยาบรรณของนักกฎหมาย. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธงทอง จันทรางศุ. (2566) กฎหมายไม่ใช่ความยุติธรรมเสมอไป: ธงทอง จันทรางศุ มองกระบวนการยุติธรรมในวันที่ต้องเรียกหาศรัทธา. เรียกใช้เมื่อ 5 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.the101.world/tongthong-chandransu-interview/>

เอียรไท รักคง. (2560). ลักษณะพระพุทธศาสนาเถรวาทในพระไตรปิฎก. วารสารปรัชญาปริทรรศน์ คณะ ศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 22(2), 65-72.

นพพงษ์ จูห้อง. (2549). กฎหมายอาญา 2. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นิภา สืบกนิร. (2547). ระบบการศึกษากฎหมายและระบบการศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพทางกฎหมายในประเทศไทย. ใน รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2540). 100 ปี โรงเรียนกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์.

บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2553). ความหมายและองค์ประกอบของหลักนิติรัฐตามรัฐธรรมนูญไทย โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประกิจ บุญมี และบุญมี เณรยอด. (2565). “ทิศทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ของสถาบันอุดมศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2563-2572)”. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10(4), 1560-1573.

- ปรีดี เกษมทรัพย์. (2539). นิติปรัชญา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พนม เอี่ยมประยูร. (2545). “วิวัฒนาการ 100 ปีของโรงเรียนกฎหมายไทย (พ.ศ. 2440-2540)” ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนม เอี่ยมประยูร. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- พระครูวินัยธรเอก ชินวังโส และคณะ. (2565). ความเหมาะสมของมาตรการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ในกรณีพระภิกษุถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11(3), 323-332.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2539). นิติศาสตร์แนวพุทธ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานอัยการสูงสุด.
- พระพรหมบัณฑิต. (2560). “สงฆ์กับการครองตนในยุคไทยแลนด์ 4.0” ในการสัมมนาเรื่องกฎหมายใกล้สงฆ์ จัดโดยสมาคมบัณฑิตทางกฎหมายและพุทธศาสตร์. (วันพุธที่ 21 มิถุนายน 2560) ณ หอประชุม มวก. 48 พรรษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. เรียกใช้เมื่อ 12 มิถุนายน 2566 จาก <http://www.laws.mcu.ac.th/?p=64>
- พิชญ์ วิทยารัตน์. (2556). พระราชประวัติและพระกรณียกิจของ “พระบิดาแห่งกฎหมายไทย” พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์. วารสารมหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2(1), 1-6.
- พิเชษฐ เมลานนท์. (2551). หลักวิชาซีพนักกฎหมาย อาจารย์จิตติ พร้าวนสอนอะไร. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- พีระพงษ์ มีพงษ์ธรรม. (2559). บทบาทพระสงฆ์ในการบริหารวัดโดยใช้หลักธรรมาภิบาล. Journal of Roi Kaensarn Academic, 1(1), 31-41.
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2559). หลักกฎหมายมรดก. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2563). ปรัชญา และวัตถุประสงค์. เรียกใช้เมื่อ 12 มิถุนายน 2566 จาก http://www.laws.mcu.ac.th/?page_id=80

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2558). การฉ้อโกง ญสส หนึ่งศตวรรษ สมเด็จพระ
ญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก 2456-2556. นครปฐม:
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยศรีปทุม. (2561). แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการเรียนการสอนกฎหมาย ในศตวรรษที่
21. เรียกใช้ เมื่อ 7 กันยายน 2566 จาก
<https://www.spu.ac.th/fac/gened/th/calendar.php?cid=315>

มนินทร์ พงศาปาน. (2565). รื้อการเรียนการสอนนิติศาสตร์ไทย เปลี่ยน ‘นักกฎหมายใบ้’ ให้
เป็น ‘ผู้พิทักษ์ สิทธิประชาชน’. เรียกใช้เมื่อ 11 มิถุนายน 2566 จาก
<https://www.the101.world/legal-education-reform/>

วรชัย แสนสีระ. (2552). “พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฯ กับการปกป้องพระพุทธศาสนาในสถานการณ์
ปัจจุบัน”. จุลินิติ, 6(4), 132-133.

วัน สุวรรณพงษ์ และคณะ. (2559). หลักวิชาชีพนักกฎหมาย สำหรับทนายความ. ธรรมทรรศน์
, 16(2), 222-240.

ศศิภา พฤกษญาจันทร์. (2560). สำนักกฎหมายบ้านเมืองสมัยใหม่ : ข้อความคิดว่าด้วย
กฎหมายในทรรศนะของ Hans Kelsen และ H.L.A. Hart และข้อวิจารณ์. ใน
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขา กฎหมายมหาชน. คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สถาบันสัญญา ธรรมศักดิ์ เพื่อประชาธิปไตย. (2555). คำของอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

สนิท สนั่นศิลป์. (2549). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุตร
ไพศาล.

สมชาย กษิติประดิษฐ์. (2554). สิทธิมนุษยชน. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมศักดิ์ สิงห์พันธ์. (2521). คำอธิบายกฎหมายอาญา เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุปัน, พูลพัฒน์. (2521). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ตอน 2. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.

- โสต สุตานันท์. (2566). นิติรัฐ: นิติธรรม & นิติสงคราม. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2566 จาก <https://prachatai.com/journal/2023/04/103686>
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2566). คำอธิบายสรุปสาระสำคัญ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505. เรียกใช้เมื่อ 11 มิถุนายน 2566 จาก <https://www.onab.go.th/th/content/category/detail/id/486/iid/5837>
- หม่อมหลวงเฉลิมชัย เกษมสันต์. (2556). คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยมรดก. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: บริษัทกรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.
- หยุด แสงอุทัย. (2515). คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- See Kearley, Timothy (1975). Roman Law, Classical Education, and Limits on Classical Participation in America into the Twentieth Century. Fort Collins, CO: Veterrimus Publishing., pages 165-177.
- Tiefenbrun, Susan W. (2011). "Semiotic Definition of 'Lawfare'". Case Western Reserve Journal of International Law, 43 (1), 29–60.

บูรณาการหลักการบริหารนิยธรรมกับการปกครองท้องถิ่นไทยสู่ยุค Smart City*

INTEGRATING THE PRINCIPLES OF APARIHANIYADHAMMA WITH THAI LOCAL GOVERNMENT INTO THE SMART CITY ERA

พระครูประสาทสรคุณ¹, พรรณพัญญ์ จิตรจันทน์² และ จิราภรณ์ ชูชำนาญ³

Phrakhruprasatsorakhun¹, Pannaphat Jitjumnong² and Jiraphon Choochamnan³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: mayjiraphon161138@gmail.com

Received 25 September 2023; Revised 18 October 2023; Accepted 30 October 2023

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้ได้นำเสนอการบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรมกับการปกครองท้องถิ่นสู่ยุค Smart City โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และมีความปลอดภัยโดยมุ่งเน้นการนำสื่อเทคโนโลยีมาสู่ระบบการบริหารงานส่วนท้องถิ่น ภายใต้หลักการบริหารนิยธรรมทั้ง 7 ประการ คือ (1) ประชุมกันเป็นประจำ (2) มีความรับผิดชอบร่วมกัน (3) ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ (4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ (5) ไม่เห็นแก่ตัว (6) ไม่ประมาท สามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้ (7) สนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี และเลือกคนดี และ Smart City มีทั้งหมด 7 ข้อ คือ (1) Smart Economy เศรษฐกิจอัจฉริยะที่มุ่งเน้นอุตสาหกรรมดิจิทัล (2) SmartTourism การท่องเที่ยวอัจฉริยะเพื่อให้นักท่องเที่ยว

* พระครูประสาทสรคุณ, พรรณพัญญ์ จิตรจันทน์ และ จิราภรณ์ ชูชำนาญ. (2566). บูรณาการหลักการบริหารนิยธรรมกับการปกครองท้องถิ่นไทยสู่ยุค Smart City. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(5), 195-213.

Phrakhruprasatsorakhun, Pannaphat Jitjumnong and Jiraphon Choochamnan. (2023). Integrating the principles of aparihaniyadhamma with Thai local government into the Smart City era. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(5), 195-213.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.29>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

(3) Smart Safety ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว (4) Smart Environment การเติบโตของเมืองควบคู่ไปกับการรักษาสีเขียว (5) Smart Healthcare การให้บริการสุขภาพแก่ประชาชน (6) Smart Education การศึกษาเพื่อสร้างความรู้ให้คนภายใต้แนวคิด Smart People for Smart City (7) Smart Governance การบริหารจัดการของภาครัฐ ซึ่งผู้เขียนบูรณาการได้ดังนี้ (1) พลเมืองอัจฉริยะ ประกอบด้วย การประชุมกันเป็นประจำ การมีความรับผิดชอบร่วมกัน และความไม่เห็นแก่ตัว (2) การดำรงชีวิตอัจฉริยะ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดีและเลือกคนดี (3) การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ ประกอบด้วย การเคารพ นับถือผู้ใหญ่ การไม่ประมาทและสามารถปฏิบัติภารกิจที่มอบหมายได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ยังสามารถพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและข้าราชการท้องถิ่นให้มีความเป็นมืออาชีพ ทำงานรวดเร็วแม่นยำ และตอบสนองความต้องการของพลเมืองในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

คำสำคัญ : บูรณาการ, หลักอภิธานิยธรรม, การปกครองท้องถิ่น, ยุค Smart City

Abstract

This paper presents the integration of Aparihaniyadhamma principles with local government into the Smart City era. The objective is to develop the local area to be efficient, effective and safe. Focusing on bringing technological media to the local administration system under the seven principles of Aparihaniyadhamma: (1) meeting regularly (2) having shared responsibility (3) following rules and regulations (4)) Respect elders (5) Not selfish (6) Not careless, able to perform assigned missions (7) Support good people, protect good people, promote good people, and choose good people. And Smart City has a total of 7 points: (1) Smart Economy, intelligent economy that focuses on the digital industry (2) Smart Tourism, smart tourism for tourists (3) Smart Safety, safety in tourism (4) Smart Environment, urban growth along with environmental protection (5) Smart Healthcare, providing health services to People (6) Smart Education Education to create knowledge for people under the concept of Smart People for Smart City (7) Smart Governance, public sector management. which the author

integrates as follows: (1) Intelligent Citizens consists of meeting regularly. Sharing responsibility and selflessness (2) Smart living consists of following rules and regulations. and supporting good people Protect good people and choose good people. (3) Intelligent public administration consists of respecting and respecting elders. Not being careless and being able to perform assigned missions very well. Moreover, it can also develop the potential of administrators and local civil servants to be professional. Work quickly and accurately and respond to the needs of citizens in an era where technology plays an important role in local development.

Keywords : Integration, Principles of aparihaniyadhamma, Local government, Smart City era

บทนำ

สังคมประเทศไทยมีลักษณะเป็นพลวัต คือ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขปัจจัยหรือภาษาทางพุทธศาสนาที่เรียกว่าเปลี่ยนแปลงไปตาม “พลวัตปัจจัย” ซึ่งมีการปรับตัวตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ เช่น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ก็ย่อมจะหาวิธีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาจนเกิดสังคมขึ้นมา (รงค์ บุญสวยขวัญ, 2557) ดังเช่นที่อริสโตเติล กล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมและการเมือง มนุษย์ต้องคิดเสมอว่าจะอยู่ร่วมกันอย่างไร บทบาทของผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองควรเป็นเช่นไร เนื่องจากมนุษย์ต้องอยู่ในรัฐและรัฐนั้นคือสังคม การก่อตั้งสังคมจึงเป็นไปเพื่อความเจริญก้าวหน้าและความผาสุกของมนุษย์ (ณัฐพงษ์ ญาณเมธี ไกรเทพ, 2565) ดังนั้น หากเปรียบเทียบประเทศเป็นเช่นดังหมู่บ้านที่ประกอบด้วยครอบครัวหลายครอบครัวมาอยู่รวมกัน “การปกครองส่วนท้องถิ่น” ก็เปรียบเสมือนกับครอบครัวแต่ละครอบครัวที่อาจจะมีขนาดเล็กใหญ่ไม่เท่ากัน แต่ทุกครอบครัวล้วนต้องอยู่ภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับมาควบคุมให้คนในแต่ละครอบครัวปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสงบสุขภายในบ้าน และเปรียบผู้นำหมู่บ้าน คือ รัฐบาล ที่ต้องเป็นผู้ตัดสินใจหรือบังคับให้แต่ละครอบครัวซึ่งก็คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ต้องปฏิบัติเหมือนกันทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการกิน การนอน ฯลฯ ผู้นำนั้นก็จะเป็นเหมือนกับรัฐบาลที่มีอำนาจเผด็จการปกครองประเทศ แต่ในทางตรงกันข้ามหากเปิดโอกาสให้แต่ละครอบครัวได้เลือกตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ

อย่างอิสระการปกครองนั้นก็จะมึลักษณะ และรูปแบบที่เป็นประชาธิปไตย และมีลักษณะของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันที่เรียกว่า “การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบกระจายอำนาจ” (สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย, 2547)

การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยระดับรากฐานของประชาชนที่สามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยได้จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้โดยตรง ดังเช่น การรวมกลุ่มชาวบ้านในท้องถิ่นเพื่อตัดสินใจทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นของตน ไม่ว่าจะเป็นการทำถนนเข้าหมู่บ้าน การสร้างบ่อกำจัดขยะ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีโอกาสกระทบต่อการดำรงชีวิตหรือมีความใกล้ชิดตัวชาวบ้านในท้องถิ่นได้มาก การให้ความสำคัญกับหลักการที่ว่าด้วย “การปกครองตนเอง” จึงเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยที่แท้จริงอันสะท้อนให้เห็นผ่านประชาธิปไตยท้องถิ่น (อนุก เหล่าธรรมทัศน์, 2550)

ปัจจุบันการบริหารงานการปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการพัฒนาขึ้นไปจากเดิมด้วยสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น โดยช่วงปลายศตวรรษที่ 20 มีการนำเอาเทคโนโลยีด้านข้อมูลและโทรคมนาคมมาใช้ร่วมกับการวางโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิผล โดยมุ่งเน้นการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะเป็นหลัก แต่การบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดีต้องอาศัยผู้บริหารและข้าราชการที่มีความเป็นมืออาชีพสูง ยึดหลักการทำงานที่รวดเร็ว แม่นยำ และตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ดังนั้น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นทางเลือกสำคัญหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน หรือที่เรียกว่า “Smart City” ภายใต้การกำกับของสำนักงานเศรษฐกิจดิจิทัล (ณชา โคตะ, (2566). ออนไลน์) ส่งผลให้ประชาชนมีความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตเพิ่มความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการบริหารงานท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น (ณัฐณิชา ไซยประเสริฐ, 2565)

การปกครองท้องถิ่นไทยยุค Smart City จึงไม่ใช่นโยบายที่ดำเนินการด้วยการบริหารจากบนลงล่างแต่เป็นการที่องค์กรต่าง ๆ และผู้คนในเมืองและท้องถิ่นรวมพลังกันเพื่อทำให้ระบบโดยรวมมีประสิทธิภาพ แต่กลับกันนั้นด้วยความที่เทคโนโลยีเป็นระบบที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ทำให้ผู้ใช้งานรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่มีความเป็นส่วนตัว โอกาสที่ข้อมูลส่วนตัวของคุณจะถูกนำไปใช้ให้กับมิชชันนารีไซเบอร์ และอาจทำให้กลุ่มผู้คนที่ไม่สามารถติดตามหรือปรับตัวได้ทัน การใช้นวัตกรรมการบริหารงานบางส่วนอาจทำให้อัตราผู้คนที่เกิดการว่างงานสูง การปรับตัวเข้าสู่บริหารงานรูปแบบใหม่จึงมีความสำคัญอย่างมาก ยกตัวอย่าง เช่น มีชนชาติหลายเผ่าในโลกนี้

ได้สาบสูญไป มีประเทศบางประเทศหมดความเป็นอิสระ มีลัทธิศาสนาที่มากเกินไปที่สลายตัว สถาบันอีกมากมายที่แม้จะไม่ถึงกับล้มละลายแต่ก็เสื่อมโทรมอย่างน่าเสียดาย ทั้งหมดทั้งมวลนี้เกิดจากการบริหารงานของสถาบันนั้น ๆ ไม่ถูกต้องเหมาะสม และแม้พระพุทธศาสนาจะเป็นสถาบันใหญ่ยิ่งสถาบันหนึ่งในโลกก็ยังตกอยู่ในวิถีแห่งความเสื่อมและความเจริญเหมือนกันทั้งที่พระบรมศาสดาก็ทรงชี้ช่องทางเพื่อการดำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้มั่นคงไว้แล้ว แต่ถ้าหากพุทธบริษัท 4 ต่างไม่นำพาที่จะนำไปปฏิบัติให้ครบถ้วนก็จะทำให้พระพุทธศาสนาถึงความเสื่อมสลายได้ (อปริหานิยธรรม 7 หลักการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ 7 ประการ, 2560)

การนำหลักธรรมมาใช้แก่ผู้เจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม มีความทันสมัย และไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง คือการสอนให้เรารู้จักหลักการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างชุมชน องค์กร หรือสถาบันให้เข้มแข็ง สามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมู่ชนและผู้บริหารบ้านเมือง เนื่องจากประชาชนทุกคนเป็นผู้มีหน้าที่ดำรงรักษาสถาบันทั้งสิ้น ไม่ฐานะของผู้บริหารก็ในฐานะของสมาชิก (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตฺโต) นั่นก็คือ หลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ ประกอบด้วย (1) การประชุมกันเป็นประจำเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดขึ้น (2) มีความรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนรวม (3) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบอย่างเคร่งครัด (4) เคารพนับถือผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง (5) ไม่เห็นแก่ตัวทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง (6) ไม่ประมาทและสามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี และ (7) ตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี และเลือกคนดีเข้าไปบริหารงาน

ดังนั้นจุดหมายปลายทางของบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบูรณาการหลักอปริหานิยธรรมกับการปกครองท้องถิ่นไทยในยุค Smart City ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

แนวคิดการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นได้เริ่มเข้าสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองตั้งแต่ พ.ศ.2475 ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากรูปแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่พระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยมุ่งให้พระมหากษัตริย์มีพระราชอำนาจที่จำกัดและอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งจากการพัฒนารูปแบบการปกครองนั้นก็

เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ ของบ้านเมืองและยึดถือเป็นรูปแบบในการปกครอง ประเทศมาจนถึงปัจจุบัน การปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันจึงเป็นการปกครองระบบประชาธิปไตย ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน การปกครองลักษณะนี้เป็นการปกครองที่เปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้าถึงความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งการปกครองลักษณะนี้ได้ถูกนำมาใช้ในการ บริหารประเทศในวงกว้าง โดยมีนักวิชาการได้นิยามความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนี้

วรวิฑูลี สิงห์นิล (2562) (อ้างถึงใน อมรรัตน์ สายใจ, 2562) ได้ให้ความหมายว่า การปกครอง คือ การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตาม สมควร อำนาจการปฏิบัติหน้าที่ต้องไม่มาจนส่งผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะชุมชนในท้องถิ่นที่ไม่ใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิตาม กฎหมายและเมืองครที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยตนเองเพื่อสนองความต้องการของส่วนรวม การปกครองท้องถิ่น เป็นหน่วยปกครองทาง การเมืองที่อยู่ในระดับต่ำลงมาจากชาติ หรือระดับมลรัฐและรัฐ (ในกรณีประเทศเป็น สหพันธรัฐหรือรัฐรวม) ซึ่งก่อตั้งโดยกฎหมายและมีอำนาจอย่างเพียงพอที่จะทำกิจกรรมใน ท้องถิ่นโดยตนเอง รวมทั้งอำนาจเก็บภาษีหรือการให้แรงงานเพื่อบรรลุลวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าวนี้อาจจะได้รับการเลือกตั้งหรือจากการจัดสรร (แต่งตั้ง) ขึ้นมา โดยท้องถิ่นก็ได้ (อมรรัตน์ สายใจ, 2562)

เดเนียล วิท นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้ อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนใน ท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตาม หลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อม เป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครอง ท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์การของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดย ให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายใน ท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

อุทัย หิรัญโต นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจ ให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินการกิจการบางอย่าง โดยการ ดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็น

องค์การมีเจ้าหน้าที่ ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่ เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น (โกวิทย์ พวงงาม , 2555)

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองแบบกระจายอำนาจที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้าถึงการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มคนฐานรากสามารถสะท้อนความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้มากขึ้นจากการโอนถ่ายกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องของรัฐหรือองค์การปกครองส่วนกลางไปสู่ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ โดยจะมีหน่วยงานรับผิดชอบอย่างเป็นอิสระที่เป็นการปกครองตนเอง ฉะนั้นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

จากแนวคิดและหลักการปกครองท้องถิ่น จะเห็นได้ว่าการปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญในระบบการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ ซึ่งมีนักวิชาการได้นิยามความหมายเกี่ยวกับความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนี้

สมเกียรติ สุวรรณธานี (2552) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลประทาย) ได้ให้ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นว่ามี 4 ประการ ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนได้รู้จักจัดการปกครองตนเองตาม ระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในระดับท้องถิ่น ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจถึงกลไกการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นหัวใจสำคัญที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

3. การปกครองท้องถิ่น สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ตรงกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

4. การปกครองท้องถิ่น ช่วยให้ภารกิจของรัฐบาลกลางลดน้อยลง ทำให้ รัฐบาลสามารถอุทิศเวลาเพื่อการปกครองและการบริหารระดับชาติ เพื่อส่วนรวมได้มากยิ่งขึ้น

โกวิทย์ พวงงาม (2555) ได้ให้ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นว่ามี 6 ประการ ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมืองอันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

3. การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่นประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหของท้องถิ่นของตน

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต

6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญยิ่งในระบบการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ เนื่องจากเป็นหลักการบริหารของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด นั่นก็คือทำให้ประชาชนได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างตรงเป้าหมาย และยังสามารถช่วยในการกำหนดนโยบาย เพื่อลดความแตกต่างและไม่เท่าเทียมกันระหว่างท้องถิ่นที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐได้อีกด้วย

การปกครองท้องถิ่นยุค Smart City

การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองแบบกระจายอำนาจ โดยการปกครองลักษณะนี้มีกลุ่มประเทศหลายประเทศได้นำไปใช้ในการปกครองประเทศอย่างแพร่หลาย เนื่องจากการปกครองลักษณะนี้เป็นการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมุ่งเน้นให้ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน แต่ในทางกลับกันนั้นในปัจจุบัน การพัฒนาและการบริหารจัดการ

สำนักงานเมืองอัจฉริยะแห่งประเทศไทย (Smart City เมืองอัจฉริยะที่ทุกคนสามารถอาศัยแบบ Work Smart, 2566) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นยุค Smart City เป็นระบบการปกครองที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาในทุกมิติรัฐบาลได้มีนโยบายประเทศไทย 4.0 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีโดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาเมือง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนซึ่งยุทธศาสตร์ประเทศและแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ได้ส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมสมัยใหม่ โดยยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ได้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเมืองอัจฉริยะที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาพัฒนาสภาพแวดล้อมในพื้นที่เมืองให้มีความน่าอยู่ ปลอดภัย มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมมีการจัดโครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องกับศักยภาพทางเศรษฐกิจและโครงสร้างทางสังคมและประชากรในพื้นที่ โดยเฉพาะรองรับประชากรสูงอายุที่จะมีจำนวนมากขึ้นในอนาคต อีกทั้ง ต้องมีการจัดการระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการเข้าถึงของประชาชนได้อย่างทั่วถึง และลดต้นทุนของผู้ประกอบการในพื้นที่ และในระยะยาวต้องพัฒนาให้เกิดความเชื่อมโยง การบริการของระบบขนส่งและเครือข่ายของโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นระหว่างเมืองศูนย์กลางทั่วประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ โดยแบ่งการพัฒนาออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่

- 1) Smart Economy เศรษฐกิจอัจฉริยะที่มุ่งเน้นอุตสาหกรรมดิจิทัล

- 2) SmartTourism การท่องเที่ยวอัจฉริยะเพื่อให้นักท่องเที่ยว
- 3) Smart Safety ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว
- 4) Smart Environment การเติบโตของเมืองควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม
- 5) Smart Healthcare การให้บริการสุขภาพแก่ประชาชน
- 6) Smart Education การศึกษาเพื่อสร้างความรู้ให้คนภายใต้แนวคิด Smart People for Smart City
- 7) Smart Governance การบริหารจัดการของภาครัฐ

Tapananont et al. (อ้างอิงใน นิภาพรรณ เจนสันติกุล, เมืองอัจฉริยะ : ความหมายและข้อควรพิจารณาสำหรับการพัฒนาเมือง) กล่าวว่า Smart City หมายถึง เมืองที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการให้บริการของเมือง การลดค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากรและการเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมของประชาชนที่เพิ่มมากขึ้น การดำเนินการดังกล่าวจะทำให้ เมืองสามารถใช้ประโยชน์จากระบบคมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยให้เรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา เมืองได้รวดเร็วขึ้น อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้ในทุกชนชั้น และหลากหลาย ภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน ซึ่งช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้

Meijer & Bolívar (Meijer, A. & Bolívar R.P.M., 2016) กล่าวว่า SMART City หมายถึง การให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีทรัพยากรมนุษย์และการปกครองการจัดทำทางเลือกนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติกระบวนการตัดสินใจ การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและกระบวนการ (Meijer, A. & Bolívar R.P.M. 2016)

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นยุค Smart City เป็นการปกครองที่มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี นวัตกรรมที่ทันสมัย และชาญฉลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการ และการบริหารจัดการท้องถิ่น ทั้งนี้ยังสามารถช่วยลดค่าใช้จ่าย ลดการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่น และเสริมสร้างประสิทธิภาพและศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น โดยเน้นการออกแบบที่ดี และการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง ภายใต้แนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นน่าอยู่ มีความทันสมัย ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขอย่างยั่งยืน การพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นเมืองอัจฉริยะมีมิติการพัฒนา 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment) 2) การเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility) 3) การดำรงชีวิตอัจฉริยะ (Smart Living) 4) พลเมืองอัจฉริยะ

(Smart People) 5) พลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy) 6) เศรษฐกิจอัจฉริยะ (Smart Economy) และ 7) การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance)

ลักษณะของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา (อ้างถึงใน รงค์ บุญสวยขวัญ, 2560) อธิบายว่า ลักษณะของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ 7 ด้าน 7 ประการ ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment) จะตระหนักถึงการใช้นวัตกรรม โดยไม่สร้างผลกระทบและทำลายธรรมชาติให้น้อยที่สุด ซึ่งเราใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างนวัตกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็น การรีไซเคิล การใช้พลังงานทดแทน การบำบัดของเสียให้กลายเป็นทรัพยากรที่สามารถใช้งานได้อีกครั้ง รวมไปถึงการผลิตสินค้าบริการที่เป็นมิตรต่อโลก ไม่สร้างมลภาวะให้ได้มากที่สุด

2. การเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility) ที่น่าอยู่และเข้าถึงแหล่งคมนาคมแก่ประชาชนทุกคน จะต้องไม่มีแหล่งจราจรที่ร่วไหล จะต้องมียานขนส่งสาธารณะที่เข้าถึงง่าย ราคาดิถีภาพแก่ผู้โดยสารให้เข้าถึงได้ทุกเพศทุกวัย เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถใช้ยานพาหนะสาธารณะที่มีความปลอดภัยตลอดการเดินทาง

3. การดำรงชีวิตอัจฉริยะ (Smart Living) เราปลูกฝังให้ผู้คนรู้จักใช้เทคโนโลยีและสามารถประยุกต์หลักการนวัตกรรมใหม่ๆ ในอนาคตได้อย่างสะดวกสบาย โดยการดีไซน์ของนวัตกรรมต่าง ๆ จะต้องมีความเป็นสากล ผู้คนทุกประเภทจะต้องเข้าถึงและสามารถใช้งานได้ทุกเพศ ทุกวัย

4. พลเมืองอัจฉริยะ (Smart People) ส่งเสริมให้คนในสังคมสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้การสอนผ่านโลกอินเทอร์เน็ต โซเชียลมีเดีย และซอฟต์แวร์ได้ทุกแพลตฟอร์ม โดยพลเมืองทุกระดับต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลบนโลกออนไลน์ได้อย่างเท่าเทียม ไม่จำกัดชนชั้น เพื่อพัฒนา Manpower ทุกองค์กร ตั้งแต่สถานศึกษา บริษัท รวมไปถึงชุมชนเมืองใกล้เคียงให้มีทักษะความรู้ในการทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. พลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy) สิ่งสำคัญของการใช้ระบบดิจิทัลมาอำนวยความสะดวกแก่เมืองอัจฉริยะมากขึ้น คือการควบคุมความสมดุลระหว่างเทคโนโลยีกับธรรมชาติให้สมดุลกันเสมอ โดยแนวทางการใช้ Smart City จะยังคงประยุกต์นวัตกรรมไฟฟ้าต่างๆ ให้มีความมั่นคงและทดแทนพลังงานได้โดยไม่สร้างความเสียหายแก่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6. เศรษฐกิจอัจฉริยะ (Smart Economy) การพัฒนาระบบดิจิทัลจะช่วยลดการใช้ทรัพยากรที่สิ้นเปลือง ให้มาพัฒนาโครงสร้างการทำงานภายในเมือง อาทิ การบริหารจัดการโดยใช้ระบบจัดการอัตโนมัติ การใช้เทคโนโลยีอำนวยความสะดวก เกษตรกรประหยัดต้นทุน และได้ผลประโยชน์ที่มากขึ้น จึงเป็น Smart City อย่างยั่งยืน

7. การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance) นวัตกรรม Smart City ที่จะนำมาประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการปกครอง จะช่วยให้ประชาชนทุกคนรับรู้การทำงานของรัฐบาลได้อย่างโปร่งใส สามารถติดตามข่าวสารได้ และยังเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงความคิดเห็นต่อการทำงานของภาครัฐปัจจุบัน อาทิ ชี้แจงปัญหาพื้นที่สาธารณะในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็น Feedback ให้ผู้บริหารรับรู้แล้วดำเนินปฏิบัติ On Site ในพื้นที่ เมื่อทราบปัญหา ทางทีมจะดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ พร้อมปรับปรุงปัญหาทันที (Smart City เมืองอัจฉริยะที่ทุกคนสามารถอาศัยแบบ Work Smart, ออนไลน์)

หลักการบริหารนิยธรรม

หลักการบริหารนิยธรรม เป็นธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงตรัสไว้สำหรับผู้ปกครองที่ต้องการความเจริญรุ่งเรืองแก่องค์กรปกครอง มีทั้งหมด 7 ประการ ดังนี้

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พจนานุกรมพุทธศาสตร์, 2546) กล่าวว่า หลักการบริหารนิยธรรม 7 ของกษัตริย์วัชชี หรือวัชชีอริยธรรม 7 (ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวสำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง มี 7 ประการ ดังนี้

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์
2. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำข้อนี้แปลอีกอย่างหนึ่งว่าพร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลาย
3. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติมั่นตามวัชชีธรรม (หลักการ) ตามที่วางไว้เดิม
4. ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง
5. บรรดากุลสตรีกุลกุมารทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหง หรือฉุดคร่าขึ้นใจ

6. เคารพหลักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่าง ๆ) ของราชสี (ประจำชาติ) ทั้งภายในและภายนอกไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยให้เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป

7. จัดให้ความอารักขา ค้ำครอง ป้องกัน อันชอบธรรม แก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้กินความกว้าง หมายถึง บรรพชิตผู้ดำรงธรรมเป็นหลักใจของประชาชนทั่วไป) ตั้งใจว่า ขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังมิได้มาพึงมาสู่แว่นแคว้น ที่มาแล้วพึงอยู่ในแว่นแคว้นโดยผาสุก

อภิธานิธรรม 7 ประการนี้ พระพุทธเจ้าตรัสแสดงแก่เจ้าราชสีทั้งหลายผู้ปกครองรัฐ โดยระบอบสามัคคีธรรม (republic) ซึ่งรัฐคู่อริยอมรับว่า เมื่อชาวราชสียังปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ จะเอาชนะด้วยการรบไม่ได้ นอกจากจะใช้การเกลี้ยกล่อมหรือยุแยกให้แตกสามัคคี (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม)

พระครูปลัดไพฑูรย์ เมธิโก (มหาบุญ) (2557) กล่าวว่า หลักอภิธานิธรรม 7 ประการ ประกอบด้วย (1) หมั่นประชุมกันเป็นประจำ เพราะการประชุมกันบ่อย ๆ เป็นการระดมมันสมองรวมทั้งความสามารถที่ทุกคนมีนำมาแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องส่งเสริม พัฒนา หมู่คณะให้มีความเจริญในด้านต่าง ๆ (2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันปฏิบัติกิจของหมู่คณะมีความรับผิดชอบร่วมกันดำเนินไปอย่างพร้อมเพรียง และเมื่อถึงตอนทำงานก็ทำงานของส่วนรวมให้ดี (3) ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ทุกคนเป็นสมาชิกของสังคมและต้องถือระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน และเป็นเหตุส่งเสริมให้การปกครองการบริหารเกิดผลดี มีประสิทธิภาพ (4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ เชื่อฟังคำสอนของท่าน ความเป็นผู้ใหญ่กับความเป็นผู้น้อยเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก เพราะการปกครอง การบริหารจำเป็นต้องมีผู้นำและผู้ตาม หน้าที่ปกครอง หน้าที่สั่งการ เป็นต้น เป็นเรื่องที่ใหญ่หรือผู้นำจำต้องปฏิบัติ (5) ไม่ดูแก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ถ้าใครปฏิบัติได้ดั่งนี้ยอมทำให้สังคมมีระเบียบวินัยดีขึ้น สามารถดำรงรักษาสິงที่มีคุณค่าของสังคมไว้ได้ยั่งยืนและไม่ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านเศรษฐกิจและการปกครอง เป็นต้น (6) รักสันติภาพ ขัดเกลาจิตใจอยู่เสมอ แสดงถึงความเป็นผู้มีนิสัยดีพร้อมที่จะปฏิบัติดีโดยไม่ประมาท การที่สมาชิกของสังคมเป็นคนดีย่อมเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี เป็นเครื่องยืนยันความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติภารกิจได้ดี (7) ตั้งใจสนับสนุนคนดีปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี เลือกคนดีมีความสามารถเข้ามาเป็นกำลังพัฒนาหมู่คณะของตน

สรุปได้ว่า หลักการบริหารนิยธรรมธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญอย่างเดียว ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในหมู่มนุษย์ เป็นธรรมที่มุ่งเน้นให้พุทธศาสนิกชนได้รู้จักประยุกต์ใช้ธรรมะในทางการเมืองการปกครอง เพื่อก่อเกิดคุณประโยชน์และเกิดความสามัคคีสูงสุดในสังคม มี 7 ประการ ประกอบด้วย (1) การประชุมกันเป็นประจำเพื่อจัดปัญหาที่เกิดขึ้น (2) มีความรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนรวม (3) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบอย่างเคร่งครัด (4) เคารพนับถือผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง (5) ไม่เห็นแก่ตัวทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง (6) ไม่ประมาทและสามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี และ (7) ตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี และลือคนดีเข้าไปบริหารงาน

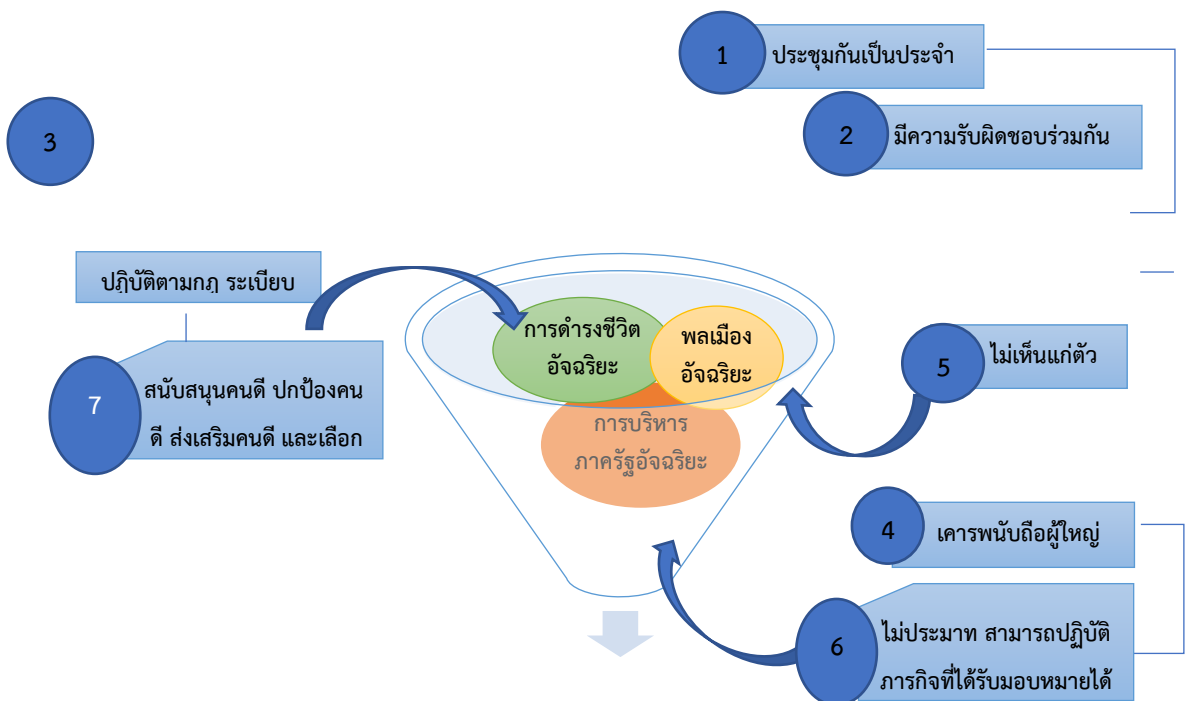
บูรณาการหลักการบริหารนิยธรรมกับการปกครองท้องถิ่นสู่ยุค Smart City

การปกครองส่วนท้องถิ่นยุค Smart City เป็นการปกครองที่มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี นวัตกรรมที่ทันสมัย และชาญฉลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการและการบริหารจัดการท้องถิ่น ทั้งนี้ยังสามารถช่วยลดค่าใช้จ่าย ลดการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่น และเสริมสร้างประสิทธิภาพ และศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น โดยเน้นการออกแบบที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจและภาคประชาชนในการพัฒนาเมือง ภายใต้แนวคิดการพัฒนาท้องถิ่นน่าอยู่ มีความทันสมัย ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขอย่างยั่งยืน การพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นเมืองอัจฉริยะมีมิติการพัฒนา 7 ด้าน ประกอบด้วย (1) สิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment) (2) การเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility) (3) การดำรงชีวิตอัจฉริยะ (Smart Living) (4) พลเมืองอัจฉริยะ (Smart People) (5) พลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy) (6) เศรษฐกิจอัจฉริยะ (Smart Economy) และ (7) การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance) การบริหารจัดการท้องถิ่นลักษณะนี้มีความรวดเร็ว ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย แต่ในทางกลับกันนั้นเทคโนโลยีก็เปรียบเสมือนดาบสองคม เพราะเป็นระบบที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และในขณะเดียวกันยังทำให้ผู้ใช้งานรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่มีความเป็นส่วนตัว โอกาสที่ข้อมูลส่วนตัว ของประชาชนจะถูกนำไปใช้ให้กับมิชชันนารีไซเบอร์ และอาจทำให้กลุ่มผู้คนไม่สามารถติดตามหรือปรับตัวได้ทัน การใช้นวัตกรรมการบริหารงานบางส่วนอาจทำให้อัตราการว่างงานของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิม ฉะนั้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบูรณาการหลักธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่เป็นสถาบันหลักที่คนไทยเคารพนับถือมาปรับใช้เพื่อให้การปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความ

เจริญและส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้มากยิ่งขึ้นในระบบการเมืองการปกครอง และก่อให้เกิดคุณประโยชน์สูงสุดแก่สังคม มี 7 ประการ ประกอบด้วย (1) การประชุมกันเป็นประจำเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดขึ้น (2) มีความรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนรวม (3) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบอย่างเคร่งครัด (4) เคารพนับถือผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง (5) ไม่เห็นแก่ตัวทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง (6) ไม่ประมาทและสามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี และ (7) ตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี และเลือกคนดีเข้าไปบริหารงาน การนำหลักการบริหารนิยธรรมดังกล่าวนี้มาบูรณาการการปกครองท้องถิ่นสู่ยุค Smart City จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในปัจจุบันอย่างยิ่ง

องค์ความรู้ใหม่

บูรณาการหลักการบริหารนิยธรรมกับการปกครองท้องถิ่นสู่ยุค Smart City

ภาพที่ 1 แสดงการบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรม
กับการปกครองท้องถิ่นไทยสู่ยุค Smart City

ผู้เขียนสรุปองค์ความรู้จากการบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรมกับการปกครองท้องถิ่นสู่ยุค Smart City ได้ดังนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ซึ่งเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองนั้น ผู้เขียนสามารถสรุปองค์ความรู้ตาม Model ได้ว่า ในการปกครองส่วนท้องถิ่น แบบ Smart City การก่อตั้งชุมชน ๆ หนึ่งนั้นจะต้องเริ่มจากการมีจำนวนประชาชนเพียงพอ ซึ่งเมื่อเรามีประชาชนในท้องถิ่นแล้วนั้น ท้องถื่นดังกล่าวสามารถสร้างให้เป็นพลเมืองอัจฉริยะได้โดยการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการเข้าถึงข้อมูลทุกแพลตฟอร์ม โดยพลเมืองทุกระดับต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลบนโลกออนไลน์ได้อย่างเท่าเทียม ไม่จำกัดชนชั้น เพื่อพัฒนา Manpower ทุกองค์กร การติดต่อสื่อสารผ่านสื่อเทคโนโลยีนั้นก็เป็นไปเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของพลเมืองให้เป็นพลเมืองอัจฉริยะ แต่ภายใต้การเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ ผู้เขียนเห็นว่าการจะเป็นพลเมืองอัจฉริยะนั้นต้องเป็นไปในพื้นฐานของคนดี คือการนำหลักการบริหารนิยธรรมมาบูรณาการ ทำให้การเป็นพลเมืองอัจฉริยะนั้นจึงมีความสอดคล้องกับหลักการบริหารนิยธรรม ข้อที่ (1) ได้แก่ การประชุมกันเป็นประจำเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดขึ้น นั้นหมายความว่า พลเมืองทุกคนเป็นประชาชนในองค์กรทั้งสิ้นแต่การจะเข้าสู่การเป็นพลเมืองอัจฉริยะได้นั้นประชาชนทุกคนต้องมีการรับฟังปัญหาและสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น พร้อมทั้งจะต้องหาแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน ผ่านสื่อเทคโนโลยี ยกอย่างเช่น หากในอดีตเรามีปัญหาอะไรต้องรอเดินทางไปแจ้งผู้นำหรือผู้ปกครองเพื่อสะท้อนปัญหาเหล่านั้น แต่เมื่อเราเข้าสู่พลเมืองอัจฉริยะแล้วนั้น การสะท้อนปัญหาหรือรับฟังปัญหาจะสามารถทำได้โดยผ่านสื่อเทคโนโลยี เป็นต้น และเมื่อสังคมเกิดปัญหาการเป็นพลเมืองอัจฉริยะได้ต้องช่วยกันรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารนิยธรรม ข้อที่ (2) ได้แก่ การมีความรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนรวม หมายความว่า พลเมืองทุกคนในชุมชนไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ ยกตัวอย่างเช่น หากมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในชุมชน แล้วมีการเกิดการกระทำ ความผิดเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดจากใครก็ตาม พลเมืองทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นต้น โดยผ่านการใช้สื่อเทคโนโลยีในการแก้ปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการสร้างกลุ่มพลเมืองออนไลน์เพื่อระดมปัญหาที่เกิดขึ้นผ่านสื่อเทคโนโลยี และหาทางแก้ไขร่วมกันต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อแสดงศักยภาพในการอยู่ร่วมกัน เพราะปัญหานั้นเป็นเรื่องที่ทุกคนลงมติเห็นชอบร่วมกันแล้วจึงจะนับว่าเป็นพลเมืองอัจฉริยะ และนอกจากนี้ในการเป็นพลเมืองที่ดีและมีความเป็นอัจฉริยะนั้นพลเมืองทุกคนจะต้องไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารนิยธรรม

ข้อที่ (5) ได้แก่ การไม่เห็นแก่ตัวทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง หมายความว่า เมื่อพลเมืองทุกคนต่างร่วมใจสร้างชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันแล้วนั้น พลเมืองอาจติดต่อสื่อสารโดยใช้สื่อเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการเป็นพลเมืองอัจฉริยะนั้นจะต้องปราศจากความเห็นแก่ตัว จึงจะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขในท้องถิ่น ยกตัวอย่างเช่น หากมีพลเมืองท่านใดท่านหนึ่งกำลังทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งทางเทคโนโลยีไม่ว่างานนั้นจะเป็นส่วนตัวหรือส่วนรวมหากพลเมืองท่านนั้นขาดความเชี่ยวชาญ พลเมืองท่านอื่นต้องไม่เพิกเฉยโดยปิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตน เป็นต้น ฉะนั้นการเป็นพลเมืองอัจฉริยะจะต้องประกอบไปด้วย การประชุมกันเป็นประจำเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดขึ้น การมีความรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนรวม และการไม่เห็นแก่ตัวทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อเข้าสู่การเป็นพลเมืองอัจฉริยะ เมื่อประชาชนเข้าสู่การเป็นพลเมืองอัจฉริยะแล้ว การเป็นพลเมืองอัจฉริยะนั้นจะต้องมีการอาศัยร่วมกันในชุมชนที่เรียกว่า การดำรงชีวิต ซึ่งการดำรงชีวิตอัจฉริยะ สามารถกระทำได้โดยการปลูกฝังให้ผู้คนรู้จักใช้เทคโนโลยี โดยพลเมืองทุกคนจะต้องเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็น และสามารถใช้งานได้ทุกเพศ ทุกวัย โดยพลเมืองในชุมชนจะต้องใช้สื่อเทคโนโลยีในการสร้างคุณประโยชน์แก่ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้กฎหมายออนไลน์ผ่านการใช้สื่อเทคโนโลยี การแจ้งภัยผ่านช่องทางออนไลน์ การร้องทุกข์ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านสื่อเทคโนโลยี ฯลฯ แต่ทั้งนี้จะต้องใช้ประโยชน์จากสื่อเทคโนโลยีโดยไม่ต้องละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักอภิธานิธรรมข้อที่ (3) ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบอย่างเคร่งครัดในการใช้สื่อเทคโนโลยี หมายความว่า พลเมืองทุกคนต้องไม่นำประโยชน์จากเทคโนโลยีไปใช้ทำลายชุมชนและพลเมืองที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ดังนั้นพลเมืองทุกคนจึงควรใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ไม่จะเป็นการเชิดชู ยกย่อง สนับสนุนพลเมืองที่เป็นประพตติดี ทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคม เพื่อเป็นต้นแบบแก่พลเมืองอื่นในการดำรงชีวิตในสังคม ยกตัวอย่างเช่น การเชิดชูเกียรติแก่พลเมืองที่ทำความดีผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อเป็นขวัญ กำลังใจ และเป็นแบบอย่างต่อไป เป็นต้น จึงมีความสอดคล้องกับหลักอภิธานิธรรมข้อที่ (7) ได้แก่ การตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดี ส่งเสริมคนดี และเลือกคนดีเข้าไปบริหารงาน ซึ่งผู้เขียนบทความมีความคิดเห็นว่าหากผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองนำหลักอภิธานิธรรม ทั้ง 2 ข้อนี้มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตก็จะทำให้ท้องถิ่นเกิดความสงบสุข การบริหารงานมีความโปร่งใส ชุมชนมีความเจริญรุ่งเรือง ปราศจากการคอร์รัปชันจากผู้ปกครองท้องถิ่น ฉะนั้นในสังคมหากต้องการพลเมืองอัจฉริยะและการดำรงชีวิต

อัจฉริยะพลเมืองทุกคน จึงควรปฏิบัติตามหลักการบริหารนิยธรรมในการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ไม่ผิดกฎหมาย และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นอีกด้วย แต่ทั้งนี้การเป็นพลเมืองอัจฉริยะ และการดำรงชีวิตอัจฉริยะได้นั้นสิ่งสำคัญ คือ ชุมชนจะต้องมีการบริหารภาครัฐอัจฉริยะ ซึ่ง **การบริหารภาครัฐอัจฉริยะ** คือ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการปกครอง เพื่อจะช่วยให้พลเมืองทุกคนรับรู้การทำงานของรัฐบาลได้อย่างโปร่งใส สามารถติดตามข่าวสารได้ และยังเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงความคิดเห็นต่อการทำงานของภาครัฐปัจจุบัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการบริหารนิยธรรม ข้อที่ 4 ได้แก่ การเคารพนับถือผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง เพราะปัจจุบันก็ยังมีพลเมืองสูงวัยบางกลุ่มยังไม่สามารถเข้าถึงระบบเทคโนโลยี ฉะนั้นบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ จะต้องมอบความรู้แก่พลเมืองสูงวัยให้เข้าถึงความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีได้อย่างเท่าเทียมกัน ยกตัวอย่างเช่น การจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เรื่องการใช้สื่อเทคโนโลยีพื้นฐานในการรับข้อมูลข่าวสาร การรับข้อมูลข่าวสารในชุมชนจากแอปพลิเคชัน Line เป็นต้น และนอกจากนี้การเป็นอัจฉริยะของเทคโนโลยีก็อาจเกิดผลกระทบทางลบต่อการบริหารภาครัฐได้ในกรณีของการโจรกรรมข้อมูลสำคัญขององค์กรภาครัฐ ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายในองค์กรภาครัฐได้ ฉะนั้นแม้ว่าเทคโนโลยีจะมีข้อดีอย่างไรก็ตาม แต่พลเมืองอัจฉริยะทุกคนจะต้องดำรงชีวิตอัจฉริยะอย่างไม่ประมาทในการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานภาครัฐให้เป็นอัจฉริยะ จึงมีความสอดคล้องกับหลักการบริหารนิยธรรมข้อที่ 6 ได้แก่ การไม่ประมาทและสามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี หมายความว่า หากการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบันสามารถปรับให้เป็นการบริหารงานภาครัฐอัจฉริยะได้ก็จะสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่พลเมืองในชุมชนได้ อาทิเช่น ลดความล่าช้าในการให้บริการ (การจองคิวรับบริการต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐผ่านระบบออนไลน์) ช่วยประหยัดทรัพยากรบุคคล (ลดการจ่ายงบประมาณในการจ้างบุคลากร) และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าหากผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองต่างร่วมกันน้อมนำหลักการบริหารนิยธรรมดังที่กล่าวมาทั้ง 7 ข้อนี้ มาบูรณาการกับการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดท้องถิ่นยุค Smart City ได้นั้น ชุมชนนั้นก็จะเป็นความเจริญด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่ทว่าความทันสมัยเดินไปพร้อมกับหลักธรรมก็อาจทำให้การปกครองท้องถิ่นเกิดความผาสุกที่แท้จริงได้

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- โกวิทย์ พวงงาม (2555) การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- โกวิทย์ พวงงาม (2555) การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ณัฐณิชา ซายประเสริฐ. (2565). บทบาทท้องถิ่นกับการบริหารจัดการเมืองแบบ Smart City วารสาร มจร บาลศึกษาศาสตร์บริหารศาสตร์, 8 (1), 73-74.
- ณัฏฐา โคตะ (2566). ฝ่ายส่งเสริมเมืองอัจฉริยะฝ่ายส่งเสริมอุตสาหกรรม. เรียกใช้เมื่อ 16 กันยายน, 2566, จาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/smart-governance>
- ณัฐพงษ์ ญาณเมธี (ไกรเทพ), (2565), มนุษย์กับศาสตร์แห่งการปกครอง, วารสารมหาจุฬานาครทรรศ, 9(4), 525.
- รงค์ บุญสวยขวัญ. (2557). การจัดการทางสังคม : การจัดการองค์กรประชาชน การจัดการองค์กรทางสังคม การจัดการองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ การจัดการองค์กรเพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคม. สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมเกียรติ สุวรรณธานี .(2552). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลประทาย” จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยอีสาน.
- อนงก เหล่าธรรมทัศน์. (2550). ประชาธิปไตยท้องถิ่น : แง่คิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- Meijer, A. & Bolívar R.P.M. (2016). Governing the Smart city : A Review of the Literature on Smart Urban Governance. International Review of Administrative Sciences, 82(2), 392–408.
- Smart City เมืองอัจฉริยะที่ทุกคนสามารถอาศัยแบบ Work Smart เรียกใช้เมื่อ 16 กันยายน 2566, จาก <https://nt-metro-service.com/article/tech-trend/smart-city>

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University) เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ (ราย 2 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน, ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน, ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม, ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม และ ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabun PSK ตั้งค่านำกระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ อย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สาระหรือออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) **สรุป (Conclusion) / ข้อเสนอแนะ (Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิงตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคมนวัตกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาร” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)
- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสวดี เชี่ยวชาญ, 2557)
- 3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คุ่มรักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)
- 4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฐา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).//ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่อ้าง).//สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑุวงศ์. (2556). ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน ชื่อสารานุกรม,(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิท อาจพันธ์. (2537). หม้อคอควย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). // ชื่อวิทยานิพนธ์. // ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา. /ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาควง. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์. //(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). //ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์. //(ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ สติริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อดิเทพ, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). // ชื่อเรื่อง. //เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsa.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่อง(ถ้ามี). //ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตริภักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (เจ้าจวนจระ) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสาของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPM ปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phetthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.
- Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helping practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ ปัตตานี ได้ที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : ketsada.iadp@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ ปัตตานี

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ ปัตตานี หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะ

ได้รับวารสารสิ่งคืบที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความใน
วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt)ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

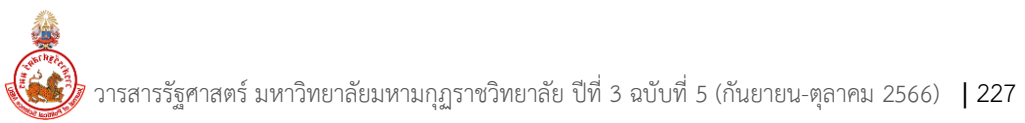
1..... (16 pt)

2..... (16 pt)

3..... (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

[illegible]

.....

.....

.....

.....

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่
สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt).....ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย.สังเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt).....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้.....รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ กรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

... (16 pt)

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

(16 pt)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

119.ppt

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

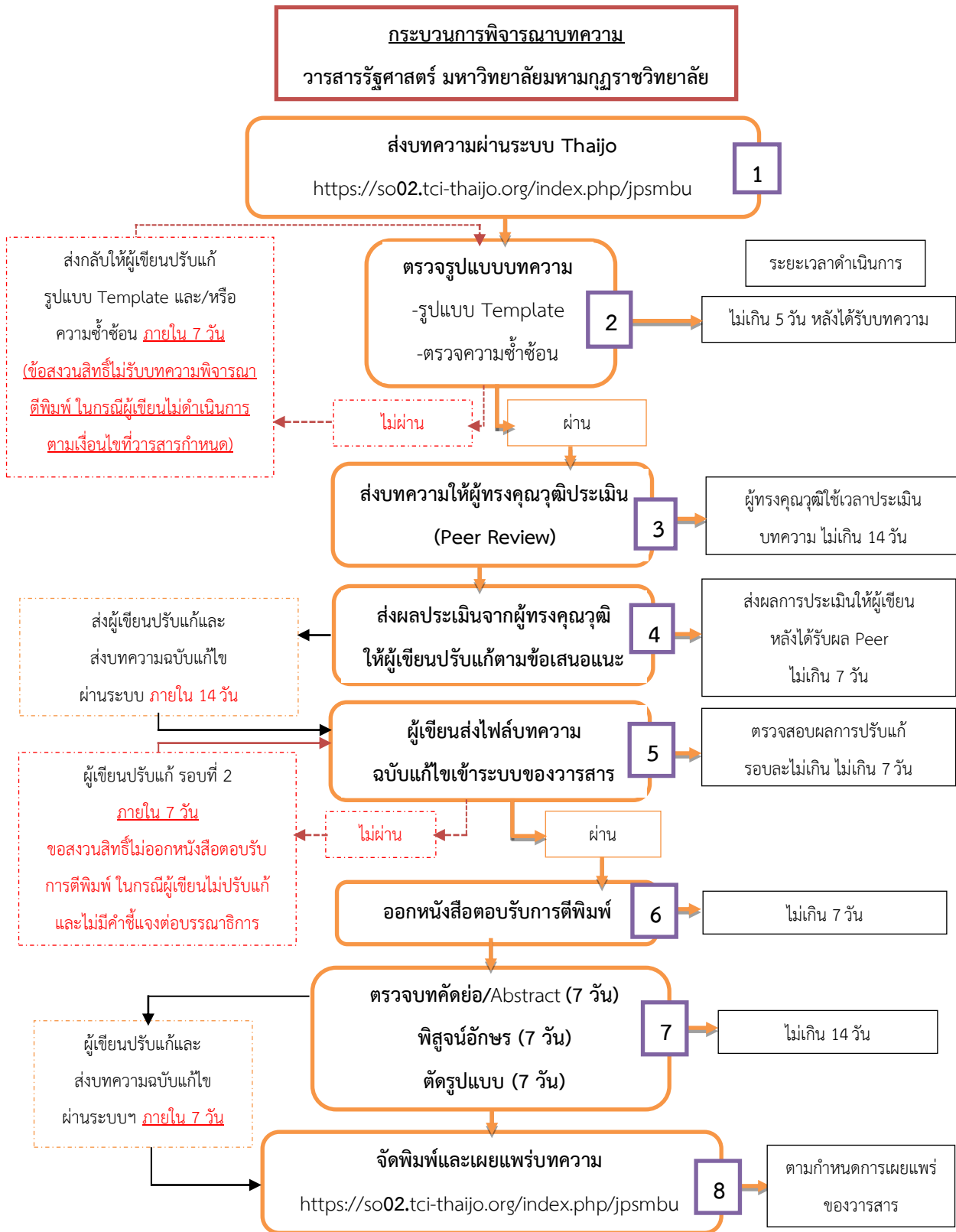
.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้พิมพ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลา
ประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้พิมพ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)